1884 TIZENNYOLCZADIK ÉVFOLYAM. 294. SZÁM. BUDAPEST, PÉNTEK, OKTÓBER 24.

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST, IV. HIMZŐ-UTCZA 1. SZ.
KÉZIRATOKAT VISSZA NEM KÜLDÜNK.
CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETESI DIJ:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:
Egy egész évre 20 frt | Egy negyedévre 5 frt
Egy fél évre ... 10 frt | Egy hóra 1 frt 80 kr.
Külföldre: 3 hóra Németországba 8 frt 30 kr. Franczia-, Olasz-, Orosz-, Török-, Görög-, Spanyolországokba, Svájcz-, Románia és Szerbiába, valamint amaz országokba, melyek a postaszerződéshez tartoznak, negyedévre 9 frt 20 kr.
Egy szám 6 krajczár.

EGYETÉRTÉS

KIADÓ-HIVATAL:
BUDAPEST, IV. HIMZŐ-UTCZA 1. SZ.
HIRDETÉSEKET ES NYILTTERBE VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATAL.
Hirdetéseket felvesz a külföldön:
Bécsben: Föügynökségünk: Stern Moritz hirdetesi irodaja, I. Wollzeile Nr. 22.
Oppelik A., I. Stubenbastei Nr. 2.
Mosse Rudolf, I. Seilerstätte Nr. 2.
Haasenstein és Vogler, I. Wallfischgasse 10.
Daube G. L. és Társa, I. Wollzeile Nr. 12.
Dukes Miksa, I. Riemergasse Nr. 12.
Schalek Henrik, I. Wollzeile Nr. 14.
Herndl Alajos, I. Wollzeile Nr. 25.
Frankfurtban a/M.: Daube G. L. és Társa.
Párisban: R. Mosse, 40, r. Notre-Dame-d.-Viet. Agence Havas (place de la Bourse).

Érthetetlen.

Érthetetlen az az állapot, melynek képe Zágrábból felénk villog. Nem tudjuk felfogni különösen, mit akar az ellenzék.

Még ha mindazon nyilvános és titkos indokot elképzeljük is, melyek a politikusok s a parlamenti pártok eljárását vezérlik, még akkor se tudunk tisztában lenni azzal, hogy mily czélt tüztek maguk elé Starcsevics és társai — s ha van kitüzött czéljuk: miként vélik azt elérhetőnek azzal a modorral, melyet követnek.

Tegyük fel, hogy a jogpártnak mindenben igaza van. Tegyük fel, hogy a Magyarországgal való szövetség lenyügözi a horvátokat s azoknak mind szellemileg, mind anyagilag csak kárt okoz. Tegyük fel, hogy az adók elviselhetlenek, a hivatalnokok piszkos kezüek s a képviselők szolgalelkűek. Tegyük fel, hogy Horvátország nagyobb állami függetlenséget óhajt s hogy erre neki eléggé megedzett ereje is van és csakis a bán, a zágrábi többség, a király és Ausztria és a magyar kormány akadályozzák a horvát nemzetet a nagy czél elérésében.

Vajjon, ha egészben igy áll is a dolog, czélszerü-e, hasznos-e a zágrábi ellenzéknek azt a modort követni?

Ha e modor sikert eredményez, a siker nem lesz egyéb, mint a kisebbség uralma a többség fölött. Efféle siker mellett az alkotmányosság elvben képtelenség, gyakorlatban lehetetlenség. E siker tehát szükségképen a tartománygyülés végképen való bezárására vezet.

Ez pedig nem válik a Starcsevics-párt tagjainak személyes előnyére. Hiszen e tagok különben nagyon egyszerü és nagyon középszerü egyéniségek, kiket pusztán az alkotmányos élet emel ki az ismeretlenség homályából s kik e nélkül jámbor hivatalnokok, duzzogó professzorok, iczi-piczi ügyvédek s adósággal vesződő falusi birtokosok volnának s nevük a nyomdafesték fogyasztására tárgyul nem szolgálna semmiképp.

Személyes előnyükre tehát nem szolgál, ha az alkotmányosság a kényszerü elaltatás állapotára jut.

Ők azonban — tegyük fel a legjobbat — nem személyes előnyüket tartják szemük előtt, hanem annak feláldozásával is népük jóllétére törekesznek.

Erre két utjuk van. Az egyik utat forradalomnak, a másikat alkotmányos vivmánynak nevezik.

A horvát nép maga forradalmat csinálni nem tudott soha. Ha csinált a messze multban: mindig magyar királyfi vagy magyar zászlós ur állott az élén; ha csinált a közel multban: a bécsi udvar segélyével s a katonaság és hivatalnokok erejével csinálta.

Most nem áll az élén magyar oligárkha vagy bécsi udvar, vagy generális. Csak pár ügyvéd és tanár áll az élén.

Most nem keresi a szerbek szövetségét, sőt Starcsevicsék egyenes ellenségei a szerbeknek is.

Most nincs a nép kezében fegyver s nem áll mellette a granicsár. Mert hiszen most már granicsárja sincs.

Most nem támaszkodhatik a hivatalnokokra, hiszen Starcsevicsék ezeket üldözik legjobban.

A bosnyákokra és herczegóczokra se számithatnak, hiszen ezeknél is elrontották kapzsi hivatalnokaikkal dolgukat, sok egyéb körülményt nem is emlitve.

Orosz kéz és orosz pénz mozgatná talán azt a gépezetet, melynek neve Starcsevics-párt? De ha igy volna: akkor mit jelentene az a nehány nap óta folyó borzasztó harcz a fölött: vajjon a nemzeti párt loyálisabb-e az uralkodóház iránt vagy a Starcsevics-párt? Egyébiránt nem is hiszszük, hogy Starcsevicsék mögött orosz befolyás állana. Ha Oroszország merényletet forralna ellenünk: másutt is, más eszközökkel is, szélesebb körben is megkisértené azt.

A forradalom utja tehát ez idő szerint járhatatlan Starcsevicsék számára. A mi természetesen nem azt teszi, hogy nehány ablakot és fejet be nem verhetnek s nehány utczai vagy falusi zendülést nem támaszthatnak. De ez egészen más dolog.

Marad az alkotmányosság utja.

Ezen járhatnának, de ezt meg maguk zárják el maguk előtt.

Minden jel azt mutatja, hogy a többség elvégre eltökéllette magát s az alkotmányosságot minden áron megmenti, a mennyire lehetséges. Legközelebbi teendője az lesz, hogy a Starcsevics-párt tagjait annyiszor-amennyiszer kizárja az ülésekből és pedig kizárja tömegesen. S ezen kivül is oly házszabályokat alkot, melyek segélyével erélyes elnök egyenesen eltiporhat minden ellenzéket.

Nos, hát mi hasznuk van ebből Starcsevics Dávid hiveinek? De mi haszna van általában az ellenzéknek s a horvát nemzetnek?

Igaz, hogy a képviselők tömeges kizárása s a házszabályok tervezett szigoritása oly rendszabályok, melyek a parlamenti alkotmányosság fogalmaival teljesen összeegyeztethetlenek. De azért e pillanatban nagyon nehéz a zágrábi többséget elitélnünk.

Annak az alkotmánynak, mely ekként még megmarad, felette kevés becse van. De ha a többség még erre a kevésre is sulyt helyez: ezért ő el nem itélhetjük föltétlenül. Az alkotmánynyal ugy vannak a nemzetek, mint a kedves beteggel a családtagok. Bármily nagy és reménytelen a betegség, s bármily kinosak a beteg napjai és éjszakái: a beteget azért nem csapják agyon, hanem vagyonuk romlásával is ápolják

A beteg ember felgyógyulhat, de előbb-utóbb meghal, ha felgyógyul is. A nemzetek és alkotmányok azonban meg nem halnak, hanem uj nemzedék kezén mindig ujra megerősödnek. S az alkotmányosságnak sohase válik hasznára, ha időnkint megszakitják. Mert az a hatalom, mely visszaadja, mindég kivesz belőle egy kis vámot a maga hasznára.

Starcsevicséket rettentő szenvedély zaklatja. A szenvedélyt látjuk, indokát nem ismerjük, végczélját észre nem veszszük. Ha vakság és bolondság nem vett rajtuk erőt: ugy egész magukviselete — érthetetlen.

Budapest, okt. 23.

A közösügyi bizottság tagjaiul szokás szerint mindazok megválasztattak, kiket a *szabadelvü* és *mérsékelt ellenzéki* pártok erre kijelöltek. A *függetlenségi* és *48-as párt* e bizottságba programmjához hiven most sem jelölt tagokat s igy az ellenzék csak 4 taggal, a közjogi ellenzék pedig semmikép sincs ott képviselve. A *szabadelvü* párt, mint már egy évtized óta, a tagok megválasztásával főleg arra tekint, hogy a közös kormány valami komoly ellenőrzéssel s beható kritikával a bizottságban ne találkozzék s azért a párt kiválóbb tagjai közül nagyon mérsékelt számban vannak ott jelen. A nagyobb névvel biró régibb képviselők közül csak gr. *Tisza* Lajos, *Wahrman* Mór, *Harkányi* Frigyes, *Iványka* Imre és *Prileszky* Tádé választattak meg; feltünő azonban, hogy kiválóbb publicistáit a kormánypárt majd mind beválasztotta. *Jókai* Mór, *Falk* Miksa, *Hegedüs* Sándor, *Csernátony* Lajos, *Éber* Nándor, *Láng* Lajos mind ott vannak. Két országgyülés óta most vesz részt a delegáczióban először *Széll* Kálmán s most lesz alkalma — ha szükségesnek látja — hozzá szólani a közös kormány közvetlen közelében a bosznai foglalás pénzügyi és hatalmi politikájához, mely miatt több mint hat év előtt letette a pénzügyi tárczát. Ott lesz gróf *Károlyi* Sándor is, ki eddig a magasabb politikával nem igen foglalkozott. Ő br. *Bánhidy* Béla egykori helyét tölti be, mint *Pulszky* Ágostét *Beöthy* Ákos. A *mérsékelt* ellenzék ezeken kivül *Szilágyi* Dezsőt és gróf *Apponyi* Albertet küldé ki a bizottságba, mint megalakulása óta mindenkor. Ujabb költségemelésnek s pár ujabb intézménynek kérdése fog a delegácziók elé terjesztetni a rendes költségvetésen kivül s a közönség nem minden érdeklődés nélkül néz a delegácziói tanácskozásai elé, hogy vajjon ezekben forditanak-e elég figyelmet az ország jelenlegi válságos helyzetére, mely minden költségemelést kizár.

A magyar királyi kuriánál jelentékeny személyváltozások állanak kilátásban, mint bennünket értesitenek. E legfőbb itélőszék több birói tagja töltötte be 70-dik életévét, mely időn tul, törvény szerint, a biró csak az igazságügyminiszter különös fölszólitására folytathatja működését. Miután ily fölszólitások a királyi kuriának nehány érdekelt birójához eddigelé nem érkeztek, s miután ezek közül többen az előhaladt korral járó fogyatkozások miatt tovább szolgálni nem is hajlandók — az illetők nyugdijaztatásuk iránt tettek lépéseket. Értesülésünk szerint e változásokkal együtt az egyik elnöki állásnak betöltése is már legközelebb várható.

A förendiház reformjára vonatkozó törvényjavaslat tárgyalására választott képviselőházi huszonegyes bizottság a delegácziók ülésszaka alatt üléseket fog tartani, ugy hogy a képviselőház abban a helyzetben lesz, hogy az érdemleges tárgyalások ujból való folytatásának kezdetén — novemberben — azonnal tárgyalás alá veheti a törvényjavaslatot. A törvényjavaslat 4. §. B), d) pontja a Bud. Corr. szerint akkép értelmezendő, hogy egyik izraelita község *elöljárója* neveztetik ki a felsőház tagjává.

Az *ilyefalvi* kerületből, melynek mandátumáról legközelebb *Jókai* Mór lemondott, azt az értesitést kaptuk, hogy a kerület *függetlenségi és 48-as pártjának* kiválóbb férfiai Sepsi-Szent-Györgyön összejövén, abban állapodtak meg, hogy a jelöltséget *Eötvös* Károlynak ajánlják fel s őt erről *Veres* Gyula pártelnök táviratilag értesité. *Eötvös* K. — mint sajnálattal értesülünk — az elnöknek táviratilag azt a feleletet adta, hogy ideje és viszonyai a jelöltség elvállalását most nem engedik s azért hazafias mély köszönettel kénytelen ama megtiszteltetésről lemondani.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése okt. 23-án.

I.

A felirati vita *nyolczadik* napján élénk hangulat uralkodott a házban, s több érdekes felszólalást hallottunk. Ma különösen az antiszemiták szállottak sikra nagy erővel. Szónokaik nem olyan zavaros hurokat pengettek, mint eddig, s általában véve mérséklet és tárgyilagosság jellemzi mai felszólalásaikat. A vitát *Ónody* Géza nyitotta meg. Röviden beszélt és beszédét figyelemmel hallgatták. Fejtegette az antiszemiták álláspontjának jogosultságát, s pártolta az antiszemiták felirati javaslatát. *Berger* Ignácz hasonlóképen röviden a mérsékelt ellenzék felirati javaslata mellett szólott. *Szalay* Károly első fellépése iránt különösen azért érdeklődött a ház, mert neve a tisza-eszlári pörből ismeretes; ő volt özv. Solymossyné ügyvéde. Figyelemmel hallgatták beszédét, mely nem kizárólag az antiszemita elvekkel foglalkozik, de azokra nézve néhány uj eszmét is felvetett. Higgadt tárgyilagossága csak Vamos Bélával szemben hagyta el, s beszédének e passzusa által elnöki közbeszólást is provokált. Szalay Károly a Szalay Imre által beterjesztett felirati javaslatot pártolta. Nemcsak a mai ülés, hanem az egész felirati vitának egyik kimagaslóbb mozzanatát képezi Herman Ottó mai beszéde, mely általában nagy hatást tett. Az előadás ereje, a beszéd tökéletes formája, a felvetett eszmék és érvek igazsága, egyaránt jelessé teszik a beszédet, mely egyike Herman Ottó legszebb szónoki alkotásainak. A ház osztatlan figyelemmel hallgatta s a baloldal gyakran zajos helyeslésekkel szakitotta félbe. Különösen nagy hatása volt a beszéd ama részének, mely az antiszemiták ellen irányul; egy izben Istóczy és Andreanszky rendkivüli ingerültséggel szólottak közbe, mikor a szónok a zsidómorált Istóczy ellen hozta fel vádképen. Mikor Herman Ottó beszédét befejezte, s a helyeslés és éljenzés zaja lecsillapult, *Istóczy* szólalt fel személyes kérdésben, s pártjának tetszésnyilatkozatai közt reflektált Herman szavaira. Ezután *Veres* József az orosházi kerület képviselője szólalt fel. Veres határozott nyereség abban a pártban, melyben igen kevés a jó szónok. A házat csaknem meglepte kiváló tehetségeivel. Szép csengő hangja és szónoki routine-ja van. Érvelésében van erő, előadásában pedig nyugalom. Csak az a hibája, hogy nagyon hosszadalmas és végre ellapul. Az antiszemiták határtalan örömmel hallgatták Verest és mikor beszédét — nagy sokára — befejezte, az egész csoport sietett üdvözölni, a mi tagadhatatlanul komikus jelenet volt, s a jobboldal le is használta arra, hogy élénk derültség közt tapsokkal demonstráljon. Végül *Csanády* Sándor szólalt fel. Szokásos őszinteségével beszélt, s a jobboldal a szokásos derültség közt hallgatta. De Csanády Sándor ma érdekes uj dolgokat is mondott. A többi közt elmondta a királylyal való párbeszédét, a minek jellemző volták daczára minden derültségnek, nem vonhatja kétségbe a többség. Egyébiránt Csanády ma is elmondta véleményét Tisza Kálmán miniszterelnökről, meg a közös ügyekről, miközben *az elnök csak* kétszer figyelmeztette a szónokot. Egy nyilatkozat kiséretében jelentette ki Csanády, hogy az Irányi által beadott javaslatot pártolja. A mai ülés egy negyeddel 3 óra után ért véget. A felirati vitához még Győrffy Gyula van feljegyezve, de valószinüleg Szilágyi Dezső is felszólal. — Zárszavuk van *Berzeviczy* Albert előadónak és *Irányi* Dániel, *Andreánszky* báró és *Apponyi* Albert gróf képviselőknek; a többi felirati javaslat benyujtóinak nincs joguk még egyszer felszólalni, esetleg *Tisza* miniszterelnök is fog még felelni egyes szónokok fejtegetéseire.

II.

Elnök: Péchy Tamás; *jegyzők*: Tibád Antal, Zsilinszky Mihály, Hoitsy Pál.

A kormány részéről jelen vannak Tisza Kálmán miniszterelnök, Szapáry Gyula gr., Orczy Béla br., Kemény Gábor b., Széchenyi Pál gr.

Az elnök bemutatja Farkasfalvi Mauks László honvédőrnagynak kérvényét, melyben nyugdiját a figyelmen kivül hagyott legfelsőbb királyi elhatározás és az érvényben levő katonai nyu. dijtörvény alapján szabályoztatni kéri.

Kiadatik a ház kérvényi bizottságának.

Busbach Péter az I. biráló-bizottság elnöke jelenti, hogy e bizottság folyó hó 19-én vizsgálat alá vevén a körmendi választókerület megválasztott képviselője Üchtritz Zsigmond b. ellen beadott kérvényt, azt érdemben elutasitotta és Üchtritz Zsigmond bárót igazolta.

Az emlitett képviselő igazoltatik.

Teleszky István, az igazságügyi bizottság előadója bemutatja az igazságügyi bizottság jelentését az 1881. LIX. t.-cz 101. §-ának módositásáról szóló 113. számu törvényjavaslat tárgyában.

Csanády Sándor: Az I. biráló bizottság eljárását illetőleg külön vélemény is van beadva. Kéri annak felolvasását.

A biráló bizottság jegyzőkönyve s a különvélemény felolvastatik.

Az igazságügyi bizottság bemutatott jelentése a szombati ülés napirendjére tüzetik.

Következik a tegnapi **választások eredményének kihirdetése.**

A *delegácziókba* beválasztattak a szabadelvü párt által kijelöltek, a kiknek névsorát már közlöttük.

Az elnök felhivja a megválasztott képviselőket, hogy vasárnap, 26-án d. u. 5. órakor a képviselőház pénzügyi bizottságának termében előleges értekezés végett megjelenjenek és a további eljárás iránt intézkedjenek.

A közgazdasági s a förendi reform bizottságba szintén a kijelöltek választattak meg.

Az elnök mielőtt a válaszfelirati vita folytatása megkezdődnek, rektifikálja a gyorsirói jegyzeteket s kijelenti, hogy tegnap számos közbe-szólásaiért nem Andreanszky Gábor bárót, hanem Rácz Gézát figyelmeztette.

Következik a **válaszfelirati vita folytatása.**

Elsőnek **Ónody Géza** szólal föl.

A többség válaszfelirati javaslatát el nem fogadhatja több oknál fogva, nevezetesen, mert azon válasz felirati javaslat egyáltalában nem képezi hü kifejezését az ország állapotának és nem sorolja fel a nemzet bajait. A mi a förendiház szervezését illeti, a miniszterelnöknek azon modern nivellálási hajlamánál fogva, melylyel az egyenlőség elvét méri, egyáltalában nem táplál semmi reményt az iránt, hogy a förendiház szervezése megfeleljen az ujabb kor követelményeinek. Azt egyáltalán nem nevezheti a szónok az ujabb kor követelményeinek, hogy a mennyiben ott talán képviselve lennének a müvészet, tudomány és irodalom, egyuttal a börzelovagok és rabbinusok is ez ősi intézmény szentélycsarnokába bejussanak. A mi az ország-gyülés tartamának kérdését illeti, ép a miniszterelnök, — a ki a politikai következetlenségnek kimagaslo példáját nyujtotta — s a ki egykor itt ült és most ott ül, de különösen Pulszky Ferencz beszéde, ki egykor ott ült és most itt ül, ki ezen vita folyamán tartott beszédében boldog könnyüséggel és könnyü elmésséggel az országgyülés tartamának kérdését semmi egyébnek, mint politikai és topografiai kérdésnek tekinti, — mindinkább meggyőzte a szónokot a felől, hogy ugy a kormánypártiaknak, akár a mérsékelt ellenzékieknek, akár ott, akár itt üljenek inkább egy kitüzött puszta pártczél, mint a nemzet közérdekeinek valódi komolysága lebeg szemök előtt. (Helyeslés balfelől. Mozgás.) Politikai helyzetünk legnagyobb szerencsétlenségének tartja az ily dicsvágyat, a mely verseng a hatalom

---

NÓRA.

(Eredeti dráma 4 felvonásban, irta Csiky Gergely, először adták a nemzeti szinházban október 22.)

Végre ismét egy magasabb stilü eredeti dráma Csiky Gergelytől. Gondosan megirva, történeti háttérrel, tragikai koncepcióval, ékes versekben, itt-ott rimekkel is. Egészen az akadémia számára készült, és az akadémia alig egy félév előtt visszautasitotta, két szavazattal három ellenében nem adta ki neki a Karátsonyi-dijat. Azt mondta az akadémiai jelentés, hogy jó szinpadi munka, hatást fog csinálni a nemzeti szinházban, de a magasabb mértéket nem üti meg. Aztán szinre került, megjátsszák jól, kiállitották diszesen, lezajlottak a hatásra számitott jelenetek, elvonultak az érzéket kápráztató képek, és a közönség is visszautasitotta a darabot. Az akadémia a szinházhoz utasitotta s a közönség vissza az akadémiához. Ezt a rövid utat az érdemes drámairó nem egy félév alatt futotta meg. Egész decennium kellett hozzá!

Csiky Gergely már régebben szakitott a komoly drámai muzsával. Elvált tőle s az olcsó szinpadi hatással lépett frigyre. A Jóslat, János és az Ellenállhatatlan igazi költői ambiczió alkotásai voltak és fokozatos fejlődésben mutatták be a drámairót, kihez az eredeti drámairodalom barátai elejétől fogva nagy reményeket fűztek. Az Ellenállhatatlan, igénytelen mesője, vázlatszerü kidolgozása daczára, méltán kapta meg az akadémia koszorúját; ügyesen van szerkesztve, szépen van megirva. De a kis vigjáték nem aratott, nem is arathatott zajosabb sikert, s ez elhatározó momentum volt a szerzőre nézve: herostratesi gondolat fogamzott meg agyában s a piaczi muzsa karjai közé vetette magát. Ekkor irta a Proletárokat. Versenyre szállt a modern franczia irókkal és a mindennapi életből vett alakjait belemártván az angol bohózat drasztikus fluidumába, megrikatta, hangos kaczajra fakasztotta a közönséget. A franczia társadalmi dráma és az angol bohózat tetszett leginkább a közönségnek. Csiky tehát kombinálta e kettőt és czélt ért, a siker nagy volt, váratlanul nagy. Igaz, hogy eddigi fejlődésének is volt benne része. Már ekkor elsajátitotta a drámairás technikáját, ismerte a szinpadot és jó iskolát végzett a müvészi szerkesztés, jellemzés dolgában is. A Proletárok után a kasszadaraboknak egész sora következett, és a szerző ugy tett, mintha teljesen meg volna elégedve önmagával. Csak a külső siker megcsappanása riasztotta fel ujra. Cecil házassága és a Buborékok már jelentékeny hanyatlást mutatnak, de a hanyatlás voltakép a Proletárokkal kezdődött, abban a pillanatban, a mikor az iró lemondott magasabb költői becsvágyáról. A ki nem halad előre, okvetetlenül hanyatlik. A vásári munka, az elhamarkodás gyümölcse megért és Nóra elbukott, pedig Nórában kétségkivül nagyot akart alkotni szerzője. Szeretjük hinni, hogy nem a Karátsonyi-dij ösztönözte a szerzőt, hanem fölébredt ambicziója; annál inkább sajnáljuk, hogy a szerencsétlenségnek éppen e darabbal kellett megtörténnie. Ha előbb megtörténik, Nóra már valószinüleg sikert arat, az akadémiában és a szinpadon egyaránt.

Nóra négy felvonásban, helyesebben: négy grandiózus tableauxban van megirva. A császári mulatókert, lampionokkal, lugasokkal, nyüzsgő vendégsereggel, történeti kosztümökkel, rokkokóval és diszmagyarral. Aztán hangos erdőn nagy vadászat, szép vadászruhák, amazon-köntösök, történeti flinták, józin villásreggeli, poharak csengése, stb. stb. Harmadik kép: menyegző, lakzi menyasszony szöktetéssel, férj és szerető párbajával. Negyedik kép: császári törvényszék halálos itélettel, méreg, öngyilkosság. Nem azért soroljuk el mindezt, hogy a közönségnek kedvét vegyük a darabtól; ellenkezőleg, biztatni akarjuk vele a közönséget, hogy csak nézze meg: valami élvezetet mindenki fog találni benne. Másrészt eleve rá akartunk mutatni a szinpadi hatás fölhalmozott eszközeire, a melyeknek az akadémiai jelentés sikert jósolt, de a melyek ezutal kudarczot vallottak.

A darab Bécsben, a szathmári béke után játszik. A Rákóczy-forradalom lezajlott, de a kedélyek még nincsenek megnyugtatva. A magyar követség, melyet a pozsonyi országgyülés Bécsbe küld, ezt a hangulatot fejezi ki. A bécsi kormány mindent elkövet, hogy a magyarságot lekötelezze. Mulatság mulatságot ér, hogy a követség tagjai minél jobban érezzék magukat, hogy kedvet kapjanak a bécsi, az udvari életre. Sinzendorf császári miniszter inaugurálja Mária Terézia politikáját. A szerelmet hivja segitségül, szerelemmel, házassággal akarja Bécshez lanczolni a magyar nemességet. Csaknem üzletet csinál belőle. Pedig épen a Rákóczy-forradalomból, hesseni Amália példájából okulhatott volna. Nem okult, és ezen oktalanságán alapszik az egész dráma. Morgan Leo és leánya szintén részt vesznek a magyarság elkábitására rendezett ünnepélyekben. Morgan élelmezési biztosból lovaggá küzdötte föl magát, s most már szabad bejárása van az udvarhoz neki is, leányának is. Leánya a császárné egyik udvarhölgye. Végtelenül apprehenziv, a milyen egy parvenü leánya csak lehet. A szerző ugyan büszkeségét hangsulyozza, de ezt nem vehetni komolyan. Nóra, ha igazán büszke lélek, egy perczig se marad ott, a hol lenézik. Atyja akarata szóba se jöhet, mert Morgan lovag nyiltan kijelenti, hogy bizony náluk a leány az ur a háznál, ő parancsol. Nóra tehát marad, marasztja szerelme. A fiatal Albano herczeget szereti és viszontszerelmet remél, jólehet a herczeg még nem nyilatkozott. Ez az érzés nyügözi le elhatározását, büszkeségét. Ez a kétes sorsu érzelem; mert Nórának tudnia kellene, hogy a herczegi család egyetlen férfi sarjadékát milyen iszonyu mélység választja el tőle. A kizárólagos szenvedély, mely mindent magával sodor, mely villámként csap le és elvakit, természetesen nem fontolgathatja a körülményeket; csak hogy Nórában nincs meg ez a szenvedély, nincs is hozzá véralkata. Inkább érzeleg, mint lángol, a mint az udvar lenézésével szemben is inkább apprehenziv, mint büszke. Se életre, se drámára nem való teremtés. Nem kelti föl érdeklődésünket sorsa iránt. Hogy szerencsétlenség éri, azt gyanitjuk, de hogy drámai hősnő lehessen belőle, azt már első jelenete után kétségbe vonjuk. Több izzó anyag van a fiatal herczegben. Mikor szerelmet vall, hiszünk neki, mikor nem gondol családjával, s el akarja szöktetni Nórát, hogy titokban esküdjék meg vele, egy perczre az igazi dráma hangja csendül meg fülünkben. Érezzük, hogy Roland szerelme végzetes. Nóra is ugy tesz, mintha egész lénye felolvadna e szerelemben, de nem tudunk hinni kitöréseiben. Mondjuk meg előre: a dráma nem ebből a szerelemből, hanem a miniszter intrigájából és Nóra hypothetikus büszkeségéből keletkezik.

Roland nem szöktetheti meg kedvesét, mert a miniszter másnak, a magyar küldöttség egyik tagjának, Szerémi Lászlónak szánta a leányt, és Rolandnak pecsétes levelet kell vinnie Zimonyba, hogy az alatt Szerémi és Nóra férj és feleség lehessenek. A miniszter olyanformán küldi Zimonyba a fiatal herczeget, mint a mikor a káplár azt mondja az őrtálló bakának: féljobb, indulj. S a herczeg se különb, mint a szegény baka. Egy Albano herczeg, az udvar, a császár kegyeltje, meg egy miniszter (hozzá képest egy semmi) más viszonyban állanak egymáshoz. Annál a levélnél, a melyet Roland magával visz, sokkal fatálisabb az a levél, melyet hátrahagy kedvese számára. Rolandnak abban a pillanatban kell indulnia, nehogy találkozzék kedvesével s a miniszternek még sincs annyi türelme, hogy ott álljon, mig Roland valóban elindul. A miniszter egy perczre a kulisszák mögé megy, hogy Roland azalatt levelet irhasson kedvesének s csak azután térvissza, hogy a levelet lefoglalhassa, zár alá helyeztesse. Nagyon naiv szinpadi technika. Először is Rolandnak nem volna szabad engedelmeskednie, másodszor — ha ugyan erre is van szükség — nem volna szabad megnyugodnia azon levél sorsában, a melyet a miniszter egyik szolgájának kezeibe tesz. Roland husz napig van oda s elég gyáva, hogy ez idő alatt egyetlen egyszer se adat hirt magáról kedvesének, kit a faképnél hagyott. A közönség itélt e kettős levélmotivum fölött. Nem fogadta el. Mégis, véleményünk szerint, nem e levélmotivum a dráma legnagyobb sarkalatos hibája. Végre Rolandot másképen, ügyesebben is el lehetett volna távolitani. Ez ismét csak naiv technika.

A dráma legnagyobb hibája Nóra jellemzésében gyökeredzik. A szerelmes Nóra sértődik, aláztatik meg, s mégis a büszke Nóra inditja meg a cselekvényt, s később ismét a szerelmes folytatja. Mondtuk, hogy Nórának nincs uralkodó szenvedélye, véralkata. Ha Nóra annyira szeretné Rolandot, a mint erősitgeti az első és a két utolsó felvonásban, nem igérhetné oda kezét Szeréminek a második felvonás végén, a megsértett büszkeség s a belőle származó boszuvágy (kin és miért?) nem tölthetné el egész lelkét. A szentimentális, apprehenziv Nóra szépen haza mehetne csendes otthonába. Hanem Nóra ismét csak marad és expozicziót csinál egy képtelen jellemnek, meg egy félreértésen alapuló cselekvénynek. A kérdés elől nem szabad kitérnünk. Hol is van az expozició: Nóra azon elhatározásában-e, hogy kész megszökni Rolanddal, vagy pedig abban, hogy a Szerémi karjai közé dobja magát? Eddigi fejtegetésünk önként nyujtja a feleletet. Annak a drámának, mely a sértett büszkeségből és bosszuvágyból keletkezik, csak is az utóbbi lehet az expozicziója. Szóval a négy felvonásos dráma expozicziója a második felvonás végére, a darab kellő közepére esik. Ez a szerkezeti hiba boszut is állott a szerzőn. Ennek köszönheti a két első felvonás teljes kudarczát. Nóra érzelgése, idegessége, apprehenziói, a miniszter intrigái és a sok mindenféle dekoráczió — diszletekben, kosztümökben, emberekben és diskurzusokban nem pótolhatták a voltaképi cselekvény hiányát. Ha a szerző nagyobb figyelemre méltatta volna a kritikát és a hosszadalmas két első felvonást valamikép összevonja, ki tudja, talán meg is menti darabját a bukástól, talán eltakarta volna szinpompájával sok helyt hatalmas dikcziójával a jellemzés sarkalatos hibáit.

A harmadik felvonásban Nóra már meghasonlott önmagával. Hamletszerü monologgal lép föl: kiszökkent az idő, oh kárhozat. Ismét a szerelmest játszsza. Megjelenik Roland. Kölcsönös szemrehányás, magyarázatok. Majd lángoló szenvedély s ennek megfelelő könnyelműség. Már szóknének, mikor a férj utjokat állja. Aztán foly a párbaj férj és szerető közt, künn a bástyákon nyájas holdvilág mellett, mig Nóra kétségbeesve számlálja a perczeket. Roland elesett és Nóra vele akar halni, hadd legyen kedvese halálának hire a végitélet harsonája. Nem emlékszünk, milyen szavakkal, de szépen, megrázó erővel fejezi ki, hogy életének vége és halni akar. Férje nem öli meg, az életet szabja rá büntetésül, meg a hallgatást, hogy soha senki se tudja meg háza gyalázatát. Mielőtt tovább mennénk, egy pár szavunk a harmadik felvonáshoz. Szépen van megirva, az tagadhatatlan; de a drámai hatást nagyon csökkenti az a körülmény, hogy Nóra és Roland ártatlanul szenvednek, ártatlanul, a szó teljes értelmében. Minden szenvedésöknek az intrigáns miniszter az oka, meg a szerző, kinek, ugy látszik, kikerülte figyelmét, hogy a nem konszummált házasságot, melyre bármelyik fél külső erőszak miatt lépett, még a római kath. egyház is felbontja. Szerémi és Nóra szépen elválhatnának és Nóra még a harmadik felvonásban is a Rolandé lehetne.

Nagy szüksége lehetett a szerzőnek a diszes nászmenetre, másrészt a hatásos menyasszony szöktetésre, hogy feláldozta értők az egyszerü igazságot. Milyen jól megtörténhetett volna ez a dolog egy néhány nappal az esküvő után s mennyivel nagyobb lett volna a drámai hatás. Nem is emlitve, hogy a zajos jelenetekbe mily tiltakozóan visitott be a szomszéd termek nász-zenéje, mintha mondta volna: nem türöm, hogy a menyasszony ilyen sokáig egyedül maradjon és ország-világ szeme láttára, csaknem a piaczon összejöveteleket tartson régi kedvesével. S még egyet: hol maradt a miniszter, a kinek vigyázni kellett volna, hogy baj ne történjék.

A negyedik felvonásban Szerémi az itélőszék előtt áll. Eltagadja Roland halálának okát, politikai ürügygyel takaródzik és halálra itélik. A mi keveset a harmadik felvonás épitett, az itt mind romba dől. A közönség megbotránkozik a drámai hazugságon, melyet Szerémi csak azért követ el, hogy lehetővé tegyen egy negyedik felvonást is. Nóra alharmadik felvonás végén is megmérgezhetné magát Sardou Fedórájának módjára és ugyanott Szerémi is elkeseregtehetne menyasszonya fölött Katona Izidorájának szavaival. A negyedik felvonás annak köszöni lételét, hogy Szerémi nem akarja megvallani Roland halálának okát és hallgatást parancsol Nórának is. Azt mondja Szerémi, hogy ezt anyjáért teszi, a kinek megrepedne szive, ha értesülne háza gyalázatáról. Hát ha fia haláláról értesül, akkor nem hal-e szörnyet? A drámának Nóra vet véget, megszegi férje parancsolatát, hogy lerázza földult lelkéről e második gyilkosság vádját, mindent megvall a helytartónak, aztán mérget vesz és meghal.

E rosz darab jeles drámairónak a müve. A dráma nem igen tarthatja fönn magát a müsoron, de a drámairó hamar ki fogja köszörülni a csorbát s bizonyára még emelkedni is fog. Nórában nagyobbat akart alkotni a közönséges vásári munkánál, de nem sikerült, mert elszokott a komolyabb munkától. Nekünk azonban megmarad a jövő siker zálogául a szerző akarata. Bizunk benne.

M.

felett, hogy végre is megosztozzék a széttépett haza foszlányain.

Az előadó az antiszemitákat az egyenlőség megsértésének vádjával illette. Igen óhajtaná a szónok, ha az előadó leszállana helyzete magaslatáról és megtekintené az ország több vidékein a nép nyomorát, különösen a felvidéken, a hol a legközelebbi multban a nép füvekből és a falevelekből sütött kenyérrel táplálkozott; de elvezethetné az előadót a Tisza partjának egyes községeibe is, a hol a népnek egyes munkásai, a midőn verejtékeiket letörlik, sertések számára termesztett gyökerekkel pótolják élelmüket. Ez a képe az ön jogegyenlőségének ecce signuma.

Busbach ezen viszonyoknak feltüntetését a béke megzavarásának nevezi. A ki rámutat a bajokra és a ki óhajtja a bajok orvoslását, az inkább a békés viszonyokat akarja fentartani, mintsem megzavarni. Egyébként legyen meggyőződve Busbach, mig az ő védenczei megett a gyáva nagyravágyás, a hatalom önkénye és a szuronyok állanak, az antiszemiták megett milliók gondolatkövetsége áll, mely szentesiteni fogja előbb-utóbb eszméiket és meg fogja állapitani azok uniojat. (Ugy van! az antiszemiták körében.)

Mert hiszen oly hitelveknek terjesztése, a mely hitelvek bele nem illenek a jogrend keretébe, nem felelhetnek meg a jogegyenlőség eszméjének. A jogegyenlőség csak egyenlő erkölcsi alapon álló társadalomban képzelhető. Annak értéke nem abszolut, hanem viszonylagos. Ott, hol a társadalomnak egyik osztálya a felebaráti szeretet tanának alapján áll, és cselekményeiül a biblia szolgál souverain törvény gyanánt, mig a másik osztály naponkint megsérti a felebaráti szeretetet, és a hivőknek a bünök minden nemeit tanitja s a csalást, uzsorát nemcsak mint isten előtt kedves cselekedetet, hanem hittételeiben mint megengedett jogot hirdeti: ott a jogegyenlőségnek még csak árnyéka sem létezik. És a kik ily ellentétek mellett nem látják az élet gyakorlati nyilvánulásában a jogegyenlőséget és fölkelnek épen a jogegyenlőség nevében, követelve annak gyakorlati alkalmazását, a vétkek és bünök megszüntetése által, azok nem követnek retrograd politikát. A jogegyenlőséget illetőleg a világ minden müvelt állama akként fogja fel, hogy az viszonylagos és nem abszolut értéke szerint méltánylandó.

A t. miniszterelnök hatalmas szavakkal fenyegetődzött az antiszemitákkal szemben, hogy majd megfogja tudni gátolni, hogy az antiszemitizmus gyümölcsei tovább érlelődjenek. Azok a viszonyok, a melyeket a szónok az imént ecsetelt, fényes tanubizonyságot szolgáltatnak arra, hogy nem az antiszemitizmus az a fa, mely a káros gyümölcsöket termi, hanem a közösügyes kiegyezés és annak hü szövetségese a zsidóság hatalma. Nem az antiszemitizmus az, mely kinövését képezi a közösügy és zsidó befolyás veszedelmes fájának, mint azt a miniszterelnök állitja, hanem éppen az ő kilencz évi miniszterkedése, mely megtermette a nyomornak és pauperizmusnak keserü gyümölcseit. (Ugy van, balfelől.) Kommunizmussal vádolnak bennünket az antiszemitákat? hogy a mi eszméink a kommunizmussal hozhatók össze?

Hiszen épen a miniszterelnök volt az, a ki csak nem régen megtámadta a kath. klerust javainak elvételével, fenyegetődzve (Ellentmondások balfelől) zörgette meg felette a Jupiter-villámokat, önczélból-e vagy érdekeinek eszközéül, azt a szónok nem kutatja, de tény hogy villogtatta feje fölött a villámokat. Nem akarja a szónok sem egyik sem másik felekezet papjainak egyes hibáit védelmezni, de tartozik az igazságnak annak kimondásával, hogy épen a katholikus klérus századokon keresztül létfentartó oszlopa volt a magyar alkotmánynak. A miniszterelnök ker. felekezetek összesitésén buzgólkodó németországi kulturkampftól kölcsönözte a jelszót, midőn ezen fenyegetést alkalmazta.

Tagadja a szónok, hogy ez bármikor is protestans eszme lett volna, mert hiszen 1848 előtt, de csak az alkotmányos élet visszállitása előtt sem foglalkozott senki ily eszmékkel Magyarországon. És ezt mint protestáns ember a protestantizmus nevében és érdekében tagadja. (Helyeslés.) Nem mehet a szónok annyira sem a hazafiságban, sem a szabadelvüségben, hogy megtagadja a multak érdemeit, hogy szakitson nemzete történelmi multjával s megtámadja a békés birtoklás több százados gyakorlatát, hogy felforgassa a tulajdonnak kozadományokon alapuló szerzési jogczimét, melyet az idő szentesitett és mely mindenesetre törvényesebb és tisztességesebb, mint a csalás, az uzsora és a zsidóknak hasonló számos birtokszerzési jogczimök. (Ugy van! az antiszemiták közt.)

Nagy alkotásokról és konzolidáczióról beszél a kormánypárt, feltünteti a közös-ügyes költségek hulladékából alkotott belügyi intézmények fejlesztését, a vasuti hálózat kiépitését és egyes középületek létesitését, melyek mellett azonban a nép szegénységben és inségben szenved. A szónokot ez állapotok igen sokban emlékeztetik a franczia forradalom előtti állapotokra. Ott is tudvalevőleg a legnagyobb pazarlásokat követték el a kormányok és e pazarlások következtében az erkölcsök alá hanyatlottak s a társadalmat nem lehetett többé másképp megorvosolni, mint csak is egészséges pénzügyi politika követésével, a melyre azonban a franczia nemzetnek egyetlen pénzügyminisztere sem volt képes; sem Calom a hires ellenőr, sem a genfi Necker. És mi lesz a következése? az, hogy az inségben szenvedő népet hazugságokkal igyekeztek nyomorának kielégitéseül jól tartani és ezt a sok hazugságot egyik hátról a másikra csusztatták, mig végre a sok hazugság terhe a némán türő nép legalsó osztályának nyakán akadt fenn, mely ásóval és talyigával s üres erszénynyel és fájó szivvel mindennap érintkezésbe jött a szomoru valósággal és a csalást tovább nem adhatta s nem volt más menekülése, nem volt más üdve, mint az, hogy D'Esprémenil ellopta Versaillesből Lomenie de Brien villámait, melyekkel a miniszter a nyomortól beteg Francziaországot akarta sujtani, mely villámok azonban reá hullottak vissza. Nem az antiszemiták ellen kell azon rendszabályokat hozni, kik a bajokra rámutatnak, kik azok kutforrását feltárják, hanem azok ellen kell, kik ezen bajokat előidézték. Ha a miniszterelnök csakugyan keresztülvinné a sajtó megszoritására kilátásba helyezett rendszabályait, nem őket büntetné általa. A sajtószabadság nemcsak az ő tulajdonuk, az nemcsak a magyar nemzetnek, hanem az egész müvelt világnak közkincse. Az egész müvelt világ közös kincséhez nyulna a t. miniszterelnök ur, midőn azt megtámadná. És itten alkalomszerüleg figyelmeztetheti őt Laboulay szép és igaz ama szavaira: a kormány, mely a jogot lábbal tiporja, semmi egyéb, mint erő. Ha tiszteli, akkor ő az élő törvény, mellette áll az emberek lelkiismerete, mely bátrabb a katonáknál és erősebb a szuronyoknál.

Midőn a szónok e házba lépett, Magyarország függetlenségét óhajtva, a függetlenségi elvekkel lépett be. Neki teljes hite és meggyőződése, hogy Magyarország csak akkor lehet boldog és csak akkor felelhet meg hivatásának az európai népek sorában, ha saját sorsa felett kizárólagos joggal, vagyis függetlenül rendelkezik. És ezt az önrendelkezési jog utáni vágyat, a függetlenség utáni vágyat, még ha ma kivihetetlen volna is, fenn kell mindenkinek tartani, a ki csak hazáját igazán szereti. Kivánja a szónok, hogy legyen Magyarországnak önálló külügyi képviselete, legyen önálló hadserege, szabadon intézkedhessék pénzügyeivel, legyen önálló vámterülete. De midőn ezeket kivánja, egyuttal belátja azt is, hogy a mi veszedelmünk nem egyedül az államháztartás közösségében rejlik, hanem rejlik a zsidóság hatalmának társadalmi és politikai uton való nyilvánulásában is, melynek káros befolyásával és kezeinek romboló érintésével ugy társadalmi, mint politikai téren nyomonként találkozunk. Érti a zsidóság plutokratiáját. (Halljuk!) Ép ugy törekednünk kell ez alól is függetleniteni magunkat, mint törekedni óhajtunk magunkat függetleniteni az Ausztriával való államközösség veszélyei alól.

Ekként fogván fel politikai álláspontját, meg van győződve, hogy ő és elvtársai, a kik a függetlenségi elvekkel antiszemita álláspontot foglaltak el és az antiszemitizmus alapján a független magyar állam eszméjét nem az elzsidósodott Magyarország számára, hanem a tiszta magyar faj számára óhajtják fentartani: radikális függetlenségiek. Elfogadja Andreánszky báró felirati javaslatát. (Helyeslés az antiszemiták közt.)

A következő szónok **Berger Ignácz.**

A felirati bizottság által beterjesztett válaszfelirati javaslat azon kivül, hogy a trón iránti hódolatot, mégpedig határtalan hódolatot dokumentálja, a mely különben Magyarország minden állampolgárának féltett kincse, csak a trónbeszéd által kijelölt szük határok között mozog, s mintha oly boldog állam volnánk, mintha közügyeink annyira rendezettek volnának, hogy ezek helyességéhez mi sem volna egyéb szükséges, mint a trónbeszédben foglaltak effektuálása, egyetlen-egy más jogos óhajtásnak sem ad kifejezést, egyetlen-egy irányt sem jelöl meg, mely állami existencziánk biztositásához és közgazdasági mizeriáink valószinü megszüntetéséhez közelebb vezetne. A válaszfelirat semmi egyéb, mint a trónbeszédben foglaltak ügyes, de szintelen variálása, (Igaz! Ugy van! balfelől.)

Szokásos udvariasságokkal, obligát bókokkal jó politikát csinálni nem lehet, (Igaz! Ugy van! balfelől) közviszonyaink kizárnak minden ömlengést; ma nap, kivált a politikában, a realizmusnak kell irányadónak lenni. (Helyeslés balfelől.) Minthogy a válaszfelirati bizottság javaslatában ez irányban semmi megnyugtatást nem talál, ahhoz nem is járulhat. (Helyeslés balfelől.) Meggyőződése szerint a közjogi alapon álló ellenzék által beadott válaszfelirati javaslatot, mely a viszonyok kérlelhetlen szigora által kijelölt követelményeket szem előtt tartva, mig egyrészről a trónbeszédben foglaltak teljesitését közgazdasági érdekeink kellő figyelembe vetele mellett igéri, addig másfelől az állami pénzügyeinkben helyreállitandó rendet és közigazgatási szervezetünk korszerü teljesitését legelső feladatának tartja és erre nézve határozott javaslatot tartalmaz; a megtámadott politikai szabadság megvédésére, a korrupczió elnyomására szükséges törvényhozási intézkedéseket egyik legszükségesebb feladatnak jelöli ki, ezen javaslat az, mely a valóságnak megfelelőleg hangsulyozza, hogy az állami bevételek az eddigi uton a nemzeti törzsvagyon megtámadása nélkül nem emelhető; kijelöli továbbá az állami kormányzatnak azon ágát, melyen a megtakaritások eszközölhetők, szintugy rámutat azon forrásra, melyből bövebb jövedelem merithető. Elfogadja szónok a mérsékelt ellenzék felirati javaslatát. (Helyeslés balfelől.)

Ezután **Szalay Károly** szólalt fel:

Előadásában iparkodni fog a fenforgó kérdéseket azon tárgyilagossággal taglalni, mely kötelessége, de mindenesetre ovakodni fog attól, hogy itt tán a parlamenti illemről oktatást adjon, mert igen tart tőle, hogy ugy járna, mint Fenyvessy Ferencz, ki e tekintetben mesterré játszotta magát, és végre önmagának lett leggyarlóbb tanitványa. (Derültség és tetszés a szélső baloldalon.) Nagy és fontos kérdések azok, melyek a trónbeszédben az országgyülés teendőiül kijelöltetnek. (Halljuk!) Azok egynémelyike oly fontos, hogy ha az országgyülés csupán azt, de ugy, mint az ország java, előmenetele megkivánja, intézné is el, kötelességének eleget tenne.

A főrendiház rendezésénél igen sokkal sürgősebb a bünvádi eljárás, a melynek megalkotásától függ magának a bünvádi törvénynek, különösen a személyes szabadságnak, a küszöbjog szentségének megóvása. Igaz, ma is van ugynevezett büntető eljárásunk, azonban a ritkaságok tárában ez a büntető eljárás vajmi előkelő helyet foglalna el, de bünvádi eljárásnak egyáltalában még nem is nevezhető. Hogyan történhetnék különben az, hogy az országnak egyik részében a biróság a bizonyitékokat szabadon mérlegeli; más részében, máshol, más alkalommal pedig fenn nem álló szabályokra, állitólagos törvényekre hivatkozva, saját kezét köti meg. Hogyan lehet bünvádi eljárásnak nevezni azt, midőn a vizsgálatot tiz eset közül kilenczben azon kezdik, hogy a gyanusitottat letartóztatják? Ki törődik azzal, hogy ez a letartóztatott később ártatlannak bizonyult be? Ki törődik azzal, hogy azon idő alatt, mig őt letartóztatják, családja, mindene oda vész? Ki törődik azzal, hogy ez ártatlanul letartóztatott ember a börtönben hal meg? Pedig egyáltalán nincs törvény, mely a személyes szabadság azon palladiumát: «Nemo nisi legaliter citatus et juris ordine convictus detineri potest» valaha megszüntette volna. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Alaposan aggódik, hogy a bünvádi eljárás körülbelül azon konyhából kerül ki, a honnét kikerült a büntető törvény. Zichy Antal és számosan e büntető törvényt kiválónak, európai szinvonalon állónak jelzik. Azonban lehet-e egy törvénynek erősebb kritikája, mint az, midőn maga a törvény kompillatorának csak oly irtóztató, oly mindenkit megrázó fél ország boszuját kihivó büntett következtében, hogy Magyarország nagybiráját saját palotájában, itt a főváros közepén gyilkolják meg vadul, ily esetre volt szüksége, hogy megtanulja, miként Magyarországon, de széles e világon is a gyilkosság épen más, mint a szándékos emberölés. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

Az országgyülés tartamának meghosszabbitása nemcsak nem sürgős, sőt veszélyes. Azonban e tekintetben alapos kételyei vannak, arra vonatkozólag, hogy az érintett javaslat törvénynyé lesz.

A trónbeszéd egy igen fontos kérdéssel is foglalkozik s ez az államháztartás egyensulyának helyreállitása. Sőt e tekintetben bizonyos eredményt is konstatál. Bárhogy kereste is a szónok ezen eredményt, nem találta meg sehol.

A trónbeszéd egyik passzusa azt mondja, hogy tartózkodni fog attól a kormány, hogy tulságos terhet rójjon a nemzet vállaira. Ez többé nem a kormány jóakaratától függ, mert azon terhek, melyeket a nemzet vállaira eddig reáraktak, oly mérvet értek el, hogy azokat fokozni többé nem lehet. Takarékoskodni kell, ez az általános jelszó. Micsoda lépések azok, melyeket a kormány arra nézve tesz, hogy elhigyjük neki, hogy egyáltalán takarékoskodni akar is. Hol van csak egy mentő gondolat a kormánykörökben, melylyel ezen bajból kivezetni tudnának. Pedig igen közel fekvő volna és megtalálnák a takarékosság legbiztosabb módját a hadsereg, illetőleg a hadsereg gyalog katonái szolgálatidejének leszállitásával. A kormánypárt és a mérsékelt ellenzék feliratait el nem fogadhatja szóló, már azon álláspontnál fogva sem, melyet a közjogi kérdésekben elfoglal, de ha tagja volna a kormánypártnak, mégl akkor sem fogadhatná el a kormánypárt felirati javaslatát, mert azt a boldog megnyugvás és a tántorithatlan, sőt mondhatni — mint onnan hallotta — feltétlen bizalom szelleme lengi át.

A szónok itt polemizál Vámos Bélával. Az előadó kommunizmust emlegetvén, az antiszemiták felé fordult, sőt egyenesen az antiszemitákra czélzott. Vámos Béla beszéde után az előadó a kommunizmusról vagy egyáltalán hallgatni fog vagy ha arról beszél, nem az antiszemiták felé fog fordulni, (Tetszés balfelől) mert nincs a ház ezen oldalán senki, a kinek még csak agyában megfordult volna, annál kevésbbé, a ki koczkáztatta volna azon állitást, hogy az öröklési jog megszüntetendő.

A szónok eleintén aggódott a miatt, hogy Vámost a 48-as párt segitette megválasztani. Beszéde után ezen már nem aggódik, sőt azt mondja, hogy igen helyesen cselekedtek, mert egyrészt megmentették az akadémiát attól, hogy az ifjuság elméjét oly elvekkel megtömjék, (Derültség balfelől) másrészt pedig Vámosban oly kétes ajándékot küldtek a tuloldalnak, a mely az ellenzékre nézve mindenesetre sokkal nagyobb haszon, mintha itt az amugy is kisebbséget egy számmal szaporitották volna. (Derültség a szélső baloldalon.)

Az elnök: Arra figyelmeztetem a képviselő urat, (Felkiáltások a szélső baloldalon: Mire?) hogy egyik képviselő a másik felett ily élesen ne nyilatkozzék. (Nagy mozgás és felkiáltások balfelől: Hát mikor egész párt felett nyilatkoznak! Hosszas zaj.)

Szalay Károly: A t. kormánypártnak felirata jelzi azon — mondjuk csak ki — végromlással fenyegető válságot, mely Magyarország mezőgazdaságát veszélyezteti. Igaz, hogy e tekintetben a külföld, különösen talán a tengerentuli vidékek konkurrencziája nagy befolyást és nyomást gyakorol, azonban nem tud azon gondolattól szabadulni, hogy ezen nagymérvü deroutot nem csupán ez idézte elő, hanem hozzájárult ahhoz a pénznek nemzetközi szövetsége is a vagyon ellen. De akár hogy legyen, kétségtelen, mikép a mostani állapotban a mezőgazdaság nem maradhat. Egy hang hallható csak az országban, hogy a müvelésnek eddigi módját meg kell változtatni. Ez jámbor óhajtás, melynek kivitele lehetetlen mindaddig, mig a közös vámszerződés által kezeink kötve vannak, mert hogy csak egyet emlitsen, ha a czereáliák termeléséről lemondani és másra átmenni akarunk, mi volna természetesebb, mint hogy a kereskedelmi növényeket termeszszük. Kérdi, hogyan történhetik ez ma, midőn kezeink még arra nézve is meg vannak kötve, még pedig két oldalról, hogy a dohánymonopoliumot megszüntessük és igy Magyarországot képessé tegyük arra, hogy egész erejét kifejtse.

Annak a szomoru álláspontnak, mely a kormány egész müködésén s pártja egész politikáján átvonul, alapját a mai világ szinvonalán levő modern liberálizmus képezi, a mely kész ugyan s népét a forradalomba belekergetni, de ha érdekei ugy kivánják, kész ugyanazt a népet halomra is lövetni: az a liberálizmus, mely a szabadságot emlegeti és inditványnyal lép elő a szabadság korlátozására, az a liberálizmus, mely véghetetlenül gazdag ugyan nagy szavakban, de annál szegényebb tettekben. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Nem fogadhatja el a szónok a mérsékelt ellenzék felirati javaslatát sem, mert abban csak félrendszabályok emlittetnek. Ugy van meggyőződve, hogy ha a mérsékelt ellenzék azon bámulatos jóakarattal párosult kitartást, azon óriási szellemi erőt, melyet a kétes sikerü megvitatásra és a félrendszabályokra fordit, a szélső baloldal soraiban küzdve használta volna fel, ma már nem kellene a felett aggodnunk, hogy a mostani miniszterelnök ül azon a széken. (Derültség a jobb oldalon.)

De nem irhatja alá, ugy a mint beadatott, a függetlenségi pártnak feliratát sem, mert abból hiányzik, mi a függetlenségi kérdésnek megoldásától elválaszthatatlan s ez a zsidókérdés. (Ugy van! a bal és szélsőbal oldal különböző padjain.) Ha kétsége lett volna az iránt, vajjon a zsidókérdés csakugyan létezik-e, akkor Zichy Antal előadása meggyőzte volna arról, hogy létezik.

E kérdés nem csak fenforog, hanem a viszonyok annyira össze vannak zavarodva az országban, hogy a belegyensuly helyreállitásáról komolyan kell gondoskodni. Nagyon csalatkoznak azok, a kik azt hiszik, hogy helyesen cselekszenek, ha azt mondják, hogy e kérdéssel nem foglalkozunk. De csalatkoznak azok is, a kik e kérdéshez avatatlan kezekkel nyulnak, oly avatatlan kézzel pl. mint Busbach Péter, (Halljuk!) ki a zsidókérdésből, a mint látjuk, mindössze csak annyit tud, hogy az antiszemiták programmja ellenkezik az erkölcscsel és a józan politikával. — A mi az elsőt illeti, kétségbe kell vonnom jogát annak, hogy erkölcsöt emlegethessen, a ki önmaga erkölcstelen fegyvereket használ, már pedig hogy Busbach ezt cselekedte, azt beszédének azon passzusa bizonyitja, a hol azt mondja: «Önök nem állnak erkölcsi alapon, már csak azért sem, mert önök visszavonulnak akkor, mikor a veszély napjai elkövetkeznek és hagyják a gyámoltalanokat elmerülni.» Nem hagyják. Tények bizonyitják, hogy mikor a szónok által sem helyeselhető, de megérthető kihágások folytán, egyesek elmerülendők voltak, ők elő álltak a törvénynyel kezükben s megtették, a mit a kötelesség parancsolt, és megteszik mindannyiszor, a midőn a közbéke megkivánja, hatnak békitőleg, a törvényre hivatkozva. Midőn tehát ez inszinuácziót határozottan visszautasitja, kéri Busbachot, hogy az ő kijelentését annál inkább higyje el, mert biztositja, hogy valamint akkor az immunitás, vagy más háta mögé soha nem bujt, ugy az esetre, ha elkövetkeznék azon szerencsétlen nap, midőn arról lenne egyénileg meggyőződve, hogy a törvényhozásban vetett reményben csalatkozott, a szónok lenne az első — ismét nem az immunitásba burkolódzva, és nem más háta mögött, — a ki oda menne és azt mondaná a népnek: tudd meg, most már csak az istennél van a kegyelem, és a segitség csak önmagadnál van.

Tagadja a szónok, hogy az ő eljárásuk inpolitikus. A ki a törvényalkotást sürgeti, az már eleve megjelölte azt a határt, a meddig menni óhajt. (Helyeslés az antiszemiták közt.)

Tehát a zsidókérdés létezik, ez elől kitérni hatalmában nincs senkinek. Létezik és pedig mindenekelőtt mint faji kérdés, a fajok supremácziójának kérdése. Ezredévek története bizonyitja, hogy a sémi faj államalkotó, különösen államfentartó elemet képezni nem tud, s hogy más népek közé keveredve, mindig feloszlató elemet képezett. Az az illető nép vagy képes volt ellenállani ezen feloszlatási kisérletnek, és akkor elpusztult a zsidó, vagy nem volt képes ellenállni, és akkor elpusztult az illető nép. De a háznak egyetlen-egy tagja sem tudna felmutatni annyi ezredéves történetében egyetlen egy esetet, a hol a zsidó a nemzet testébe beolvadt, és ezen fajsajátságát megtartja a közélet minden fázisában, azt a mindennapi tapasztalat igazolja.

A zsidókérdés a magyar nemzetiség kérdése is, körülnézhetünk a házában, szedhetjük az adatokat bármily szorgalmasan és nem fogjuk megtalálni azt az egy esetet, a melyben a zsidó a magyarság, a magyar állami eszméért bármit is tett volna, ha csak nem akarják felhozni azt, hogy nevüket megmagyarositották. De végre a zsidókérdés a megélhetés kérdése is. A mindennapi tapasztalás igazolja azt, hogy a zsidó oly tulajdonokkal bir, a melyekkel a keresztény egyáltalán nem versenyezhet. Hiában mondják azt sokan, hogy a keresztény előtt ép ugy nyitva a pálya, mint a zsidó előtt. Az a pálya nem egyforma, mert a keresztény és zsidók közt mindig ott fog állani az az öt-hat szál fonal, mely az Eynallen-Richter-féle perben szerepelt és az a borravaló, mely az Ofenheim perben szerepelt. A verseny nem egyforma, kinek helyzetét, haladását bizonyos erkölcsi nézetek kötik, avval soha sem futhat versenyt, kinél azok hiányzanak.

Az antiszemiták ellenében a keresztény szeretetet hozzák fel. Egyes ember erkölcsi életében ez magasztos eszme, de a politikában ennél betegesebb, haszontalanabb elv nem létezhetik.

Nem csodálja, hogy Jánossy János olyan melegen felszólalt a zsidók mellett, hiszen András és László királyok szomoru idejében valami váradi püspök volt az, ki az izmaelitákkal a vámokat együtt birta. Nem tartja tehát valami különös dolognak, hogy most, annyi száz év mulva a papság egyik tagja annyit változik, hogy az «m» betüt «r»-re változtatva, a zsidóságot pártolja; annálkevésbbé csodálkozik pedig azon, mert hát Jánossy talárjának egyhangu feketeségét már nagyon megunhatta. Szive mélyéből kivánja neki, hogy isten mielőbb segitse nagyszombati kanonokká. A szónok végül kijelenti, hogy a Szalay Imre által beadott javaslatot fogadja el. (Helyeslés az antiszemiták közt.)

Vámos Béla félreértett szavainak helyreigazitása végett szólal fel, s magyarázza, hogy ő az örökösödési jog megszüntetését másképp értette, mint azt Szalay értelmezte.

A következő szónok **Herman Ottó.** Beszéde igy hangzik:

Nem gyakran történik, de nem egyszer van eset arra, hogy az a boldogtalan, a kinek fekete hályog nehezedik lassanként a szemére, tudja azt, hogy előbb-utóbb meg kell vakulnia. Az a boldogtalan a rettentő csapás tudatában igyekszik lelkének egész erejével magába gyüjteni a természet, a müvészet, a társadalom alta szinképeket, hogy majd, ha az örök éjszaka bekövetkezik rá, ezekhez a képekhez viszonyitsa azon benyomásokat, melyek majdan az ő vak szemének szólva, őt szinekre emlékeztethetik.

És a mint a vakulásnál meg van ez, ép ugy meg van a süketülőnél is. Én tisztán tudom és látom sorsomat, hogy nekem néhány év mulva mulhatatlanul tökéletesen meg kell süketülnöm és én azon esetre gyüjtöm magamba a hangok világát a természetben, a társadalomban, mindenütt, a hol ráakadok, még ebben a törvényhozásban is, hogy majd akkor, abban a nagy csendben, a szavakból, melyeket már csak olvasni fogok, következtessek a hangra, s annak a hangnak az igazságára, őszinteségére. De nemcsak a társadalomban lesem a hangot, hanem a zenében is. És én, tőlem telhető nagy figyelemmel kisértem e vitát, e hosszu vitát hangjaira nézve is és előttem áll egy zenei kép, a mely majdan talán fel fog éledni lelkemben.

Milyen zenedarabhoz hasonlitsam én ezt a vitát, melyik festi azt igazán. Vajjon a jövő zenéje, a Wagneré, vagy a mint inkább gondolom, nem hasonlit-e jobban, habár csak kis arányokban, a Littolf zenedarabjához, a melynek czime: «Robespierre», a mely kezdődik azon, hogy bizonyos hangok festik a franczia forradalom előzményeit, a rettenetes erkölcstelenséget, a nyomort, a melyekben haszontalan, rossz kormányok a népet döntötték, és felemelkedik triolákban egy panasz, mely folyton folyvást hangzik egész a katasztrófáig ebben a zenei kompozicióban, mely folytonosan azt jelenti, hogy az elnyomott népben sohasem szünetel a panasz, és hogy ezen panasz fájdalmas és ép azért igaz panasz. Mi halljuk ebben a zenedarabban azt az irtóztató zsivajt, melyet a Versaillesba vonuló tömeg, a nép söpredéke hallatott; mi halljuk a gyülölet hangjait: halljuk a lelkesedés hangját, az összerogyó Bastille felett és utolsó nyögését a nyaktilló alatt levőknek is. És a mi a végsőre vonatkozik, annak van magasztos vége, de ezt nem fejtem ki: azt elfogom mondani beszédem végén.

És ezen vita alatt, ugy a miként lefolyt, vajjon nem hallották-e az alattvalói hódoló tisztelet legalázatosabb és elenyésző hangját? és nem halljuk-e itt-ott — fájdalom már igen kevés mértékben — az igazság szavát, mely a nemzet jogait visszaköveteli. De a visszakövetelés vajjon mire akad a tulsó oldalon? a hatalomnál gunymosolyra! És nem halljuk-e itt-ott a csendes, magába vonuló bourgeoise-t, mely elméleteket fejteget elvontan az élet nyilvánulásaitól, a liberálizmust hirdeti akkor, mikor egy szóval és egy lélekzettel kész megadni a megszorító rendszabályokat? (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Én lelkem mélyében meg vagyok győződve arról, hogy a kik komolyan fogják fel a helyzetet és a helyzet nagyon komoly — azok látják, hogy megérkezett az idő, midőn nemcsak a magyar parlamentnek, hanem a magyar nemzetnek is, komolyan latba kell vetni mindazt, a mit cselekszik, mert itt a haza sorsa, a haza jövője forog szóban. Én igen nagy tisztelője vagyok Horvát Boldizsár képviselőtársamnak. Én az ő multját nagyrabecsülöm és nekem teljességgel semmi kétségem az iránt, hogy ő egy igaz lelkü magyar ember, ki hazáját mindenek fölött szereti. Hanem konstatálnom kell azt, hogy felállitani a tételt akként, a mint ő állitotta fel, hogy t. i. a felirati vita nem is arra való, hogy az egész helyzetről behatóan nyilatkozzunk, ezt már én részemről egyátalán el nem fogadom. Mert ha van a parlamentáris életnek egy pontja, ugy a felirati vita mindenesetre az, a hol kötelessége nemcsak a kormánynak, hanem a tuloldalnak is magába szállni, s az egész helyzettel komolyan számot vetni. És ha nem teszi, akkor kettős kötelessége az ellenzéknek az állapotokat kifejteni s azt elmondani, hogy mit tart jónak a nemzet jövőjére nézve. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Szólni liberálizmusról, fölelevenitení a negyvennyolczas nagy vivmányokat: ugyan kérdem tisztelettel, hát most kezdenek a negyvennyolczas vivmányok tiszteletben tartatni amott a t. tulsó oldalon, hol majdnem egy évtizeden keresztül a «48» évszámot kerülték, mint az ördög a szentelt vizet. (Élénk derültség és tetszés a szélsőbalon.) Most egyszerre tapasztaljuk, hogy a negyvennyolczasok ott támadnak. És vajjon mivel indokolják ők az ő 48-asságukat? Azt mondják: támadnak a nemzetek életében viharok, és e viharoknak megfékezésére meg kell adni a rendszabályokat. Vajjon onnan nem épen ugy hangzik-e ez, mint hangzott akár Windischgrätz, akár a kamarilla szájából az, hogy Magyarországon viharok támadnak, meg kell adni a módokat, az eszközöket a Haynauk képében. (Élénk tetszés és helyeslés a szélsőbalon.)

Ismerek én viharokat, — meg is hánytak, vetettek, — olyanokat, melyek elől az emberi ész, az emberi tudás, az ember fizikai ereje, sőt még az egész társadalom ereje egy valóságos semmi. Azok a természet feltartózhatatlan viharai. De azok a viharok, a melyekről Horvát Boldizsár t. képviselőtársam szól, azok nem megfékezhetlen viharok, nem is okok arra, hogy meghozassanak a megfékező rendszabályok, hanem egy rossz kormányzatnak okozatai. (Élénk helyeslés a szélső balon.) Az ok ott van, az okra rá kell mutatni, és változtassák meg Magyarországnak ilyen jogfeladó, apró-cseprővel bebecsélő, az időt vesztegető kormányzatát és tegyenek helyébe egy önérzetes magyar politikát követő kormányzatot, (Ugy van! a szélső balon.) és majd nem lesznek viharok. (Zajos helyeslés a szélső balon.)

Kivánom konstatálni még azt is, hogy én még őszintének sem tartom azt a vihartól való félelmet, mely a rendkivüli rendszabályokig elviszi a tuloldali ugynevezett 48-asokat. De hát bocsánatot kérek, miféle viharok fenyegetnek itt? Azt mondják, nem felülről fenyeget a reákczió, hanem alulról. A társadalom reákczióban van és ez szerfelett veszedelmes, mert ez egy áradat, mely mindent elhord. Ez teszi tehát amonnan szükségessé azt, hogy Horvát Boldizsár, a ki külön álláspontot foglalt el, kezet nyujtson Tisza Kálmánnak, sőt több, hogy b. Sennyey is egyesüljön azon kormányzattal, ezen óriási nagy viharok feltartóztatására. (Mozgás. Élénk tetszés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Mik ezek a viharok? Az u. n. zsidókérdés, az antiszemitizmus. És én azt mondom, hogy ha volt valaha ürügy, mely nem arra való, hogy külön rendszabályok alkottassanak, de szüksége volt valakinek külön rendszabályokra, akkor az antiszemitizmus oly ürügy, arra kényelmes, de hogy arra való volna, azt kereken tagadom. (Ugy van! a szélső balon.)

T. ház! Legyen nekem megengedve, minthogy az antiszemitizmus határozottan dominal a jelen felirati vitában, hogy én az antiszemitizmussal magával nem hosszasan, hanem lehető behatólag rövid vonásokban foglalkozzam. (Halljuk! a szélsőbalon.) Meg fogja nekem engedni a t. ház, hogy én különösen Nendtwich t. képviselő ur tegnapi beszédére vonatkozólag, mégpedig szigoruan az ő álláspontját, t. i. a mi a módszert és az eljárást illeti, felvegyem az eszmecserét. Az igen t. képviselő ur, kinek tudományos multját nagyon ismerem, jól tudom, hogy az akademia rendes tagja, a mi előttem nem valami szerfelett nagy érdem Magyarországon, (Hosszan tartó derültség.) hanem konstatálom, hogy királyi tanácsos; arra az álláspontra helyezkedem, hogy az igen helyes eljárás csak Verulami Baco módszere, t. i. az induktiv módszer. És itt mindjárt konstatálom azt, hogy a t. képviselő ur épen az induktiv módszer alkalmazásától vagy tartózkodott, vagy róla megfeledkezett, mert az induktiv módszer eo ipso követeli attól, a ki alkalmazza, hogy a dolgot minden oldalról vegye figyelembe és vizsgálja meg. Tehát mit követel Verulami Baco módszere az antiszemitizmus sokat hangoztatott u. n. alapkérdésével szemben, különösen azon irtózatos czitatum-áradattal szemben, melyben Fichte, Kant és a zsidórabbik egész sorozata idéztetett Magyarország képviselőháza előtt? Elmondattak a kárhoztató szavak a nagy filozófusok részéről és azon irtóztató dolgok, melyeket a rabbinusok a keresztények ellen zuditottak. Én kétségbe nem vonom sem azt, a mit Fichte, sem azt, a mit Kant mondott; de nem akarom kétségbevonni azt sem, a mi az antiszemita hebreisták által czitáltatik (Élénk derültség) és konstatálom, hogy azon czitált dolgok valóságosan mondattak a keresztények ellen, a mit a t. képviselő urak itt állitottak, ezt mind konczedálom. De azt mondom, hogy mielőtt azon czitátumokból valaki valamit következtet és a következtetésből itél, sőt több, eljárást követel, akkor t. ház, a czitátummal nem egyoldalulag kell eljárni, hanem czitálni ott, a hol hasonló természetü czitátumok lelhetők. És azt kérdem, vajjon nem helyén való-e és nem a Verulami Baco módszere követeli-e, hogy czitáltassanak mind azon szeretetreméltóságok, melyeket a spanyol inquizizió a protestánsokra mondott, (Tetszés a szélső baloldalon) és czitáltassanak például még azon szeretetreméltóságok, melyeket a lutheránus muckerek a katholikusok ellen és viszont a katholikusok a muckerek ellen mondottak? és nem szükséges-e czitálni a recens irodalomból egy tiroli pap expektorácziót a protestánsok ellen, midőn még eltagadja a sirt is előttük? De hát, t. ház, én az obszkurantizmust ezen eljárásban nem ott keresem, a hol keresik legtöbben, a kik nem szeretnek a baj gyökeréig hatolni, hogy t. i. reákczió hirdettetik; hanem keresem abban, hogy egyoldalu eljárás és fórugója a gyülölet és én az egyoldalu eljárásra és a gyülöletre fektetett oly módot, mely kibontakozást keres, a nemzet életében, de még az emberiség életében is, egyátalában el nem fogadhatok. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Simonyi Iván: Én nem gyülölöm a zsidót.

Herman Ottó: Nem ugy teszek, mint az antiszemita párt — mert most már pártot képez, hogy engednék csak egy hajszálnyit is azon álláspontból, melyet a mult országgyülésen elfoglaltam; korántsem. Én ma is azon alapon állok: vétessék be a zsidó vallás törvénybe, tegye meg a zsidóság a kellő feltételeket, szervezze egyházát, állitsa nemzeti alapra, (Helyeslés a szélső baloldalon) sőt tovább megyek és azt mondom, hogy azon áradat, mely Galiczia felől Magyarország felé tódul, melynek megfékezését maguk a magyarországi zsidók sem rosszalják, akadályoztassék meg. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.) Én, első beszédemben azt mondtam: reform! és ma is azt mondom, hogy reform!

Ónody Géza: Zsidó-reformátor!

Herman Ottó: Én követem az antiszemita pártot azon az uton, melyet végzett a mai napig és mely szerintem csak arra való, hogy czéljainak komolyságát kétségbe vonjam. Ez az ut nem más, méltóztassanak visszaemlékezni azok, kik e ház tagjai voltak, hogy kulminált a kérdés abban, midőn Istóczy képviselő ur azt mondta, »hát hogy ha azon harczban és háboruban itt-ott egy-egy zsidónak elvesz az élete, ezt ugy kell venni: c'est la guerre!» Ebben kulminált a házban és egyebütt az álláspont, melyre Istóczy törekedett és el is jutott. Következett most már, hogy ha már felhivnak egy egész nemzetet, ennek a harcznak felvételére a konzekvencziák kivonása: haladás azon az uton. De mit látunk? Mi látjuk most sorban a t. antiszemita képviselő urakat felemelkedni s ők maguk tagadják azt, hogy ők valaha a vallást belehozták volna e mozgalom szitásába, sőt azt mondják, hogy ők határozottan a vallásszabadságot tisztelik, a jogegyenlőséget tisztelik s ők abból elvenni nem kivánnak semmit. (Ugy van! a baloldalon.) No már t. ház, én azt hiszem, hogy ez izgalmak, melyek tetőfokra hágtak a társadalomban, tisztán vallási momentumon alapultak, a tisza-eszlári peren.

Simonyi Iván: Nem áll!

Herman Ottó: És ez volt az, a mi azt az üszköt képezte, mely felgyujtotta, megengedem, sőt tapasztalásból tudom, a nép rétegeit oly mélységben, hogy valóban gondolkozóba esik az ember, miképp lesz lehetséges ebből kibontakozni.

Simonyi Iván: Részemről soha! (Halljuk! Halljuk!)

Herman Ottó: Meglehet, hogy a mit én a reform tekintetében követelek, az mások álláspontjából majd megrovás alá esik, de abból nem fogok engedni soha semmit és soha oly magyarázatokat nem fogok hozzá kötni, melyek valakit tévedésbe ejthetnének. Ki fogom mondani tisztán, különösen pedig ovakodni fogok attól, hogy a mit megrovok, azt magam is cselekedjem; szóval megállok a magam álláspontján. Vajjon megállottak a t. antiszemita urak a magukén? Nem épen.

A társadalomban, a sajtóban, sőt e házban is nem egyszer voltunk tanui annak a definicziónak, a melynek végakkordja mindig az volt: «T. polgártársam! Ez a zsidó morál!» Hat mi az a zsidó morál? Ha valaki például elfogad valakitől ajándékot, vagy előnyt és igér valamit, de azután az illetőt cserbenhagyja és igéretét be nem váltja. Ez a zsidó morál! Magam is igen kárhoztatandónak tartom, hogy akadnak emberek, kik igéret fejében elfogadnak valami jutalmat vagy előnyt és azután az igéretet nem tartják meg. Ez volt egyik legbélyegzőbb része azon felszólalásoknak, melyeket különösen Istóczy Győző képviselő ur a mozgalom kezdetén e házban igen gyakran hangoztatott. Hanem én figyelmeztetem t. képviselő társamat, hogy igen jó lesz — ha már eddig nem történt — legalább jövőben kerülni még szinét is annak, hogy ép a zsidó morál alapjára helyezkedik.

Istóczy Győző (nagy ingerültséggel): Mivel? (Halljuk! Feljen! Mozgás.)

Andreánszky Gábor br. (ingerülten.) Kicsoda? Mivel? (Hosszas zaj.)

Herman Ottó: Szolgálok felelettel. (Halljuk!) A forrás — azt hiszem ennek Istóczy képviselő ur klasszicitását kétségbe vonni nem fogja — a saját 12 röpirata. Az ő saját 12 röpiratában, a választás eredményéről értekezve, elmondja mindazokat a dolgokat, a melyek a választások alatt a rumi kerületben történtek; azt tagadni nem fogja, hogy ő 12 röpiratának junius 20-án megjelent példányában benfoglaltatik az is, hogy a rumi kerületben a pénz ezentul az ő hóditó hatását elvesztette. Miért? mert Istóczy Győző t. képviselő ur választói elmentek az ellenjelölt lakomáira, megették és megitták, a mit kaptak, és elfogadták a pénzt. (Zajos derültség.)

KI LESZ AZ ÖRÖKÖS?

Irta BOISGOBEY.

33 (Folytatás.)

V.

A vetélytársak.

— Jól van! most már eleget tudok, hogy önt kisérjem. Erősen fogok játszani. Csak több verset énekeljen; sok mondani valóm van. Kezdjük!

Roger jól választott hangmérsékkel kezdé meg a dalt, elég csendesen, hogy Germaine szavait megérthesse, s elég erősen, hogy más meg ne hallhassa azokat. A nehézség a válaszolásban rejlett. Lehetetlen egyszerre beszélgetni és énekelni. De ezen afrikai hangverseny-töredék sok megszakitással járt, mely megengedé a közremüködőknek, hogy néhány szavat is válthassanak egymással.

— Nos tehát, a koczka el van vetve, suttogá Germaine, mialatt Roger, a dallos madár által a kedveshez küldött üdvözletet énekelé. Pomméval örököl. Nővéremnek milliomos férje lesz. Igen, nővéremnek. Nem látja; négyszemközthöz segitettem őket. Laurence visszatéritendi magához. Azt hiszem, már jó uton vannak, mert ugy tesznek mint mi... bizalmas hangon beszélgetnek.... Alfréd megszökött; anyám és nagybátyám halk társalgásba merültek, nem zavarják meg őket. És én tudom, hogy anyám idősebb leányát óhajtja előbb férjhez adni. Minden rendbe jön. Pomméval ur tudatára ébred, hogy pillanatnyi szeszélyt komoly érzésnek vett, s visszatér ahhoz, kit igazán szeret, s a ki teljesen hozzá illő. Az a csuf örökség zavarta meg fejét. Azt képzelte, hogy én jobban segélyére tudok lenni a vagyon elköltésében, mint Laurence. Tulságos világiasnak tart... engemet, ki csak a benső boldogságot óhajtom. Igazam van ugye, hogy megvetem a pénzt? — Azonnal észrevettem, hogy az élet felől egyenlő eszményünk van. Ön szemet sem hunyoritott, midőn nagybátyám tudatá velünk, hogy nagynénje vagyona, egy egészen idegenre megy át.

— Tudta kegyed, hogy Vignemal asszony rokonom?

E szavak oly gyorsan, és oly halkan lettek mondva, hogy egészen összevegyültek az első vers ismétlődésével, melyet Roger éppen befejezett.

— Kezdje meg a következőt, suttogá Germaine, mialatt idegesen verte a billentyüket. — Még nem mondtam meg mindent. Tanácsot akarok adni önnek. Subligny orvos beszélt nekünk önről, éppen azon estén, melyen a szerencsétlenség történt. Meg is nevezte önt. Anyám, nagybátyám és nővérem elfeledték, a mit gyermekkoráról és rögtöni eltünéséről mondott. Én visszaemlékeztem, de semmit sem szóltam. Minek önt Pomméval, ki az ön kárositásával örököl, szembe állitani? Az orvos is ezen véleményben van, miután bemutatása alkalmával egy szót sem szólt Vignemal asszonyhozi rokonságáról. — Utánozza óvatosságát, ha kedvemre akar tenni.

Roger örömest megröviditette volna a második verset, hogy biztositsa Germainet engedelmességéről, de ez élénken folytatá:

— Kérem, egy szót sem többet. Nagybátyám ide vigyáz.

A nagybácsi nézte őket, az igaz, de minden gyanu nélkül, mert nem ő reájok gondolt.

— Micsoda különös mondandója van Pomméval-nak, idősebb leányához? kérdezé sógornőjét. Egész este vele foglalkozik.

— Hálás vagyok érte, barátom, felelé Daudierne asszony. Laurence azt hihette azelőtt, hogy Arthur neki udvarol, s talán nem maradt érzéketlen ez előzékenység iránt, mely egy ideig igen észrevehető volt. Bizonyosan nem irigyli nővére szerencséjét, de végre ő is nő... Pomméval valószinüleg azt gondolta, hogy magyarázattal tartozik.

— Ily esetben a magyarázatok semmit sem használnak. Mentegetőzésekkel nem lehet sebzett sziveket gyógyitani. De remélem, Laurencee nem volt sebezve.

Daudierne asszony és sógora, mindketten csalódtak, s meggyőződhettek volna erről, ha hallhaták a két fiatal ember által halk hangon váltott szavakat.

— Ön tagadni meri, hogy uj vagyona megváltoztatá érzelmeit! mondá Laurence, a mellett himzésöltéseit számitgatva.

— Esküszöm, igen sajnálom, hogy világosabban nem nyilvánitottam azokat, miután kegyed ekként félreérthette valódi szándékaimat, hebegé Du Pomméval.

— Még akkor sem hozhatná helyre a fájdalmat, melyet nekem okozott, ha megbánása őszinte volna. És tudom is, miért üzött ily méltatlan játékot. — Mielőtt meggazdagodott, nem remélte, hogy megkapja ifjabb nővérem kezét, s ez esetben velem is beérte volna. Én voltam a szükségből kisegitő. Megbocsátom e rut számitást, de imádkozom Istenhez, hogy Germaine visszautasitsa önt, mert szeretem nővéremet, és ön éppen ugy megcsalná, mint engemet. Remélem vissza is utasitja, ha megtudja, mint viselte ön magát irányomban. — Árulása nem hoz szerencsét, azt jósolom önnek.

Az örökös megzavarodva e hadüzenet által, még kisérletet akart tenni igazolására, de az arab dalnak vége volt, és rögtöni csend állt be a szalonban. Germaine lezárta a zongorát; anyja és nagybátyja felkeltek köszönetet mondani a hadnagynak, ki a kezdetleges költészet, és vad zene egy példányát mutatta be nekik. Laurence is ott hagyta himzését, és Pomméval egyedül maradt.

— Gyönyörü, mondá meggyőződés hangján Daudierne ur; kisasszonyaim abban hagyhatnák Beethovent és Mozartot, melyen mindig elalszom. Sokkal jobb szeretem az oly dalokat, melyek nincsenek lekótázva. Az amerikai rézbőrüek gyönyörüekkel birnak.

— A czigányok is, mondá nevetve Germaine. Elhivassam Roch Ferrert?

— Remélem, sohase jön többé La Germonièrebe. E napokban már börtönben lesz, s ezt régen megérdemelte volna. Az ügyész abban a véleményben van felőle, hogy ő maga okozta Vignemalék halálát, pedig azt állitja, hogy megakarta őket menteni.

— Igen, de sohasem fogom azt elhinni.

— Mert még nem mondtam el mindent. Ugy látszik, Vignemal asszonynak egy rokona fogadta fel erre, ki eltávozott az országból, és csak azért jött vissza, hogy e gonosz tettet végrehajtsa.

Keresik ezt is, s ha megtalálják, vizsgálatot rendelnek el, mely, meglehet, mindkét büntársat esküdtszék elé viszi.

Pontac Roger megrázkódott. A rokon, kit oly aljas büntettel gyanusitottak, valószinüleg ő volt. — Más rokona Vignemal asszonynak nem hagyta el az országot, és nem jött ismét vissza.

A vád nevetséges volt és nem érvényesülhetett. Még is csak kevésbe mult, megfeledkezve Daudierne kisasszonynak tett igéretéről, el nem árulá kilétét. Germaine éppen a kellő pillanatban szólt közbe.

— De hisz ez egész regény; egy rokon, ki éppen kellő időben érkezik az embereket vizbe fojtani. Nem tudtam, hogy a biráknak oly képzelő tehetségök van; s oly meglepő szinpadi jeleneteket tudnak kigondolni.

— Lestrigon elnök nem hazudik, s tőle hallottam e hirt, mondá Armand bácsi. Vignemal asszony felnevelt könyörületességből egy kis fiut, ki igen roszszul hálálta meg jóságát. Megszökött az iskolából ezelőtt valami tiz évvel, és azóta senki sem hallott róla semmit.

— Ugy hiszem, mondá Daudierne asszony, hogy az orvos beszélte ezt nekünk.

— Igen. Sőt ugy emlékszem, a nevét is megmondta, de én elfelejtettem azt megkérdeni az elnöktől. Annyi bizonyos a dologban, hogy azon embert látták a szerencsétlenség előtti napon, vagy azelőtt egy nappal Vignemalék birtoka körül ögyelegni. A kertész megismerte. De szerencsétlenségre, nem jutott eszébe, hogy utána menjen.

— És azon találkozás óta, az ögyelgő rokon nem mutatkozott, mondá gunyosan Germaine. Hihetőleg talizmánja van, mely láthatlanná teszi.

(Folytatása következik.)

Simonyi Iván: Jól tették!

Istóczy Győző: Jól tették!

Andreánszky Gábor: Jól tették! (Élénk derültség a jobboldalon. Halljuk! Halljuk! Nagy zaj.)

Herman Ottó: Hát ez bizony «zsidó morál.» Én hallottam sokszor, tudom vannak a társadalomban emberek sokan, a kik azt mondják: a politika ez exigencziák tudománya, a kik azt mondják: finis coronat opus, minden eszköz jó a győzelem kivivására. Hát én magam is gyarló ember létemre mástól sem követelek oly rigorozitást, hogy egyáltalában soha sem csalódjék, vétkezzék s meg ne botoljék; hanem azoktól, a kik erkölcsöt emlegetnek, embertársaikat erkölcsre tanitják, minden körülmények közt, nemcsak az antiszemitáktól, hanem egyáltalában mindenkitől, a ki a közéletben magának valami funkcziót követel, megkövetelem azt, hogy tartsa meg szigoruan az erkölcsöt, és ott, a hol erkölcstelenség nyilatkozik, azt rójja meg, s ha mégis elkövette, ne kérkedjék vele. Én kijelentem azt, hogy abban a perczben, a melyben, irva vagy mondva ennek a pártnak egy tagja, a melyhez tartozom, azzal dicsekednék, hogy az ő választói az ellenfél lakomáit megették, pénzét elfogadták, és mégis másra szavaztak. . .

Ónody Géza: Jól teszi, mikor megeszi!

Herman Ottó: én abban a perczben azt a pártot erkölcstelennek fogom nevezni és ott fogom hagyni. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

A legfőbb kötelességünk mostanság az volt, hogy a választások tisztaságát megőrizzük, hogy választóinknak lelkére kössük, hogy sem az én pénzemért, sem a máséért egyetlenegy lépést se tegyenek. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Söt én tudok esetet mondani, a mely velem történt, hogy mikor erkölcstelen alapon álló választók fuziót ajánlottak, egyenesen kimondtam, hogy abban a perczben visszalépek a jelöltségtől, a melyben azok belépnek. (Élénk, zajos helyeslés a szélsőbalon.)

Én magam is elismerem azt, hogy zsidókérdés van, hogy az megoldandó, mert az a 6. nagyhatalom, a sajtó — fájdalom — megfeledkezett hivatásáról és annak egy része bevitte mélységesen mélyen a nép rétegeibe a gyülöletet.

Ónody Géza: Nem gyülöletet, hanem csalást és uzsorát!

Herman Ottó: Gyülölettel szerintem sem a zsidó, sem másnemü kérdést megoldani nem lehet. (Felkiáltások: Igaz!) Én ezt a választások tisztaságára kivánom megjegyezni és e tekintetben most az antiszemitizmus kérdésében egy tapodtat sem megyek tovább, már csak azért sem, mert meg vagyok róla győződve, hogy egy országgyülésileg szervezett párt ez országgyülés tartama alatt igen gyakran fog alkalmat adni arra, hogy az ő követeléseivel, törekvéseivel behatóan, tüzetesen foglalkozzunk.

Ónody Géza: Lesz reá alkalom! Megadjuk!

Herman Ottó: A mi magát a választási eljárást illeti, én csak azt mondom, hogy rekriminálni nem fogok, nem fogok felhozni semmiféle konkret eseteket, noha ezt tudnám tenni, hanem azt: mondom, hogy a mit én láttam a választási helyeken, oly helyeken, hol a megye egész adminisztracziója megszüntette funkczióját, hol a megye összes tisztviselői kara heteken keresztül kortes szolgálatokat tett, hol a megye tisztviselő kara nem átallotta kalapjára kortestollat tüzni és izgatni, szövetkezve azzal az erőszakkal, melyet a jelen választások alkalmával a kormány a katonaság képében országszerte gyakorolt, mindezt lelkem mélyéből kárhoztatom, mindez a legnagyobb indulattal tölt el. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Én meg tudom érteni a miniszterelnök urnak sok dolgát. Lelkületét igen közelről ismerem, de hogy ő még most is, midőn ily dolgok fényes nappal történnek, midőn a katonaság maga is belátta, hogy azon cselekmény, a melyre utalva van, a törvénybe ütközik: hogy akkor is csak kifogásokkal él és az igazságot ki akarja kerülni, ezt még tőle is nagyon nehéz megérteni. (Ugy van! Ugy van! a bal és szélső baloldalon. Élénk ellenmondások jobbfelől.) Tudom, hogy sulyos vádat mondottam ki, de bebizonyitom. (Halljuk! Halljuk!) Felhivom a ház figyelmét arra, hogy a választások folyama alatt, hol igen sok törvénytelenség történt, egy igen tekintélyes emberekből álló küldöttség feljött Budapestre és elment a miniszterelnök urhoz és közbelépett, orvoslást kért. És vajjon mi volt a miniszterelnök ur válasza? tán még méltoztatik emlékezni rá — «nagyon sajnálom, de egyoldalu információn nem indulhatok el, nem tehetek semmit.» (Felkiáltások jobbfelől: Természetesen! Felkiáltások balfelől: Szép dolog!) És ez nem egyedül álló eset, nem történik most először. De én azt hiszem, hogy akárminképen igyekeznek önök egy ország birósági ügyeit összezavarni, összekomplikálni, az igazság keresésének módja csak egy lehet és ez az, hogy minden birósági vagy közigazgatási hivatal, a melyre birósági funkczió végzése van ruházva, tartozik a fél panaszát vizsgálat alá venni, (Ugy van! Ugy van! a bal és szélső baloldalon) és gondoskodni arról, hogy audiatur et altera pars és ha kisül az altera pars kihallgatására, hogy a feljelentés hamis volt, ám sujtsa a büntetés a feljelentőt; de csürésel, csavarással, hogy egyoldalu információn elindulni nem lehet, ez igen kényelmes mód a kibuvásra, de az igazság követelményeinek nem felel meg. (Ugy van! Ugy van! a bal és szélső baloldalon.)

Hozattak elő különböző dolgok, melyek kiterjedtek a regalera és egyébre, szóval megindult a házban az általános panacea-keresés, hogy mikép lehet a jelen állapotokból kibonyolódni és a tuloldal nagy sulyt fektet a trónbeszéd munkaprogrammjára. Én ritkán hallottam a t. miniszterelnök ur hangját már süketségemnél fogva is, de miután hangot most olvasni is tanultam, azt mondom, hogy a trónbeszéd munkaprogrammja a miniszterelnök ur szájába tartozott volna és azon helyről kellett volna azt az országgyülésnek elmondani, a melyet ő elfoglal. Én azt a korona nyilatkozatának nem tartom sem elég magasnak, sem elég mélynek, de annál jobban látom, hogy a miniszterelnök ur szelleme rajta van.

A főrendiház reformját érinteni nem akarom, lesz módom magamat kifejezni, midőn a ház asztalán lesz, de t. ház, azt mondani, hogy a felső Duna szabályozása, a Vaskapu rendezése végtelenül fontos dolog, hogy a közigazgatási biróság felállitása igen fontos, elismerem, valamint a többit, az egész sorozatot, mely felhozatik, helyesnek, jónak, söt üdvösnek ismerem el, különösen, ha a nemzeti érdek szempontjából döntetik el, de legfontosabbnak ezt nem tartom. Hiszen foglaltatik a trónbeszédben, t. ház, az örök békére való gyenge utalás; igaz, hogy az örök békék mindig olyanok voltak, hogy felbomlottak, de a mostani még is egy neme az örök békének s ezt nagy reformokra kellene felhasználni. És hát a trónbeszédbe foglaltak képezik a reform nagyszerüségét? ezek a kiszakitott apró-cseprő tételek? Nem most volna ideje, hogy a közigazgatás, a kultura, s egyáltalában az államháztartás minden terén gyökeres reformhoz nyuljunk, mikor azt mondja maga a korona, hogy imminens veszély nem fenyegeti a nemzetet? Talán a polgári büntető törvénykönyv és a közigazgatási biráskodás van most legjobban és legégetőbben napirenden? (Hangok jobbfelől: Igen!) Én tagadom. Hanem már eljött volna az ideje annak, hogy az igazságügyminiszter ur ne csak ilyen apró-cseprő dolgokkal, ne csak frázisokkal álljon elő akár a trónbeszéden, akár máshol, hanem kezdődjék meg egyszer az igazságügy valóságos gyökeres reformja. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Hallottam én egy hangot, mely igen helyesen emlékezik meg a mi kulturánk és egyátalában intelligencziánk törekvéseinek egyoldaluságáról.

És valóban pl. mig a közegészségügy gyökeresen el van hanyagolva, s Magyarország miniszterelnöke olyan jelentéseket terjeszt be a háznak minőket én még a Zulu kafferektől sem fogadnék el, mig a gyermekhalandóság százezrekre rug, addig a jogitéren szaporodik a proletariatu, mely mindinkább veszélyessé kezd válni. A helyett, hogy megkezdenők egyszer a reformot s tovább mennénk a frázisnál, ha az iparért, a kereskedésért, a földmivelésért tenni kell, a helyett, hogy hangzatos egyleti czimeket vesznek fel, mennenek vissza, a hova menni kell, hogy adják meg a módot, hogy a nemzet ifjusága és intelligencziája más életpályára is kerüljön. De nem kerülhet, mert nincs mód rá. A helyett, hogy ezt tenné, a kulturális kérdésekről a trónbeszéd mélységesen hallgat. Van-e alsóbb és felsőbb gazdasági, ipari, kereskedelmi oktatás, mely a magasabb és szerényebb igényeknek megfeleljen? Vannak-e téve intézkedések, melyek a magyar társadalmat azon végzetes nézetből kiragadják, hogy a jogon kivül vannak még más hasznos terek, melyeken sokkal több birtokot lehet szerezni, mint a birói, ügyvédi pályán? (Helyeslés a szélső baloldalon.) Nincsenek! Én már több alkalommal utaltam arra, hogy Magyarországon a működésben lévő kormányférfiak és azok, kik lemondottak arról, hogy mélyebb pillantást vessenek mai társadalmunk állapotára, nagyon helytelenül s nagyon is Budapest szempontjából itélik meg a magyar társadalom jelen állapotát. Engem nem lehet ebben megtéveszteni, engem Magyarország kultuszminisztere sohasem fog megtéveszteni fényes palotáival, stylus tüntetésével, mert azon fényes paloták tartalmát én igen jól ismerem. Nem a külső demonstráció az, melyre nekünk szükségünk van. Én az ilyen palotával szemben állitom Liebig egyszerü laboratóriumát, melyet az állam akkor épittetett neki, midőn az emberiség javára nagyszabásu szolgálatokat tett, holott itt azt mondják, épitsünk fényes palotakat, nincs ugyan igazán kifejlett nemzeti tudományunk, hanem majd tenyészik az ott. Csakhogy a tudomány nem gomba, melyet be lehessen vetni, hogy kikeljen, annak valóságos nemzeti alapokon kezdődő mivelése első föltétele, és a ki kritikai szemmel néz, és kutatja, vajjon hány forrása van ezen u. n. nemzeti tudománynak, melyre azt mondhatjuk, hogy az valóságos nemzeti szellemben müveltetik, hogy az valósággal nem a hiuságnak szolgál, nem bizonyos állások, bizonyos dignitások elnyerésére törekszik, hanem a magyar nemzetnek valóságos kulturális szolgálatot akar: bizony kevés az! Mert fényeskedik a sugár, Magyarország közoktatásügyi minisztere, folytonosan felvetegeti a magyar müvészet, müipar és másféle czimeket — elismerem, nagyra tartom, nem is haragszom, hogy felveti a czimeket, hanem ő ugy vágtat, hogy az elhagyott nemzet őt megérteni nem fogja, és ha a t. kultuszminiszter és a t. kormány nem resteli azt, hogy összeállittatja tanácsosaival a Magyarország kulturális s egyéb életében résztvevő valóságos erőket, azt fogja találni, hogy ugy jár, mint Katalin czárnő a Potemkin falvaival: mindig ugyanazon emberek, ugyanazon nevekkel fog találkozni (Ugy van! a szélsőbalon.) Én ilyen fikcziók, ilyen dicsekvések helyett, a helyett, hogy Magyarország képviselői, mikor felvonulnak Buda várába, előbb azonban elmennek Eggerhez és kikölcsönzik a diszkardokat és ősmagyar ruhában komfortábliban vágtatnak fel, — egyszerü magyar ruhát szeretnék és azt, hogy mondanák a trón előtt «felség, alulról kell kezdenünk a nevelést, fel kell karolnunk a mi a nemzetnek valóságos támasza, oszlopa, a megbizható magyar elemet. Ámde Magyarország miniszterelnöke nagyra van, követve egy nagy párt által, oda néz a nemzetre: hisz őt már Vilmos császár is látni akarta, ő első forrásból értesült a skierniewicei találkozás nagy eredményeiről. Természetes dolog, mit annak, ha itt zajong a nép, ha a nép elégedetlenkedik, ha a pauperizmus mindenütt terjed, akkor azt mondja: a társadalom alsó rétegei reakczióban vannak, és akkor mit tesz? Behozza a rendkivüli rendszabályokat. (Élénk tetszés a szélsőbalon.) Hát, hogy ne volna ideje annak, hogy ebben a parlamentben felemelkedjenek azok, kik bár csak odáig is felemelkedhetnek, a meddig a bizottság válaszfelirata, a mely azt mondja, bevallja most, Tisza Kálmán kormányzatának kilenczedik évében, hogy a helyzet aggasztó — a mit azelőtt mindig és consequenter tagadtak, — hogy most, mikor a békéről biztositják a nemzetet, szálljanak le arról a gőgös magaslatról, a melyet elfoglaltak a társadalom felett, vagy mégis összeköttetésben vannak azzal a lánczczal, a melyet Magyarország korrumpált adminisztrácziója képez — bár leszállanának megnézni a bajt a forrásnál, és megszabnák a reformokat a bajhoz képest. Már pedig ennek a pillanatnak be kell következnie, és a ki komolyan akarja, hogy Magyarország legalább a jövőben rázkódtatásoknak ne legyen kitéve, annak 12-ik órája érkezett meg, hogy a komoly, mély reformok terére lépjen.

Vitatkoznak itt adminisztrácziónális elvek felett is. A kinevezési vagy a választási rendszer-e jobbik? Én t. ház, a magam részéről belátom, hogy egy ország adminisztrácziója véghetetlenül fontos és nagy kérdés, hanem, ha felvetik némelyek azt, hogy a főrendiház reformjánál a történeti fejleményeket el nem szabad hanyagolni: akkor én részemről azt mondom, hogy a közigazgatás reformjánál vagy az önkormányzat visszaállitásánál a történeti fejleményeket szintén nem szabad szem elől téveszteni. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Nem az a kérdés, hogy vajjon a kinevezési rendszer, vagy pedig a jelenlegi, a miniszterelnök ur által bizottságokkal és ilyen be és kinevezett egyénekkel megszaporitott és megcsonkitott vármegye hogyan fejlődik, milyen garancziákat nyujt. A kérdés hát a közjólét követelménye s én felhivom a t. ház figyelmét arra és meg vagyok róla komolyan győződve, hogy mindenki, a ki a magyar közélet fejlődését figyelemmel kiséri, a kinek elfogulatlan pillantása van abba: igazat fog nekem adni, hogy a magyar adminisztraczionális gépezet legnagyobb baja a protekczionárius rendszer. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Magyarország közigazgatása a megyékben, városokban és mindenütt ki van szolgáltatva éretlen gyermekeknek. (Közbeszólás: Nem mindenütt!) Igen nagy mértékben. A főjegyzőségek és más dignitások, melyek a multban a magyar ember előtt a munkában és becsületben eltöltött polgári életnek koronáját képezték, azok ma 26—27 éves fiatal gyerekekre vannak bizva. Azt mondják: a fiuban van tehetség. Én t. ház, sem kétségbe vonni, sem bolygatni nem akarok, hát legyen meg benne a tehetség, hanem azt kérdem, hogy azon 26—27 éves tehetségben ki próbálta ki a jellemet, azon 26 éves tehetséget ki emelte a belátás azon fokára, mely fokot csak az élettapasztalat adhat meg. És honnan van azon jelenség tisztelt ház? Onnan, hogy az éretlenség mindenre kész, a hatalomhoz mindenre készséggel alkalmazkodik. Ilyen elemekkel a magyar társadalom jelenleg szaturálva van. Itt van a közigazgatás baja, itt van azon betegség, melyet egyátalában rákfenének szoktunk nevezni. Ám válogassák meg az embereket, tegyék a tapasztaltabb, bár kisebb tehetséget helyére, hozza a kipróbált jellemet, és állitsák vissza az önkormányzatot nemzeti alapon; egész tisztaságában, azt az önkormányzatot, mely nem csak a törvényekből származik csupán, hanem a melyet a nemzet élete fejlesztett ki és az adminisztraczionális bajok emberileg szünni fognak. (Helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

Én bocsánatot kérek a mérsékelt ellenzék azon férfiaitól, a kik nem adják fel a harczot az állami adminisztráczió mellett és kérdem, vajjon mutathatnak-e fel nekem csak egy példát is arra, hogy a hol az állami adminisztráczió be van hozva, a legkisebb kormánykrizist nem követte az egész hivatalnoki kar purifikácziója? (Helyeslés a szélső baloldalon.) A valódi önkormányzat meg adja azt a módot, hogy sokszor válságos helyzetekből is ki lehessen lábalni és ki lehessen kerülni az átmenet idején a zökkenést, mig azok, a kik az állami adminisztrácziót követelik, egyebet nem fognak létrehozni, mint azt, hogy az adminisztráczió a közélet nyilatkozását nem fogja eltürni, hanem fogja rubrikákba kényszeriteni és hogy minden esetben, minden körülmények közt a legkisebb rázkódtatás felbomláshoz vezet és meg fogja magát bosszulni épen az adminisztrácziókban. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) A tapasztalás kétségtelenül az egyénnek vezetője, felvilágositója.

Azt mondja a trónbeszéd és azt mondja a válaszfelirati javaslat, hogy Magyarország pénzügyi bajai minden esetre rendezendők, hogy egyáltalában az egyensuly helyreállitása a tö ekvésnek czélját képezi. Meghiszem én azt t. ház, hanem kétségtelen tény az, hogy ha a tapasztalás az embernek valóságos felvilágositó anyja, ezen tapasztalás már magában véve, eltekintve a dologban rejlő természeti törvénytől, megmutatja azt, hogy Magyarország állami háztartása a jelenlegi alapon nem rendezhető. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

A mit a velünk nem egy alapon álló ellenzék hirdet, az szerintem csak egy morális fellobbanás, a mely csak akként értendő, hogy ha az ugyanazon alapon álló jobb férfiak kerülnek kormányra, akkor a mostani alapon is lehet valami jobbat létesiteni, de annyi kényszeritő körülménynyel szemben, e melyek nemcsak bekövetkeztek 1867 óta, hanem mint történelmi lánczolat azóta mutatkoznak, mióta a Habsburg-Lothringeni ház uralkodik Magyarország felett, megczáfolják ezen jóhiszemüséget, az a méltányosság semmi egyéb, mint a régi politika «vakulj magyar» igérünk neked méltányosságot, jogot azután megszerettetjük a helyzetet és elfogod fogadni az uj kiegyezést, a mely épen olyan rosz, mint a mostani. (Helyeslés szélső balfelől.) Mert az, a ki a rohamosan fejlődő közélet egyes mozgalmai után indul, az magát elragadtatja és máskép látja a dolgot, inkább optimizmusra hajlandó, mint az, a ki kritikai szemmel kiséri a közélet jelenségeit. És látunk bizonyos, igen fontos jelenségeket, a melyekre én a t. ház figyelmét különösen felkérem. (Halljuk! Halljuk!) Magyarország közeledik a kiegyezés megujitásához. A mult kiegyezés előzményeiből előttem áll az a mozgalom, a mely azt megelőzte. Magyarország nyájas képeket talált az olyan körökben, melyek nem igen szeretnek a magyarokkal szivesen foglalkozni. Néhány éven keresztül barbár, ázsiai nemzet vagyunk, azután lovagias vendégszerető. Történnek látogatások embereknél és medvéknél, szóval az egész társadalom fel van villanyozva. Azután fölkeresik a palotákat, isznak a magyarság egészségére. Vajjon a mult kiegyezést nem hasonló jelenségek előzték meg. Én ott voltam azon gyülésen, Pestmegye megyeházában, melyen Sennyey Pál elnökölt és igen lelkesitő beszédet tartott a házi ipar kérdéséről és terjesztéséről. Hol van az a mozgalom. Igen; az iparosok intték ezen fontos mozgalomban és bementek az uj kiegyezésbe. És midőn a kiegyezés perfekt volt, akkor annak az egyesületnek boldogtalan titkára 4 éven keresztül iparkodott, hogy közgyülést hozzon össze, de fájdalom, csak ő maga jelent meg a protokulummal. (Élénk derültség.)

Hát most nem hangzik-e fel mindenütt, hogy a magyar müipar emelése, kifejlődése, milyen szertelett fontos. És vajjon nem megy-e ez olyan czim alatt, hogy alapitsunk egy társulatot, mely álljon a nemzet előkelőségéből, ekkléziából, mindenből, a mely elmenjen propagandát csinálni és piaczot szerezni a magyar müipar czikkeinek.

Hát nekem nincs kifogásom az ellen, hogy e czim felvétessék, noha meg vagyok győződve, hogy ennek vége megint csak az lesz, hogy a titkár meg fog jelenni a protokolummal a közgyülés elmaradt. (Derültség.) Hanem ha már erről van szó, én eltekintek az ipar többi érdekeitől ez időszerint, lesz alkalmam erre majd a költségvetésnél nyilatkozni — ha már a müipar arra való, hogy ennek oly nagy fontosság tulajdonittassék, én azt kérdem, mi nyilatkozik a kormányzatban akkor, a miből egy egészséges irányra lehetne következtetni? Talán az ő miniszteri biztosainak az utazgatása, talán azon faragó mühelyek, szövészeti iskolák, és egyebek, azon faragó intézetek, melyek azt mondják, hogy müipart üznek és felveszik a versenyt Svájczal és a fekete hegységgel s egyáltalában oly vidékekkel, a melyekben a müipar már örökösödés utján is ki van fejlődve s a melyet egy óriási internaczionális, az egész világra szóló kereskedelmi hálózaton kivül még egy nagy tőke is támogat. Tehát azt mondják, hogy ez a véréből kicsapolt magyar müiparos vegye fel a versenyt azon óriási eszközökkel, azon fejlett iparral szemben!

Hisz ez t. ház! teljes lehetetlenség. Hanem én még nem hallottam soha azt a szót, melyet nálunk mindenkinek hangsulyoznia kell, a ki a müiparra sulyt fektet és annak, mint fontos faktornak megadja azon helyet, mely azt megilleti: hogy a müipar tekintetében induljunk azon álláspontból, mely egyedül helyes, mely a müiparnak fontosságát s jövedelmezőségét egyedül képes megteremteni; és mely a következő: Ne vegyük fel a versenyt másokkal ugyanazon téren, hanem keressük fel azt a mi a magyar müipar multjában igazán sajátságos nemzeti vonás van, és fejtsük ki ezt, mert evvel bizonyára az európai piaczon ugyan azt a hóditást tehetjük, a mit tesznek mások az ő typikus iparczikkeikkel. (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.)

De én már a t. földmivelési miniszter ur mosolygásából látom, (Derültség a szélsőbaloldalon), hogy ő azt fogja mondani erre, hiszen ez már mind meg van beszélve, söt már egy gyár is létezik erre a czélra. Hanem én azt kérdem, hol szedik, kik szedik az erre való anyagot, hol vannak, a kik ezt rendszeresen tanulmányozzák? (Ugy van! a szélső baloldalon.) Mert én igenis sokat ismerek, a kik Budapest asphaltján szaladgálva, még tőlem is azt kérdezik, hol lehet magyar dolgokat kapni; (Derültség.) de azon rendszeres eljárás, a mely felkeresné azon vidékeket, a hol ilyen dolgok még megmaradtak, a gunyhókat, melyek még ilyen maradványokat őriznek, a helyeket, a hol egész sajátos stylek fejlődtek ki egyéni alapon, melyeknek nagy hasznát veszi a müipar, ilyen rendszeres eljárást én nem ismerek. (Ugy van! a szélső baloldalon.) A magyar kormánynak nincs erre pénze. De akad azért 2000 frt, hogy kiküldjön egy fogalmazót, a ki aztán 600 frtért megvesz egy renaissance széket és azzal meg van hóditva az egész magyar ipar. (Derültség a szélső baloldalon.)

En ezt csak azért hozom fel, hogy ne csupán czimeket vegyünk fel, legalább addig ne, mig a feltételekkel tisztában nem vagyunk, mert e feltételektől függ, hogy nem kell a konkurrencziát a külfölddel felvenni, hanem el kell menni oda oly dolgokkal, melyek ott már speciális becsöknél fogva okvetlenül helyet találnak. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Érzem, hogy beszédem már hosszura terjed. (Halljuk! Halljuk! a szélső baloldalon.) Az én okoskodásomnak főpontja az, és az szól abból a hangképből is, melylyel szavaimat kezdtem, hogy valamint Littolf szerzeménye a franczia forradalom iszonyatos, de egyszersmind magasztos képét a Marseillesse hangoztatásával végzi, mint a népszabadság hymnusával, ugy én is csak a magyar Marseillesse-sel végzem, s ez semmi egyéb, mint az, hogy adassék vissza Magyarország önmagának. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon), adassék meg neki a mód arra, hogy teljes szellemi és anyagi erejét saját tüzhelyének kiépitésére fordithassa, s akkor, lelkem mélyéből meg vagyok győződve, megszünik minden társadalmi baj, minden adminisztraczionális baj, minden biráskodási baj, mely a jelenlegi depraváló és protekczionális rendszerben magában fekszik. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) Meg vagyok győződve, hogy akkor ezen a helyen, egy ily elcsenevészett, protekczió után kapkodó, elhagyatott, magával visszavonásban élő nemzettest helyett az uj ezredév egy valóságos igazi magyar nemzetet fog találni, mely betölti azt a missziót, melyet neki betöltenie kell az európai népcsaládok közt.

Nem fogadom el a javaslatot. (Élénk éljenzés és taps a szélső baloldalon.)

Istóczy Győző személyes kérdésben szólal fel.

Nem ujság az, hogy Herman Ottó beszédjének a pointeje ellene szokott irányozva lenni, mert hiszen a mult országgyüléseken is ugyanaz volt a szokása, és ő kijelentette, hogy ő ma is az, a ki volt a mult országgyülések alatt; tehát nincs csodálni való benne. Szóló előre tudta, hogy Herman Ottó ma is az, a ki volt. Tehát ha Herman Ottó kijelentette, hogy ma is az, a ki volt, a szónok is kijelenti itt, hogy az, a ki volt (Helyeslés és éljenzés az antiszemiták közt) és, ha tetszik a keztyüt tovább is elébe és társai elé dobni, ök felveszik azt jövőre is! (Ugy van! az antiszemiták közt). Neki nem szokása, hogy turkáljon képviselőtársai régibb beszédeiben, s nem olvassa el a maga régi beszédeit sem és ugy pozitivitással nem tudná most megmondani, hogy az illető beszédének hogyan szól ama passzusa, melyre Herman Ottó hivatkozott, melyben a «c'est la guerre» jelszó kiadatott. De ugy rémlik előtte, söt nemcsak rémlik, hanem bizonyosan tudja, hogy az vonatkozott az oroszországi zsidóknak Magyarországba való bevándorlása kérdésének tárgyalása alkalmával elmondott beszédének egy passusára. De Herman azt oly nagy crimen ek rojja fel, holott beszéde elején épen ő a franczia forradalom zenéjét produkálta itt s kicsibe mult, hogy el nem is énekelte. Többen az antiszemiták közül azt hitték, hogy arra fog kilukadni a dolog, hogy a nép elkeseredése és dühe, melyet a zsidók szitanak, oda fog vinni, hogy forradalom lesz a zsidóság ellen. Sokan azt hitték. Azonban tévedtek, mert Herman Otto beszédéből utoljara kiderült, hogy a zsidók fogják azt a forradalmat csinálni, és azok fogják a guillotineket feállitani, talán épen Herman Ottó Robespierreskedése mellett, az antiszemiták ellen. Ő azon, hogy Herman nagyon haragszik az ö választóira, a rumi kerület választóira, épen nem csodálkozik, mert ő ott igen nagy kudarczot vallott, Ugyanis 1878-ban a rumiakat az ö elveinek megakarván nyerni, apostolkodott a kerületben, a választok azonban az ő népboldogitó eszméire nem hederitettek. Ezt nem tudja megbocsátani Herman Ottó. Tudja, hogy Hermannak a rumi kerület nem tehetett volna nagyobb örömöt, mint azt, hogy megbuktassa a szónokot, hanem hát ezen örömét elrontották. (Helyeslés az antiszemiták közt.)

Ezután **Veres József** szólalt fel.

Veres József: Először szólal fel, ez okból teljes mértékben érzi feladata nehézségét, felelőssége sulyat, állása kényes voltát nemcsak azért, mert a vitának nyolczadik napján, tehát a figyelem kimerültekor kell felszólalnia, hanem azért is, mert az álláspont, melynek védelmére szavát felemeli, oly álláspont, mely ellen a pártok részéről különbség nélkül egy szájjal hangzik a feszitsd meg, melylyel szemben majdnem az egész sajtó latba vetette a maga befolyását; melyen szemközt áll a kormánynak, a liberálisnak mondott kormánynak fenyegetéseivel. És mindezek fölött még kétessé teszi állását főkép az, hogy pártja programmjából annak alapját akarják megtámadni, midőn azt mondják, hogy e párton az obscurantizmus, az erkölcstelenség, a jogegyenlőség megtagadása, a felebaráti gyülölet honol. Kényesebbé teszi ezen állását személyére nézve főkép az, hogy nemcsak mint hazafi, hanem mint protestáns pap nem hagyhatja szó nélkül ezen sulyos vádakat.

Azt mondták folytatja szóló, hogy pártunk az obscurantizmus pártja és az igen t. elnök ur nem találta szükségesnek e sértő szót visszautasitani. Hivatkozunk fényes nevekre, melyeknek tulajdonosai a világirodalom legszebb nevei közé vannak feljegyezve és mint bölcsek, mint államférfiak, mint hittudósok, mint tapasztalt emberek ismeretesek és ezekre a nevekre rá mondják, hogy unalmas ezek emlegetése. Egy Fichte, Kant, Hégel, Göthe, Shakespeare, egy Luther és sok pápának neve nem olyan, hogy ha velük egy táborban vagyunk, szégyelhetnők magunkat. (Helyeslés a bal- és szélsőbal különböző padjairól.) Én mint a ki a függetlenségi-párt elveit osztom a politikai kérdésekben, én, mint a ki esküt tettem a felebaráti szeretet, az evangelium hirdetésére, legtávolabb vagyok attól, hogy felebaráti gyülöletet hirdetnék. De midőn kimondom azt, hogy ember és ember közt nem születése szerint, nem rangja szerint, nem foglalkozása szerint, nem vallása szerint és nem vagyona szerint teszek különbséget, hozzá teszem azt is: hanem teszek különbséget tettei és jelleme szerint. Előttem zsidó és keresztény egyaránt tisztelt, ha mint ember megállja helyét, én vallásfekezeti különbséget, fajkülönbséget nem ismerek, hanem ismerek jellemek és tettek szerint különbséget. (Helyeslés a bal és szélső bal különböző padjairól.) Szivesen nyujtom kezemet a kérges tenyerü földmivesnek, mert tudom, hogy becsületes munkával szerezi kenyerét, becsülöm a rongyszedő zsidót is, ha munkájában becsülettel jár el. De midőn azt látom, hogy a zsidóságban általánosan elömlik egy bizonyos vonás, melynek megnevezését itt nem szivesen hallják, hogy az jellemző vonássá válik, ezt a jellemet akarom a maga nevén megnevezni. Azt szokták mondani ellenünk, hogy a zsidó-kérdést külön kérdés gyanánt tárgyalni nem lehet, nem politikus, nem tanácsos. De hiszen ők maguk teszik külön kérdéssé, ők maguk válnak külön tőlünk szokásaikban, társalgásukban, irásban, irodalomban, kivált a német nyelvet kedvelik; tartanak fenn központi irodát s annak rendeleteit foganatositják; szövetkeznek egymással izraelita szövetséggé, és ha a placetum idejében nem volt szabad kihirdetni a csalhatatlanság dogmáját az «Alliance Israelite» rendeleteit szabad foganatositani. (Ugy van! a szélső baloldal különböző padjain.) A zsidók szövetkeznek egymással a keresztényeknek rovására, államot képeznek az államban, és ép azért, mindenkor ellenszenvvel viseltetett irántuk, nem vallásuk miatt, hanem társadalmi büneik és félszegségeik miatt. (Ugy van! balfelől.) Én az antiszemitizmust nem tekintem vallás vagy fajkérdésnek, hanem közgazdasági, társadalom-politikai, erkölcsi kérdésnek. (Ugy van balfelől.)

Távol van tőlem, hitelt adni a mostani sajtó tulzott állitásának, a mely jónak látja minket hitfelekezet elleni izgatókul feltüntetni. E vád ép oly alapos, mint a többiek legnagyobb része. hogy csak egyet emlitsek, mint a zala-egerszegi ügyvédnek állitása, ki a zalai juliusban történt zavargásokat a később deczemberben megjelent antiszemita naptárnak tulajdonitotta. Minden nép és minden kor vallás, foglalkozás és nyelvkülönbség nélkül ellenszenvvel viseltetett a zsidók iránt azért, mert ők viseltettek a többiek iránt ellenszenvvel, és nemcsak a csőcselék, hanem a nép legjobbjai, kik legnagyobb szeretettel ragaszkodtak saját népükhöz, legbölcsebbjei, legbelátóbbjai, és mivel már egyszer ki van mondva, hogy idézeteket ne hozzunk fel, a mit szeretek annak tulajdonitani, hogy az eddigi ismétlések elég meggyőző erővel birták, én az idézetektől tartózkodom, melyeket Kant, Göthe nyujtanak, nem keresem a világi irodalmat, ott hagyom Tacitus szavait, nem emlitem Cicerót, Senecát, hallgatok még a későbbi korban a pápák itéleteiről és Lutherről, a ki pedig a lelkiismereti és a szólásszabadság bátor harczosa volt és külön könyvet irva a zsidókról, tanácsait előadta és végre is azt mondja, hogy a legegyszerübb megoldás az: «Hinaus mit ihnen!» (Derültség balfelől.)

Minden népnél és minden időben meg volt az antiszemitaság és meglesz mindaddig, mig a zsidók természetüket meg nem változtatják. (Ugy van! az antiszemiták közt.)

Nem vallási, hanem gazdasági kérdés ez és ha tetszik, politikai kérdés. A vallási részbe a szónok nem avatkozik, a vallást minden ember és nemzet legszentebb, érinthetetlen kincsének tekinti, és ha szükség reformálni a vallást, mert a mi már egy pár ezer év előtt volt is igy megállapitva, még az sem lehet állandó — cz a zsidók dolga, reformálják ők. (Ugy van! az antiszemiták közt.) De hallgassuk meg, hogy mikép nyilatkoznak a zsidók a mi vallásunkról, mily gyülöletesen fejezik ki magokat: Geiger, állitólag reformzsidó, ezt mondja: «A zsidóságnak egyenjogunak, söt felsőbb hatalomnak kell elősmertetnie, a hivatalos kereszténység, ugy a katholikus, mint a protestáns csekély kivétellel müvelődés ellenes és szabadság ellenes.» Ezt mondani arra a kereszténységre, mely a müveltséget fentartotta, arra a protestáns vallásra, mely a vallásszabadságot, szólásszabadságot kivivta, ezt mondani a 19. században és e mellett hivatkozni az egyenlőségre, a felebaráti szeretetre, ez legalább is farizeusi képmutatás. (Igaz! Ugy van! a bal és szélsőbal egyes padjain.)

Egy másik «Der orthodoxe Israelit» azt irja: Tehetségei és sajátságai összeségében a zsidó tökéletes és mint az ember a mikrokosmosban ugy a zsidó az összes emberiségnek összefoglalatja. Ezért az emberiség körében felmerülő minden haladás Israel javára történik, minden fölfedezés, minden fejlemény, valamennyi első vonalban a mi népünk javára megy végbe.

Egy harmadik, dr. Kaufmann a következőket irja: «A mai zsidóság ébredésben és nemzeti öntudatának erősbödésében van.»

Jó lesz ezt megjegyezni, a kik azt hitték vagy hiszik, hogy a zsidóság a magyar nemzetbe valaha be tudna olvadni. A zsidó tudja, bevallja, söt hangsulyozza is, hogy ő más mint a többiek, félre az egyenlővététellel, a zsidóknak tehát több kell, mint a többieknek, nekik nem is elég az egyenjogusitás. (Ugy van! Ugy van! a bal és szélsőbal különböző padjain.)

Hiába nevetett a ház, a mikor egyik-másik képviselő itt arra hivatkozott, hogy kevesen vannak még a házban, a kik nyilván antiszemitáknak vallják magukat, titokban ugyis még sokan vannak, mert ennek egyes nyomai felhozhatók az itt történt nyilatkozatokból. A függetlenségi 1848-as párt, melyről sajnálattal mondom, hogy a legutóbbi választások alatt, épen e kérdés miatt szenvedett érzékeny veszteséget, még most sem mer öszintén szólani, hanem igy szól: «egyrészt az idegen s káros elemek beköltözésének . . . korlátozását» tartjuk szükségesnek; miért nem mondja ki kereken, öszintén, magyarán, hogy ez az idegen elem a zsidó, mert hiszen más elem nem vándorol be s nem káros. (Derültség. Ugy van! Ugy van! az antiszemiták közt.) A másik oldalon a mérsékelt ellenzék egyik tisztelt szónoka Horánszky Nándor képviselő ur szintén csak ugy mérsékelten (Derültség) nyilatkozik, mondván: nagyon nyomasztóan hat az ország közgazdaságára, hogy a birtok átvándorol, de azt nem tette hozzá, hogy zsidó kézre vándorol. (Ugy van! ugy van! az antiszemiták közt.)

Hivatkozhatnék egy másik példára is. A tiszavölgyi társulat ujonnan választott elnöke (Egy hang jobb felől: Andrássy Gyula!) nagytekintélyü férfiu, olyan formán nyilatkozott, hogy fájdalom, ha majd a Tiszát szabályozni sikerül, nem tudjuk, nem kerül-e a megmentett rész mások kezébe. Azt hiszem, e mások alatt nem értette sem a bosnyákokat, sem a rusznyákokat, (Derültség.) hanem a zsidókat. (Ugy van! Ugy van! az antiszemiták közt.)

Szerény körülményei közt szóló figyelemmel igyekszik kisérni a közélet fejlődését és nem tartja magát valami obscurus embernek, arra is igyekszik hát megfelelni, ha azt mondják, hogy az antiszemitapárt nem áll az erkölcsiség alapján. Ha valakit sérthet azon feltevés, hogy erkölcstelen párthoz tartozik, kétszeresen sértheti az a lelkészt, azért adatokkal és nem frázisokkal védekezik. (Halljuk! Halljuk!) A statisztika, azt hiszi, nem áll még pártok szolgálatában, ebből a következő adatokat idézi; Németországban 1870-ben 3819 zsidóra jutott egy büntettes zsidó, 1873-ban 3391-re, u. a. évben ott 4625 evangelikusra esett 1 büntetés, 1878-ben már 1761 zsidóra esett 1 büntettes zsidó. Az emanczipácziónak tehát meg volt az a hatása, hogy a zsidók a törvény alól is emanczipálták magukat. (Derültség az antiszemiták közt.) Nézzük azonban, mi alapja van annak a vádnak, hogy a zsidók a sikkasztásban, hamisitásban, hamis okirat készitésében, hamis esküben és hamis bukásban, uzsorában kiválólag vesznek részt. Németországban pénzhamisitásban 38%-tel kevesebb evangelikus 15%-tel több zsidó vett részt, mint az átlag. Közerkölcsiség elleni büntettekben 1%-tel kevesebb evangelikus, 20%-tel több zsidó mint az átlag. Csalásban 7%-tel kevesebb evangelikus, 66%-tel több zsidó mint az átlag, okirathamisitásban 4%-tel kevesebb evangelikus, 377%-tel több zsidó mint az átlag, hamis bukásban 8%-tel kevesebb evangelikus, 1666%-tel több zsidó, mint az átlag. Kérdi most már Busbachot, melyikük áll az erkölcsiség alapján: ő e, ki ezen bünös nemzedéket védelmébe fogadja az ártatlanok ellen, vagy a szónok, ki öszintén kimondja, hogy a bün bün s ezáltal alkalmat ad arra, hogy a bünös javuljon? Ő-e, ki e fosztogatókat védelmébe veszi, vagy szóló, ki meg akarja akadályozni az ártatlan nép kifosztogatását? (Éljenzés az antiszemiták közt.)

De lássuk a mi országunk statisztikáját. Magyarországon 715 evangelikusra esik egy evangelikus elitélt s 486 zsidóra esik egy zsidó. Azt hiszem, ez is elég csattanós példa, kivált ha a statisztikai adatokat az ujabb korból vehetném, mert ez egy régibb munkából van kivéve. Pedig ezen számoknak erejét nagyban emeli annak meggondolása, hogy az evangelikus nép Magyarországon nem oly mivelt, nem oly tanult és nem oly jómódu, mint a zsidó egyre-másra, és mégis az a mivelt, az a tanult, eredetére büszke, választott nép követi el a több bünöket. Ezt elhallgatni lehet, eltagadni nem.

Azt szokták ellenvetésül felhozni a zsidók és a zsidóbarátok, hogy a csalások vele járnak azon foglalkozással, melyet ők üznek: a kereskedéssel. E sulyos vádat szóló nem merné feltétlenül kimondani, de tegyük fel, hogy ezen mentség igaz. Mi következik ebből. Ezen mentség a legnagyobb vád. Hiszen az ezelőtti időben győri, komáromi, bajai kereskedők magyar emberek voltak, még sem maradt nyakunkon a buza és másféle termék; azután átment a görögök és ráczok kezébe. Nem akarja e felekezeteket azzal sérteni, hogy ügyesebb jobban tud csalni, mint a magyar és azért tudta kezébe keriteni a kereskedést. De még ez ügyesebbet is legyőzte a zsidó, azaz még jobban tudott csalni, mint az örmény és görög. Igaz, erre azt mondják, hogy ennek az az oka, mert kereskedéssel foglalkoznak. De ha áll az, hogy evvel a kereskedéssel vele jár a csalás, hisz ők maguk mondják ki magukra az itéletet, mert ugy szólván mind kereskedők.

Igaz, és szóló méltányos is, igazságos is akar lenni, minden oldalra, ugyanazon bünök meg vannak a keresztényekben is, de a mint kimutatta, sokkal kisebb százalékkal, és azt is ki lehet mutatni statisztikai adatokkal, hogy meg vannak ezen bünök főkép azóta, mióta a zsidóktól eltanulták és látták egy-egy bukásnak szerencsés következményeit. (Ugy van! az antiszemiták közt.)

Az a kérdés tehát, ki áll erkölcsi alapon, az e, ki a bünre rámondja, hogy bün, vagy az, ki a bünt leplezgeti?

A másik sulyos vád pártjuk ellen az, hogy nem állnak az egyenlőség alapján. Az egyenlőség a jogban, elismeri, most meg van, de az egyenlőség a teherben nincs meg, erre nézve megint nehogy ugy látszassék, mintha a példákat kénye szerint válogatná, összehasonlitja a zsidó iskolák állapotát az evangelikusokéival. A közoktatásügyi miniszter jelentése szerint 3556 evangelikus tanuló volt 1881-ben. Ezek részére az evangelikus egyház föntart 26 középiskolát. Zsidó tanuló 6727 volt, s ezek részére a gazdag zsidóság nem tart fönn egyetlen egyet sem. Az evangelikus nép sokkal szegényebb s nagyon sok családnak egyetlen egy ivadéka sem lépi át a középiskola küszöbeit, mégis évenkint adózik és adakozik nagy megterheltetésével és neveltéti nemcsak saját gyermekeit, de a zsidók gyermekeit is, hogy ott kitanulva, tudományával elnyerje az ő pénzöket.

Az evangelikus egyházat, mely a magyar közmüvelődésre annyit költ, mely minden szegénysége mellett annyit áldoz évenkint, ezt az egyházat üldözi a sajtó, evvel a szóval, hogy ezen egyház pánszláv, a mely egyház iskolái közt egyetlenegy tótnyelvü iskola nincs, és a mely egyház iskoláinak tanulói közül vallásra nézve volt 2678 evangelikus, tehát 49 perczent tot 8% és 721 zsidó, tehát 17 perczent, ugyanannyi, mint a mennyi katholikus tanuló volt az ev. iskolákban.

A lutheranusok, kálvinisták, unitáriusok, görög-keletiek együtt véve nem adnak annyi tanulók, mint a mennyit maga a zsidóság; s a mig azok 61 középtanodát tartanak fenn, a zsidók nem tartanak fenn egyet sem. Hogy jövőben hová fog az vezetni, röviden megemliti azt a haladást, hogyan történt 11 év óta e tekintetben. (Halljuk!) A róm. katholikus tanulót száma szaporodott 25 százalékkal, — az evangelikusoké 9%-kal, a zsidó tanuléké 160%-al (Közbeszólások az antiszemiták közt: Mert ingyen megy!)

Kérdi már most, van-e abban valami egyenlőség, van-e abban egyenlő jog, hogy minden jogban részt akarnak venni, minden teherből ki akarják vonni magokat. Az egyetemi tanulók száma is nagyon tanulságos e tekintetben. 1866—67-ben volt 378 zsidó egyetemi tanuló; 1881-ben volt 910; a mi pedig az evangelikusokat illeti 1866—67-ben evangelikus középtanodákon volt 4016 tanuló, most van 3556. Tehát a teher alatt roskadozik az egyház. Zsidó volt akkor 2945, most van 6727. Ha ez igy tart és ők a közmüvelődés terheiben nem akarnak részt venni, de büszkén verik mellőket, valahányszor miveltségről, kulturáról van szó, akkor ne vegyék rosz néven, ha azt mondja, hogy a jogegyenlőség nevében legyenek egyenlők a teher viselésben is. Nem panaszképen emliti, hogy sokan vesznek részt az oktatásban, lelke mélyéből örvend, ha minél inkább terjed a tudományosság, ő csak konstatálja, hogy ők a teherben nem akarnak résztvenni. Óhajtaná, hogy bár a népiskolák... (Zaj jobbfelől. Felkiáltások szélsőbal felől: Halljuk Mandel Pált!)

Thaly Kálmán: Talán ő állit Szabolcsban iskolát?

Veres József: Ha a zsidók büszkék a müveltségükre, de nem gondolnak a szegényebb felekezetekkel, akkor méltónak tartja, hogy rámutasson ezen visszásságokra és e miatt ne vessék szemére, hogy megtámadja a jogegyenlőséget.

Egyébiránt benne a hazafias aggodalmat nemcsak ezen adatok keltették, hanem keltették főkép azon adatok, melyek a zsidók számát illetik. 1782-ben az ugynevezett II. József féle népszámláláskor már Magyarországon volt keresztény egyén körülbelül hat millió, zsidó pedig 50,000, 1842-ben, tehát 60 év mulva zsidó volt 260 ezer, tehát megötszörösödött; köztudomásu, hogy most Magyarországon a keresztény nép, mondjuk 13 millió, tehát 100 év alatt kétszer annyi lett, a zsidóság pedig 700 ezerhez közel jár, tehát 15-ször annyi lett.

Nem aggasztja-e minden hazafi keblét ezen rendkivüli szaporodás? Hiszen, tudjuk mindnyájan, hogy a zsidóság szapora, de azt is tudjuk, hogy nem születés, tehát nem belföldi szaporodás által emelkedett ily nagy számra, hanem bevándorlás által. Érdekében áll-e ez Magyarországnak, hogy ez a bevándorlás onnét történjék, a honnan történik t. i. oly országokból, melyeket a zsidók már kiélték, s a honnan őket ezért már kikergették, a hol ők mint sáskasereg lelegeltek már mindent, hogy onnan bevándoroljanak ebbe a tejjel-mézzel folyónak nevezett országba? A szónok utal a kivándorlásokra.

Azt tartja, ezen adatok bőven igazolják azon aggodalmat, melyet ő Magyarország jövendője tekintetében táplál, attól tartván, hogy ez a zsidó áradat elragadja magával az eddigi nemzeties jelleget, meghamisitja a nemzeti irodalmat, meghamisitja a keresztyén erkölcsöket, meghamisit mindent, a mint megszokott eddig hamisitani. (Ugy van! az antiszemiták közt.) Ha a felebaráti szeretet elvét hallja emlegetni, mindig arra gondol, hogy szép, magasztos eszme, méltó arra, hogy akár a polgár, akár az ember tetteinek, gondolatának, érzelmeinek vezércsillaga gyanánt tekintse. — De kérdi, ha annyira szeretik a zsidópolgártársakat, miért nem tudják szeretni a zaklatott, kifosztott keresztény népet is. (Tetszés az antiszemiták közt.) A könyörület, a szeretet csak az ellenség iránt van-e meg? Hisz a biblia azt mondja, szeresd felebarátodat, mint magadat. Tartozunk szeretettel ő irántuk, de magunk iránt is. (Tetszés és helyeslés a bal és szélsőbal oldalon.)

Vámos Béla: Emberszeretetben nem engedünk semmit.

Veres József: Mindegy az mi előttünk, hogy Magyarország népe mily elemekből lesz megalkotva, közönyös az előttünk, hogy a föld kinek a birtokába kerül? Neki szive megdobban, valahányszor olvassa, hogy egy-egy megyében már mekkora részt foglalt a zsidóság pl. a legujabban nyilvánosságra jött adat szerint. Arad megye virilistáinak harmadrésze zsidó. Pedig csak 17 éve, hogy emanczipálva vannak. Ha másik 17 évig igy tart, hova jutunk?

A szónok annak illusztrálására, hogy ha valaki csak egy szót mond a zsidók ellen, ezek mindjárt összezudulnak s rátámadnak, felhozza saját esetét. Felolvas programmbeszédéből egy részt, melylyel a zsidókkal szemben való békés törekvéseit, s azt óhajtja igazolni, hogy a választókat egyenesen fölszólitotta a békés magatartásra, a *N. Fr. Presse* mégis azt irta róla, hogy izgatott a zsidók ellen. Azt hiszi, maguknak a becsületes zsidóknak állana leginkább érdekében, hogy ezen kérdést tisztába hozzák, hogy ne nehezedjék ez a sulyos megbélyegző gyanu reajuk. Azt hiszi magának az államnak áll érdekében, hogy ily lappangó, de izgatásra alkalmas kérdés ne létezzék tovább, hanem beszéljenek róla nyiltan és öszintén, mint országos bajról.

A törvényhozásnak kötelessége a bajnak felkeresni az okát is, hogy megtalálhassa orvosságát is, melyet egyes ember nem is alkalmazhat. Mentül tovább titkolják a bajt, annál jobban elmérgesedik s annál nehezebb lesz gyógyitani. A verseny a keresztény a zsidóval azért nem győzi, mert nemcsak a törvényt tartja meg, hanem a törvényen felül a becsület törvényeire is néz. Valahányszor az antiszemita fejtegetésekre azt hallja az ellenkező oldalról, hogy unalmas vagy nevetséges, eszébe jut a régi országgyülési tudósitásokból Nagy Pál ama mondása, a ki jobbágyok állapotának javitásáról akart szólni és azt kiáltották: Non stultisset domine! az az ne eszelösködjék, de lett annak az ügynek később Széchenyije és Kossuthja és lett az az elv Magyarország kormányának alapja.

A szónok még polemizál Török Zoltánnal, azután igy végzi beszédét: Ime én csalhatatlan számok által megmutattam, mik a zsidók gyümölcsei. Én is azt mondom, gyümölcseikről ismerjük őket, de gyümölcséről ismerjük meg a konzervativ liberálizmust is, azon liberálizmust, a mely mellett egy kalap alatt megfér az a Tisza Kálmán, a ki a dunaparti fáklyásmenetnél Kossuth Lajost éltette, megfér Sennyei Pállal. (Élénk tetszésnyilatkozatok és taps balfelől. Igaz! Ugy van!) Azt a szabadelvüséget, mely a vélemény szabad nyilvánulását sajtóban és az országházban börtönnel és pallossal akarja megrémiteni, azt a liberálizmust is gyümölcseiről ismerjük meg.

Azért én szükségesnek, kikerülhetetlennek, elodázhatlannak nyilvánitom a zsidó kérdés komoly tárgyalását, azért nem fogadhatom el a többi pártok feliratát, melyek azt a kérdést kicsinylik, hanem elfogadom, kivéve annak közjogi részét, azt a felirati javaslatot, a melyet Andreánszky Gábor képviselő ur nyujtott be. (Élénk helyeslés az antiszemiták közt. Az antiszemita képviselők a szónokkal kezet szoritanak. Zajos derültség jobbfelől.)

Az utolsó szónok **Csanády Sándor**.

A tárgyalás alatt levő trónbeszéd hü kinyomata azon eszméknek, elveknek, melyeket Tisza Kálmán az ország többsége által törvénynyé akar átalakitani; a szőnyegen levő trónbeszéd méltó kinyomata Tisza Kálmán politikai kétértelmüségének (Derültség jobbfelől), méltó szülöttje Tisza Kálmán jezsuita furfangjainak (Élénk derültség jobbfelől), ámitásának, politikai hitehagyottságának. (Derültség.) Épen azért pálczát tör fölötte, elkárhoztatja. (Élénk derültség.) Mert oly törvények alkotására hivja fel a ház tagjainak figyelmét, melyek nem Magyarország önállóságát, függetlenségét, nem a nemzet szellemi és anyagi jólétét eszközölnek, tartanák fönn.

Ez alkalommal válaszolok Tisza Kálmánnak e napokban oly szellemben tett kérdésére: mi különbség van a közt, ha valaki ellenzéki oldalról megy át a közös-ügyes székekbe, (Derültség.) vagy valaki onnan sorakozik az ellenzék soraiba. (Derültség.) Általánosságban mondja, hogy azon férfiak, vagyis egyéniségek, (Derültség.) mert a férfi nevet már nem érdemlik, (Élénk, hosszasan tartó derültség.) a kik az ellenzéki padokról a közös ügyek táborába vándorolnak, bizonyos jutalomra, hivatalra, kitüntetésre számitanak, mig ellenkezőleg, a kik onnan jönnek ide, azon férfiak, — nem férfiak még — (Élénk derültség.) kik azon oldalról ez oldalra jönnek át, a nemzet hálájára számithatnak. Tisza Kálmán még mindig nem váltotta be a nemzetnek tett igéretét.

Köztudomásu dolog, hogy Tisza mint országgyülési képviselő az 1861. évben a határozati párt tagja, söt egyik vezére volt, azon időben még arra sem méltatta király ő felségét, hogy vele szóba álljon, (Élénk, zajos derültség.) arra sem méltatta király ő felségét, hogy hozzá válaszfelirattal járuljon. Azóta ugyancsak megváltozott. Most már küld feliratot, de nem referál hiven a királynak a nemzet sorsáról.

A szónok ezután igy folytatja:

Ő felsége azon hitben és meggyőződésben él, hogy a világon nincs boldogabb, elégedettebb, gazdagabb nemzet a magyar nemzetnél és e haza területén lakó polgároknál. Mi az oka annak, hogy a király téves fogalommal bir a nemzet jelen állapotáról, sorsáról? Oka ennek az, mert Tisza Kálmán miniszterelnök ur rózsás szinben állitja ő felsége elébe a nemzet helyzetét, állapotát, sorsát S hogy ez igy van, azt bizonyosan mondhatom. (Nagy nevetés jobb felől.) Hiába nevetnek. engem nem zava

meg az önök nevetése. Tehát azt mondtam, hogy biztosan mondhatom, hogy ő felsége abban a hitben van, hogy e nemzet egyike a legboldogabb nemzeteknek, mondhatom ezt ő felségével történt találkozásom alkalmából származott párbeszédem következtében (Nagy nevetés a jobb oldalon. Halljuk! Halljuk!) Ha parancsolják, elmondom az egész esetet, bár nem volt szándékom elmondani. (Halljuk! Halljuk!) Egy alkalommal parancsolt ő felsége egy találkozást velem. (Nagy derültség jobbfelől.) Első kérdése az volt hozzám: «No ugye képviselő ur — egész jó kedvvel mondta (Derültség) — most már meg van elégedve a nemzet, nincs kivánni valója a népnek?» Meglepett, megvallom ő felségének ezen kérdése, de képviselői állásomból kifolyó kötelességem szerint meg kellett mondanom, hogy a nemzet megelégedve nincs. (Nevetés jobbfelől.) Igaz meglepte ő felségét e nyilatkozatom és magam is arra számitottam, hogy bucsut fog tőlem venni. Azonban ez nem történt, sőt ezen szavakat intézte hozzám: «Kérem képviselő ur, tudassa velem mi módon lehetne eszközölni? (Nevetés és taps jobbfelől.) A taps a komédiásokhoz való, (Halljuk! Halljuk!) mi módon lehetne azt eszközölni — tessék most is nevetni, hiszen ismételtem! (Derültség.) — hogy a magyar nemzet boldog elégedett legyen? A magam politikai nézeteiből kiindulva, elmondottam király ő felségének, és ő felsége jó néven vette az őszinte szót.

Ha azt is akarják tudni, uraim, hogy miért intézte ő felsége hozzám e kérdést, még azt is elmondom. (Halljuk! Halljuk!) Tudja Tisza Kálmán jelenlegi miniszterelnök ur, mert hiszen ő is egyike volt azoknak, a kik engem felszólitottak az 1859-dik évben, midőn ő felsége tengelyen körutat tett az országban, arra, hogy találkozást eszközölvén király ő felségével, értesitsem ő felségét azon szánandó nyomoruságos helyzetről, melyben nemzetünk van.

Tisza Kálmán miniszterelnök: Én soha!

Csanády Sándor: Hiába rázza ön a fejét, uram, (Zajos derültség.) mert ugy van.

Tisza Kálmán miniszterelnök: Soha sem.

Az elnök: Kérem a képviselő urat, tessék nyugodtan végezni.

Csanády Sándor: El is végzem, csak ne háborgassanak. A felhivás következtében természetesen nem tehettem mást, minthogy egy pár szaz ifjut lóra ültettem, magam is lóra ülve, a zászlót, melyre: «1848, szabadság, egyenlőség, testvériség» volt irva, kezembe veve. Mezó-Keresztesnél találkoztam ő felségével. Ott, uraim, hiven ecseteltem ő felsége előtt a nemzet nyomoruságos helyzetét és ezen ottani tanácskozásunkra való visszaemlékezés folytán intézhette hozzám ő felsége azon szavakat, melyeket itt elmondottam. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Es épen ő felsége nyilatkozata után mondhattam én, t. ház, hogy meg vagyok győzödve, hogy ha ő felségének tudomása volna a nemzet nyomoruságos helyzetéről, okvetlenül fel szólitaná miniszterét: igekezzék oda, hogy a nemzet megkiméltessék minden kellemetlenségtől. Tehát nem ő felsége az oka annak, hogy a nemzet bajain segitve nincsen, hanem Tisza Kálmán miniszterelnök ur, (Derültség) a ki folytonosan rózsás szinben tárja ő felsége elébe a nemzet helyzetét, állapotát.

A nemzet legnagyobb szerencsétlensége a közösügyekben rejlik, és ha nem tudna másként megszabadulni a nemzet a közösügyes kiegyezkedésektől, örömmel üdvözölné a szónok a napot, melyen az osztrák császári koronát a szél lefujná a magyar király fejéről.

Az elnök: Mint máskor is történt, most is figyelmeztetem a képviselő urat, hogy az általa használt kifejezés sehogy és semmiképen sincs helyén. (Felkiáltások jobbfelől: Ugy sem veszi senki komolyan.)

Csanády Sándor: Valamint pálczát tört a t önbeszéd fölött, ugy nem fogadja el a tárgyalás alatt levő, a képviselőház küldöttsége által beadott válaszfeliratot sem. Neki, ki lelke mélyéből óhajtja, hogy Magyarország önálló, független állam legyen, hogy a magyar nemzet birjon mindazon kellékekkel, melyek szükségesek az államiság fentartására; hogy birjon önálló hadügygyel, pénzügygyel, kereskedelemmel, külképviselettel, csak oly felirattal lehet király ő felsége elébe járulnia, a mely feliratban kimondott elvek ugyanazonosak az ő meggyőződésével. Es mert a beadott feliratok között az Irányi Dániel által benyujtott felirat az, mely nézeteit tolmácsolja, annak elfogadása mellett nyilatkozik. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

A szónok ezután megjegyzéseket tesz Vámos Bélának a függetlenségi és 48 as pártra vonatkozó szavaira és igy végzi beszédét: A zászlóra, mely alatt küzdött m a multban, küzdök jelenleg is, melyre: «1848. szabadság, egyenlőség, testvériség» vannak felirva. Szerintem haza és nemzetellenes bünt követnek el mindazok, a kik e zászlóra irt szentháromsági eszmék ellenében működnek. Isten, magyarok istene, adjad, hogy a zászlóra irt szentháromsági igék minél előbb tettekké legyenek és a világ végeig lakozzanak mi köztünk. (Elénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Az elnök: Miután még egy szónok, Györffy Gyula iratkozott fel, az általános vitát bezárni nem lehet, hanem előrehaladván az idő, a tárgyalás folytatását a holnap d. e. 10 órakor tartandó ülésre halasztja. (Helyeslés.)

Az ülés végződik 3 óra 15 perczkor.

A képviselőház **mentelmi bizottságának** jelentése *Verhovay Gyula* országgyülési képviselő mentelmi ügyében következőleg hangzik: A budapesti kir. törvényszék büntető osztálya 1884. okt. 11-én 21,681/1884. sz. a. Verhovay Gyula országgyülési képviselő mentelmi jogának felfüggesztését kérelmezi oly czélból, hogy a *Függetlenség* czimü napilapnál a csángók és egyéb köz- és kegyeletes czélokra befolyt adományok elsikkasztása miatt folyamatban levő bünper ellenében is folytattassék. E bünperben a nevezett büntetőbiróság 1884. április 5-én 8561. szám alatt határozatot hozott, mely szerint Verhovay Gyula képviselő vád alá helyeztetett — lévén e határozat vádlottak felebbezése folytán a másodbiróság által elbirálandó. A gyanusitottnak vád alá helyezése a bünpernek előrehaladott stádiumában való lételét jelzi s kétségtelenné teszi egyuttal azt, hogy a vád tárgyát képező cselekmény büntető törvényeinkbe ütközik s hogy e cselekmény és a vádlott között okszerü összefüggés létezik, de kizárja egyszersmind a zaklatás fennforoghatását. — Ily körülmények között a mentelmi bizottság az illetékes biróság kérelmére a képviselői immunitás felfüggesztésének javaslatba hozatalát meg nem tagadhatja, de sőt azon ténynyel szemben, hogy a sikkasztás gyanuja él s elterjed, az immunitás felfüggesztésével lehetővé tenni véli e gyanu eloszlatását s a vád alaptalanságának kiderítését, vagy a bűntény konstatálását. Ezen indokokból ajánljuk Verhovay Gyula orsz. képviselő mentelmi jogának felfüggesztését. Kelt Budapesten, a mentelmi bizottság 1884. évi október hó 21-én tartott üléséből. Gromon Dezső s. k., a mentelmi bizottság elnöke, Porubszky Jenő s. k., a mentelmi bizottság előadója.

Az országgyülési függetlenségi és 48-as kör e hó 24-én (pénteken) d. u. 6 órakor ülést tart.

Az országgyülési szabadelvüpárt holnap (pénteken) este 6 órakor értekezletet tart.

A képviselőház biráló-bizottságaiból.

A képviselőház **IV. biráló bizottsága** ma d. u. 4 órakor *Ivánka* Imre elnöklete alatt ülést tartott. Jelen voltak: Grünwald Béla, Ivánka Imre, Matuska Péter, Sebő Imre, Szathmáry György, Véghsö Gellért és Unger Alajos bizottsági tagok. Tárgyalás alá került a gr. *Batthyány* László **gyöngyösi** megválasztása ellen Himfy József és társai részéről benyujtott kérvény, mely azért kivánja a vizsgálat elrendelését, mivel a gróf nem bizonyitotta be választói minőségét. A kérvényezők szerint a gróf, mielőtt föllépett képviselőjelöltnek, hosszabb időn át Gráczban tartózkodott, mint cs. kir. tiszt és csak 1883-ban jött Magyarországba. Az ellenzéki párt hivei kérdést intéztek az iránt, vajjon Batthyány gróf be van-e valahol irva a választók jegyzékébe. Kérdésükre azt a választ kapták, hogy a grófnak Budapesten a VIII. kerületben háza van és ott is jegyeztette be magát a választók lajstromába. A kérvényező Himfy megszerezte ennélfogva a VIII. ker. választóinak jegyzékét, de abban a gróf nevét nem találta. Ismételt kérdezősködésére azt állitották, hogy a gróf Magyar-Óváron bir szavazati joggal; nemsokára azonban innen is megérkezett a távirati válasz, hogy Batthyány László gróf a magyar-óvári választók névjegyzékében sem található. Batthyány László grófot megválasztották 29 szavazattöbbséggel Gyöngyös képviselőjevé, a nélkül, hogy választói minősége igazoltatott volna. Himfy József a belügyminisztériumnál is kért ez ügyben fölvilágositást, de a választók jegyzékébe való betekintést, valamint a gróf választói minőségét igazoló bizonyitvány kiállitását megtagadták. Állitásaik valószinüségének igazolására — mert nemleges bizonyitásra nem kötelezvék és nem is képesek — a következőket hozzák föl: A mig a gróf a hadseregben szolgált, a választók névjegyzékébe természetszerüleg nem volt bevezethető. A bejelentési hivataltól nyert értesités szerint Batthyány László grófnak csak a mult év november hava óta van Budapesten lakása; a választók jegyzékébe már annálfogva sem lehetett bejegyezve, mivel az még juniusban elkészült. Hivatkozik a kérvény Verhovay Gyula esetére, kinek czeglédi választását 1874-ben ugyancsak azért semmisitették meg, mivel választói jogát nem volt képes igazolni. — *Rohrer* Viktor a választás védője ezek ellenében irásbeli nyilatkozatot nyujtott be, mely főleg a kérvényezők által becsatolt mellékletek érvényességét és hitelességét támadja meg, igy a VIII. ker. választóinak névjegyzékét, mely szerinte magánhasználatra készült és sajtóhibákkal lehet tele, a m.-óvári távirati értesitést, mely nem közokmány, de még nem is magánokmány, mert nem a küldője irta alá sajátkezüleg. Megtámadja a védő a választók névjegyzékben és a kérvény aláirásai között foglalt nevek azonosságát is, minők Skopecz és Skopetz, Ferenczy és Ferenczi, Micsnai és Mitsonay stb. Kifogásolja azt is, hogy az 1000 forintos nyugta Komjáthy Béla, a panaszosok képviselőjének nevére van kiállitva. *Komjáthy* Béla megjegyzéseket tesz az előtte szólott szavaira. Ő már magából a hosszas védekezésből is meg van győződve arról, hogy a nemes gróf sehol sincs bejegyezve Magyarországon a választók lajstromába. Sokkal többet ért volna, ha erőltetett alaki kifogásai helyett inkább csak azt a kis okmányt csatolta volna be, mely választói minőséget igazolja. A szóló maga is ugy véli, hogy nemleges bizonyitékokat keresni hasztalan fáradság volna. Gyöngyös városa mindent megtett arra nézve, hogy a gróf választói minőségéről meggyőződést szerezzen, de hasztalan. Ezt kideriteni a vizsgálat volna hivatva, melynek elrendelését kéri. *Rohrer* rövid viszonválasza után a bizottság határozathozatal végett visszavonul. Fél órai tanácskozás után az *elnök* kihirdette az itéletet, mely szerint a kérvényt *alaki szempontból visszautasitották*, oly indokolással, mert a kérvényezők a házszabályok 79. d) pontja ellenére okadatolttan nem bizonyitották, hogy Batthyány László grófnak nincs választói joga.

E furcsa indokolás kihirdetése alatt *Komjáthy* Béla s vele többen tüntetőleg elhagyták a termet.

A képviselőház **VII. biráló bizottsága** ma d. u. 5 órakor tartott ülésében a nagy hirre vergődött **verseczi választás** ügyét érdemlegesen tárgyalta. Az alaki tárgyalás tudvalevőleg e hó 17-én, a kifogások elutasitásával folyt le, s arról annak idején bő tudósitást közöltünk. Jelen voltak a bizottság összes tagjai, u. m. *Bárczay* Ödön elnök, *Zsilinszky* Mihály előadó, *Elekes* György, *Horváth* Lajos, *Rácz* Athanáz, *Szabó* László és *Wasmer* Adolf báró. A kérvényezők részéről *Komjáthy* Béla, a választást védők részéről *Szivák* Imre jelent meg.

A tárgyalás a peticzió s az ahhoz mellékelt okiratok felolvasásával vette kezdetét. Ezekről, a peticzió első tárgyalása alkalmából, már bőven referáltunk s most csak röviden resumáljuk a panaszpontokat, a mint következnek. A kérvény két szempontból támadja meg a választás érvényességét; nevezetesen a mennyiben a törvény követelményei meg nem tartattak s a mennyiben nyilt törvényszegések követtettek el. Az első kathegóriába tartozik, hogy a választási küldöttség tagjai fel nem eskettettek s hogy az elnök helyettesitése s a választás sorrendje iránt a központi választmány nem intézkedett. A második kathegóriába valók ellenben, hogy a választás sorrendjét, hatalomkörét tullépve, az elnök állapitotta meg, még pedig ugy, hogy a Grecsák-párti választók idején ne szavazhassanak le, nevezetesen a két párt választói fél-fél óránkint bocsáttattak szavazásra s mig a Sztojaskovics-pártiak semmiben akadályozva nem lévén, félóránkint 80—100 szavazatot adhattak be, a Grecsák-pártiak mindenképen zaklattattak, előttük a szavazóhelyiség ajtaja bezáratott, ugy hogy félóránkint csak 50—70-en szavazhattak le. Továbbá a zárórát oly időben tüzte ki, midőn még számos Grecsák-párti választó várt a szavazásra s ennek folytán többek közt százhetvenhat Grecsák-szavazót — mint ezt a kérvényhez mellékelt nyilatkozatukban ők magok név szerint kijelentik — elütött joguk gyakorlatától.

E kérvényt számos okirat támogatja, részint közokmányok, részint közjegyzőileg hitelesitett magán nyilatkozatok. Bizonyitva van ezekben a központi választmány több tagja által, hogy a választási elnök s a küldöttségek tagjai az előirt esküt le nem tették s hogy a központi választmány a választás sorrendje iránt nem intézkedett. Bizonyitva van továbbá számos választó által, hogy Seemayer vál. elnök d. u. ¼4 órakor a nem az ő vezetése alatt levő II. küldöttségnél is felfüggesztette a szavazást, hogy a zárórát közvetlenül megelőzőleg 30 Grecsák-párti választó visszautasittatott, mert a zár óra előtt fél óra alatt nem jutott szavazatuk beadására idő, s hogy midőn a szavazás berekesztetett, 176 választó, kiknek választói joga is okirattal igazoltatik, várt még, hogy Grecsákra leszavazhasson.

A kérvény s mellékleteinek felolvasása után az *elnök* átadta a szót a felek képviselőinek.

Komjáthy Béla, a kérvényezők megbizottja: Ha, a mik a kérvényben felhozvák, csak részben is igazak, el lehet mondani, hogy az egész országban nem volt botrányosabb választás, mint Verseczen, hol az elnök szemérmetlenül visszaélve jogaival, uzurpálta a választók jogait. Az elnök diskreczionális jogkörének két korlátja van: a tisztesség s a törvény szigora, ha az elsőt nem tartotta meg, annál jobban sujtani kell a másodikkal.

A kérvényt pontonkint véve elő, kiemeli, hogy a vál. elnök s a küldöttség tagjai az 1874. 33. t.-cz. 21. §-a ellenére esküt nem tettek. Tekintve, hogy Seemayer vál. elnök egyuttal a Stojaskovics-párt elnöke volt, állitni meri, hogy az eskületevést szándékosan mellőzték, nehogy kötelezve érezzék magokat tisztességesen viselni. A vál. jegyzőkönyv azt állitja, hogy a szavazás a központi választmány által megállapitott sorrendben történt. Ez ellenkezik a bebizonyitott ténynyel s megczáfolja a központi választmány hirdetménye, melyet eredetiben bemutat.

Az elnök kezdettől fogva azon törte a fejét, mikép biztosithatja Stojaskovicsnak a többséget. Ezért szavaztatta a pártokat félóránként — a mi páratlan a választások krónikájában, — még pedig a kormánypártot gyorsabban, az ellenzéket lassabban, emebből mindenkor több választót, az utolsó félóra leteltével harminczat visszaküldve. Igy tartotta este 5 óráig a Stojaskovics-pártot folytonosan többségben, s ekkor — pótszavazás nélkül — a zárórát hirtelen kitüzte, ugy hogy Grecsáknak 176 kinnrekedt választója nem szavazhatott le. Becsületes ember nem fogadhat el vál. elnöki tisztséget, ha nincs meggyőzödve, hogy pártszenvedély nem fogja elragadni; Seemayer pedig, a verseczi választás elnöke, a választásnál folyton a pártember maradt s nem a többséget, de pártját igyekezett diadalra juttatni. Elmondhatni, hogy Stojaskovics, ha választása igazoltatik, nem Versecznek, de Seemayernek lesz a képviselője.

Ha a tények bizonyitva vannak, a minthogy sulyos bizonyitékok mutattattak fel, akkor a verseczi választás törvénytelenül és nem tisztességesen ment végbe. Epen azért kötelessége minden igazságos, minden gavalier embernek a valóságról meggyőzödnie. Ennek pedig csak egy módja van: a vizsgálat. A kérvény, a mint tette is, rá mutathat a bizonyitékokra, a törvényes hatóságnak áll csak módjában azokat beszerezni. Ha a vizsgálat nem rendeltetnék el, Verseczen azt hinnék, hogy ez azért történt, mert Stojaskovics kormánypárti. Tudja, hogy a bizottság tagjainak többsége szintén kormánypárti, de tudja azt is, hogy becsületes emberek; épen azért egy perczig sem kételkedik, hogy a vizsgálat el fog rendeltetni.

Szivák Imre, a választás védője, a verseczi választást üditő oáznak tartja azokkal a szörnyü választási históriákkal szemben, melyek a biráló bizottságok előtt már megfordultak. Itt nincs szó sem vesztegetésekről, sem hivatalos presszióról, csupán néhány állitólag elkövetett szabálytalanságról. A kérvény sarkpontja az, hogy 176 választó nem szavazhatott le Grecsákra. Ez nincs bizonyitva a becsatolt két okirattal, melyeket részben magok a kérvényezők, részben a bukott ellenzéki választók állitottak ki. A bizonyitásnak az lett volna a módja, ha vagy a központi választmány elnökénél fegyelmi, vagy a büntető biróságnál fenyitő eljárást sürgetnek, s ily módon konstatáltatják a visszaélést. Nem tették egyiket sem, a mire nézve bizonyitványokat mutat fel, — nem tették pedig azért, mert valótlanságáról meg voltak győződve. Tanuságot tesz ellenük egy bizonyitvány is, melyet az illetők nem mint a kérvény támogatói, az általok nem értett magyar nyelven, hanem saját anyanyelvükön állitottak ki. E bizonyitvány igy szól. (Olvasni kezd németül.)

Komjáthy (felugorva): Én addig kimegyek. A magyar országgyülésen tudtommal csak magyar nyelven lehet tárgyalásokat folytatni. Mig ez az állam magyar állam lesz, itt idegen nyelven sem beszédeket, sem felolvasásokat tartani nem szabad.

Elekes György: Ez az okirat talán felolvasható, akármily nyelven van irva. Azután majd meg lehet magyarázni.

Komjáthy: Ki lesz az a tolmács, a ki nekem megmagyarázza? mert én nem értem.

Szivák: A dekórummal nem tartotta összeegyeztethetőnek, hogy az okiratról hiteles forditást is terjeszszen elő, mert föltette, hogy azt a bizottság minden tagja első hallásra megérti. Az okirat azért van német nyelven fölvéve, mert mindenesetre hitelt érdemlőbb, ha a kiallitók saját anyanyelvükön s nem egy általuk nem értett nyelven nyilatkoznak.

Az *elnök* kijelenti, hogy a bizottság határozatára van szükség, s rövid idő mulva kihirdeti, hogy az okirat felolvasása, nehogy a tárgyalás folyama megszakittassék, megengedtetik, de annak figyelembe vétele iránt később fognak határozni.

Szivák erre folytatja az okirat felolvasását, melyben néhány verseczi polgár arról tesz tanuságot, hogy a szavazástól állitólag elszoritott 176 polgárnak részint nincs választó joga, részint távol volt, részint leszavazott, részint pedig azért nem szavazhatott le, mert későn jött. Számitási kombinácziókat csinál ezután s azokkal akarja bebizonyitani, hogy a záróra kitüzése idején történt.

Arra nézve, hogy a választási elnök s a küldöttségi tagok esküt nem tettek, egy polgármesteri bizonyitványt csatol, mely szerint az eskü az elnöktől kivételetett. A többi funkczionáriusok köztisztviselők voltak s igy azokat külön megesketni fölösleges volt. Vitatja, hogy a kommisszió hibája nem szolgálhat okul a választás megsemmisitésére. S különben is a törvény esküt illető rendelkezésének nincs semmi szankcziója s a bizottságok gyakorlata ily alaki hibákkal szemben az volt, hogy azokat csak annyiban vette számba, a mennyiben azok a választás eredményét alterálták. Ez az eset pedig, a mint bebizonyitotta, itt nem forog fenn.

A szavazási sorrendet nem az elnök, hanem a központi választmány állapitotta meg. Hogy pedig a pártok félóránkint felváltva szavaztak, ez másként nem is történhetett.

Az ajtók elzárása teljesen korrekt dolog volt, mert bizonyos rendőri intézkedések kétségtelenül szükségesek.

A választás felfüggesztése az elnök diskreczionális joga; mennyi időre, az a körülményektől függ, s innen megbirálni nem lehet. A vál. elnök ebbeli intézkedései nem szolgálhatnak tehát panaszra jogos alapul.

Minthogy ezek szerint a kérvény állitásai részint valótlanok, részint valókul sem involválnák a választás érvénytelenségét, kéri a peticzió elutasitását.

A felek képviselői elmondották még válaszukat s viszonválaszukat, mire a tárgyalás befejeződött s a bizottság visszavonult. Majd néhány percz mulva az elnök jelenti, hogy a bizottság holnap d. e. 10 órakor fogja tanácskozását folytatni s azután itéletét kihirdetni.

Az ülés ezzel este 9 óra után véget ért.

A képviselőház **VIII. biráló bizottsága** ma délben befejezte tárgyalásait az **ipolysági választás** ügyét illetőleg. Egy órai tanácskozás után *Andaházy* Pál elnök kihirdette a bizottság határozatát, mely szerint az érdemleges tárgyalás után báró *Nyáry* Béla megválasztása ellen **vizsgálatot rendeltek el** a következő négy pont kiderítésére: 1. Vajjon a szavazatszedő küldöttségek tagjai letették-e a törvény által megszabott esküt. 2. Vajjon Siebert Menyhért kántortanitó, valamint Bendik Anselm és társai ellen követtek-e el erőszakosságot és miben áll a tényállás. 3. Jámbor Jánost megakadályozták-e elfogatás által szavazatjogától vagy nem. 4. Vajjon Hedossy szolgabiró meggátolta-e törvényellenesen Ivánka Zsigmondot beszéde elmondásában. — A vizsgálat vezetésével *Szilágyi* Virgil képviselőt bizták meg.

A IX. biráló bizottság ma délután első sorban eddigi üléseinek jegyzőkönyveit hitelesitette. A bizottság tagjai közül jelen voltak *Horváth* Gyula elnök, *Szerb* György előadó, *Ferenczy* Miklós, *Bohus* László, *Veszter* Imre és *Rónay* János. A nyilvános ülésen, mely hét órakor kezdődött, a **vissói** választás ügye vétetett elő a Jónás Ödön választói részéről beadott ama peticzió folytán, mely tegnap olvastatott fel a bizottság ülésén. A tárgyalás a nyilatkozat mellékleteinek felolvasásával kezdődik. Ezek között különös figyelmet érdemel a felső-vissói járásbiróság hivatalos bizonyitványa, melylyel igazoltatik, hogy a kérvény mellett bemutatott okmányokat *Mihálka* Gábor aljárásbiró a hivatalos helyiségen kivül hitelesitette. Gyenge László küldöttségi elnök felolvasott nyilatkozatában ráfogásnak minősiti a kérvény ama vádját, mintha az ellenpárt szavazóit presszióval tartotta volna vissza a szavazástól. Ugyanily értelmü nyilatkozat olvastatik fel a második szavazatszedő küldöttség elnökétől is, mely azt is állitja, hogy épen a másik párt igyekezett a szavazók befolyásolására. Több választó által aláirt nyilatkozat megczáfolja kérvény abbeli állitását, mintha bizalmi férfiul minőségben egy süket paraszt alkalmaztatott volna. Bizonyitványok olvastatnak fel továbbá, melyek azt igazolják, hogy az egész leszavazás alatt semmiféle terrorizálás nem fordult elő, továbbá megczáfoltatik a kérvény állitása, mely szerint Mihályira szavazati joggal nem birók szavazata is bevétetett volna, ugyanezek bizonyitványok tanuskodnak a mellett, hogy azok, kiket a kérvény meghaltaknak deklarál, életben vannak és szavazati jogukat személyesen gyakorolták. A hivatalos vizsgálat kiterjeszkedik annak megállapitására is, hogy antiszemita izgatás nem történt. A kérvény egyik bizonyitékával szemben a nyilatkozat azt hozza fel, hogy Scholtz Ede kataszteri becslőbiztos az adó felemelésével fenyegetőzött, sőt még felakasztással is fenyegette azokat, kik Mihályira szavaznak. Szelistye községből a Jónás-párt vezérei fegyveres erővel vitték a választókat a szavazáshoz, csakhogy ezek mégis az ellenzék jelöltjére szavaztak. Vannak bizonyitékok arra is, hogy a zsidó lakosság nagy erőfeszitéssel dolgozott Mihályi ellen. A bizottság holnap d. u. 5 órakor folytatja a tárgyalást, midőn a védőügyvédek terjesztik elő szóbeli nyilatkozataikat.

VIDÉK.

* **Tolnamegye** főispánjává a leköszönt Perczel István helyett Széchenyi Sándor gróf neveztetett ki. E főispáni változásra vonatkozó királyi kéziratokat ma közli a hivatalos lap, s hangzanak azok ekképen: I. A belügyminiszterium vezetésével megbizott magyar miniszterelnököm előterjesztése folytán *Perczel* István, Tolnamegye főispánját ezen állásától saját kérelmére felmentvén, a nevezett megye főispánjává gróf *Széchényi* Sándort nevezem ki. Kelt Gödöllőn, 1884, évi október 14-én. Ferencz József, s. k. Tisza Kálmán, s. k. — II. Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán Perczel István Tolnamegye főispánjának ezen állásától saját kérelmére történt felmentése alkalmából a közügyek terén hü és buzgó müködése által szerzett érdemei elismeréseül Lipót-rendem lovagkeresztjét dijmentesen adományozom. Kelt Gödöllőn, 1884. évi október 18-án. Ferencz József. s. k. Orczy Béla, s. k. — Az uj főispán *Széchenyi* Sándor gr. 1837. okt. 27-dikén született, fia az 1874 ben elhunyt Széchényi Nep. János grófnak, 1866 óta jobbaházi Dőry Nataliát birja nőül.

* **Egy hatvani** távirat a következőket jelenti: A *patai* kerület függetlenségi pártja mai napon tartott értekezletén képviselőül *Kürthy* Sándor jelöltetett.

* **Nyitramegye** e hó 20-dikán tartott rendkivüli közgyülésén feliratot intézett a közmunkaügyi miniszterhez, a melyben kéri, hogy vonja vissza a nyitra-tornóczi állami utnak a megye által való átvételére vonatkozó rendeletet, mert ennek az utnak a fentartása rendkivüli terheként sulyosodnék a megyére. Az őszi rendes közgyülés november 4-ikére tüzetett ki.

* **Pozsonyból, Pozsonymegyéből** az ujjászervezett felsőházba egy pozsonyi lap szerint a 3000 frtnál magasabb évi adó alapján a következő született főrendek fognak helyet foglalni. 1. Gróf *Pálffy* János (évi adója 92,500 frt, abban pozsonymegyei birtokai után 66,863 frt, többi pozsonyvárosi, nyitramegyei és budapesti birtokaiért). 2. Hg. *Pálffy* Miklós, ki jövő év derekán tölti be 24-ik évét (a pozsonymegyei hitbizomány után 86,000 frt adót fizetve). 3. Gr. *Batthyányi* József (74,000 frt adóval, pozsonyi, pozsonymegyei, hevesi, horthi, mosonymegyei, torontáli és biharmegyei uradalmai után egyesitve). 4. Gr. *Károlyi* Alajos (pozsonymegyei és nyitramegyei birtokai után 63,000 frt adóval). 5. Gr. *Esterházy* Antal (37,000 frt adóval, abban pozsonymegyei birtokai után évi 22,000 frttal). 6. Gróf *Zichy* Ferencz (pozsonymegyei birtokai után 19,000 frt adóval). 7. Gr. *Pálffy* Móricz (Pozsonymegyében fizet 9500 frt adót). 8. Gr. *Esterházy* Ernő (pozsonymegyei birtokai után 11,000 frt adóval). 9. Gr. *Esterházy* István főispán (a pozsonyvárosi ház, nyitrai és erdélyi uradalmak után körülbelül 12,000 forint adóval.) 10. Gróf *Zichy* Pál (Pozsonymegyében 9400 frt adóval.) 11. Gr. *Pálffy*-Daun (Pozsonymegyében 8300 frt adóval.) 12. Gr. *Pálffy* István (pozsonym. birtokai után 7800 frt adóval.) 13. Gr. *Wenckheim* István (pozsonymegyei birtokai után 5800 frt adóval.) 14. Gr. *Pálffy* József (Pozsonymegyei 5600 frt adóval.) 15. Gr. *Esterházy* Károly (Pozsonym 5200 frt adóval.) 16. Gr. *Esterházy* Dániel (Pozsony- és nyitramegyei birtokai után 3200 frt adóval.) Ezeken kivül pozsonyi, pozsonmegyei és más vidéken fekvő, részint saját birtokaik, részint hozzátartozóik birtokainak egyesitett adója alapján pozsonyi, illetve pozsonymegyei nagybirtokos főnemeseink közül megüti még a czenzust, gróf Apponyi György, gr. Karácsonyi Aladár, Vay és Üchtritz bárók, egyik Windischgrätz hg, végül gr. Zamoyszky Jenő és két Esterházy gróf.

KÜLFÖLD.

— okt. 23.

Ma veszi *ostromzár* alá Courbet tengernagy hajóhada *Formosa* szigetét, mint ezt a párisi hivatalos lapban közzétett notifikáczió bejelenti. Ez a legujabb és egyetlen fontos hir a franczia-khinai harcztérről. *A franczia haderő állásáról* a következő hivatalos adatokat közli ma egy párisi lap. A tonkingi haderő 15,000 emberből áll a benszülött csapatokkal együtt. A helyőrségek fenntartásának szükségessége a valóságos csapat-létszámot 6—7000-re csökkenti az anámi lövészekkel együtt. *Courbet* tengernagy 2800 ember fölött rendelkezik, a partraszállitható csapatokat is ideértve. Hogy a két hadvezér a kivivott előnyöket ki is zsákmányolhassa, 10,000 főnyi erősitésére van szükség. Ebből 7000 ember kell Tonkingba, hogy *Brière de l'Isle* tábornok a helyőrségeken kivül 12,000 emberrel rendelkezhessék; 3000 emberre pedig Courbet tengernagynak van szüksége, kit ez az erősités abba a helyzetbe hozna, hogy Formosa partjain megszállná azokat a pontokat, a melyeket legczélszerübbeknek tart. A parliament, mint már jeleztük, az erősitéseket minden valószinüség szerint meg fogja szavazni.

A *kongo-konferencziát*, mint emlitettük volt s mint most ujabban megerősitik, *előkészitő értekezlet* fogja megelőzni. Ez utóbbinak nehéz és fáradságos munkát jósolnak, mert az előértekezleten számos fontos mellékkérdést kell elintézni, a melyek a hatalmakhoz intézett meghivó programmjában nem voltak fölemlitve. A konferenczia ideje még nincs meghatározva. Csak most, midőn az Egyesült-Államok a meghivást elfogadták, fog kérdés intéztetni a hatalmakhoz a konferenczia összehivására kitüzendő határidő iránt. A *Németország* és *Francziaország* közt létrejött, de a legutóbb közzétett sárga könyvben nem közölt megállapodások valószinüleg elő fognak terjesztetni az előzetes konferenczián, melyen Busch alállamtitkár, vagy Hatzfeldt gróf államtitkár fog elnökölni.

UJDONSÁGOK.

— okt. 23.

— ***Személyi hirek.*** *A király* november közepén Gödöllőről Bécsbe megy, hogy átadja Ganglbauer herczegérseknek a Rómából érkező kardinálisbirétumot. — *A Bardi grófpár* Bécsből Frohsdorfba utazott. — *Szőgyény Marich* László főtárnokmester s a főrendiház elnöke ma reggel Budapestről Székesfehérvárra utazott. — *Vilmos* német császár és a trónörökös ma Sigmaringenből visszaérkeztek Berlinbe.

— **A király** ma reggel 6 óra 19 perczkor a magyar államvasut külön vonatával Gödöllőről Budapestre érkezett. A délelőtt folyamán ő felsége Bedekovich Kálmán horvát-szlavon minisztert rövid kihallgatáson fogadta. Később gr. Györky Ábrahám Nógrádmegye és Kubicza Pál Trencsénmegye főispánjai az ujonnan kinevezett belső titkos tanácsosok tették le a hivatalos esküt ő felsége kezeibe, a mely szertartás Orczy Béla miniszter és Tarkovich József min. tanácsos jelenlétében folyt le. Tiz órakor *általános kihallgatás* volt, melyen mintegy hatvannyolczan nyertek kihallgatást, köztük Tisza Lajos gróf, Szapáry Géza gr. főudvarmester, Károlyi Gyula gr. a magyar vörös kereszt egyletének elnöke, Schlauch Lőrincz szatmári püspök, Perczel Béla a magyar királyi kuria másodelnöke, Szász Károly református püspök, Györky Ábrahám gróf Nógrádmegye főispánja, Kubicza Pál trencsénmegyei főispán, Bálintitt József báró orsz. képviselő, Beöthy Zsigmond kir. táblai tanács elnök, Bedő Albert min. tanácsos, orsz. főerdőmester, Wattek Ferencz ezredes a 69. gy. dandár parancsnoka, dr. Say Mór pestvidéki tankerületi főigazgató, Kvassay Ede min. osztálytanácsos, Ormay Antal a nógrádi kerület alesperese, Reischl J. főv. képviselő stb. A kihallgatás 11½ órakor ért véget. A király ma délután 4 órakor visszatért Gödöllőre s csak hétfőn reggel jön ismét a fővárosba. — Ő felsége a jövő csütörtökön október hó 30-án ismét fog kihallgatást adni. — Mint hirlik, ő felsége Magyarországon való tartózkodása alatt minden csütörtökön fog kihallgatást adni.

— **Halottak napja**. A tudomány és müegyetemi ifjuság részéről november 2-dikán, mint az ez idén a közbe jövő vasárnap miatt 3-dikára eső halottak napja előestéjén a kerepesi uti temetőben végleges megállapodás szerint a következő szónokok fognak beszédeket tartani: Forinyák Géza sirjánál legifj. Szász Károly j. h., Woroniecky sirjánál Négyessy László b. h., Deák Ferencz sirjánál Rakovszky Géza j. h., Batthyány sirjánál ifj. Szász Károly, Horváth Mihály sirjánál Soltész Árpád b. h., a vértanuk emléke előtt Paál Árpád m. e. h., Vörösmarty sirjánál Melly Béla j. h., Arany János sirjánál Erdélyi Pál b. h., Kisfaludy Károly sirjánál Madzsar Gusztáv b. h. és Balassa sirjánál ifj. Apáthy István o. h. Az ünnepélyen az ujonnan alakult egyetemi dalkar több gyászéneket fog előadni.

— **Matejko prédikácziója**. *Krakkóból* irják október 21-éről: Jan *Matejko*, az idevaló festészeti akadémia igazgatója az iskolaév megnyitása alkalmával beszédet intézett a növendékekhez, fölöttébb komikus szempontból birálva *Makartot*, *Munkácsyt* és *Dorét*. Ezeket mondotta: A világ teremtésével kezdem mai beszédemet. Miután isten hat nap alatt megteremtette a világot, a hetedik napon pihenőt tartott. A szünetek alatt mi is pihentünk, hogy buzgalommal és lángoló hittel kezdjük meg ismét a munkát. Mert vallás nélkül nincsen «jó» munka. A vallás felkölti bennünk, a szépnek érzetét s olyan müvek alkotására segiti lelkünket, melyek másokat is fölemelnek. Nagyon meg voltam hatva, midőn Hans Makart halála hirét olvastam s megtudtam betegsége nemét, ama betegségét, mely *Munkácsyt*, a hires festőt s a világnak több más müvészét is meglátogatta. Önkéntelenül is elém tárul e kérdés: «Miben rejlik ennek a lelki betegségnek a csirája?» Kétségkivül csak a vallás hiányaban, mely az embereknek tulajdonsága, s a mely kegyetlen boszut áll rajtuk! Makart, e kitünő müvész, a vallás hiányában csak oly müveket alkothatott, melyek főkép az érzékeket és az érzékiséget elégitik ki. Kábultan dolgozott mindig s terv és eszme nélkül festett. *Munkácsy* megfestette ugyan legutóbb két képét, Krisztust Pilatus előtt és Krisztust a Kálvárián, de ki tudja, hogy nem azért állott-e rajta boszut a kérlelhetetlen nemezis, mert évekkel ezelőtt kipödrött bajuszt és magyar csizmákat festett egy Krisztus-képre. (Matejko egy diákcsinyre czéloz, melyet Munkácsy még akkor követett el, mikor a bécsi akadémia növendéke volt.) Doré sem volt igazhivő ember s kicsapongó életben kereset lelkesedést.» — Matejkóról szólva megemlitjük, hogy a porosz királyi müvészeti akadémia ez idei kiállitása alkalmából azt javasolta a biráló bizottság, hogy a nagy aranyéremmel Kaulbach Frigyes Ágostot, dr. Pfannschmidt tanárt és Jan Matejkot tüntessék ki. Vilmos császár azonban nem akarta kitüntetni Matejkonak chauvinisztikus szláv tendencziáju képét, mely azt a történelmi jelenetet ábrázolja, midőn a lengyelek meghodolnak a poroszoknak.

— **Párbaj**. H—r Kálmán tartalékos huszárhadnagy és B—cs Lajos tartalékos tüzérhadnagy — Budapesten széles körben ismert fiatalemberek — közt Baden-Badenben párbaj ment végbe, mely az előbbinek sulyos megsérülésével végződött.

— **Török postarablás**. Konstantinápolyból irják okt. 18-ról: A császári postának kirablásáról, mely lapunkban is közölve volt, a rablók üldözésére kirendelt katonai bizottság a belügyminiszteriumnál már jelentést tett. Boli környékén elfogtak három gyanus egyént, kik később körülményes vallomást is tettek. A rabló banda 28 tagból állott és a postakocsiban talált 280,000 piasztert egyenlő részekben osztották föl egymás között. 36,000 piasztert már meg is találtak a földben elásva. Remélik, hogy a banda többi tagjai is csakhamar megkerülnek.

— **Öngyilkosságok Párisban**. *Vlasov* Stepán orosz fiatal ember, ki abban a hirben állott a franczia fővárosban, hogy II. Sándor czár természetes fia, agyonlötte magát passyi kastélyában, állitólag azért, mert egy éjjel elkártyázta egész vagyonát. — *Riancourt* gróf, ismeretes legitimista, szintén kártyaveszteségek miatt, öngyilkos lett.

— **Tüz a kikötőben**. *New-Yorkból* táviratozzák ma: Az *Amérique gőzhajón*, melynek ma kellett volna innen elindulnia, tüz ütött ki, melyet azonban csakhamar sikerült eloltani. A tüz 500 dollár értékü gyapotot hamvasztott el. Maga a hajó csak kevés rongálást szenvedett.

Rövid hirek. *Arany János* hamvait tegnap szállitották át a kerepesi temetőben ideiglenes sirjából a családi sirboltba, Arany László és dr. Schermann, a főorvos helyettesének jelenlétében. — *A Margitszigeten* a fürdőház ez évre bezáratott, a gőzhajók a Margit-szigeten már nem kötnek ki s a szigetre Ó-Budáról csak ladikon lehet közlekedni. — *Barcson* Kremzir Károly nagybirtokos az izr. hitközségnek ajándékozta azt a házát, melyet már rég óta zsinagógául használtak, bérfizetés mellett. — *Kaposvártt* november 3-án fogják leleplezni Somssich Pál, a gimnáziumnak szánt arczképét a megyeház nagytermében. — *Zsadányon* (Temesmegyében) elfogták Negulasa Simon községi birót, a ki Miksa Juon földmivest, három gyermek atyját, pár nap előtt bosszuból meggyilkolta. — *Pakracz* horvátországi község mellett tegnapelőtt Zsiga gyógyszerészt, ki három társával és huszonkét hajtóval szalonkára vadászott, két rabló megtámadta és elragadta tőle hátultöltő puskáját. — *A Nagy-Kanizsán* öngyilkossá lett utazó-ügynök holttestéről vett fényképre az eltünt Ehrenzweig családja Bécsben határozottan azt állitja, hogy az nem az Ehrenzweig arczképe. — *Bécsben* tordai Wirkner Károly, a tavaly elhunyt udvari tanácsos fia, ki már rég búskomor volt, vizzel töltött pisztolylyal agyonlötte magát. — *Országszerte* körözik Bezzeg János jászfényszarui illetőségü 60-ik gyalogezredbeli katonát, a ki 1879-ben Zvornikból Szerbiába szökött s azóta semmi hir felőle. — *A kievi egyetemről* 1500 tanulót zártak ki a diák-zavargások miatt. — *Hevesen* difteritisz pusztit a gyermekek közt; az iskolákat egy hónapra bezárták. — *A bécshernalsi* uj városház épületében tegnap este lőporral töltött és kanóczczal ellátott dobozt találtak, mely azonban ugy látszik inkább gyermekcsinyből kerülhetett oda, mint merénylő-szándékból. — *A Tisza* Tokajnál tegnapelőttig két nap alatt négy méternél többet áradt és tegnap 5·14 méteren állt; Szegeden is nagyot nőtt a Tisza.

= **Brenner Mária**, ki kedvesét, mert nős létére őt házassági igérettel hitegette, lakásán megtámadta, fejbe lőtte és magára is kétszer lőtt, tegnapelőtt felgyógyultan hagyta oda a kórházat. Átadták a rendőrségnek, mely őt fenyitő törvényszék elé fogja állitani. Nyakából a golyót azonnal kivágták, arczából azonban akkor nem lehetett, később pedig ő nem engedte és igy az egyik golyó most is az arczizmai közt van.

= **Ismeretlen őrült**. Kőbányán a rendőrség nemrég egy ismeretlen elmezavart férfit tartóztatott le, mert a szerencsétlen őrültségi rohamaiban a Bárány-téren neki ment fának-falnak s fejét annyira összezuzta, hogy kórházba kellett szállitani. Itt meghalt a nélkül, hogy kilétét megtudhatták volna, minélfogva a főkapitányság lefotografáltatta s fényképét a személyleirással együtt megküldte az összes törvényhatóságoknak.

= **Utonállók**. *Preisz* Dávid sipládást tegnapelőtt virradóra a Huszár-utcza sarkán két utonálló megtámadta s egyikök kővel ugy vágta fejbe, hogy eszméletlenül rogyott a földre, azután lehuzták a kabátját s a közeledő rendőri őrjárat elől futásnak eredtek. Az utonállók egyikét: *Maran* Jánost a rendőrök elfogták; a másik: *Zwikl* János azonban megszökött.

= **Kiutasitott sipista**. *Szegedi*, igazabban *Messinger* Károly hirhedt sipistát a főkapitányság e hó 16-án a fővárosból örökre kiutasitotta s kényszerutlevéllel illetősége helyére küldötte. Az illető azonban már 19-én visszatért a fővárosba, de csak három napig tudott rejtőzködni. Tegnap a rendőrség elfogta és most haza fogja toloncoltatni.

= **A nemzeti szálloda vendéglősének**, Kukovecz Mátyás urnak mai hirdetésére felhivjuk olvasóink figyelmét.

= **Uj őszi és téli divat**. Előttünk van Brüder Hirsch hirneves bécsi czég (IV. Hauptstrasse 38.) képes árjegyzéke, mely különösen a hölgyközönséget érdekli, minthogy ismeretes dolog, hogy e czég izlés és kivitel tekintetében a párisiak mellé sorakozik, mérsékelt áraival pedig egyedül áll. Kivánatra ezt az albumot bárkinek ingyen küldik meg.

SZINHÁZ, MÜVÉSZET.

— **A várszinházban** ma este ismét *Egy nő, ki az ablakon kiugrik* került szinre Blaháné asszonynyal. A müvésznő aranyos jó kedve magával ragadta a rossz idő daczára is szép számmal összegyült közönséget; minden dala után felhangzott a taps, s azokat nagyobbrészt ismételnie kellett. A többi szereplők is dicséretesen igyekeztek megfelelni feladatuknak s Balogh Etel (Ida), Benedek (Jenő) és Balogh Árpád (Törő Bálint) mindannyi törekedett érdemeket szerezni az összevágó előadásban. Holnap *A könyvtárnok* (először), szombaton bérletszünetben *Marcsa az ezred leánya* kerül szinre Blaháné asszonynyal a czimszerepben.

— **Csiky Gergely a külföldön.** Csiky Gergely *Anna* drámája, mint a B—p irja, legközelebb szinre kerül a hamburgi Thalia szinházban és a weimári udvari szinházban. Lichtenstein Lajos pedig angolra forditotta a *Proletárok*-at és a *Czifra nyomoruság*-ot s az ő közvetitésével mindkettő elő fog adatni amerikai szinpadokon.

— **Liszt Ferencz**, a mint egyik barátját legutóbbi levelében értesiti, e hó vége felé érkezik Budapestre. Pár napi itt mulatása után gróf Zichy Gézához és gróf Teleky Sándorhoz fog menni látogatóba. November 20-ika körül tér ismét vissza a fővárosba, hol aztán egész tavaszig fog maradni.

— **A német szinházban** holnap kezdi meg több estére tervezett vendégszereplését, *Knack* Vilmos, a bécsi kedvelt komikus.

— **Harangozó müvészek**. Vasárnap mutatják be müvészetüket a vigadó nagy termében a hires *Espira testvérek*, kik a legnehezebb darabokat is a leghibátlanabbul a legpontosabb ütemmel játszák harangokkal. A müvész-társaság bejárta a legtöbb müvelt államot s Európa majdnem valamennyi uralkodója előtt játszott, mindenütt elismerésben, tetszésben részesülve.

— **Szegeden**, mint lapunknak onnan irják, Nagy Vincze szinigazgató társulata e hó 20-án adta először Millöcker *Gasparone* operettejét, zsufolt ház előtt. A première egyszersmind szinész-bemutató is volt, a mennyiben ezuttal lépett föl először — s tette első szinpadi kisérletét — *Garzó* Hermin kisasszony, a szinház ujonnan szerződött tagja. Csinos, érczes hangja van, mely csak a felső regiszterekben mutatkozott kissé gyöngének, a mit azonban az első kisérlettel járó elfogódottságnak is tulajdonithatni. Carlotta grófné szerepét játszotta s ez — a mellett, hogy igen hálátlan — olyan nehéz szerep, mely a gyakorlott énekesnőt és szinésznőt is kemény próbára teszi. Garzó kisasszony a játékban is reményekre jogositván állta meg helyét. A többi szereplők: Spányi Lenke (Sora), Andorfi (podesta), Kissné (Zenóbia), Valentin (Benozzo), Hatvani (Erminio) jelesül müködtek közre az operette sikerére, mely azonban aligha lesz olyan tartós, mint a Koldusdiáké volt a mult télen. Nagy Vincze igazgató, ki társulatát ugy szervezte, hogy az a vidéknek bármelyik társulatával bizvást mérközhetik, a jövő év nyarára Budapesten szándékozik előadásokat tartani az országos kiállitás területén, s a kiállitási bizottsághoz intézett kérvényében ajánlatot tett, hogy díszes szinkört épittet.

— **Gardini-Gerster Etelka** asszony, mint egy távirat jelenti, Bolognában betegen fekszik.

SPORT.

— **Az udvari parforce-vadászok** ma nyulüzést tartottak. Reggeli tiz órakor hagyták el Káposztás-Megyert, hol a meet volt. A 11 pár nyulkopó a rossz scent következtében csak jó darab ideig tartó keresgélés után kergethette fel a nyulat, mely gyors paceben egyenesen Dunakeszinek tartott. Ennyire nem is csalogatta a lovasakat, mert a falka már előbb utolérte s megrövíditette halálos vergődését. A run alig tartott tovább egy jó negyedóránál és egy két, kevés ideig tartó checkkel járt. Már dél elmult mire a vadászok visszaértek Megyerre, hol aztán betértek *Esterházy* Miklós gróthoz. A rendes vadászokon kivül ma Mr. Pheeps angol főkonzul is résztvett a vadászatban. Holnap, pénteken rókavadászat lesz. Meet reggeli 10 órakor a «nyolczas covernél». Valószinüleg király ő felsége is elmegy a meetre.

— **A magyar athletikai klub** tiszteletbeli tagjává választotta *Sztáray* János grófot, a «Pesti lovar-egylet» elnökét. Az erről szóló diszoklevelet *Rohonczy* Gedeon orsz. képviselő és *Porzsolt* Gyula a klub titkára tegnap nyujtották át ünnepiesen a grófnak.

— **Legtöbbet nyert versenylovak**. A budapesti őszi loversenyeknek vége szakadván, kiszámitották, hogy az alább nevezett lovak e esztendőben általában nyertek: Vinea 23,960 frt, Kisbaba 14,112½, Pásztor 13,765 frt, Attala 13,240 frt, Frangepan 11,265 forint, Cambrian 10,675 frt, Metallist 10,600 frt s egy tiszteletdijat, Munkás 10,558⅓ frt, Czimer 10,300 frt, Kont 9630 frt, Pierrot 8935 frt, Kunst 8270 frt, Budagyöngye 8047 frt, Ruzenbruder 7793 frt, Kéthely 7552½ frt, Stronzian 7300 frt, Jewess 7015 frt, Gyöngyvirag 6845 frt, Tittle-Tattle 6115 frt, Góró 5955 frt, Wallenrod 5773⅓ frt, Pista 5730 frt, Vitéz 5300 frt, Caroline 5180 frt, Italy 5140 frt, Harczos 5062½ frt. Blaskovics Ernő a legtöbbet nyert istállótulajdonosok élén áll. Idei nyereménye 50,000 forintnál többre rug.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

— **A jövő évi költségvetést** kisérő jelentést a tanács mai ülésén állapitotta meg. E jelentésben a tanács számot ád a mult évi költségvetés megállapitása alkalmával rábizott feladatok mikénti való teljesitéséről, vázolja törekvéseit a városi háztartás egyensulyának helyreállitása körül, a mi sikerült is a budgetben, mert csak 21,000 frtnyi hiánynyal állunk szemközt; s egyuttal felhivja a közgyülés figyelmét arra, hogy a közel jövőben több uj nagy fontosságu beruházásra *nagyobb kölcsönt* kell fölvenni. Első sorban itt az általános csatornázás, a melynek a nagykörut kiépitésével egyidőben kell megtörténni, itt van a vegleges vizmü sürgős ügye, uj kórház épitése szintén nem halasztható, a jobbparti szegényház már régóta érzett szükség s a közélelmezési kérdések megoldása is sok befektetéssel jár.

— **A főváros közigazgatási bizottsága** mai ülésén nagyobb vitát idézett fel a Kolber-féle kocsigyár fölebbezése a gyár helyiségeinek adómentessége ügyében. Az adófelügyelőség elutasitja a fölebbezést, mert gyárnak az adótörvényhez csatolt utasitás csak azt mondja, a mely tulnyomólag gépek segélyével dolgozik. A bizottság *Gerlóczy* alpolgármesterrel élén ellenzi a fölebbezés elutasitását; az utasitás arról is szól, hogy a nagyban raktárra dolgozó műhelyek a munkamegosztás elvén dolgozó iparteleepek helyiségei is adómentesek. A fölebbezés a pénzügyi birósághoz utasittatott. A Grunwald-féle seszgyár istállóinak adómentessége ügyében való fölebbezést Exner adófelügyelő szintén elutasitja, mert az istállók a gyártelepből pár öllel tovább vannak s igy nem tartoznak az ő véleménye szerint a gyárhoz, daczára annak, hogy az ott elhelyezett szarvasmarhák a gyár maradékaival hizlaltatnak. A miniszteriumhoz terjesztetik fel.

— **Az omnibusz vállalat** ügyében a kiküldött albizottság befejezte tárgyalásait *Szöke* Györgygyel és társával. Az alku nem vezetett eredményre. Szöke és Gattein az általuk ajánlott 60 omnibuszt az országos kiállitás *után* is a király-utczán és sugáruton szeretnék járatni, holott az omnibusz-szabály egészen másképp intézkedik, t. i. hogy ugyanazon vállalkozó több vonalra ugy kap engedélyt csak, ha jól jövedelmező vonallal kevésbé jövedelmezőt kombinál. Erre Szökeék nem voltak hajlandók, miért is a tárgyalások megszakadtak. A bizottság *Bernfeld* vállalkozónak 20 omnibusz kiállitása s járatása iránti ajánlatát kisszerüsége miatt s a fentebbihez hasonló indokból is *elutasitani* javasolja.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

— **A magyar földrajzi társaság** ma délután hatodfél órakor ülést tartott az akadémia kis termében. *György* Aladár *Az afrikai német gyarmatokról Afrika nyugati partjain* czim alatt értekezett. Sajátságosnak mondja a fölolvasó, hogy a kivándorlásra hajlandó német nép eddig a gyarmatositásra kisérletet nem tett, holott az utolsó 50 év alatt több mint négy millió német vándorolt ki hazájából. Megemliti, hogy az Egyesült-Államokban legalább 2 millió német eredetü ember lakik. Csak az utolsó időben kezdenek kisérleteket tenni a gyarmatositással. A tetszéssel fogadott értekezés után *Berecz* Antal tartott a *Greely*-féle éjszaksarki expedióczióról igen részletes és ismertető felolvasást. Két óra felé járt az idő, mikor az érdekes ülés véget ért.

— **A budapesti józsefvárosi** jótékony nőegylet e hó 30-án d. u. 4 órakor az ősz-utczai elemi népiskolában közgyülést tart.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— **A rendőrség szennyese.** *Tóth* Gerő vizsgálóbiró bevégezte már *Bleyer* Ádám rendőrügynök vallatását s most ama rendőrtisztviselőket hallgatja ki sorra, kiket *Majthényi* rendőrtanácsos előtt vádakkal illetett. *Jenny* Antal kir. alügyész azt inditványozta, hogy Bleyer Ádámot, ha töredelmes vallomást tesz, helyezze szabadlábra a vizsgálóbiró, de mivel a rendőrügynök folyvást csak ártatlanságát erősitgeti, továbbra is fogva marad.

Deutsch Róza kihallgatásáról a *Budap. Tagbl.* a következőket irja: Deutsch Róza vallomásai, melyeket Majtényi rendőrtanácsos előtt tett, a vádak egész lánczolatát tartalmazzák *Lestyák* rendőrfogalmazó, *Dietz* és *Erzl* polgári biztosok, valamint *Doge* volt polgári biztos ellen, ki vagy 8 hónapja lépett ki a rendőrség kötelékéből. Sulyosan vannak terhelve azonkivül ez ügyben *Mayer-Bruck* Regina, a nyilvános házak hirhedt adoszipolya és a vele rokonjellemü *Steinhübel* Anna. A jegyzőkönyvek szerint Deutsch Róza két év előtt a rendőrséghez fordult, hogy nyilvános ház berendezésére nyerjen engedélyt. Kevéssel ezután megjelent nála Mayer-Bruck Regina és 200 frtot kért tőle az engedély kieszközléseért. Deutsch Róza kifizette az összeget, de hónapok teltek bele, még azt a választ kapta, hogy folyamodványa nem vehető figyelembe. Visszakövetelte tehát pénzét, minthogy azonban nem kapta azt meg, panaszt emelt *Lestyák* rendőrfogalmazónál. Ez kiméletlenül elutasitotta és *eltoloncozolással* fenyegette, ha valaha *emlitést mer tenni a pénzről.* Deutsch Róza azonban nem hallgatott el és ennek következtében a rendőrség részéről folytonos üldözésnek volt kitéve. Rendőrök jelentek meg lakásadóinál, rájuk parancsolva, hogy kergessék el maguktól, a mi rendszerint meg is történt. E hajszában Dietz, Doge és Erzl biztosokon kivül a rendőrségnél nagy tekintelyben részesülő «közvetitőnő» Steinhübel Anna is tevékeny részt vett. Deutsch Róza végtére fenyitő feljelentést tétetett dr. Füzessery Géza által az emlitett egyének ellen és az ügy még most is folyamatban van. A feljelentés óta Deutsch Róza háboritatlanul élhetett a fővárosban és a 200 frtból 40 frtot is visszakapott az osztozkodók egyikétől. Deutsch Rózát Jekelfalussy miniszteri biztos is kihallgatja legközelebb. *Jekelfalussy* kormánybiztos ma is többeket kihallgatott a rendőrtisztviselők közül. A kihallgatás leginkább a rendőrség belső hivatalos ügykezelésére szoritkozott, s ebben az egyes tisztviselőket illetőleg sulyos beszámitás alá eső rendetlenségeket állapitott meg. Különösen a nyilvántartás mutatkozik a rendőrség gyenge oldalának. Az el nem intézett ügyiratok száma minden képzeletet felülhalad. Vannak tisztviselők, a kiknek pár ezernyi restancziájok van, a mi ily komoly természetü ügyeknél semmivel sem menthető hanyagság. A kormánybiztos a legapróbb részletekig vizsgálat alá veszi a rendőrség ügyeit, s a vizsgálat szálai visszanyulnak egészen addig, midőn a rendőrséget a kormány államivá tette.

— *Nihilisták kivégeztetése.* Egy október 18-dikán kelt *pétervári* levél tudatja, hogy a mult héten — a napot nem jelöli meg — *nyolcz nihilistát (hat férfit és két nőt) végeztek ki a czitadellában.* A férfiak egytől-egyig katonatisztek voltak s kivált közülök *Aschenbrenner* alezredes, ki még csak nemrég is ezredparancsnok volt Dél-Oroszországban. Azzal vádolták, hogy a nihilista propagandát bevitte a hadsereg soraiba s összeesküvést szervezett, melynek az volt a czélja, hogy föllázitsa a hadsereget s a katonákat a nihilisták táborába hajtsa. *Poknitonov* tüzérkapitány, *Rogatenev* hadnagy és három más tiszt szintén részese volt az összeesküvésnek. A vezetőkkel együtt halálra itélték őket, valamint *Figner* Marit is, egy lelkésznek ritka szépségü és müveltségü fiatal leányát, ki 1878 óta minden összeesküvésben résztvett. Az ő müvének mondják azt a nihilista propagandát, mely II. Sándor czár meggyilkolása után a kaukazusi hadseregben mutatkozott. A másik nőt *Wolkenstein* Verának hivták s büne az volt, hogy Szudejkin ezredes gyilkosát, Degajevet védelmezte és rejtegette. A pétervári közönség a kivégzésnek sem helyét, sem idejét nem tudta és nem volt sejtelme a törvényszéki tárgyalásról sem, mely a kivégzést megelőzte. A pört titkon tárgyalták egy kis házban, melynek lakói nem is álmodták, hogy mi történik körülöttük. A tárgyaló-terembe csak a birákat, ügyvédeket, tanukat és a minisztereket bocsátották be. A tárgyalást a legfelsőbb törvényszék elnöke vezette, de a biróság hadi-törvényszék volt. Igy hallgattak ki s itéltek halálra tizenhat embert, kik közül nyolcznak kegyelmet adott a czár. Az eljárás titokzatossága s az a körülmény, hogy kizárólag müvelt tiszteket itéltek el nihilisták gyanánt, szomoru világot vet az orosz igazságszolgáltatásra és a hadsereg hangulatára.

Szentesiek sajtópöre.

(Esküdtszéki tárgyalás.)

— okt. 23.

Rég került esküdtszék elé oly érdekes ügy, mint a minőt ma tárgyalt a budapesti sajtóbiróság. Nem a pörös felek egyénisége, nem is összetüzésük oka tette érdekessé ez ügyet, hanem az a szokatlan körülmény, hogy *mindkettejük vádló és vádlott is volt egyszerre.* A pör tárgya meglehetősen közönséges. Csongrádmegye tisztujitásra készült s egy nagy párt Balogh János szentesi polgármestert jelölte ki árvaszéki elnökül s diadalra is segitette őt. A *Szentes és Vidéke* czimü hetilap 44-ik számában «Megyei választási mozgalmak és a kvalifikáczió» czimmel mérges czikk jelent meg, melynek éle Balogh János jelöltsége, de különösen a *Sima* Ferencz által szerkesztett *Szentesi Lap* ellen fordult. E támadásra a *Szentesi Lap* (45-ik számában) «Egy kis replika» czim alatt válaszolt, s erre viszont a *Szentes és Vidéke* «Egy kis válasz a replikára» czimmel és dr. *Csató* Kálmán aláirásával adta meg a feleletet. E közlésben sértést talált maga ellen *Sima* Ferencz lapszerkesztő s e miatt párbajra hivta ki dr. *Csató* Kálmán ügyvédet, ki azonban a lovagias elégtételt megtagadva, ellenfelét s ennek segédeit párbajra való kihivás miatt följelentette a törvényszéknél. Sima Ferencz közzétette segédei nyilatkozatát a *Szentesi Lap*-ban s a lovagias elégtétel megtagadása miatt «gyává»-nak bélyegezte dr. Csató Kálmánt, ki a *Szentes és Vidéke* 48-dik számának nyiltterében válaszolt ellenfelének, a többi közt ezeket mondva: «Önt, kit eddig csak szerencsés szellemi svindlernek és a közélet fattyuhajtásának tartottam, ez időtől kezdve jellemtelen, hitvány, aláváló embernek is tartom.» Sima Ferencz ez utóbbi nyilatkozatot sajtópörrel torolta meg, mire dr. Csató Kálmán őt pörbe fogta ama czikke miatt, melyben gyávának nyilvánitotta.

A törvényszék egyesitette e két sajtópört s a kir. kuria Sima Ferencz fölebbezése daczára megengedte, hogy mindkettővel egyszerre végezzen az esküdtszék.

A tárgyalást dr. *Kriszt* János elnök vezette *Mészöly* és *Naményi* szavazó birák közreműködésével; jegyző dr. Krenedics Gyula volt. — Sima Ferencz *Komjáthy* Bélát választotta védőjéül, dr. Csató Kálmán pedig dr. *Friedmann* Bernátot. Mindkét fél megjelent ügyvédével.

Az esküdtek kisorsolása előtt kijelentette Komjáthy Béla, hogy a maga visszavetés jogát is átengedi az ellenfélnek, ki azt föl is használta.

Az esküdtszék *rendes tagjai*: Püspöky Emil, dr. Rácz Géza, Jungfer Gyula, Lőrincz István, dr. Dalcski Béla, ifj. Zettner Ede, Bernácsky Antal, dr. Csengery Antal, Dercsényi József, dr. Kelemen Gyula, Borbás Gáspár, *póttagok*: dr. Kauser Gyula és Komlóssy László.

Az esküdtek meghiteltetése után a vádlók, illetőleg vádlottak az általános kérdésekre válaszolnak. Dr. **Csató** Kálmán 26 éves, ref. vallásu szentesi ügyvéd, sajtóvétségért büntetve nem volt. **Sima** Ferencz 31 éves, ref. vallásu, a tiszaszabályozó társulat igazgatója és szentesi lapszerkesztő.

Fölolvassák *Sima* Ferencz *panaszlevelét* és dr. *Csató* Kálmán kibocsátott nyilatkozatát, mely a *Szentes és Vidéke* 1883. évi 48. számában jelent meg.

Dr. **Csató** Kálmán e nyilatkozat szerzőjének vallja magát s elvállalja a felelősséget.

Komjáthy Béla kéri, hogy olvassák föl Csató Kálmánnak a *Szentes és Vidéke* 47. számában megjelent nyilatkozatát s a sajtóügyi vizsgálóbiró előtt tett vallomását.

Dr. **Friedmann** Bernát ellenzi ez iratok fölolvasását, de a törvényszék hosszabb tanácskozás után elrendeli ezt s egyuttal felolvastatja dr. Friedmann kérésére a szegedi királyi törvényszék büntető osztályának itéletét, mely Sima Ferenczet a párbajra való kihivás vétsége alól fölmentette.

Fölolvassák ezután dr. *Csató* Kálmán *panaszlevelét* s az alapjául tevő hirlapi közlést, melyért Sima Ferencz mint szerző, elvállalja a felelősséget.

Dr. **Friedmann** Bernát visszavonja a rágalmazás vádját s csak a becsületsértést tartja fenn. Kéri egyuttal Sima Ferencz vallomásának fölolvasását, a mi meg is történik.

Az elnök fölolvastatja a két félre vonatkozó erkölcsi bizonyitványokat, melyeket az illetékes hatóságok állitottak ki s ezután a Sima Ferencz által bejelentett tanuk kihallgatására került a sor.

Dr. **Friedmann** Bernát ellenzi *Pintér* Gyula kihallgatását s mivel ehhez a másik fél ügyvéde nem ragaszkodott, a biroság nem kért vallomást e tanutól.

Stammer Sándor, Csongrádmegye alispánja, kit tanukép idéztek be, arra kéri a sajtóbiróságot, hogy mentse fel őt a tanuságtételtől, mert a *Szentesi Lap* őt is megtámadta, tehát nem szeretne Sima Ferencz ügyében szerepelni.

Komjáthy Béla ragaszkodik az alispán kihallgatásához s kijelenti egyuttal, hogy a *Szentesi Lap* ezentul is meg fogja őt támadni, ha a szerkesztő meggyőződése ellen cselekszik.

Stammer Sándor mindkét fél erkölcsiségéről csak jót mondhat, s ugyanily nyilatkozik a többi tanu is, névszerint **Balázsovits** Norbert szentesi lapszerkesztő, **Bányay** József takarékpénztári igazgató, **Fekete** Márton csongrádmegyei főjegyző, **Kiss** Zsigmond kaszinói elnök, **Dabray** Sándor takarékpénztári igazgató, **Magyar** József jogügyi tanácsos, **Pólya** Ferencz, a szentesi 48-as kör elnöke, **Ruzsiczky** György adóhivatali főnök, **Sarkady Nagy** Mihály, Szentes város polgármestere, **Zolnay** Károly gimnáziumi igazgató.

Az elnök ezután befejezettnek nyilvánitja a bizonyitó eljárást s fél órára felfüggeszti a tárgyalást.

A *szünet* leteltével *Sima* Ferencz képviselőjének, mint elsőrendü vádlónak adja át a szót.

Komjáthy Béla, mint e vádló képviselője azon kezdi beszédét, hogy a magyar esküdtszéki intézmény fenállása óta most történik először, hogy az egymással szemközt álló felek mindenike vádló és vádlott is egyszerre. Ez mindenképen unikum s megnehezíti az ügyvéd helyzetét. Mindenekelőtt elmondja, hogy a két fél összetüzésének mik voltak előzményei. — Az idei tisztujitás alkalmával két párt alakult Csongrádmegyében. Az egyik párt, mely magában foglalta a megyének csaknem egész intelligencziáját, a mindenkitől tisztelt és becsült Balogh Jánost akarta megválasztani, s meg is választotta árvaszéki elnökké. Dr. Csató Kálmánnak s elvtársainak nem tetszett a Balogh János személye s megtámadta őt egy éles hangu hirlapi czikkben. A másik pártnak kötelessége volt, hogy jelöltjét az ilyen támadásokkal szemben megvédje, Sima Ferencznek pedig azt parancsolta meggyőződése, hogy lapjának hasábjait megnyissa a védelem előtt. Igy jelent meg a *Szentesi Lap*ban egy czikk, mely dr. Csató Kálmán támadására felelt, de a melyet nem Sima Ferencz irt. Dr. Csató Kálmán nem tudta s nem is kereste, hogy ki a szerzője annak a czikknek s megtámadta érette Sima Ferenczet, a kinek módjában lett volna, hogy lapja révén diskreditálja Csatót, de mint lovagias férfiu ezt nem tette. E helyett elküldötte hozzá segédeit, s az az ember, a kinek elég bátorsága volt arra, hogy mást alaptalan vádakkal illessen, megtagadta a lovagias elégtételt. De még ezzel sem érte be, hanem a kihivás miatt bünügyi följelentést tett Sima Ferencz ellen. Szóló büszke rá, hogy Magyarország ügyvédei közt csak egy ember akadt, a ki ily gyáván meghátrált s röstelné, ha több is akadna. Dr. Csató Kálmán azzal mentegetőzött, hogy elvből nem ad lovagias elégtételt, de hát annak az embernek, a ki ilyen elvet vall, nem szabad senkit megsérteni. S dr. Csató Kálmán, ki a lovagias elégtételt gyáván megtagadta, most ide áll az esküdtszék elé, hogy megsértett becsülete elégtételt kapjon. Ezt az elégtételt megszerezhette volna más uton is, de ez neki nem tetszett. Kijelentette egy nyilatkozatában, hogy ő Sima Ferenczet lovagias elégtételadásra képtelennek tartja s ezért, nem pedig az elv kedveért utasitotta vissza kihivását. Ez az eljárás elitéli önmagát. Szóló visszautasitja azt a vádat, hogy Sima Ferencz lovagias elégtételadásra képtelen, mert ő maga is büszkén vallja őt barátjának. Az esküdtszéknek két kérdést kell megbirálnia: vajjon joggal nevezte-e Sima Ferencz dr. Csató Kálmánt gyávának, s hogy az ilyen nyilatkozat vele szemben becsületsértés-e? Sima Ferencz ugy járt el, a hogy minden lovagias embernek eljárnia kell s talán nem is becsülné őt a szóló, ha másképp cselekedett volna. De Csató Kálmánnak, ki csak sérteni tud, de elégtételt nem ad, ki önmagát meghazudtolta, nem volt rá joga, hogy oly otromba támadással illesse Sima Ferenczet. Azok a tanuk, kiket az esküdtszék előtt kihallgattak, egynek kivételével politikai ellenfelei Sima Ferencznek, de azért ők is csak jót mondhattak róla. De szólónak azért dr. Csató Kálmán becsületessége ellen sincs kifogása, a tanuk őt is becsületes, tisztessé es embernek vallották, de azt egyik sem mondhatta róla, hogy egyszersmind lovagias ember is. Dr. Csató azok közül való, kik pályájukat azzal kezdik, hogy más érdemes embereket, kik szorgalmuk, becsületes munkájuk árán elokelo állásra tettek szert, merő irigységből becsmérelnek, sértegetnek. Dr. Csató Kálmán igy bánt egykori főnökével, kinek védő szárnyai alatt kezdte meg praxisát, mely a kezdetről itélve, nem lesz valami dicsteljes. Dr. Csató Kálmán egy közönséges letéti összeg kiadását kérve, gazembernek nevezte levelében volt főnökét . . .

Az elnök félbeszakitja Komjáthy beszédét s figyelmezteti őt, hogy ez a dolog nem való a tárgyalás keretébe, mert idegen személyre vonatkozik, kinek ügyét hozzájárulása nélkül itt tárgyalni nem lehet.

Komjáthy Béla tisztelettel hajol meg az elnök rendreutasitása előtt s nem fogja tovább bolygatni e dolgot. E helyett elmond nevek nélkül egy történetet, mely a világért sem illeti dr. Csató Kálmánt, mert ha reá vonatkoznék, minden ügyvédnek röstelnie kellene, hogy neki kartársa. Tehát valaki egy közönséges letéti összeget visszakérve, azt irta egykori pártfogójának, hogy őt is ki fogják végezni nemsokára, mint a hogy kivégezték Schenk Hugót, kitől csak annyiban különbözik, hogy ez sportszerüen üzte a rablást és gyilkosságot, mig ő glacékeztyüben követte el a gazságokat, hogy méltó társa az országbiró gyilkosainak stb. Kétséget sem szenved, hogy a ki ilyen dolgokat ir, az beteg, nagyon beteg. — Szóló kéri az esküdteket, hogy mentsék föl Sima Ferenczet s mondják vétkesnek dr. Csató Kálmánt.

Dr. **Friedmann** Bernát, dr. Csató Kálmán védője, beszéde elején utal arra, hogy kisebb városokban mindig nagy hullámokat vernek a választások s az egymással szemközt álló pártok versenygése többnyire elkeseredett szóváltásokban s hirlapi polemiákban nyilvánul. Ha elmulik a választás, a társadalmi élet visszatér régi medrébe s a kedélyek ujra lecsendesülnek. Ép ezért nem kell oly komolyan venni ama szóváltásokat és polemiákat, melyekkel a versenyző felek egymást a küzdelem hevében sértegetik. A most tárgyalt esetben mindkét fél megszegte a társadalmi illem szabályait, s ha az egyik vétkes, a másik is az. Azért, hogy Csató visszautasitott egy tiltott cselekményre való felhivást, nem lehet őt jogosan gyávának nevezni. Sima Ferencz helyesen járt volna el, ha csak segédeinek nyilatkozatát teszi közzé minden sértő megjegyzés nélkül. Különben még nincs eldöntve, hogy ki a nagyobb hős, az-e, a ki bizonyos híressé vált pisztolyokkal megverekszik (Derültség), vagy pedig az, a ki a társadalom ferde előitéleteivel szembeszáll. A két fél kölcsönösen sértegette egymást, de a mig Csató Kálmán sértése jogos és menthető, addig a Sima Ferenczé büntetendő. Kéri az esküdtszéket, hogy mentse fel védettjét, de ha őt elitéli, itélje el Sima Ferenczet is.

A két ügyéd rövid duplikája után szót emel dr. **Csató** Kálmán s kijelenti, hogy csak néhány perczre akarja igénybe venni az esküdtek figyelmét, hogy megismertesse a dolog előzményeit. A csongrádmegyei tisztujitásoknál kijelöltek az árvaszéki elnökségre egy köztisztelettben álló férfiut, kit ő a kvalifikáczionális törvény alapján nem tartott alkalmasnak ez állásra. S e nézetében akkor sokan osztoztak Szentesen. Ez a magatartása okozta a Szentesi Lap erős támadását, melyre ő éles hangu hirlapi nyilatkozattal válaszolt. Ellenfele segédeket küldött hozzá, de ő különben sem lévén embere a minden csekélységért való párbajozásnak, kijelentette, hogy a tényekre és Sima Ferencz személyére való tekintetből nem fogadja el a kihivást, hanem a sértésért a törvényszék előtt keres elégtételt. — Tehát nem gyávaságból tagadta meg a fegyveres szatisfakcziót, hanem olyan okokból, melyeket az esküdtek előtt föltárnia nem lehet. A szentesi közvélemény akkor mellette foglalt állást s ő hálával tartozik az ellenfeleknek, a miért a város legkiválóbb férfiait hivta föl tanuskodásra, a kik őt mind tisztességes, becsületes embernek nyilvánitották, tehát nem olyannak, a minőnek a vádló ügyvéd festette. Reméli, hogy az esküdtek verdiktje egyenlő lesz a szentesi közvélemény itéletével. Fölmentését kéri.

Komjáthy Béla néhány szóval reflektál a vádlott beszédére s kijelenti, hogy dr. Csató most másképp indokolja az elégtétel megtagadását, mint annak idején. Különben ő is reméli, hogy az esküdtek ugy fognak itélni, a mint itélt a szentesi közvélemény, mert nem dr. Csató Kálmánnak, hanem Sima Ferencznek adott igazat.

Az elnök összevonja a vád és védelem argumentumait s előterjeszti az esküdtek elé terjesztett kérdéseket, melyek itt következnek:

I. a *Szentes és Vidéke* 1883. évi deczember elsején kiadott 48-ik számának «Nyilt-tér» rovatában Nyilt levél Sima Ferenczhez fölirás alatt dr. Csató Kálmán ügyvéd aláirással közzétett hirlapi közleményben foglaltatik-e Sima Ferencz magánvádló ellen becsületsértés? vajjon

II. e hirlapi közleménynek dr. Csató Kálmán ügyvéd szerzője-e vagy nem?

III. az első kérdésben körülirt közleménynek sajtói közzététele által a Sima Ferencz ellen való becsületsértés sajtóvétségében a vádlott dr. Csató Kálmán vétkes-e? vajjon

IV. a *Szentesi Lap* 1883. évi november hó 24-diki számában «Nyilatkozat» felirás alatt «Sima Ferencz» aláirással közzétett közleményben foglaltatik-e dr. Csató Kálmán magánvádló ellen becsületsértés? vajjon

V. a IV-ik kérdésben körülirt közleménynek Sima Ferencz szerzője-e? vajjon

VI. a IV-ik kérdésben körülirt közleménynek sajtói közzététele által a dr. Csató Kálmán ellen való becsületsértés sajtóvétségében a vádlott Sima Ferencz vétkes-e?

Az *esküdtek* főnöke: **Püspöky** Emil fél órai tanácskozás után a következő **verdiktet** hirdette ki: az *I*-ső kérdésre **11** esküdt igen-nel **1** nem-mel felelt, a *II*-dik kérdésre *valamennyi* igen-nel, a *III*-dikra **9** igen-nel, **3** nem-mel, a *IV*-dikre **9** igen-nel, **3** nem-mel, az *V*-dikre *valamennyi* igen-nel, a *VI*-dikra **8** igen-nel, **4** nem-mel. E szerint az esküdtek *mindkét vádlottat vétkesnek találták.*

A **törvényszék** Sima Ferenczet és dr. Csató Kálmánt az egymás ellenében kölcsönösen elkövetett becsületsértés vétségében az esküdtek itélete alapján és a btk. 261. §-a értelmében *vétkesnek* mondja ki, de a btk. 275. §-a szerint *a sértést nyomban* viszonzottnak véve, **mindkettőt felmenti** a büntetés alól. A biróság 416 frt 04 krajczárban állapitja meg a sajtópör költségeit, melyeket a felek egyenlő mértékben tartoznak fedezni.

Sima Ferencz semmiségi panaszt jelentett be, de dr. Csató Kálmán megnyugodott az itéletben.

A tárgyalás délután 4 órakor ért véget.

HÁZASSÁG.

— **Hegedüs Aladár** pénzügyi fogalmazó e hó 21 én vezette oltárhoz Baján *Szutrély Jolán* kisasszonyt, Szutrély Lipót takarékpénztári vezérigazgatónak és az ügyvédi kamara alelnökének szép leányát. Násznagyok voltak: Hegedüs Ferencz legfőbb pénzügyi biró és Latinovics Ernő nagybirtokos; nyoszolyó-leányok: Hegedüs Jolán és Paukovics Georgina; vőfélyek: Hegedüs Ferencz és Radány Péter. Az esketési szertartást Berényi Dániel apát-plébános végezte. Az esketés után a legszükebb családi körben lakoma volt, s azután a fiatal pár Pozsonyba utazott.

GYÁSZROVAT.

Domanoveczi és lestinei **Zmeskál István** Győrmegye volt alispánja és törvényszéki elnöke, az ág. hitv. ev. egyház dunántuli kerületének volt világi főjegyzője, Budapest főváros bizottsági tagja, hosszu szenvedés után, e hó 22-én 70 éves korában elhunyt. A boldogult tevékeny élete nagy részét a megyei közigazgatásnak szentelte. A 40-es években Győrmegye főjegyzője volt. A forradalom után visszavonult a közélettől, de az alkotmányos élet első eseményei ismét a közpályára hivták: 1861-ben Győrmegye másodalispánja és törvényszéki elnöke volt, 1863-ban Győr város polgármesterévé lett. 1867-ben családjával a fővárosba költözött s azóta életét övéinek szentelte, csak olykor jelent meg a főváros közgyülésén, hogy a magyarosodást illető közkérdésekben szót emeljen. A politikában Széchenyi iskolájának volt hive, s fajszeretete, vallásossága, polgári erényei példássá tették ugy közpályáját, mint magánéletét. Az ágostai ev. egyház dunántuli kerületének évtizedeken át buzgó világi főjegyzője volt s a császári pátens ellen a kerület tiltakozását ő hozta inditványba. Tetemei pénteken, e hó 24-én délután 3 órakor fognak a halottas háznál (Kalap-utcza 16.) megáldatni s a kerepesi köztemetőbe onnét kisértetnek ki. Csukássi József, a *Budapesti Hirlap* szerkesztője szeretett apósát gyászolja az elhunyt érdemes férfiuban.

Szukováthy Szilárd nyug. m. k. adóhivatali ellenőr, Szukováthy Ottilia k. a., az országos nőiparegylet nő parisolai jeles igazgatójának édesatyja, Pozsonyban élete 71-ik évében elhunyt. Temetése e hó 20-án ment véghez, nagy részvét mellett.

Kráhl Rozália asszony, Kráhl Adolf ó-kanizsai földbirtokos neje, müvelt és jótékony hölgy, hosszas betegség után Bécsben, e hó 20-án meghalt.

Vályi Nagy Pál kir. jószágigazgatósági titkár kedves leánykája Boriska Szegeden rövid szenvedés után elhunyt.

Braunschweig, okt. 23. Az elhunyt herczeg tetemét hozó külön vonat éjjeli 12 óra 7 perczkor a város összes harangjainak zugása közben érkezett az itteni pályaudvarba. *Thiele* apát rövid imája után a koporsót 18 altiszt leemelte a vasuti kocsiról és a menynyezettel ellátott halottas kocsira tette. A csapatok tisztelegtek, mire a menet a már jelzett sorrendben megindult. A menet elején és végén egy-egy század huszár haladt; a hat ló által vont halottas kocsi mellett 24 fáklyavivő ment. Az utczákon, a merre a menet vonult, a harczos-, polgári-, lövész-, tornász- és más egyletek tagjai sorfalat képeztek. A gazlámpák oszlopai fátyollal voltak bevonva. Az utczákon és az ablakokból sok ezer városi és vidéki lakos nézte a menetet. A herczegi palotában még rövid gyászünnepély volt, mely egynegyed két órakor ért véget.

A hivatalos lap okt. 23-iki számából.

Kitüntetés. Ő felsége *Horváth* Alajos magyar államvasuti igazgatónak buzgó szolgálatai elismerésül a harmad osztályu vaskoronarendet dijmentesen; ifjabb *Voith* Jakab magyar-láposi postamesternek kiváló szolgálatai elismeréseül a koronás arany érdemkeresztet; *Kompóth* Józsefnek, Miske község jegyzőjének, hosszas és hü szolgálatai elismeréseül az arany érdemkeresztet; *Tusetics* Albert póstaigazgatósági számvizsgálónak buzgó szolgálatai elismeréseül a póstaszámtanácsosi czimet dijmentesen adományozta.

TÁVIRATOK.

Zágráb, okt. 23. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Az *akádémia palotájának* november 8-ikán és 9-én végbemenendő ünnepélyes fölavatására nagy előkészületeket tesznek. Különösen az akadémia főalapitóját, *Strossmeier* püspököt, ki ez alkalomra idején, fogják nagy tüntetéssel fogadni, miben a Starcsevicspártiak is részt venni szándékoznak, jóllehet Strossmeiernek politikai ellenesei.

Fiume. okt. 23. A *városi képviselőtestület* a legutóbbi választás óta ma tartá első ülését, melyen az ujonnan választott tagok is megjelentek. Midőn *Ciotta* képviselői minőségében belépett a terembe, hol tiz éven át elnökölt, zajos óvácziókkal fogadták még politikai ellenfelei is. Az ülés egyedüli tárgyát a kormányzóság által helybenhagyott választási jegyzőkönyvnek az igazoló bizottsághoz való utasitása képezte.

Bécs. okt. 23. (Az «Egyetértés» távirata.) Pol. Corr. Traun gróf és Widmann Sedinitzky az urak házának tagjai lemondtak a delegáczióban való részvételről.

Bécs, okt. 23. (Az «Egyetértés» távirata.) Pol. Corr. Az a hir, hogy a romániai királyi pár Bécsbe érkezése mára volt tervezve, alaptalannak bizonyult. A megérkezés határideje egyáltalában nincs még megállapitva, a valószinüség november első napjai mellett szól.

Berlin, okt. 23. (Az «Egyetértés» távirata.) A tegnapi minisztertanács Bismarck elnöklete alatt állitólag az *állam tanácsra* vonatkozó javaslattal foglalkozott. Az utóbbinak tárgyalásai *titokban* fognak tartatni. A gőzös-szubvenczió költségeit egy uj javaslatban nem fogják a birodalmi postaterülethez tartozó államokra szoritani, mert azt közgazdászati alapokra fektetik; a szubvencziót hir szerint 1 millióról 1 és fél millióra emelik.

Berlin, okt. 23. *Vilmos* császár ma délután huzamosb ideig értekezett *Bismarck* herczeggel.

Berlin, okt. 23. (Az «Egyetértés» távirata.) A *Nat. Ztg.* a *Nordd. Allg. Ztg.* szerint bevégzett ténynek tartja Cumberland herczeg kizárását és azt ajánlja a braunschweigi tartománygyülésnek, hogy a Poroszországba való bekebelezés mellett nyilatkozzék. A *Germania* egészen felháborodott azon, hogy a *Nordd. Allg. Ztg.* egyszerüen ignorálja a jogi álláspontot. A braunschweigi regensségi tanács hir szerint katonai szerződést akar inditványozni Poroszországgal.

Bréma, okt. 23. A «Weser Zeitung» a cumberlandi herczeg részletes kiáltványát közli, melyet Gmundenból f. hó 18-ról keltezve *Ernő Ágost* név alatt bocsátott ki. A herczeg e kiáltványban kijelenti, hogy az uralkodás Braunschweigban ezennel megkezdi és az országot birtokába veszi. Egyszersmind kinyilatkoztatja, hogy a birodalom és az ország alkotmánya értelmében fog uralkodni. — A kiáltvány valamennyi német fejedelemnek és szabad vásosnak megküldetett.

Braunschweig, okt. 23. Az országgyülés megnyitása alkalmával a *Goertz* miniszter által tartott beszédnek a trónöröklés kérdésére vonatkozó passusa azon felfogásból indult ki, hogy a kérdés az ország közjoga és birodalom közjoga szempontjából oldandó meg, és a mint a birodalom feladata meghatározni, hogy az alkotmányra vonatkozó döntésekben az egyes államokkal szemben meddig mehet, ugy a kormánytanácsnak az a feladata, hogy az ügy eldöntéséig minden további lépéstől tartózkodjék. Ha mi egyrészt megadjuk — ugymond — a birodalomnak azt, a mi a birodalomé, ugy másrészt biztosan számitunk arra, hogy a herczegség alkotmánya és annak jogi állása a birodalomban és a birodalomhoz való viszonya a kérdés megoldásánál teljesen meg lesz óva. *Pockel* azon inditványa, hogy válaszfölirat szerkesztessék, melyben a császárhoz és a birodalomhoz való hüség mellett az ország kivánalmainak és a jövőbe vetett reményének is kifejezés adassék, elfogadtatott. Az országgyülés holnap testületileg fog koszorut helyezni a herczeg koporsójára.

Berlin, okt. 23. (Az «Egyetértés» távirata.) A liberális lapok helyeslik a *Nordd. Allg. Ztg.*-nak Cumberland herczege ellen irt czikkét. — A *National-Zeitung* figyelmezteti a ma összeülő braunschweigi tartománygyülést, hogy minden a Poroszországgal való egyesülésre utalja.

Róma, okt. 23. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A hadügyi tárczát Bertolának ajánlották föl; de ő még nem nyilatkozott az elfogadásra vonatkozólag.

Braunschweig, okt. 23. Az *országgyülést* ma *Görtz-Wrizberg* miniszter nyitotta meg. A miniszter megnyitó beszédében ama meggyőződését nyilvánitá, hogy a lakosság a sors előtt önkényt meg fog hajolni és nem fogja az ideiglenes kormányt a rend megzavarása által intézkedésre kényszeriteni, mi komoly válságokat vonhatna maga után.

Brüsszel, okt. 23. (Az «Egyetértés» távirata.) Pol. Corr. Bizonyosra veszik, hogy a községi választások a legrövidebb idő alatt megbuktatják a mostani klerikális kormányt. Lehet, hogy a kabinet tesz még néhány kétségbeesett kisérletet uralmának biztositására, de nem sokáig maradhat meg a kormányon.

Brüsszel, okt. 23. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) *Malon kormányelnök visszalép s Bernaert* alakitja meg az uj kabinetet. A *miniszterek a király kivánságára mondanak le s helyükbe ideiglenes kabinet lép*, mely a jobb- és balközép tagjaiból alakul. Ez a kormány *föloszlatja a kamarákat s appellálni fog az országra.* A miniszterek ez elhatározásuk előtt értekeztek a jobboldal tagjaival. (N. Fr. Pr.)

Páris, okt. 23. A hadügyminiszter a tonkingi ügyben kiküldött bizottságtól meghatalmazást fog kérni arra, hogy bizonyos számu zászlóaljat alakitson a gyarmati hadsereg szervezéséről szóló törvényjavaslat alapján. *Ferry* kormányelnök beleegyezett, hogy a tonkingi ügyben kiküldött előbbi bizottság jegyzőkönyvei titoktartás föltétele mellett közöltessenek a mostani bizottsággal.

Páris, okt. 23. *Madagaskárból* f. hó 1-éről kelt magánhirek szerint *Miot* tengernagy érintkezésbe lépett a sziget több fejedelmével, kik hajlandóknak mutatkoztak arra, hogy a francziákat támogassák.

Páris, okt. 23. Háromszáz hóva támadást intézett a Passau-dovai öbölben levő mandimadisoné hadállás ellen, azonban jelentékeny veszteséggel visszaverettek.

Páris, okt. 23. *Ferry* miniszterelnök ma délelőtt *Hoyos* gr. osztrák-magyar nagykövetet fogadta.

Páris, okt. 23. A versaillesi helyőrséghez tartozó vadászzászlóalj rendeletet kapott, hogy készen tartsa magát a Tonkingba való menetelre.

Páris, okt. 23. A *szenátus* mai ülésén a tengerészeti miniszter törvényjavaslatot terjesztett elő, mely a *tonkingi* hadjáratban résztvett tengerészkatonák és tengerészek részére adományozandó kitüntetésekről szól. A miniszter azon reményét fejezte ki, hogy a szenátus rokonszenvének jeléül gyorsan meg fogja szavazni a nagyon is megérdemelt jutalmazásokat, melyeket a kitüntetendők legnagyobb része betegágyukon várnak. A szenátus a törvényjavaslatot egyhangulag elfogadta.

London, okt. 23. A «Silvertown» kábelhajó Teneriffába ment, hogy onnan Dakarig és Bathurstig (Nyugat-Afrika partjain) lerakja a kábelt.

London, okt. 23. *Scratchley* vezérőrnagy Uj-Guinea kormányzójává neveztetett ki.

London, okt. 23. (Az «Egyetértés» távirata.) A pétervári rendőrség e hó 19-én éjjel *titkos nyomdára* bukkant és a *czár meggyilkolására* vonatkozó iratokat foglalt le. Számos elfogatás történt.

Pétervár, okt. 23. (Az «Egyetértés» távirata.) *Katkov* azt állitja, hogy a moszkvai utczai tüntetéseket nem a tanulók rendezték. Hiszen csak 75 diákot fogtak el, holott Moszkvában 3000 tanuló van. Ellenben azt tartja Katkov, hogy a forradalmiak hálójukba akarják keriteni az összes egyetemeket. E végből ugynevezett diák-szövetséget alakitottak, mely proklamácziókat bocsát ki. A tanulókat abba a gyanuba akarják keverni, hogy mindnyájan forradalmi összeesküvés részesei.

Filippopol, okt. 23. (Az «Egyetértés» távirata.) Pol. Corr. Az idén voltak itt nagyobbszabásu hadgyakorlatok, melyekben a csendőrök és nemzetőrök is részt vettek. A gyakorlatok teljesen sikerültek; a mióta *Drigalszki* tábornok átvette a keletruméliai csapatok parancsnokságát, azóta e hadseregben igazi katonai szellem váltotta föl a pronuncziamento szellemét.

Szuakim, okt. 23. (Az «Egyetértés» távirata.) Pol. Corr. *Ozman Digma* seregei lőszer hiányában teljesen képtelenek minden akczióra, de az ellenség nagy száma miatt az angolok és egyiptomiak sem működhetnek sikeresen. Hire jár, hogy Anglia és Egyiptom közt titkos szerződés jött létre, mely szerint Nagy-Britannia megkapja az egész Sosvali-partvidéket. Az angolok nagy előkészületeket tesznek Szuakimban és a vörös tenger többi kikötőjében, a mi arra mutat, hogy mostanában nem mozdulnak Egyiptomból.

Kairo, okt. 23. *Northbrook* pénteken Marseillebe s onnan Párisba megy, hol *Ferry* kormányelnökkel fog tanácskozni.

Alexandria, okt. 23. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) *Dongolából* érkező hirek szerint a Nilus folytonosan apad, ugy, hogy legfölebb 4 hét alatt a nagy hajók közlekedését a jövő év junius haváig be kell szüntetni. A Royal 'Sussey ezzed egy szakasza a *Nassif el Khair* gőzösön Dongolából Debbehbe indult, hogy a Stewart-féle expedíció állitólagos lemészárlása miatt nyozásokat eszközöljön. A Merawi-kerületben a legujabb tudósitások szerint teljes nyugalom uralkodik. Hivatalos körökben ugy vélik, hogy Stewart, Power és Herbin élnek és talán fogságba kerültek.

Az angol trónbeszéd.

London, okt. 23. A parliament rendkivüli ülésszaka ma megnyittatott. Az ez alkalomból fölolvasott *trónbeszéd* a törvényhozás feladatául a választási reformról szóló törvényjavaslat ujabbi tárgyalását jelöli meg és konstatálja a barátságos viszonyokat valamennyi külföldi államhoz. A trónbeszéd továbbá előadja, hogy a helyzet a Szudánban kinos bizonytalanságot kelt; mindamellett *Gordon* tábornok hősiessége és erélye, melyet Khartum védelme körül kifejtett, a legmelegebb elismerést érdemli. *Gordon* tábornok megszabaditására a hadjárat megindittatván, arra ujabb hitelt fog a kormány kérni. A londoni értekezlet eredménytelen volta miatt Egyiptomban válságossá alakult pénzügyi helyzet a kormányt arra inditá, hogy az egyiptomi kormánynak segédkezet nyujtson a támadt nehézségek elháritására. Végül a trónbeszéd kiemeli, hogy a kormány éppen most veszi fontolóra azon intézkedéseket, melyek segélyével ki fogja eszközölhetni, hogy a Transvaalországgal kötött szerződés pontjai tiszteletben tartassanak.

London, okt. 23. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A ma megnyilt őszi ülésszak, minden várakozás ellenére, nemcsak a reformbillt fogja tárgyalni. A kormány vita tárgyává teszi az egyiptomi kérdést is s nagyobb hitelt fog kérni a szudáni és a transvaali kérdés megoldására. A kormány elhatározta, hogy a felsőház magatartása szerint vagy berekeszteti novemberben az ülésszakot s föloszlatja a parlamentet, vagy pedig augusztusig szakadatlanul folytatja a tanácskozásokat. (N. Fr. Pr.)

A horvát tartománygyülés.

Zágráb, okt. 23. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A tartománygyülés mai ülése csak három perczig tartott. A gyülés épülete s kivált a folyosók csendőrökkel voltak megrakva, minthogy komoly botránytól tartottak.

Esős lévén az időjárás, a palota előtti téren nem volt népcsoportosulás, mit egyébiránt a rendőrség sem türt volna.

Schimek és Loncsarics kath. papokon kivül a Starcsevics-párt teljes számmal jelent meg az ülésteremben.

Midőn az elnök felhivta a jegyzőt, hogy olvassa föl a mult ülés jegyzőkönyvét, *Barcsics* állt fel a Starcsevics-párt nevében nyilatkozatot tenni. Felhivja az elnököt, hogy vonja vissza gyalázatos rágalmát.

Az *elnök* megtagadja tőle a szót, minthogy a jegyzőkönyvet még nem olvasták fel s a vita még nem vette kezdetét.

Starcsevics Dávid és társai ez ellen zajosan tiltakoztak s azt kiabálták, hogy előbb az elnök vonja vissza nyilatkozatát, különben nem lesz ülés.

A *többség* részéről azt felelték, nem illet meg titeket e visszavonás.

A Starcsevics-párt kiabálja: «Szót kérünk», a nemzeti-párt pedig: Olvassák fel a jegyzőkönyvet.

Az *elnök* ismételve csenget, a mint a zaj egy kissé csillapodik, a jegyző felé fordul. Erre ujra kitör a Starcsevicsisták orditása! Vonja vissza nyilatkozatát! Vonja vissza nyilatkozatát!

Starcsevics Dávid azt kiáltja: Nem engedjük magunkat meggyalázni!

A folytonos zaj közepette az *elnök* azt inditványozza, hogy a ház a tizenkét Starcsevicsistán kivül még Starcsevics Antalt, Starcsevics Dávidot és Ivandiát is zárja ki.

Ezzel bezárja az ülést s a többségtől kisérve eltávozott. A Starcsevicspártiak benn maradtak a teremben, hol később a háznagy megjelent s jelentette, hogy a legközelebbi ülés holnap délelőtt 10 órakor lesz, miért is felkéri az illetőket, hogy távozzanak.

A nemzeti párt azonnal értekezletre gyült össze s elhatározta, hogy mivel ily módon a munka lehetetlen, az emlitett *tizenöt Starcsevics-párti képviselő kizárandó, s holnap be sem bocsátandó többé az ülésterembe.*

Most már a tartománygyülés létéleért vivják a harczot. A nemzeti párt teljesen egyetért s el van szánva a legerélyesebb eszközökre.

Zágráb, okt. 23. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A kényes helyzet sok oly hirnek adott szárnyat, melyeknek semmi alapjuk sincs. Ilyen többek közt az ellenzéki körökben elterjedt ama mende-monda, hogy legközelebb egy tábornoknak királyi biztossá való kinevezése várható. — A *nemzeti-párt* klubja ma ujból foglalkozott a házrend megváltoztatásával, mely holnap kerül a tartománygyülés elé. A *Starcsevics-pártiak* elhatározták, hogy az eddig még ki nem zárt pártagok is elhagyják a tartománygyülést, a *függetlenpártiak* ellenben ugy egyeztek meg, hogy egyelőre nem cselekesznek hasonlóképp.

Zágráb, okt. 23. *Loncsarics* és *Simek*, a Starcsevicspárthoz tartozó két pap, hir szerint azért nem jelent meg a tartománygyülés mai ülésén, mert *Mihajlovics* bibornok-érsektől parancsot kaptak, hogy plébániájukba térjenek vissza. Az «*Agramer Zeitung*» helybeli polgárok levelét közli vezérczikkül, mely elitéli a Starcsevicsék üzelmeit és felszóllitja a község tanácsot, hogy a hütlenségi nyilatkozatok és felségsértések ellen tiltakozzék és határozatilag mondja ki, hogy a horvát főváros lakossága nem csak hogy nem osztozik a Starcsevicsék által terjesztett véleményekben, hanem azokat visszautasitja és elitéli. Beszélik, hogy néhány községi tanácsosnak szándéka, a loyalitásnak az imént jelzett alakban leendő nyilvánitását inditványozni. Rendkivüli közgyülés összehivását sürgeti e végből, csakhogy mostanáig nem akadt még községi tanácsos, ki ez inditvány szövegezésére és előterjesztésére vállalkoznék. Mint látszik, a Starcsevicsisták terrorizmusa még nincs egészen megtörve. Feszült várakozással néznek a megoldás elé; attól tartanak azonban, hogy elejtik a dolgot, még pedig amaz ürügy alatt, hogy a polgármester, ki lábát kificzamitotta, beteg. A jobb körökhöz tartozó polgárok mind kivánják a loyalitás nyilvánitását, tekintet nélkül a polgármester állapotára, mert elvégre valamennyien elérkezettnek látják az időt, hogy lerázzák magukról a Starcsevicsisták lidércznyomását és a lakosság érzelmeinek hü kifejezést adjanak.

A KOLERA.

Róma, okt. 23. A tegnapi nap folyamán a következő kolera-esetek fordultak elő: az alessandriai kerületben 3 betegedési és 1 haláleset, a bresciai kerületben 7 betegedési és 2 haláleset, a casertai kerületben 2 betegedési és 1 haláleset, a cuneoi kerületben 14 betegedési és 9 haláleset, a modenai kerületben 2 betegedési eset, a nápolyi kerületben 13 betegedési és 19 haláleset (ebből Nápoly városában 7 betegedési és 18 haláleset), a novarai kerületben 6 betegedési és 3 haláleset, a reggio nell' emiliai kerületben 6 betegedési eset.

Nápoly, okt. 23. (Az «Egyetértés» távirata.) *Hivatalos* kimutatások szerint *Nápolyban* 12,196 ember volt kolera beteg s ezek közül 6641 halt meg, *Speziában* 843 beteg közül 493, *Genuában* 549 beteg közül 380 hunyt el. Egész Olaszországban 9500 embert ragadott el a kolerajárvány.

Páris, okt. 23. Megerősitik azt hirt, hogy Yportban kitört a kolera. Nyolcz nap óta 11 betegedési és 6 haláleset fordult elő. A járványt Cettéből jött tengerészek hurczolták be. A kellő óvintézkedéseket megtették.

Páris, okt. 23. Yportban nem fordult elő ujabb kolera-haláleset. Oranban hat ember halt meg kolerában.

KÖZGAZDASÁG.

Prága, okt. 23. (Az «Egyetértés» távirata.) A teljes munkahiány következtében a smidhowi Ringhoffer-féle *waggongyár* kénytelen volt a *munkaidőt* a nap háromnegyed részére *leszállitani*. A mult héten már 75 munkást bocsátottak el; egyuttal értesitették a rendőrséget, hogy október végével *még 415 munkást bocsátanak el*. Ha a munkahiány tovább tartana, *az egész gyárat bekellene zárni*, mi által több mint ezer munkás veszitené el kenyerét.

Turin, okt. 23. A *fillokszera-kongresszus* a maire meghivására a siklón kirándulást tett Supergába, hol villásreggeli volt, melynél a franczia képviselő az olasz királyra felköszöntőt mondott.

Róma, okt. 23. A kormány elfogadta azon módositások nagy részét, melyeket a *vasutügyi bizottság* a tarifakérdésben inditványozott.

Berlin, okt. 23. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A berlini kereskedelmi társaság a tőzsde szakértő-bizottságának javasolta *a szerb vasutak jelzálogi kötvényeinek* jegyzését. A kibocsátás napja még nincs megállapitva.

Brünn, okt. 23. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A cseh, morva és sziléziai *czukorgyárosok* ma délben előértekezletet tartottak, hogy a nagygyülésen teendő javaslatokat szövegezzék, de a nézetek elágazása következtében egyezség nem jött létre. — A nagy gyülés elfogadta *Hodek* inditványát, hogy az átalányozási összeg öt millió frtban állapittassék meg, mely összeg évenkint fél millióval emeltetnék. Az adótöbblet az ipar javára forditassék és az állam mozditsa elő a czukorkészletekre való előlegezést.

Marseille, okt. 23. (Az «Egyetértés» távirata.) A *kereskedelmi kamara* tiltakozik a *gabona vam* ellen.

Páris, okt. 23. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) *Boulevard-forgalom.* 12 óra 35percz. 3 százalékos franczia járadék 78.17, 4½ százalékos franczia járadék 109.15,olasz járadék 96.55, ottomán bank 571.25—571.50. Tartva.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Az adósságok konverziójáról tartott felolvasást *Fenyvessy* Adolf a magyar tudományos akadémia nemzetgazdasági bizottságának mai ülésén, melyet délután 4 órakor nyitott meg *Lónyay* Menyhért gróf. A felolvasást csekély számu, de mindvégig feszült érdeklődéssel és figyelemmel kisérő közönség hallgatta. A felolvasásból kiemeljük a következőket: Értekező vizsgálni kivánja, hogy a 6%-os magyar aranyjáradék konverziójára jól meg volt választva az időpont és ha igen, helyesen vitetett-e a müvelet keresztül. E végből jellemzi röviden a pénzpiacz viszonyait 1879. második felétől 1881. tavaszáig és arra a meggyőződésre jut, hogy a 6 százalékos aranyjáradék konverzió megindításával nem volt szükséges 1881. évi május haváig várni, hanem lehetett volna az 1880. őszén is megkezdeni s igy tekintve, a konverzió megindítása inkább elkésettnek, mintsem tulkorainak mondható. Ezután az értekező kifejti, hogy a már ismeretes tényekből itélve, hiba lett volna 4 helyett 5%-os járadékra konvertálni a 6%-ost. A legjobb esetben is 500,000 arany frttal lett volna kisebb az évi kamatmegtakarítás és akkor is vagy 45 millióval kellett volna az adóssági tőkét szaporitani. Egy későbbi áttérés ismét 5-ről 4%-os aranyjáradékra, meg lehet, hogy csak számos év mulva sikerülhetett volna; mert minél kisebb a papirkamatláb, annál nehezebb a konverzió még kisebbre. Az adóssági tőke szaporítása ez esetben még nagyobb lett volna s a két izbeni szaporitás majdnem akkora volna, mint a most szükséggé vált 145 milliónyi fölemelése a névszerinti adósságnak. Csakhogy a most elért kamatmegtakaritási többlet alighanem elég volna a szaporodott adósság törlesztésére azon idő alatt, a mig a két izbeni konverzió a most elért egész 2.200,000 forintnyi kamatmegtakaritáshoz eljuthatott volna. — Értekező ezután a legközelebb keresztülvitt és illetőleg most folyamatban levő franczia s angol konverziókat ismertette, utalva az ott is részben szükségessé váló adóssági tőke szaporitására. Visszatérve a 6%-os aranyjáradék konverziójára, ismertette a kivitel módozatait. Ismertetve ezután a kincstár által az egyes években elért kamatmegtakaritást, megjegyzé, hogy a végeredmény megfelel a programmnak, s valamivel nagyobb, mint a törvényben megkivánt 2.200,000 forint évi kamat megtakaritás. — Végül értekező az Ausztriában folyamatban lévő vasut prioritási, a Poroszországban közelgő állami és az Angliában éppen most folyó konverziókat érinti s reámutat a nálunk is nem sokára megindítható különbző konverziókra, melyek, ha jogi nehézségek nem lesznek, jelentékeny pénzügyi haszonnal keresztülvihetők. A hallgatóság élénken megéljenezte a felolvasót, mire *Lónyay* Menyhért gróf elnök köszönetét fejezvén ki a felolvasásért, abbeli meggyőződését nyilvánitotta, hogy az volna legjobb, ha Magyarországnak általában semmi kölcsönre se volna szüksége, mert akkor nemcsak az állami, hanem a magánhitel is legszilárdabb volna ama közmondás szerint, hogy annak van legnagyobb hitele, kinek arra semmi szüksége sincs.

A magyar államvasutak igazgatósága 80 mozdonyt akar külföldön megrendelni és e czélból alkudozásokban áll különböző bécsi gyárakkal. Mint a «Frdbtt» irja, 40 mozdonyt a bécs-ujhelyi gépgyárnál és 20—20 mozdonyt a floridsdorfi és az osztrák-magyar államvasut gépgyárában rendelnek meg. A mozdonyok 1885. május végéig szállitandók.

SORSOLÁS.

— **A tiszavidéki vasut részvényeinek** az 1880. évi XXXVIII. törvényczikk értelmében 1884. évi szeptember hó 29-dikén és 30-dikán Budapesten tartott kilenczedik kisorsolása alkalmával következő 2806 darab részvény huzatott ki: (Folytatás.) **38**838 848 850 865 866 888 894 905 907 908 919 962 991 995 **39**017 024 027 029 031 055 063 064 097 108 202 216 230 239 243 245 261 289 297 298 300 312 328 390 398 426 449 455 465 488 491 498 500 541 543 565 572 581 596 605 613 683 696 701 719 743 748 770 779 794 798 849 857 876 895 922 965 982 **40**032 058 094 104 139 162 171 186 197 203 207 317 342 344 349 371 376 377 381 408 414 419 439 463 487 502 503 508 525 630 571 583 586 679 686 695 700 726 728 771 793 795 865 868 960 968 982 994 996 **41**003 055 058 082 102 115 186 229 252 255 267 311 346 351 354 374 381 407 425 476 686 537 630 640 643 645 647 670 672 688 714 722 768 824 828 839 855 930 939 966 **42**013 091 129 132 186 222 244 245 248 263 323 362 363 365 372 386 449 456 492 498 519 534 596 659 709 763 764 769 830 838 849 852 919 934 958 972 985 **43**000 007 016 023 034 037 046 047 053 067 083 093 115 119 145 176 180 185 203 225 232 254 275 282 298 299 330 339 365 369 379 384 393 466 477 509 521 537 549 558 561 564 593 627 630 646 659 739 803 829 843 859 868 883 908 916 935 956 984 **44**085 160 162 163 176 202 207 232 241 250 255 257 286 296 300 310 349 353 394 455 467 469 472 483 493 519 527 552 568 570 581 624 698 708 715 727 736 739 821 830 887 889 901 924 933 957 985 994 **45**050 096 100 120 126 139 140 227 245 255 286 319 331 377 411 494 532 541 566 601 610 634 664 683 717 719 726 742 743 752 761 837 847 903 930 932 966 969 981 **46**011 015 021 033 038 042 047 060 086 092 100 104 106 107 159 185 240 241 260 264 271 296 297 308 312 320 327 340 372 380 410 419 420 426 438 488 513 537 540 554 596 691 704 764 782 812 825 840 869 876 881 926 972 **47**007 065 094 095 129 135 163 171 174 187 220 222 252 267 274 329 347 350 352 443 469 499 513 530 550 593 631 681 753 770 780 784 831 848 861 894 940 **48**056 062 103 127 138 147 168 179 182 203 257 270 304 314 318 334 343 350 361 371 375 427 429 464 468 472 489 523 530 537 542 550 562 597 626 640 641 664 669 677 700 780 786 809 832 855 864 938 941 980 981. (Folytatjuk.)

IPARÜGYEK.

— **A müszaki iparmuzeum** felügyelő bizottsága *Gerlóczy* Károly másodelnök elnöklete alatt ülést tartott, melyen az intézet ujjászervezésére vonatkozó uj alapszabályokat tárgyalták és fogadták el. Miután a bizottságnak nem volt alkalma véleményt mondani az intézetnek az eredeti alapszabályoktól lényegesen eltérő ama szervezete felett, melyre nézve a közoktatásügyi miniszter már előzőleg végérvényesen határozott s a mely szerint az intézet szoros kapcsolatba hozatik a középipariskolával: a bizottsági tagok egy része egyszerüen tudomásul akarta venni a bemutatott alapszabályokat hivatkozással arra, hogy a bizottság itt már szuperált kérdésekkel áll szemben. A többség azonban *Szalay* Imre min. tanácsos felvilágositására a pontonkénti tárgyalásba bocsátkozván, a jegyzőkönyvben kifejezés adatott ama fölmerült aggodalomnak, hogy az intézetnek egy iskolával való összekapcsolása folytán az elveszti eredeti gyakorlati irányát és hivatását, másfelől pedig lehetetlenné tétetik a technologiai és iparmüvészeti muzeumok kivánatos egyesitése vagy legalább is egy épületben való elhelyezése. Nagyobb vitára adott alkalmat a tisztikarnak olyatén rendszeresitése, hogy az összesen négy tisztviselő közül kettő viselje az igazgatói czimet, a mennyiben az alapszabályok értelmében az intézet hivatalnoki kara a következőkből áll: egy főigazgatóból (*Hegedüs* Károly a középipariskola igazgatója), egy igazgatóból (*Táborszky* Ottó gépészmérnök), egy őrből (*Straub* Sándor) és egy irnokból. A felügyelőbizottság ezentul csak tanácsadó közeg lesz és nem mint eddig havonkint, de évnegyedenkint tartja meg üléseit.

— **Elvi határozatok iparügyekben.** Ujabban a következő határozatokat teszi közzé a földm. ipar- és keresk. miniszterium:

XI. *A bányászat és kohászat mennyiben nem tartozik az ipartörvény rendelkezései alá?* Az 1884: XVII. t.-cz. 183. §-ának b) pontja szerint a bányászat és kohászat nem tartozik e törvény rendelkezése alá: ez az intézkedés azonban csakis a szigoruan vett bányászatra és kohászatra vonatkozik és nem alkalmazható az ezekkel összefüggésben álló iparágakra. Vagyis az ipartörvény nem nyer alkalmazást e vállalatoknál ott és mindaddig, a hol és a mig kizárólag a nyerstermény nyerése képezi az illető vállalat egyedüli feladatát. Mihelyt azonban a vállalatok a nyerstermény feldolgozásával is foglalkoznak vagy müntelyeket tartanak üzemben, elvesztik említett jellegüket és minden tekintetben az ipartörvény intézkedései alá tartoznak.

XII. A telepengedélyek megadásáért szedhető-e az ipartörvény értelmében dij? A f. évi augusztus hó 26-án 39,266. sz. a. kelt rendelet 7. §-a szerint a telepengedélyhez kötött iparágaknál is az iparigazolvány a rendelet 5. § a szerint állitandó ki. Ebből következik, hogy a telepengedélyhez kötött ipar iparigazolvány alapján üzetvén, a kérvényre az 1. §. értelmében alkalmazandó bélyegen kivül fizendő meg az 1884: XVII. t. cz. §. szerinti dij. Magáért a telepengedélynek megadásáért külön dij nem jár.

— **A munkakönyvek és a nyomdák.** A földm., ipar- és kereskedelemügyi miniszter a következő körrendeletet intézte valamennyi törvényhatósághoz:

Értesültem arról, hogy könyvnyomdászok az 1884: XVII. tvczikk 99. §-a által előirt *munkakönyveket készitenek* és ajánlanak a hatóságoknak beszerzésre, miért is megfelelő alkalmazkodás végett szükségesnek tartom a törvényhatóság figyelmét a következőkre felhivni: Hogy az ipartörvény kellő végrehajtásával nagy számban szükséges munkakönyvek biztosan és ugy a mint azt a törvény 99. §-é és 39,266. sz. a. kelt rendeletem 29. §-a előirja, rendelkezésre álljanak, *e munkakönyvek elkészitésével a m. kir. egyetemi nyomdát biztam meg kizárólagos joggal*, a mely is e munkakönyveket szabályszerü kiállitásban és nagy számban elkészitettvén, a hatóságok rendelkezésére készletben tartja. Szabálytalanságok és lehelő visszaélések csakis az által kerülhetők ki, ha a munkakönyvek abból a nyomdából jönnek forgalomba, a mely e könyveket az ipartörvény végrehajtásával megbizott miniszterium ellenőrzése alatt készitette. Mindezek folytán utasitom a törvényhatóságot, hogy a munkakönyveket *csakis azon nyomdából lehet megszerezni*, a mely ezek elkészitésére tőlem *engedélyt nyert*. Ily engedélyt egyelőre kizárólag a m. kir. egyetemi nyomdának adtam és ennélfogva munkakönyvek egyedül és kizárólag a m. kir. egyetemi nyomda igazgatósága utján szerezhetők be. Budapest, 1884. évi október hó 18-án. A miniszter helyett: Matlekovits.

KIÁLLITÁSI ÜGYEK.

= **A kiállitási tárgyak előbirálatára** nézve a kiállitási orsz. bizottság a kerületi bizottságokat figyelmeztette a kiállitási szabályzatban foglalt intézkedések életbeléptetésére s felszólitotta, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket s az eredményről az orsz. bizottságot értesitsék. Különösen tekintetbe veendők a szabályzatnak ama pontjai, melyek szükebb körü bizottságok szervezését is megengedik, az előbirálat gyakorlására szükség esetén pedig szakértők meghivását is kilátásba helyezik. Továbbá értesiti a kerületi bizottságokat, hogy közelebb közölni fogja azon kétes bejelentések jegyzékét, melyekre nézve az előbirálat megejtése szükséges. A budapesti kerületi bizottság ma ily értelemben körlevelet intézett a hozzá tartozó összes alkerületi bizottságokhoz.

= **A bányászati szakbizottság** f. hó 15-én és 20-án a kereskedelmi miniszteriumban Zsigmondy Vilmos elnöklete alatt ülést tartott, melyen Matlekovits államtitkár, Schnierer kiállitási igazgató s a vidék legelőkelőbb bányászai nagyszámban voltak jelen. Első sorban elnök tett jelentést az ülés óta a VI. csoport ügye körül felmerült nevezetesebb mozzanatokról s az elnökség által tett intézkedésekről. Nevezetesen Kauffmann Kamilló zágrábi bányakapitány értesiti a bizottságot, hogy körlevélben felhivta Horvát-Szlavonország bányabirtokosait a kiállitásban leendő részvételre s mindent el fog követni, hogy a társországok bányaterményeinek kollektiv kiállitása méltóan sorakozzék az anyaországé mellé. — Az országos bizottság engedélyezte a bányászati külön szak-katalogus költségeit, *Zsigmondy* Bélának egy furó-torony és a brassói bányatársulatnak külön pavillon felállitását. A szakbizottság előterjesztést tett Matlekovits kiállitási elnöknek kőipari munkagépek kiállitásának szervezése iránt, valamint felkérte *Zichy* Jenő grófot, mint a nemzetközi bizottság elnökét, hogy közegei utján hasson oda, miszerint a keleti-pavillonban képviselendő Balkán félszigeti államok bányászati terményeinek mintái s esetleg meglevő bányászati és földtani térképei, ugyszintén bánya statisztikai kimutatásai a pavillon számára megszereztessenek. A szakkatalogus számára eddig 82 kiállitó küldötte be a telepére vonatkozó részletes statisztikai adatokat, de minthogy a nagyobb rész még hatralékban van, a bizottság ezeket meg fogja sürgetni. Az orsz. bizottság értesiti a szakbizottságot, hogy tekintettel az iparcsarnokba beosztott különféle csoportok nagy térigényeire, a VI. csoport elhelyezésének eredeti tervét megváltoztatta és hajlandó a bányászati és épitészeti csoportok számára egy közös különálló épületet emelni, a melyben a bányászati csoport részére az eddigi 450 m.² helyett mintegy 1000 m.² terület fog (az utakkal együtt) rendelkezésére állani. Ehhez képest *Gezell* Sándor biz. jegyző elkészitette az uj helyrajzot, mely sokszorosittatván, az összes külön kiállitóknak meg fog küldetni. Ezután elnök bemutatta a szekrények és állványok rajzait, melyeket az országos bizottság készittet és megfelelő dijért bocsát a kiállitók használatára. Tárgyalás alá kerülvén a szakkatalógus mikénti szerkesztése, kimondatott, hogy abban a kiállitók tárgyainak felsorolása után, az általuk beküldött ismertető és statisztikai adatok mind fölvétessenek tekintet nélkül a munka terjedelmére és hogy az még a kiállitás megnyilta előtt megjelenjék. A szerkesztéssel a bizottság *Farkass* Róbert biz. jegyzőt bizta meg, aki mutatványt is közölt két kiállitó feldolgozott adataiból; az utolsó 20 évi termelés statisztikáját feltüntető graphikus táblákat pedig *Gezell* Sándor fogja elkészíteni.

KERESKEDELEM ÉS TŐZSDE.

** **A pécsi kereskedelmi és iparkamara** okt. 21-én Ráth Mátyás elnöklete alatt tartott közös ülésen mindenekelőtt örvendetes tudomásul vette a földmüvelés-, ipar- és keresk. miniszteriumnak ama rendeletét, mely szerint a felső-magyarországi gyolcsos tótok csak hazai gyártmányu vászonnemüeket árulhassanak, a vásárokon kirakva vagy házalva. A pécsi kamara már több izben tett a miniszteriumnak ez ügyben felterjesztést, kérve a gyolcsos tótoknak az 1852 óta érvényben levő házalási pátensbe ütköző s a hazai fonó s szövő ipart, valamint a rendes üzletteleppel biró vászonkereskedőket érzékenyen sujtó házaló kereskedelem korlátozását. Ezzel kapcsolatban elhatározta a kamara, hogy a gotsebérek immár türhetetlen üzelmeinek megszüntetése végett is felir a miniszteriumhoz. Továbbá az üveges tótok házalására is felhivja a pécsi kamara a miniszterium figyelmét, a mennyiben méltánytalannak találja azt, hogy az adót fizető s nagy üzleti kiadásokat viselő városi üveges a házaló tótok korlátlan versenyének legyen kitéve. A kamara jövő évi *költségelőirányzata* 5810 frtben állapittatott meg, melyből 1000 frt kiállitási czélokra fordittatik.

BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE.

— Október 23. —

Gabonatőzsde.

A *buza*-üzlet ma tartósan szilárd irányt követett. A kinálat gyenge volt, a vételkedv kedvező és mintegy 15,000 mm. adatott el változatlanul szilárd árakon, de nagyobb tételeknél 5 krral magasabb árakat is fizettek métermázsánkint. — Egyéb gabnanemekben gyenge volt a forgalom és az árak szilárd irány mellett változatlanok. — Eladatott:

Buza. *Tiszavidéki* 500 mm. 79 k. 8.47½ frt, 200 mm. 78.4 k. 8.27½ frt, 200 mm. 78 k. 8.35 frt, 200 mm. 77.5 k. 8.12½ frt, 100 mm. 77.2 k. 8.15 frt, 100 mm. 77.3 k. és 200 mm. 76 k. 8.05 frt. pótlékos, 300 mm. 77 k. 8.20 frt, 300 mm. 77 k. 8.15 frt, 200 mm. 76 k. 7.95 frt, 100 mm. 76 k. 7.90 frt, 300 mm. 75.7 k. 8.10 frt, mind három hóra.

Pestvidéki 500 mm. 77.5 k. 8 frt, 200 mm. 77.3 k. 8.87½ frt, 100 mm. 74 k. 7.52½ frt. mind három hóra.

Becskereki 4000 mm. 75.5 k. 8.15 forint három hóra.

Bajai 1900 mm. 73,2 k. 7.65 forint, három hóra. *Dunavidéki* 2100 mm. 74.7 k. 7.80 forint, három hóra.

Északmagyarországi 100 mm. 76.5 k. 7.80 frt, 100 mm. 74 k. 7.50 frt, mind három hóra.

Bánsági 100 mm. 75.5 k. 8.05 frt, három hóra.

Rozs 600 mm. 6.95 frt, 200 mm. 7 frt, mindkettő készpénzfizetés mellett.

Tengeri 1000 mm. 6.70 frt; 300 mm. 6.72½ forint, mindkettő készpénzfizetés mellett.

Mai hivatalos effektiv árak:

Buza	uj, bánsági	75—80 %	—.— frttól	—.— frtig
—	» tiszavidéki	75—80 %	7.70	8.40
—	» pestvidéki	75—80 %	7.60	8.30
—	» fehérmegyei	75—80 %	7.60	8.30
—	» bácskai	75—80 %	—.—	—.—
—	» északmagyarországi	75—80 %	7.50	8.05
Rozs	uj,	70—72 %	6.85	7.10
Árpa	» takarmány	60—62 %	6.25	6.60
—	» égetni való	62—64 %	6 90	7.90
—	» sörfőzdei	64—66 %	8.35	9.60
Zab		39—41 %	6.—	6 35
Tengeri	ó, bánsági	75 %	6.65	6.70
—	» másnemü	78 %	6.60	6.95
—		— %	—.—	—.—
Köles		— %	6.20	6.50
Repcze	uj, káposzta	— %	11.50	12.75
—	» bánsági	— %	11.25	12.—

Határidőüzlet mérsékelt forgalom mellett szilárd irányban nyilt meg. — Köttetett:

Délelőtt.

Szokványbuza őszre mintegy 5000 mm. 7.82, 7.83 és 7 85 forinton.

Szokványbuza tavaszra mintegy 20,000 mm. 8.38, 8.39, 8.40, 8.39 és 8.40 frton.

Uj tengeri május—juniusra mintegy 10,000 mm. 5.85, 5.86 és 5.87 frton.

Hivatalosan *felmondatott* e hó 28-kára 4000 mm. *szokványbuza* és 2000 mm. *szokványzab.*

Déli tőzsde.

A déli tőzsdén gyenge volt a forgalom, de az irány szilárd maradt. — Köttetett:

Szokványbuza tavaszra mintegy 15.000 mm. 8.40, 8.41. 8.40 és 8.41 forinton.

Uj tengeri május—juniusra mintegy 5000 mm. 5.87 és 5.88 frton.

Déli 1 órakor hivatalosan zárulnak:

Szokványbuza tavaszra	frt	8.40 —	8.41—
Szokványbuza őszre	»	7.85 —	7.87—
Tengeri május—juniusra	»	5.87 —	5.89—
Szokványzab tavaszra	»	6.54 —	6.56—
Szokványzab őszre	»	6.15 —	6.18—

Délutáni forgalom.

A délutáni forgalom tartosan szilárd irány mellett gyenge volt. — Köttetett:

Szokványbuza tavaszra mintegy 10000 mm. 8.40, 8.41 és 8.42 frton.

Uj tengeri május—juniusra mintegy 5000 mm. 5.89 és 5.90 frton.

Este 6 órakor zárulnak:

Szokványbuza őszre	frt	7.85 —	7.87—
Szokványbuza 1885. tavaszra	»	8.41 —	8.43—
Nemzetköz uj tengeri 1885. május—juniusra	»	5.89 —	5.91—
Szokványzab őszre	»	6.15 —	6.18—
Szokványzab 1885. tavaszra	»	6.54 —	6.56—

Terménytőzsde.

Terményekben mérsékelt volt a forgalom.

Szilva *szerbiai* zsákáru októberre 9.25 frton köttetett 56 kilókint.

Szilvaiz *szlavoniai* 21 frton, *bánsági* 20 frton köttetett.

Hivatalosan *felmondatott* 840 mm. *szilva* és 100 mm. *szilvaiz*, átveendő e hó 26-kán és 27-én.

Értéktőzsde.

Minthogy a külföldi esti jegyzések nem igen buzditottak, a mai értéktőzsde kezdetén az árfolyamok inkább hanyatló irányt követtek, de később, különösen a déli tőzsde zárlata felé jobb berlini jelentésekre és az arbitrage vásárlásaira megszilárdult az irány, s a javulás az utótőzsdén ujabb haladást tett. Az esti tőzsde ellenben ismét gyengült, miután a külföldi tőzsdékről alacsonyabb árfolyamokat jeleztek.

Előtőzsde.

Buzditó külföldi jelentések hijában az előtőtőzsde gyengén nyilt meg, de később szilárdult. Osztrák hitelrészvény 288.40 és 287.80 közt ingadozván, maradt 288 30 pénz, magyar hitelbank 289-en, magyar 4%-os aranyjáradék 93.35-ön, magyar papirjáradék 88.85-ön, magyar jelzálog hitelbank 108⅜-an köttetett.

11 óra 30 perczkor zárul: Osztrák hitelrészvény 288.30—288.40.

Déli tőzsde.

A déli tőzsde lanyhábban nyilt meg, de később magasabb berlini jegyzésekre és arbitrage vételekre megszilárdult. Helyi értékek közül a malomértékek után magasabb árfolyamok mellett élénkebb kereslet volt. — Osztrák hitelrészvény 287.80-on indulván, emelkedett 288.40-ig és maradt 288.30 pénz; magyar hitelbank 288.75-en köttetvén, maradt 289 pénz; magyar jelzálog-hitelbank 108.50-től 108⅞-ig, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 85.25-ön köttetett, budapesti bankegyesület maradt 109.50 pénz. — Befektetési értékek közül eladattak: magyar 4%-os aranyjáradék 93.35-től 93.37½-ig, magyar papirjáradék 88.85-ön. — Malomértékek közül: budapesti malom 1256-on, molnárok és sütők malma 450-en köttetett. — Más értékek közül: Ganz-féle vasöntöde 960-on, I. magyar általános biztositó társaság 3470 pénz. Valuták és váltók szilárdak.

1 óra 30 perczkor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 288.30—288.40, magyar hitelbank 289—289.25, magyar 4%-os aranyjáradék 93.35—93.37½.

Praemiumüzlet. Osztrák hitelrészvény holnapra 2.50—3 frt, nyolcz napra 7—7.50 frt.

Utótőzsde.

Az utótőzsdén magasabb berlini árfolyamokra szilárd irány uralkodott, de a legmagasabb árfolyamok nem tarthatták fön magukat. Osztrák hitelrészvény 288.60 és 289.50 közt árultatván, maradt 288.70 pénz, magyar hitelbank 289⅜—289⅞-ig köttetvén, maradt 289.25 pénz, magyar 4%-os aranyjáradék 93.30-tól 93.32½-ig mediora köttetvén, maradt 93.30 pénz.

5 órakor zárul: Osztrák hitelrészv. 288.70—288.80, magyar hitelbank 289.25—289.50.

Esti tőzsde.

Az esti tőzsdén alacsonyabb külföldi zárlati árfolyamok miatt lanyhább irány uralkodott. Osztrák hitelrészvény 288.70—288.10 közt ingadozván, maradt 288.20 pénz, magyar hitelbank 298.75-ön köttetett, magyar 4 százalékos aranyjáradék medióra maradt 93.22½ pénz.

6 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 288.20—288 30, magyar négyszázalékos aranyjáradék 93.22½—93.25.

Felszámitolási árfolyamok.

Magy. 4% aranyjárad.	—.—	Osztrák hitelintézet	288.—
» 5% papirjáradék	—.—	Angol-osztrák bank	—.—
» általános hitelb.	289.—	Állami vasut	—.—
» pénzv.éslesz.bank	—.—	Déli vasut	—.—
Tiszai és szegedi kölcsön	—.—	Török birod. dohány	—.—
Magy. jelzálogbank	—.—	Rima-Murányi	—.—

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest-Kőbányán.

Kőbánya, okt. 23. Az üzlet változatlan. Magy. urasági, öreg, nehéz 43—45 frt, fiatal, nehéz 45—46 frt, fiatal, közép 47—48 frt, könnyü 48—49 frt. — Szedett nehéz —.— frt, közép 46—47 frt, könnyü 47—48½ frt. Romániai átmeneti, bakonyi nehéz —.— forint, átmeneti közép —.— frt. átmeneti könnyü —.— forint, eredeti nehéz —.— frt, átmeneti közép —.— frt. — Szerbiai nehez 49—50 forint, közép 49—50 forint, könnyü 49—50 frt. Hizó 1 éves élősulyban 4% —, hizó két éves élősulyban 4% —. 1 éves hizó a vasutról mázsálva —. Az árak hizlalt sertéseknél páronkint 45 kilos és 4 százalékos levonással kilogrammonkint értendők. Romániai és szerbiai sertések, melyek mint átmenetiek adattak el, vevőn s páronkint 3 aranyban vám fejében megtéríttetnek.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Előtőzsde.

Bécs, okt. 23. (Az «Egyetértés» távirata.) A mai előtőzsde orosz bukások hirére elgyengült árfolyamokkal nyilt meg, de azután ismét javult, mikor kiderült, hogy csak kisebb fizetésképtelenségek történtek Moszkvában az ottani tüzvész következtében. E mellett az üzlet élénktelen és csekély volt, csak középbankokban volt élénkebb forgalom emelkedő árfol amokon, mert az üzérkedés ezekből véleményre vásárolt. Vasuti értékekben és járadékokban csak egyes kötések történtek, csak déli vasut részvényei voltak keresettek és drágultak. Végül ismét elgyengültek az árfolyamok, mert Prágából a czukorárak további ellanyhulását jelentették. Valuták szilárdak. Az utólelhelyezésnél pénzhiány mutatkozott és hitelrészvényekért 40 kr reportot fizettek.

11 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 288.40, *magyar hitelbank* 289, angol-osztrák bank 106.75, unio bank 89.30, osztr. tartományi bank 104.80, osztrák-magyar államvasut 301.30, déli vasut 149.30, tramway 215.30, májusi járadék 80.97, *magyar 4 százalékos aranyjáradék* 93.40, husz frankos arany 9.70.

Déli tőzsde.

A déli tőzsde gyenge árfolyamokkal és az üzérkedés kedvtelen hangulatában nyilt meg.— Jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 288.20, *magyar hitelbank* 288.75, osztrák-magyar államvasut 301.20, déli vasut 149.30, májusi járadék 80.95, *magyar 4 százalékos aranyjáradék* 93.37, husz frankos arany 9.70, német birodalmi márka 59.87.

A forgalom az összes értékekben pang, az irány lanyha, de figyelemreméltó árfolyam-csökkenés mégsem konstatálható. Járadékok és befektetési értékek jól tartvák. Valuták és váltók szilárdabbak.

2 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 289.—, angol-osztrák bank 106.30, unióbank 89, bankegyesület 104.10, *magyar hitelbank* 289.75, osztrák-magyar államvasut 301.10, Károly Lajos vasut 272, dunagőzhajózási részvények 535, Lloyd-részvények 567, északnyugoti vasut 175.75, elbavölgyi vasut 179.75, tramway 214.90, déli vasut 149.30, májusi járadék 80.95, osztrák aranyjáradék 103.15, *magyar 4 százalékos aranyjáradék* 93.37, 1864-diki sorsjegy 173, bécsi községi sorsjegy 123.75, husz frankos arany 9.69½, német birodalmi márka 59.87. Tartott.

Bécs, okt. 23. *(Magyar értékek hivatalos zárlata.)* Magy. földtehermentesitési kötvények 100.70, Erdélyi földtehermentesitési kötvények 100.—, 5½% magyar földh. int. záloglevél 101.50 Erdélyi vasut 177.—. Magyar keleti vasut 104.—. Magyar ny. k. sorsjegy 115.60. Szőlődézsmaváltsági kötvények 98.25, 6% aranyjáradék 123.—, Tiszavölgyi sorsjegy 115.75. Magyar 4%-os aranyjáradék 93.37. Magyar vasuti kölcsön 143.—. Magyar hitelbank 289.75, Alföldi vasut 178 75. Magyar északkeleti vasut 160.—. Keleti vasuti elsőbbség 97.—, Tiszav. vasut-részvény 250.—. Magy. lesz. es váltób. részv. 84.75. Kassa-oderbergi vasut 147.25. Magyar papirjáradék 88.80. Dohány-részvények —.—

Bécs, okt. 23. *(Osztrák értékek hivatalos zárlata.)* Osztrák hitelrészvény 288.70 Déli vasut 149 30, 4%-os aranyjáradék 103.15. Váltó Londonra 121.95 Károly-Lajos vasut 271.80, 1864-es sorsj. 173.—. 1860-as sorsjegy 135.—, török sorsj. 20.40, Angol-osztrák bank részv. 105.—, 4.2%-os ezüstjáradék 82.10, osztr. államv. részv. 301.10, 20 frankos 9.75, 4.2%-os papirjáradék 80.95, osztr. hitelsorsjegy 178.—. osztr.-magyar bankrészv. 58.59, cs. k. arany 5.77, német bankváltók 58.05. Javult.

Esti tőzsde.

Bécs, okt. 23. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Daczára a kielégitő külföldi jegyzéseknek az esti tőzsde gyengébb irányban nyilt meg. A főüzlet osztrák hitelrészvényekben volt, melyek kedvezőtlen jelentésekre a czukorpiaczról az arbitrage és helyi üzérkedés által nagyon kináltattak és estek. Ennek következtében a többi bankértékek is gyengültek, csak vasutak gyengültek kevesebbet, mert kevéssé kerestettek. Járadékok stagnáltak. Zárlatig nem állott be javulás. Osztrák hitelrészvények rohamosan estek 289 30-ról 288.30-ig. Jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 289.25, *magyar hitelbank* 289 50, angol-osztrák bank 106.20, uniobank 89, osztrák tartományi bank 104.30, osztrák-magyar államvasut 301.25, Károly Lajos vasut 271.75, alpesi bányatársaság 53, májusi járadék 80.95, *magyar 4%-os aranyjáradék* 93.37, török dohányrészvény 125 50.

5 óra 30 perczkor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 288.30, *magyar hitelbank* 289, angol-osztrák bank 106, uniobank 88.50, bankegyesület 104, osztrák tartományi bank 103.80, osztrák-magyar államvasut 301.25, Károly-Lajos vasut 271.25, déli vasut 149, alpesi bányatársaság 33, májusi járadék 80.45, *magyar 4 százalékos aranyjáradék* 93.35, török dohányrészvény 125.50, husz frankos arany 9.69½, német birodalmi márka 59.87½.

Az esti tőzsde **zárlata után** jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 288.30, *magyar 4 százalékos aranyjáradék* 93.40.

Az **esti magánforgalomban** jegyeznek; Osztrák hitelrészvény 287.90, *magyar 4%-os aranyjáradék* 93.35.

Praemiumüzlet a bécsi értéktőzsdén.

Bécs, okt. 23. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A dijtételek valamivel olcsóbbak. Osztrák hitelrészvény 2½—3 frt. nyolcz napra 6½—7 forint, egy hóra 14—15 forint, három hóra 25—26 forint; osztrák-magyar államvasut egy hóra 9—10 frt, Károly-Lajos vasut egy hóra 9—10 frt, déli vasut egy hóra 7—7½ frt, *magyar 4%-os aranyjáradék* egy hóra 1½—1¾ százalék, három hóra 2¾—3 százalék.

Magánkamatláb: Első helyi váltóra 3⅞—4⅛ százalék, távolabbi látra és domiczil váltóra 4¼—4⅜ százalék.

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, okt. 23. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Magasabb amerikai jegyzések a mai forgalomnak is igen szilárd irányt kölcsönöznek; azonban ismét csak buzában. Tavaszra volt nagyobb üzlet és ára, daczára a nagy kinálatnak, kissé emelkedett. *Buza* őszre 8.34—8 37 frton köttetett, tavaszra indult 8.69 frton, köttetett 8.72 frtig, ismét esett a megnyitási árfolyamra és zárul szilárdan 8.71 frton mint pénz. *Rozs* őszre jegyez névleg 7.15—7.20 frtot, tavaszra 7.48 frton köttetett. *Zab* őszre jegyez 6.80—6.82 frtot, tavaszra ma igen kináltatott és és 6 92 frttól 6.89 frtig jött forgalomba. *Tengeri* május—juniusra 6.34—6.35 frton köttetett. Felmondatott ma 7000 mm. *zab.*

Szesz ma valamivel gyengült. Kész gabonaáru jegyez 29 frt mint áru.

Délután az üzérkedés lehangolt volt és eladásra hajlandók, mert az illetékes európai piaczok lanyhább magatartást mutatnak. Az irány lanyhább és az árfolyamok mérsékelten gyengültek. Végül zárulnak: *Buza* őszre 8.33—8.35, tavaszra 8.67—8.69, *rozs* őszre 7.10—7.12, tavaszra 7.45—7.47, *zab* őszre 6.80 inkább áru, tavaszra 6.88—6.90, *tengeri* május—juniusra 6.33—6.35.

Kész buzában volt némi forgalom, eladatott: *Zentai* 1500 mm. 73—75 k. és *verbászi* 1000 mm. 73 k, mindkettő 8.35 frt három hóra Bécs.

KÜLFÖLDI ARUTOZSDÉK.

Berlin, okt. 23. *Buza* és *olaj* csendes. *rozs* szilárd, *zab* nyugodt *szesz* bágyadt.

Páris, okt. 23. *Buza* és *olaj* csendes, *liszt* nyugodt, *szesz* tartós. Időjárás: szép.

London, okt. 22. *Buza* csendes, egész üzlettelen és ára változatlan; *liszt* renyhe, *zab* szilárd, *árpa* és *tengeri* csendes, tartott. Malátaárpa üzlettelen. — *Olaj* helyben 26. — Felhoz tal: Buza 11,240, árpa 7430, zab 14,910 quarter. — Időjárás: pompás.

Newyork, okt. 22. (Kabelsürgöny.) Gyapot Newyorkban 9⅞, Neworleansban 9 9/16. Petroleum finomitott 70° Abel Test Newyorkban októberre 8 — Philadelphiában októberre 8. — Nyers petroleum 6⅝. United pipe line certificates 71⅞. — Liszt 3.35. — Piros őszi buza helyben 87½ (= 7.97 forint), októberre névleg —.— (—.— frt), novemberre 85⅝ (= 7.78 frt), deczemberre 87⅛ (= 7.93 frt.) 100 kilokint. Tengeri 60. — Czukor (Fair bank jegyü) —.—. Czukor. (Fair refining Muscovados) 4.97½ Rio kávé 9.90. — Zsir (Wilcox jegyü) 8, (Fairbank jegyü) 8.07. Gabonafuvardij imperial-quarterenkint Észak-Amerikából az angol kikötőkbe és az ezekkel egy magasságon fekvő kontinentális kikötőkbe 4.— (= 1.08 frt 100 kilokint.) Napi felhozatal gyapotból 39,000 bál.

Külföldi árutőzsdék zárlata.

Gabonaszállitásidij waggonrakományokban 100 kilónkint értendő. Bevitelivám Nemetországba 100 kilo buzáért, rozsért és zabért 1 márka, árpáért, tengeriért s bükkönyért 1 márka, lisztért 3 márka, malátáért 1.20 márka. Beviteli vám a Svájczba 100 kilo gabonáért 0.30 frank, malátáért 0.60 frank, lisztért 1 frank. Átszámitási árfolyam a német piaczokra 100 márka vista 59 forint 85 kr. Pársra 100 frk vista 48 frt 40 kr.

Október hó 23.	Árfolyam	Budapesti egyenleg	Különbözet a utolsó zárlathoz képest osztr. értékben
PARIS.			
Buza folyó hóra	21.10	10 21	—.—
— novemberre	21.30	10.31	+ 0.02
— novembertől 4 hóra	21.75	10.53	+ 0.08
— első 4 hóra	21.80	10 55	— 0.05
Liszt folyo hóra	45.40	13.82	— 0.06
— novemberre	45.75	13.92	— 0.02
— novembertől 4 hóra	45.80	13.94	— 0.06
— első 4 hóra	46 —	14.—	— 0.03
Olaj folyó hóra	67.50	32.67	+ 0.12
— novemberre	67.25	32.55	— 0.12
— november-deczemberre	67.50	32.67	— 0.12
— első 4 hóra	69.50	33.54	—.—
Szesz folyó hóra	46.75	24.64	+ 0.26
— novemberre	46.50	24.51	+ 0.13
— november-deczemberre	46.50	24.51	+ 0.12
— első 4 hóra	46.75	24.64	+ 0.26
Szállitási dij: Budapestről	8.27	3.93	
— » Bécsből	7.87	3.74	
BERLIN.			
Buza októberre-novemberre	149.—	8.92	+ 0.03
— április-májusra	159.25	9.53	+ 0.01
Rozs októberre	144.—	8.62	+ 0.03
— április-májusra	137.50	8.23	+ 0.05
Zab októberre	132.—	7.90	— 0.09
— április-májusra	128.50	7.69	—.—
Olaj októberre	50.40	30.10	—.—
— április-májusra	52.20	31.24	—.—
Szesz októberre	46.40	27.77	— 0.17
— április-májusra	47.—	28.13	— 0.11
Szállitási dij: Budapestről	3.93	2.30	
— » Bécsből	3.24	1.90	
STETTIN.			
Buza október-novemberre	150.—	8.98	—.—
április-májusra	160.—	9.57	—.—
Rozs oktobar-novemberre	134.50	8.04	—.—
— április-májusra	135.—	8.08	—.—
Olaj október-novemberre	50.—	29.93	—.—
— április-májusra	51.50	30.82	— 0.30
Szes kész szállitásra	45.50	27.23	+ 0.06
— októberre	45.60	27.29	— 0.42
— októbe-novemberre	45.70	27.35	—.—
— április-májusra	47.—	28.13	—.—
Repcze	—.—	—.—	—.—
Szállitási dij: Budapestről	4.81	2.80	
— » Bécsből	3.62	2.10	
KÖLN:			
Buza novemberre	15.50	9.28	—.—
— márcziusra	16.30	9.76	—.—
Rozs novemberre	13.40	8.02	— 0.24
— márcziusra	14.10	8.44	—.—
Olaj kész szállitásra	28.—	33.51	—.—
— októberre	27.20	32.56	+ 0.12
Szállitási dij: Budapestről	5.95	3.45	
BOROSZLÓ.			
Buza	15.60	9.34	—.—
Zab	12.90	7.72	—.—
Olaj	44.80	26.81	+ 0.06
Rozs	14.—	8.37	—.—
Repcze	23.60	14.12	—.—
Tengeri	14.50	8.68	—.—
Szállitási dij: Budapestről	2.95	1.71	

KÜLFÖLDI ÉRTEKTŐZSDÉK.

Külföldi értéktőzsdék zárlata.

Az árfolyamok az illető helyi szokványok szerint készpénzben, medióra vagy ultimóra értendők, e szerint a mellékelt paritás is készpénzre vagy medióra illetőleg ultimóra értendő. A készpénz-árfolyamok *K*-val, a medióra *M*-mel, az ultimóra *U*-val vannak megjelölve. Magától értetődik, hogy afenti átszámitásokhoz még a transakczió-költségek, továbbá a medió- és ultimó-árfolyamokhoz azonkivül meg a mindenkori budapesti prolongáczió-tételek is számitásba veendők. A *-gal jelölt értékek a budapesti tőzsdén nem jegyeztetnek. Átszámitási árfolyam 100 márka vista = 59 frt 85 kr. 100 frk vista = 48 40 kr.

Október hó 23.		Árfolyam	Budapesti egyenleg	Különbözet az utolsó zárlathoz képest osztr. é.
PARIS.				
*Franczia 3%-os járadék		78.20	—.—	—.—
» 4½%-os »		109.15	—.—	—.—
Osztrák-magyar államvasut	U	628.—	300.60	+ 0.48
Osztrák déli vasut	U	317.—	148.42	—.—
*Osztrák földhitel-részv.-társaság		—.—	—.—	—.—
*Franczia törleszthető járadék		79.52	—.—	—.—
Magyar 6%-os aranyjáradék	U	—.—	—.—	—.—
Osztrák 4%-os aranyjáradék	U	—.—	—.—	—.—
Magyar vasuti kölcsön	U	—.—	—.—	—.—
Magyar jelzáloghitelbank	K	—.—	—.—	—.—
Bécsi unióbank	K	—.—	—.—	—.—
Magyar 4%-os aranyjáradék	U	78.38	93.50	—.—
Magyar 5%-os papirjáradék	U	—.—	—.—	—.—
Magy. leszám.és pénzv.-bank	K	—.—	—.—	—.—
Magyar országos bank	K	—.—	—.—	—.—
BERLIN				
Osztrák 4.2%-os papirjáradék	K	67.30	80.72	— 0.11
» 5%-os »	K	80.10	96 02	—.—
» 4.2%-os ezüstjáradék	K	68.50	82 23	+ 0.11
» 4%-os aranyjáradék	K	86.20	103.21	— 0.35
Magyar 6%-os aranyjáradék	U	102.50	123.06	— 0.12
» 4%-os »	U	77.70	93.28	—.—
» 5%-os papirjáradék	U	74.1	89.10	+ 0.34
» keleti vasuti kötvények	K	—.—	—.—	—.—
Keleti 5%-os v. elsőbbs. kötv.	K	99.80	119.78	— 0.11
Osztrák hitelrészvény	U	482.—	288.21	—.—
Magyar hitelbank	U	—.—	—.—	—.—
Osztrák-magyar államvasut	U	505.—	302.12	—.—
Osztrák déli vasut	U	251.—	150.—	—.—
Károly-Lajos vasut	U	114.—	272.90	+ 0.24
Kassa-oderbergi vasut	K	61.20	147.—	+ 0.24
*Román vasuti részv.		—.—	—.—	—.—
Orosz bankjegy		207.10	123.95	— 0.24
Váltó bécsi piaczra		166.80	59.88	+ 0.05
*Keleti kölcsön II. kib		60.50	—.—	—.—
Magyar jelzáloghitelbank	K	—.—	—.—	—.—
Magy. leszám. és pénzv.-bank	K	—.—	—.—	—.—
Magyar országos bank	K	—.—	—.—	—.—
FRANKFURT.				
Osztrák 4.2%-os papirjáradék	K	67.25	80.75	+ 0.02
» 5%-os »	K	80.18	96.11	—.—
» 4.2%-os ezüstjáradék	K	68.43	82.15	—.—
» 4%-os aranyjáradék	K	86.43	103.48	—.—
Magyar 6%-os aranyjáradék	U	102.50	123.06	—.—
» 4%-os	U	77.68	93.26	—.—
» 5%-os papirjáradék	U	74.—	88.99	— 0.07
Osztrák hitelrészvény	U	—.—	—.—	—.—
Osztrák-magyar bank	K	—.—	—.—	—.—
Osztrák-magyar államvasut	U	252.—	301.83	— 0.29
Károly-Lajos vasut	U	227.75	273.11	+ 1.19
Osztrák déli vasut	U	124.62	149.04	— 0.58
Erzsébet osztrák nyugoti vasut	K	194.87	233.73	—.—
Magyar-gácsországi vasut	K	142.37	170.87	—.—
Tiszavidéki v. elsőbbs. kötv.	K	—.—	—.—	—.—
Váltó bécsi piaczra		166.95	59.82	— 0.01
4½%-os földhitelint. záloglevél	K	—.—	—.—	—.—
Magy. leszám. és pénzv.-bank	K	—.—	—.—	—.—
Magyar hitelbank	U	—.—	—.—	—.—
Magyar jelzáloghitelbank	K	—.—	—.—	—.—
Magyar országos bank		—.—	—.—	—.—

Berlin, okt. 23. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Fedezésekre szilárd, különösen hitelrészvények. Vasutak általán tartva. Járadékok szilárdak. de csende-

sek. Szerb járadékok élénkek. Később egy roueni koleraesetre elgyengült az irány. Magánkamatláb 3¼%.

Berlin, okt. 23. (Tőzsdei jelentés.) Meglehetős szilárd irányzat mellett hitel és diskontóbankrészvényekben fedezési vásárlások történtek. Vasuti és orosz értékek piaczán nyugalmasabb hangulat volt. Bányaértékek keresettek. Pénz lebonyolitási czélokra bőven. Kamatláb 3¼%.

Berlin, okt. 23. (Utótőzsde.) *Magyar 4%-os aranyjáradék* 77¾ osztrák hitelrészvény 482½, osztrák-magy. államvasut 505, osztrák déli vasut 251½, Károly-Lajos vasut 114.10. Szilárd.

Frankfurt, okt. 23. (Esti tőzsde.) *Magyar 4%-os aranyjáradék* 77.68, osztrák hitelrészvény 239¾, osztrák-magyar államvasut 251.87. Gyengült.

Páris, okt. 23. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Yporti koleraesetekre gyengébb, de zárlat ismét szilárdabb, különösen egyiptomi 312 után 316. Az angol trónbeszédre Rio mozgalmas 352, később javult 360-ig, spanyol 59.93, ottománbank 568—572.50, váltó Londonra 25.21½, rubel 255.50. Magánkamatláb 2½ százalék.

12 óra 35 perczkor jegyeznek: 4½ százalékos franczia járadék 109.12, osztr.-magy. államvasut 626.25, osztrák déli vasut 317.50, olasz járadék 96.50, török vasuti kölcsön 7.95, egyiptomi 313.75, török sorsjegyek 44.25, ottomán bank 572.50—570, Crédit Foncier 1301, osztrák tartományi bank 475, Szuez-részvény 189.7, uj spanyol járadék 60.81.

3 óra 40 perczkor zárulnak: 3% franczia járadék 78.20, 4½%-os franczia járadék 109.15, franczia törleszthető járadék 79.52, *magyar 4%-os aranyjáradék* 78⅜, osztrák-magyar államvasut 628, osztrák déli vasut **317**, ottomán bank **572**. Nyugodt.

London, okt. 23. *Magyar 6%-os aranyjáradék* 102.25, *magyar 4%-os aranyjáradék* 77.50, osztrák aranyjáradék 85, osztrák ezüstjáradék 68, angol consolok **101**, ezüst 50 11. Szilárd.

Newyork, okt. 22. (Kabelsürgöny.) Váltó Berlinre 400 márka után (60 napi látra) 94⅜, váltó Londonra 4.80¾, négyszázalékos tőkesitett kölcsön 1877-ből 120⅜, Erie-vasut 13, váltó Párisra 5.25⅝.

ÜZLETI TUDÓSITÁSOK.

Budapesti husárak.

			— okt. 23.
Ökörhus 100 kilogramm	49	frttól	55 frtig.
Tehénhus 100 kilgr.	45	»	47 »
Borjuhus 100 kilogr. (brutto élősuly)	38	»	42 »
Bivalyhus 100 kilogr.	43	»	47 »
Birkahus 100 kilogr.	34	»	38 »

Marhavásár.

Budapest, okt. 23. (*Braun* József és fia czég jelentése az «Egyetértés» részére.) *Felhajtatott*: 495 drb magyar ökör, 771 drb magyar tehén, 1123 drb szerbiai ökör, 250 drb bivaly és 35 drb bika, összesen 2674 darab vágómarha. — A tulságos nagy felhajtás következtében, de főleg miután jó minőségü marha nagy számban volt felhajtva, ma az üzlet általában véve lanyha és élénktelen irányzat mellett kedvezőtlen hangulatban folyt le. Az egységi árak métermázsánkint 1—2 frttal, sőt másodrendüeknél 2—3 frttól csökkentek. — Megjegyzendő, hogy körülbelől 500 darab el sem adatott. — Következő árakat jegyeztünk:

Magyar ökrökért	48	frttól	55 frtig
« tehenekért	46	»	51½ »
Bivalyokért	43	»	46 »
Bikákért	48	»	49 »
Szerbiai ökrökért	49	»	57 »

métermázsánkint.

A fővárosi vásárigazgatóság hivatalos jelentése szerint a mai marhavásáron állott: 2912 drb nagy és 330 drb apró-marha. Ebből eladatott:

47 drb bika darabja	70	frttól	145 frtig.
1594 drb ökör párja	160	»	350 »
854 drb vágó tehén párja	145	»	300 »
135 drb fejős tehén drbja	75	»	135 »
282 drb bivaly párja	130	»	250 »
300 borju darabja	6	»	16 »
— drb birka párja	6	»	14 »

Bécs, okt. 23. (Távirat.) *St.-marxi szurómarhavásár*. Készletben volt 2362 drb borju, 1946 db élő és 894 db leölt sertés, 8099 db élő és 777 db leölt juh, 106 bárány. A feldolgozott hus 40,100 kilót nyomott. A borju árak a gyenge felhozatal daczára csak keveset javultak. A juh-üzlet lanyha irányban folyt le, az árak 1.50 forinttal estek páronkint. Fizettek borjukért 40—56 forintot, leölt borjukért 48—62 forintot 100 kilogrammonkint, juhokért 11—23 forintot páronkint.

Páris (La Villette), okt. 20. Felhozatott 4017 db szarvasmarha és 24,104 db juh. A szükségletet jóval tulhaladó nagy felhajtás következtében az üzlet nagyon kedvező módon fejlődött és szarvasmarha ára darabonkint 10—15 frankkal, juhoké fél kilóként ujabban 3—4 centim-mel csökkent. Fizettek általán szarvasmarháért 60—82 centime-t, juhokért 70—95 centimet és különösen magyar juhokért, melyekből 5114 db hozatott fel 83—85 centime-t ½ kilóként.

Juhvásár.

Budapest, okt. 23. (Braun József és fia czég jelentése az «Egyetértés» részére.) A te napi birkavásárra felhajtatott 3177 drb. Az üzlet nagyon lanyhán ment és körülbelől 800 darab el sem adatott. — Következő árakat jegyeztünk: páronkint 7 frttól 17 frtig, métermázsánkint 32 frttól 38 frtig.

Pozsony, okt. 23. (Távirat.) A mai *juhvásárra* 6752 drbot hajtottak fel. A vásár kedvezőtlen párisi jelentések következtében nagyon lanyha volt. Vevők elegendő számban érkeztek, de vételkedv nem mutatkozott. Kivitelre szánt áru 17—22 frton, silányabb minőségü 8—16 frton, czik-juh 14—20 frton kelt páronkint. — A mai *bécsi juhvásárra* 8099 drbot hajtottak föl.

Lóvásár.

Budapest, okt. 23. A ma megtartott lóvásárra felhozatott 405 drb ló, ebből eladatott: átiratás mellett 110 drb, uj lólevél mellett 33 drb, melyből a bécsi vágóra ment 23 drb. Az árak közönséges lovakért 17—52 frtig, jobb kocsilovakért 74—175 frtig darabonkint.

GAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK.

* **Az állategészségügy állása** a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium értesitése szerint október 14-től október 21-ig következő volt: I. *Keleti marhavész* Magyarország, Fiume és környéke, ugy nemkülönben Horvát-Szlavonország egész területe ez idő szerint vészmentes. II. *Lépfenében* elhullott összesen 55 db szarvasmarha, 12 db bivaly, 10 db ló és 24 db sertés. III. *Takonykór* miatt kiirtatott összesen 30 db ló. IV. Orbánczban elhullott 128 db sertés. V. *Rühkórban* 1 ló kezeltetik. VI. *Tüdővészben* elhullott 3 darab szarvasmarha; 11 darab szarvasmarha gyógykezeltetik. VII. *Himlőben* elhullott 116 darab juh és 355 darab juh gyógykezeltetik. VIII. *Száj- és körömfájás* miatt 16 db juh gyógykezeltetik, azonkivül Budapest fővárosban a kőbányai sertés-vesztegló-intézetben a Szerbiából szállitott sertések közt is konstatáltatott. IX. *Veszettség* miatt 5 db szarvasmarha kiirtatott. *Romániában*: Megszünt a marhavész Salageni községben (falcini ker.); veszélyes helyek: Saveni, Hudestimare (Alba-pusztán), Darabania, Oroftiana, Pomárla (Popenii pusztán) és Horodistea (Crainiceni pusztán), mind a dorohoi kerületben. Európa többi államai — Orosz- és Törökország kivételével — a marhavésztől mentesek.

NAPIREND: Október 24-én.

Naptár: Péntek. — Római kath.: Ráfáel főangyal. — Prot.: Szalóme, Fortunatus. — Görög-orosz: (okt. 12.) Próbus. — Zsidó: (markesván 5.) — Nap kél 6 ó. 34 p., nyug. 4 ó. 54 p. — Hold kél 11 ó. 19 p. d. e., nyug. 8 ó. 42 p. este.
Pénzügyminiszter fogad d. u. 3—4-ig.
Honvédelmi miniszter fogad d. u. 4—5-ig.
Horvát miniszter fogad d. e. 10-től d. u. 2-ig.
A képviselőház ülése d. e. 10 órakor.
A fővárosi középitési bizottság ülése d. u. 5 órakor az uj városház ügyosztályi termében.
Ellenőrzési szemle a közös hadseregbeli tengerészet, egészségügyi csapatok, egészségi intézethez, ruhatári és élelmezési osztályhoz tartozó legénységgel reggel 8 órakor az üllői-uti laktanyában.
Krisztus a Kalvárián Munkácsy képe a műcsarnokban d. e. 9-től d. u. 15-ig és este 16—9. Belépti dij 1 frt.
Országos képtár az akadémia palotájában d. e. 9-től d. u. 1.
Muzeumban: régiségtár d. e. 9-től d. u. 1.
Egyetemi füvészkert az üllői-uton ünnepnapok kivételével naponként látható d. e. 8—12 és d. u. 2—4.
Müszaki iparmuzeum a kerepesi-uton (Beleznay-kert) nyitva d. e. 9-től 1-ig.
Akadémiai könyvtár d. u. 3—7.
Egyetemi könyvtár d. u. 3—7-ig.
Muzeumi könyvtár d. e. 9 d. u. 1 óráig.
Állatkert nyitva egész nap.

Kivonat a hiv. lap okt. 23-i számából.

Árverés a fővárosban. Fuchs A. G. 864 forintra becs. ingóságai okt. 28 (Károly-körut 9).

Árverések a vidéken. Bay Károly 8278 frtra becs. ingóságai okt. 28 Beregszász. Rott Fülöp 2167 forintra becs. ingóságai nov. 4 Kula. Dőry Ádám 7118 forintra becs. ingóságai nov. 6 Kuti-Puszta (Moór). Miklósi Zsigmond 1734 forintra becs. ingatl. nov. 12 Géres (Szatmárnémeti). Kovács György 626 forintra becs. ingatl. november 5 Balassa-Gyarmat. Neumann Sámuel 426 frtra becs. ingatl. nov. 27 Taksony (pestv. tvszék). Szuhányi Sándor 2525 frtra becs. ingóságai nov. 4 Hirip (Szatmár). Kovacsik János 4798 forintra becs. ingatl. november 5 Nagy-Lak (Makó). Fritz András 5521 forintra becs. ingatl. decz. 20 Fehértemplom. Becker Mária 2557 forintra becs. ingatl. nov. 28 Sajtény (Makó). Becker Ferencz 458 forintra becs. ingatl. decz. 15 Fehértemplom.

Szerkesztői üzenetek.

M. H. *Debreczen*. Köszönjük. Szivesen vesszük. — **Theol. ak. polgárok.** *Pozsony*. Az inkriminált szavak, — mint az idéző jelekből is kitünik — nem tőlünk erednek. Mi csupán szószerinti tudósitást adtunk, feleljen róla az illető szónok. — **Fidelis.** Az efféle «visszapillantó» lajstromok kivül esnek szerkesztési programmunkon. — **«Egyetértés»**, szegedi általános iparmunkásképző és betegsegélyző egyesület elnöksége, *Szeged*. A nyilatkozat egy vidéki lapban már megjelent és nem érezhetjük magunkat kötelezve azt ezek után közzé tenni. — **R. Zs.** *Mágocs*. Ha az illető czikkek, melyeket az árus heti piaczokon kirakott, a háziipar körébe tartoznak, akkor más községekben továbbra is árulhatók; ha pedig az illető áruk a közönséges kereskedelmi czikkek körébe tartoznak, az elárusitó csak állandó tartózkodási helyén, illetőleg ennek heti piaczain rakodhat ki, más községek hetivásáraira *nem* mehet.

IDEGENEK NÉVSORA.

Nemzeti szálloda.
Ádám L. Nagykőrös
Batka F. Pápa
Hanisz I. Gyöngyös
Thaly L. Veszprém
Strassberger M. Bécs
Lakics M. Mitrovicza
Schwarz F. Győr

Pannonia szálloda.
Farkas V. Poroszló
Szabó M. Karczag
Hüke G. P.-Süly
Petőcz G. Pozsony
Tóth B. Jászberény
Gaba K. Komárom
Gundy M. Söösd
Hensel V. Drezda
Piacsek A. Ercsi
Lefkovics M. M.-Vásárhely
Woschnitz A. Losoncz
Löffner I. Kassa
Schönbeck M. Esztergom
Grau H. Kolozsvár
Papp M. Kolozsvár
Nagy M. Kolozsvár
Buzesko I. Kolozsvár
Burgetti F. Vadkert
Kohn E. Putnok
Spitzer A. Pozsony
Egi F. Rusvár
Gerdenics I. Fehérvár
Vastag L. Simoni
Rusz I. Nagylak

Páris szálloda.
Hoos E. Busty háza
Kondor J. Gyarmat
Mirza I. Kolozsvár
Lisznyai F. Nagykőrös
Bauer L. Kecskemét
Kaufmann I. Nagykároly
Knapp H. Nyitra
Löwi E. Bécs
Teh C. Bécs
Sommer A. Bécs

Schmidt-Orient szálloda.
Récsay L. Pozsony
Müller E. Bécs
Strnád E. Báttaszék
Hollóska I. B.-Gyarmat
Horváth G. Sut
Dudás Gy. Zenta
Dr. Materny J. A.-Szántó
Wunsan V. Debreczen
Dörr S. Ujegyház
Szolnay I. Marosvár
Braun H. Bécs
Seybold J. Magyaróvár
Opal O. Zalalövő
Fischer M. Kolozsvár
Flammer J. Bécs
Neuperg E. Trieszt
Rózsa F. Kunszentmiklós
Szentmiklósy D. Komárom
Borosy J. Gyöngyös
Hubert V. Szabadka
Singer S. Szabadka
Bleiweis Gy. M.-Vásárhely

Vadászkürt szálloda.
Hámos L. Beszéte
Mukits I. Szabadka
Major L. Ó-Gyalla
Nyers L. Kalocsa
Hammel N. Bécs
Felsenburg H. Bécs
Berényi A. Bécs
Szalay L. Bécs
Reichenbach Bécs
Pollak E. Bécs
Haselhofer A. Bécs
Göber Zs. Bécs
Warninghaus E. Hannover
Wodnánszky K. Koblenz
Schlesinger P. Berlin

Aranysas szálloda.
Balogh I. Szabadszállás
Högyesi Zs. Dombovár
Tóth Cs.-né Mezőtúr
Tóth M.-né Szolnok
Fejér I. Körösladány
Fried A. Szikszó

Budapest szálloda.
Bécsi utcza.
Sunk M. Esztergom
Schuler F. Fehérvár
Goldstein J. Arad
Pálinkás A. Ákos
Wujtatkovich J. Mitrovicza
Hirschler Gy. Mannheim
Wein L. T.-Szell

Erzsébet szálloda.
Gulifay A.-né Ercsi
Dobos I. Czegléd
Kovács A. Terehegy
Sipos P. Fóth
Illés B. Győr
Dr. Schwetz A. Bonyhád
Nagy A. Kolozsvár
Franzl Gy. Bécs
Uhlfelder I. Fuerth
Morvay F. Szaporcza
Koráni K. Bezdán

Európa szálloda.
Drey S. és I. München
Büttner H. B.-Ayres
Prince V. Hollandia
Jurgens H. Hollandia
Dr. Reitzer A. Bécs
Kukuis K. Bécs
Ecroyd H. Sheffield
Brason E. Bécsujhely
Kohn D. Bécs
Groak I. Miskolcz

Fehérló szálloda.
Tóth P. Kunszentmiklós
Somogyi A. Bánság
Bittner P. Félegyháza
Beslin Gy. Ada
Fehér A. Nagyvárad
Hegedüs V. Salgótarján
Homoky E. Hévviz
Manner A. Bécs
Rátkay L. Szőllős-Györk
Schönfeld F. Jászberény
Novelli S. Bécs
Gratka M. Gyöngyös
Bernhardt A. Bécs
Banatz D. Arad
Schwartz A. Gödöllő
Leopold A. Mácsa
Kaunitzer M. J.-Egyház
Kemény L. Nagyvárad
Bleier I. Szekcső
Reiner A. Kanizsa

Hungária szálloda.
Nyáry B. br. Ipolyság
Széchenyi D. gr. Horpács
Blache P. Páris
Stompf Gy. Tiszaeszlár
Partan A. Bécs
Tafler R. Bécs
Hartstein P. Debreczen
Stammer S. Szentes
Farkasdy F. Szentes
Fekete M. Szentes
Szabó M. Szentes
Dr. Adler A. Nagykároly
Dr. Szilágyi M. Zombor
Pólya F. Szentes
Balázsovits N. Szentes
Magyar I. Szentes
Láposy I. Tiszaeszlár
Schönbeck M. Milánó
Ottolenghi V. Milánó
Dr Roheim M. Mohács
Lloyd F. London
Götl N. Debreczen

Holzwarth-Frohnerszáll.
Wolfinger L. Tata
Dr. Ixl Miskolcz
Máriassy A. Mihályfalva
Dr. Kirtz Nagyszombat
Stadhalter I. Besztercze
Ganzwohl J. Bécs
Sauer A. Bécs
Mandovszky S. Boroszló
Breuer I. Szolnok
Lipnicker I. Eszék
Glücksthal S. T.-Szentmárton
Pilcz I. Warnsdorf
Trostler M. Szucsány
Spitzer G. Prága
Lehmann I. Prága
Leder F. Prága

Marchall-szálloda az „Angol királynőhez"
Ratibor V. hg. és hgné Raden
Hohenlohe hg. Bajorország
Vass I gr. Erdély
Esterházy F. gr. Devecser
Pálffy H. grné Pozsony
Migazzy V. gr. A.-Maróth
Vay D. br. nejével Pozsony
Apor C. br. M.-Vásárhely
Kemény K. br. Erdély
Berg V. br. Szegzárd
Ernyei G. M.-Bél
Neppel F. Nagyabony
Gratzer I. Bécs
Tichy S. Radvány
Lazarovitsch I. B.-Bánya
Dobosy L. Hódmezővásárhely
Rohustam L. Fürth
Szilovizky P. Zólyom
Kohn M. Bécs
Mravits I. Farkasd

Magyar király szálloda.
Vozáry I. Temesvár
Groó V. Rimaszombat
Preszler I. B.-Szentlászló
Regéczy M. Kisbér
Szirányi Gy. Komját
Kosovits M. Ikrény
Bluth F. Iserlohn
Kuhlmann R. Iserlohn
Igletias R. San-Jose
Tempes E. Bécs
Reiner I. Baja
Reiner M. Eger
Picard S. Páris
Schwabacher D. Stuttgart

Felelős szerkesztő: **Csávolszky Lajos.**

SZINHÁZAK ÉS MULATSÁGOK.

NEMZETI SZINHÁZ.
Évi bérlet 125. Havi b. 14.
Budapest, okt. 24-én.
Harmadszor:
NÓRA.
Eredeti dráma 4 felvonásban.
Irta Csiky Gergely.
Személyek:

Lotharingi hg	Egressy
Sinzendorf	Gyenes
Szerémi L.	Nagy I.
Maróthy M.	Bercsényi
Folkus B.	Hetényi
Özv. Szeréminé	Felekiné
Morgan Leo	Ujházi
Nóra	Helvey L.
Albano hg	Pintér
Lujza	Szacsvayné
Roland	Horváth
Arnold gróf	Mészáros
Wratizlaw	Gabányi
Mangold	Vizvári
Gastelli grófné	J. Gaál I.
Dahlenberg	Békessy I.
Testőrtiszt	Faludi
Őrtiszt	Császár
Inas	Szilágyi

Kezdete 7 órakor.
Holnap, október 25-én,
UGYANEZ.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Budapest, okt. 24-én.
Az operaház zárva.
Holnap, október 25-én,
bérletfolyamban:
A sevillai borbély.
Ezzel:
Renaissance.

NÉPSZINHÁZ.
Budapest, október 24-én.
Először:
A kék madár.
Operette 3 felv. Irták Duru és Chivot. Forditották Berczik és Rákosi. Zenéjét szerzette Charles Lecocq.
Személyek:

Bricoli	Solymosi
Cavalcanti	Vidor
Beppo	Gergely
Cascarello	Komáromi
Giacomo	Erődi
Maffio	Béni I.
Ascanio	Gyöngyösi I.
Egy jagyző	V. Kovács
Strozzi Szenio	Hegyi A.
Arabella	Sik G.
Róza	Tarnai S.
Mathea	Vasváriné
Vulcanio	Ligeti I.
Piccolo	Kertész I.
Diamonte	Fehér I.
Gaetano	Kun M.
Firulo	Mikei I.
Gioachino	Rónai E.

Kezdete 7 órakor.
Holnap, október 25-én,
UGYANEZ.

VÁRSZINHÁZ.
Budapest, okt. 24-én.
A könyvtárnok.
Vigjáték 4 felvonásban.
Kezdete 7 órakor.

NÉMET SZINHÁZ.
Budapest, okt. 24-én.
Der Raub der Sabinerinnen.
Bohózat 4 felvonásban.
Kezdete 7 órakor.

ORPHEUM nagymező-utcza 17.

Esetleges *tévedések és csalódások* meggátolása szempontjából van szerencsém a t. cz. *közönségnek* tudomására hozni, hogy ugy *téli mint nyári helyiségeim jövőben nagymező-utcza 17. sz. a lesznek.*
E hó 25-én lép fel először Hoefen. k. a. német énekesnő, 29-én les soeurs Mártens (8 hölgy.)
Brothers Dare, amerikai testgyakorlók első fellépte. — **Steward H. Dare**, egycsontu recktornász. **Thomas A. Dare**, mimikus és clown. — **Mr. Leon és Miss Leonce**, velocipedista s equilibrista pár fellépte. — **Mr. Vox**, a leghirnevesebb ventriquoitas fellépte. — **Mdm. Ellie Stuard**, trapéz művésznő. — **Mr. Wilson** mutatványai a függő gyürükkel, valamint **Sign. Wallis**, lyrikus énekes fellépte. — **Miss Aida**, a sodronykötél csodája. — **Sign. Ugaldini**, konczertfestő. — **Miss Adrienne Ancion**, az elragadó szépségü jelmez-művésznő. — Október 16-án az **Armanini művész-család** jeles mandolin-művésznek fellépte. — **Steidler József és Spira I.**, komikusok. — **Pittner Fánni** k. a., bécsi énekesnő fellépte. Somossy Károly, igazgató.
A t. cz. látogatókat figyelmeztetem, hogy esténként minden tag csak egyszer lép fel, ennélfogva a műsor igen érdekes.
Jegyelárusitás a pénztáron kivül kizárólag H. Bárdos Károly dohánytőzsdéjében, sugárut 52.

FEUCHTINGER JÁNOS
11320 **KONCERT-CSARNOKA**
a «kék macskához» király utcza
MA Eljegyzés a Turfon. — Die bekehrten Simandeln. Az összes művészek fellépte. — Kezdete 8 órakor. Előkészület tétetik «Egy Korinthusi menyegző.»

Pruggmayr József TÉLI ORPHEUMA
Hajós-utcza 27. (a hajdani Hermina-szinház)
Ma és naponta nagy nemzetközi művész-előadás.
Fellépte a «Pflasterer» Fratelli Semelini, komikus zenészeknek, ugyszinte az összes szerződött tagoknak.
Helyárak: Páholy 5 személyre **5 frt.** — Páholy ülés **1 frt.** — Rezervált hely 80 kr, elővételnél 70 kr. — Karzati vagy földszinti belépti 50 kr, előre vételnél 40 kr.
A t. cz. közönség kényelmére jegyeladás előre: A sugár-ut 26. számu tőzsdében. — A Páris szállodai tőzsdében. — A királyutcza 23. számu tőzsdében
Mérsékelt árakkal vasárnap október hó 26-ikán délután 4 órakor nagy nemzetközi művész-előadás. Az összes szerződött tagoknak fellépte.
Walhalla: naponként előadás.

Köszönetnyilvánitás és megnyitási jelentés.
Az általam több éven át bérben birt zugligeti fáczán vendéglőt elhagyván, nem mulaszthatom el hálás köszönetemet nyilvánitani a t. cz. közönségnek, irántam eddig tanusitott szives támogatásáért s ez alkalommal tisztelettel jelentem, hogy a
„Nemzeti Szálloda" éttermét
(Váczi utcza)
átvettem s a mellette levő kávéházi helyiségekben kedden, e hó 28-án délután, egyik legjelesebb nemzeti zenekar közreműködése mellett
SÖRCSARNOKOT
nyitok. Sem fáradtságot, sem költséget nem sajnáltam, hogy helyiségeimet legnagyobb eleganciával rendezzem be s igyekezetem odairányul, hogy izletes ételek és italok valamint gyors szolgálat által a nagyérdemü közönség kegyét magamnak állandóan biztositsam. Midőn végül még különösen hangsulyozom, hogy folytonosan a kőbányai részvény-udvari-sört fogom mérni, valamint hogy helyiségeimbe ugy a váczi- mint az aranykéz-utczából szolgál egy bejárás, ajánlom magamat a közönség pártfogásába.
Tisztelettel **Kukovecz Mátyás,**
11362 a nemzeti szálloda vendéglőse.

IDŐJÁRÁS októb. 23. regg. 7 órakor
Az időjelző-intézet távirati jelentése.

Állomások	Légnyomás mm 700+	Szél iránya és ereje 1—12	A hőmérséklet Celsius-fokban	Csapadék mm	Felhőzet
Arad	65.7	DK 3	+ 5.1	—	◕
Beszterce	—	—	—	—	—
Beszterczebánya	67.8	◎	— 0.8	—	○
Budapest	67.0	NY 1	+ 3.4	—	◑
Csáktornya	65.2	E 5	+ 3.4	—	◑
Debreczen	66.1	EK 1	+ 0.8	—	○
Eger	68.3	ENY 5	+ 5.1	—	○
Eszék	—	—	—	—	—
Fiume	63.7	EK 2	+ 9.1	—	◑
Késmárk	—	—	—	—	—
Keszthely	66.9	EK 1	+ 4.8	—	◑
Kolozsvár	66.7	DNY 2	+ 0.6	—	∞
Magyar-Óvár	68.2	E 1	+ 1.8	—	○
Mármaros-Sziget	67.9	K 1	— 0.9	—	○
Nagy-Enyed	—	K 1	+ 4.0	2	◑
Nagy-Szeben	66.5	DK 1	+ 1.0	1	◑
Nagyvárad	66.4	K 3	+ 4.0	—	◑
Orsova	65.9	◎	+ 2.2	4	●
Pancsova	63.5	K 3	+ 4.5	4	●
Selmeczbánya	70.0	EK 5	+ 0.0	—	○
Sopron	—	—	—	—	—
Szatmár-Németi	67.0	EK 2	+ 1.2	—	○
Szeged	64.7	E 1	+ 4.1	3	◕
Sepsi-Szt-György	—	ENY 4	+ 5.0	—	●
Szolnok	—	—	—	—	—
Temesvár	66.9	E 3	+ 5.0	4	◕
Trencsén	67.8	EK 1	+ 2.0	—	○
Ungvár	66.8	E 4	— 0.6	—	○
Zágráb	65.3	EK 2	+ 5.2	—	●
Bécs	68.5	◎	+ 2.8	—	◑
Bregenz	63.8	D 1	+ 6.4	—	●
Lesina	59.0	K 3	+ 10.7	—	◑
Pola	62.5	K 4	+ 8.8	—	◑
Prága	68.5	DK 2	+ 7.2	—	◑

Jelek magyarázata ◎ — szélcsend; ○ — tiszta, derült ◔ — ¼ felhős; ◑ ½ felhős; ◕ — ¾ felhős; ● — borult; ◍ — esős, ▲ — jég; ≡ — köd; ✳ — hóeső; ∞ — göz; ⚡ — zivatar, villám

Áttekintése a mai időjárásnak.

Európában: A nagy légnyomás (770) a Kárpátok közelében, a depresszió (758—579) Dél-Olaszországban van. Az idő a kontinens északi részeben derült, délen változó, helyenkint esővel.

Hazánkban: Északkeleties, mérsékelt szelek mellett a hőmérséklet északkeleten kisebb, a légnyomás itt nagyobb lett. A déli kisebb rész kivételével az idő többnyire derüs, száraz, északon és a Kárpátok közelében éjjel dér- és gyenge fagygyal. Az idő ismét változó jelleget ölt s jövőre több csapadékkal lesz, kevés hőváltozással.

Kilátás a jövő időre.

Hazánkban: Délen borus, északon változó idő várható, ott több itt kevesebb csapadékkal, kevés hőváltozással.

VIZÁLLÁS 1884. októb. 23.

Névszerint	Méter 0 fölött	alatt	Változik	Névszerint	Méter 0 fölött	alatt	Változik
Duna				**Tisza**			
Pozsony	2.48	—	apadó	M.-Sziget	1.08	—	apadó
Komárom	2.55	—	áradó	Beregszász	—	—	—
Budapest	2.66	—	áradó	Sárospatak	—	—	—
Mohács	2.85	—	áradó	Szatmár	—	—	—
Vukovár	—	—	—	Tokaj	5.22	—	apadó
Ujvidék	3.10	—	apadó	Szolnok	4.05	—	áradó
Pancsova	2.63	—	apadó	Szeged	3.44	—	áradó
Orsova	3.28	—	áradó	**Körös**			
Dráva				B.-Gyula	0.86	—	apadó
Barcs	1.05	—	apadó	**Maros**			
Eszék	1.98	—	változtl.	Arad	—	40	apadó
Száva				**Béga**			
Mitrovicza	4.28	—	áradó	Temesvár	0.40	—	apadó

Kiadótulajdonos: PALLAS irod. és nyomdai részv.-társaság

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései október 23.

Faj	Irányzat	76 kg frttól	76 kg frtig	77 kg frttól	77 kg frtig	78 kg frttól	78 kg frtig	79 kg frttól	79 kg frtig	80 kg frttól	80 kg frtig	81 kg frttól	81 kg frtig	kg frttól	kg frtig	kg frttól	kg frtig
bánsági buza uj	szilárd	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	——	——	——	——
tiszavidéki «	«	7.70	7.90	7.85	8.—	7.95	8.10	8.05	8.20	8.15	8.30	8.25	8.40	——	——	——	——
pestvidéki «	«	7.60	7.80	7.75	7.90	7.85	8.—	7.95	8.10	8.05	8.20	8.15	8.30	——	——	——	——
fehérmegyei «	«	7.60	7.80	7.75	7.90	7.85	8.—	7.95	8.10	8.05	8.20	8.15	8.30	——	——	——	——
bácskai «	«	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	——	——	——	——
m. északv. «	«	7.50	7.55	7.50	7.65	7.70	7.75	7.80	7.85	7.90	7.95	8.—	8.05	——	——	——	——

(100 kilogrammnak ára)

Gabona	O vagy uj	Faj	Irányzat	Minőségü suly hektoliterenkint	-tól frt	-tól kr.	-ig frt	-ig kr.
rozs	uj	—	szilárd	70—72	6	85	7	10
árpa	«	takarmány	«	60—62	6	25	6	60
«	«	égetni való	«	62—64	6	90	7	90
«	«	sörfőzdei	«	64—66	8	35	9	60
zab	«	—	szilárd	39—41	6	—	6	35
tengeri	ó	bánsági	szilárd	75	6	65	6	70
« «	«	másnemü	«	73	6	60	6	95
« «	«	—	«	—	—	—	—	—
köles	—	—	lanyha	nélkül	6	20	6	50
káposzta-repcze	uj	—	«	—	11	50	12	75
bánsági repcze	«	—	«	—	11	25	12	—

Szokvány gabona, határidőre

Gabona	Irányzat	Határidő	pénz frt	pénz kr.	áru frt	áru kr.
buza	szilárd	tavaszra	8	40	8	41
«	»	őszre	7	85	7	87
tengeri	szilárd	máj.—jun.	5	84	5	85
zab	bágyadt	tavaszra	6	54	6	56
«	»	őszre	6	15	6	18
repcze káposzta	»	aug—szeptemb. 1884	—	—	—	—
	—	—	—	—	—	—
	—	—	—	—	—	—

ÉRTÉKPAPIROK

ÁLLAMADÓSSÁG.		Utolsó árkelet pénz	áru
[M]agyar királyi aranyjáradék adómentes	6%	123.—	123.30
[M]agyar királyi aranyjáradék adómentes 100, 500, 1000	4%	93.35	93.65
Magyar királyi aranyjáradék adómentes 10,000	4%	—.—	—.—
Magyar papirjáradék adómentes	5%	88.85	89.10
Magyar vasuti kölcsön a 120 frt o. ért. (300 frank)	5%	142.75	143.25
Magyar vasuti kölcsön 120 frt egyes darabokban	5%	143.25	143.75
Gömöri államvasuti záloglevelek	5%	—.—	—.—
Magyar 1869. keleti vasut állam-kötv. (elsőbbs.) adóm.	5%	97.—	97.50
Magyar 1873. keleti vasutarany v. ezüstb. (elsőbbs.) adóm.	5%	119.—	119.50
Magyar 1876. keleti vasut állam-kötvény aranyban	5%	104.—	104.50
Magyar királyi nyeremény-kölcsön 100 frt		115.50	116.—
Magyar királyi nyeremény-kölcsön 50 frt		115.—	115.50
Tiszai és szegedi kölcsön	4%	115.50	116.25
1871-iki magyar állam-kölcsön-kötvény font sterlingben	5%	—.—	—.—
1873-ikimagyar állam-kölcsön-kötvény font sterlingben	5%	—.—	—.—
Magyar földtehermentesitési kötvények	5%	100.50	101.25
Magyar földtehermentesitési kötvények 1867. záradékkal	5%	100.—	100.50
Magyar földtehermentesitési kötvények temesi	5%	100.—	100.50
Magyar földtehermentesitési kötvények 1867. záradékkal	5%	99.25	99.75
Magyar földtehermentesitési kötvények horvátországi	5%	100.—	102.—
Magyar földtehermentesitési kötvények erdélyi	5%	100.—	100.50

Értékpapirok		Utolsó árkelet pénz	áru
Magyar országos jelzálog urbéri váltság kötvény (100 frt)	5%	96.50	97.50
Királyi horv.-szlavon jelzálog földváltsági kötvény (100 frt)	5%	—.—	—.—
Szőlődézsmaváltsági kötvény (100 frt)	5%	98.25	98.75
Magyar királyi kamatozó kincstári utalvány 6 hóra (100 frt)		—.—	—.—
Egyesitett államadósság papirban május—nov.	4²⁄₁₀%	80.85	81.15
Egyesitett államadósság papirban febr.—aug.	4²⁄₁₀%	80.85	81.15
Egyesitett államadósság ezüst kamat január—julius	4²⁄₁₀%	81.90	82.15
Egyesitett államadósság ezüst kamat április—október	4²⁄₁₀%	81.90	82.15
Osztrák aranyjáradék adómentes	4%	103.—	103.25
Osztrák papirjáradék, adómentes	5%	95.75	96.—
Osztrák államadósság, kisorsolással 1854-iki á 250 frt p. p.	4%	124.50	125.50
Osztrák államadósság, kisorsolással 1860-iki á 500 frt o. é.	5%	135.—	135.75
Osztrák államadósság, kisorsolással 1860-iki á 100 frt o. é.	5%	142.—	143.—
Osztrák államadósság, kisorsolással 1864-iki á 100 frt o. é.		172.50	173.50
Osztrák államadósság, kisorsolással 1864-iki á 50 frt o. é.		171.—	172.—
Pest város kölcsöne 1870-ből adómentes	6%	105.75	106.25
Pest város kölcsöne 1871-ből adómentes	6%	106.—	107.—
Budapest főváros 1880-iki kölcsöne adómentes	5%	98.75	99.50
Szerbiai nyeremény-kölcsön 100 frank	3%	32.75	33.25
Bécs város nyerem. kölcsöne 1874-ből		123.50	124.—

Osztal. 1883-ra	ÉRTÉKPAPIROK	Befiz. frt	Utolsó árkelet pénz	áru
	RÉSZVÉNYEK. a) Bankok.			
12.—	Ált. magyar municipalis hitelint.	200	—.—	—.—
6.—	Angol-osztrák bank	120	—.—	—.—
8.—	Budapesti bankegyes.-részv.-társ.	100	109.50	110.—
——	Horvát leszámitoló bank	200	—.—	—.—
—.—	Iparbank, budapesti	100	—.—	—.—
——	Központi ipartársulati hitelintézet	80	—.—	—.—
19.50	Magyar Általános Hitelbank	200	289.—	289.50
26¼fr	Magyar jelzálog-hitelbank	200	—.—	—.—
13½fr	Magy. jelzáloghitelb. II. kib. id. e.	100	108.75	109.—
5.—	Magyar leszám. és pénzváltóbank	100	85.25	85.50
20 fr	Magyar országosbank részv.-társ.	100	—.—	—.—
14.—	Osztrák hitelintézet	160	288.—	288.50
43.—	Osztrák-magyar bank	600	858.—	863.—
11.—	I. magyar iparbank	150	156.—	158.—
45.—	Pesti magyar kereskedelmi bank	500	611.—	613.—
—.—	Sziszeki hitelbank	100	—.—	—.—
6.—	«Unio» bank	100	—.—	—.—
	b) Biztositó társulatok.			
10.—	Bécsi biztositó társaság	200	240.—	242.—
10.—	Bécsi élet- ésjáradék-biztos. társ.	200	233.—	238.—
152.—	Első magyar ált. biztositó társ.	1000	3470.—	3500.—
5—	Foncière pesti biztositó intézet	103	88.—	88.50
7 fr	Magyar-franczia biztos. társaság	50	195.50	198.—
62.—	Pannonia viszontbiztositó társ.	300	—.—	1000.—
	c) Gőzmalmok.			
50.—	Concordia gőzmalom	500	570.—	575.—
120—	Első budapesti	500	1255.—	1265.—
20—	Erzsébet malom	200	237.—	238.—
40—	Hengermalom	500	560.—	565.—
32.—	Lujza	160	295.—	297.—
40.—	Molnárok és sütők	200	449.—	451.—
100—	Pannonia	1000	1110.—	1130.—
40.—	Viktória	300	390.—	400.—
	d) Közlekedési vállalatok.			
	«Adria» m. tengeri hajózási részv.-t.	200	—.—	—.—
—.—	Alföld-fiumei	200	178.50	179.—
—.—	Arad-Csanádi vasut	100	—.—	—.—
——	Arad-Körösvölgyi vasut	100	—.—	—.—
5—	Báttaszék-dombovári	200	176.50	177.50
——	Déli vasut	200	—.—	—.—
6 fr	Észak-keleti vasut	200	165.50	166.—
——	Erdélyi vasut	200	176.—	177.—
——	Győr-sopron-ebenfurti vasut	200	—.—	—.—
——	Kassa-oderbergi vasut	200	146.75	147.25
——	Magyar-galicziai vasut	200	171.50	172.50
——	M. nyug. v. (székesf.-győr-gráczi v.)	200	171.—	172.—
——	Osztrák-magyar államvasut	200	300.50	301.—
32 fr	Pécs-barcsi vasut	200	—.—	—.—
——	Tiszavidéki vasut	200	250.—	250.50
——	Osztrák dunagőzhajózási társaság	500	535.—	540.—
31.50	[illegible]	500	591.—	593.—

Osztal. 1883-ra	ÉRTÉKPAPIROK	Befiz. frt	Utolsó árkelet pénz	áru
32.—	Pesti közuti vaspálya elv. jegy		390.—	395.—
	e) Takarékpénztárak.			
22.—	Budapest III. kerületi	50	77.—	—.—
6.—	Országos központi	300	445.—	448.—
28.—	Pesti első hazai	1000	5275.—	5300.—
320.	Egyesült Budapest fővárosi	200	442.—	447.—
28.—	Magyar ált. takarékp. részv.-tár.	100	91.—	92.—
	f) Különféle vállalatok.			
4.50	Alagut	105	139.—	141.—
9—	Általános waggon-kölcsönzőtárs.	80	85.50	86.—
8.—	Első magyar üveggyár r. t.	500	—.—	—.—
60.—	Ész.-magyarorsz. e. kőszénb. r. t.	100	—.—	35.—
13.50	Franklin-Társulat könyvnyomda	150	191.—	192.—
—.—	Ganz és társa vasöntöde s gépgy.	400	958.—	960.—
60.—	Gschwindt-féle szeszgyár	200	440.—	445.—
30.—	Gyapjumosó és biz. első magyar	200	265.—	270.—
20.—	Kereskedelmi testület épülete	210	—.—	—.—
30.—	Könyvnyomda «Athenaeum»	150	555.—	560.—
40.—	Pesti könyvny. részvény-társaság	500	920.—	940.—
70.—	Kőszén- és téglagyár (Drasche)	130	170.—	171.—
9.—	Kőszénbánya- és téglagyár ideigl. r.		—.—	—.—
12.—	Nemzetk. waggon-kölcsönző-r. t.	100	97.—	97.50
—.—	Pesti épitő-társaság	85	—.—	—.—
—.—	Rimamurány-salgótarjáni vasmü	100	116.—	116.50
——	« « ideigl. r. j.	50	—.—	—.—
8.—	Salgó-tarjáni kőszénbánya	100	131.50	132.—
20.—	Schlick-féle vasöntöde s gépgyár	200	278.—	280.—
40.—	Serfőzde első magyar	400	865.—	875.—
30.—	Sertéshizlaló	200	320.—	325.—
——	Sóskuti kőbánya	200	68.—	69.—
18.—	Spodium és csontlisztgyár	200	220.—	225.—
1—	Szálloda részvény-társaság	80	96.—	100.—
10.—	Tégla- és mészégető, ujlaki	200	174.—	175.—
—.—	Török bir. dohány-egyedárusági társ.		125.50	126.—
20.—	Téglagyár, kőbányai	160	261.—	263.—
	ZÁLOGLEVELEK.			
	Magy. földhitelintézet papirérték	5½%	101.—	102.—
	Magy. földhitelintézet papirérték	5%	100.50	101.—
	Magy. földhitelintézet papirérték	4½%	93.50	94.—
	Magy. földhitelint. arany v. ezüst	5%	122.50	123.—
	Magyar jelzálogbank	5½%	101.30	101.60
	Magyar jelzálogbank	5%	98.50	99.—
	Kisbirtokosok orsz. földhitelint.	5½%	100.—	101.—
	Osztrák-magyar bank osztr. ért.	5%	101.30	101.65
	Osztrák-magyar bank osztr. ért.	4½%	100.35	100.65
	Osztrák-magyar bank osztr. ért.	4%	95.50	95.75
	Pesti magyar kereskedelmi bank	6%	101.75	102.50
	Pesti magyar kereskedelmi bank	5½%	101.50	102.—
	Pesti magyar kereskedelmi bank	5%	99.—	99.50
	«Albina» takarék-és hitelintézet	6%	100.50	101.50
	Magy. jelz.-hit.-bank nyer. kölcs.	4%	99.75	100.25
	Pesti h. I. takarékp. e. k. kötv.	5%	99.25	99.75
	ELSŐBBSÉGEK			
	Alf.-fiumei v. (n.y.-széki v.) 200	5%	100.—	101.—

ÉRTÉKPAPIROK			Utolsó árkelet pénz	áru
Alföld-fiumei vasut 1874. kib.	200	5%	99.75	100.25
Budapest-pécsi vasut ideiglen jegy		5%	98.—	98.50
Báttaszék-dombovár-zákányi v.	200	5%	99.25	100.25
Dunagőzhajózási társulat	100/200	5%	—.—	—.—
Duna gőzhajózási társaság	300	6%	—.—	—.—
Észak-keleti vaspálya	300	5%	97.—	97.50
Észak-keleti vaspálya (aranyban)	1000	5%	120.50	121.50
Észak-keleti vaspálya (aranyban)	200	6%	127.75	128.50
Ész.-magyarorsz. e. kőszénb. r. t.	200	6%	—.—	—.—
Magyar-galicziai vaspálya	200	5%	98.25	99.25
Magy.-galicziai vaspálya II. kib.	200	5%	96.50	97.—
M. ny. v. (sz.-feh.-győr-gráczi v.)	200	5%	99.75	100.25
Magyar nyugati vas 1874. kib.	2000/1000	5%	99.25	—.—
M. vas. elsőbbs. beruh. aranyb.	200	5%	118.75	119.25
Mármarosi sóvasut r. t. elsőbbs. r.	100		—.—	—.—
I. erdélyi vaspálya	206	5%	97.75	98.25
Győr-sopron-ebenfurti vasut	200	6%	—.—	—.—
Kassa-oderbergi vasut, ezüstben	300	5%	100.50	100.75
Kassa-oderb. v. (eperjes-tarn. v.)	200	5%	99.25	99.50
Kassa-oderb. v. (osztrák vonal)	200	5%	101.—	102.—
Kassa-oderb. v. (magyar vonal)		5%	—.—	—.—
Osztrák-magyar államvasut		5%	—.—	—.—
O.-magy. államv. 1883. kib. 400/2000 m.		4%	—.—	—.—
Szamosvölgyi vasut t. elsőbs. r.			82.50	—.—
Tiszavidéki vasut		5%	105.—	105.25
Budapesti lánczhid	100	6%	103.75	104.25
Lloyd- és tőzsde-épület	100	5%	97.—	97.50
MAGÁNSORSJEGYEK.				
Osztrák hitelintézet			178.25	179.—
Budavárosi sorsjegy			41.50	42.50
Keglevich sorsjegy			19.—	20.—
Magy. sz. korona orsz. vörös kereszt egyl.			7.—	7.50
Osztrák vörös kereszt-egylet			13.—	13.50
Pálffy sorsjegy			37.75	38.75
PÉNZNEMEK.				
Császári királyi arany (vert)			5.76	5.79
Császári királyi arany (kör.)			5.75	5.77
Osztrák-magyar 8 frtos arany			9.68½	9.70
20 frankos arany			9.68½	9.70
20 márka			11.95	11.97
Török aranylira			—.—	—.—
Osztrák- és magyar ezüst			—.—	—.—
Német birodalmi bankjegy 100 márkányi			59.80	59.90
Váltók árfolyama (látra).		Bankkamatláb		
Német bankpiaczok 100 márk		4%	59.85	60.—
Amsterdam 100 hollandi frtért		3%	100.70	100.90
Brüssel 100 frankért		3%	—.—	—.—
Páris 100 frankért		3%	48.40	48.50
Marseille 100 frankért		3%	—.—	—.—
Svájczi pénzpiaczok 100 frankért		3%	48.40	48.50
Zürich 100 frankért		3%	48.40	48.50
London 10 font sterlingért		2%	122.—	122.25
Szentpétervár 100 rubelért		6%	—.—	—.—
Olaszbankpiaczok 100 lirenouve ital.		4%	—.—	—.—

BROCKHAUS'
Kleines
Conversations-Lexikon
in 2 Bänden.
Mit Karten und Abbildungen.
3. Aufl. geb. 15 M.
Weihnachtsgeschenk.

Mindszent ünnepekre 11307
ajánl
sirkoszorukat és kereszteket
stb. természetes és szárított virágokból
izléses készitésben legjutányosabb árakon
FALUDI R.
ÉLŐVIRÁG CSARNOKA
Budapest, koronaherczeg-utcza 6.
Minden a szakmámba vágó munkát, különösen csokrok, koszorúk stb. vidékre a hibátlan megérkezést illető kezesség mellett küldetnek, és mindennemü megbizások a legnagyobb rendben és pontosan eszközöltetnek.

A nekünk bemutatott számtalan megbizható hiteles köszönőiratok folytán ezen intézet legmelegebben ajánlható.
Titkos betegségeket,
hugycsőfolyásokat és sebeket, az önfertőztetés utóbajait, **az elgyengült férfierőt, magömléseket, a bujakórnak utókövetkezményeit, nőknél fehér folyást,** bármennyire is idültek, valamint mindazon **női betegségeket,** melyeknek a **magtalanság** egyik főokozója, és **bőr betegségeket, gyógyit uj gyógymód** szerint biztos sikerrel, **gyorsan és alaposan**
Dr. GARAI ANTAL
orvos, sebész, szülész és szemész tudor, volt cs. k. oszt.-főorvos.
Lakás: Budapest, Terézváros gyár-utcza 7. I. em. bejárat a lépcsőről, a sugár-uttól jobbra a második ház.
Rendel: naponta 10 órától d. e., egész 4 óra délutánig, este 7 órától 8 óráig. Dijazott levelekre a legnagyobb figyelemmel válaszoltatik és gyógyszerekről is gondoskodva lesz. 10000
Nőknek külön váróterem.

MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK.

59738 sz.

Az osztr.-magyar-orosz-kötelék-forgalomban 1883. január 1-től érvényes árudijszabás I. részéhez megjelent a f. é. október 25-től érvényes II. pótlék, mely az érvényesitési határozmányok kiegészitését, az üzletszabályzat póthatározmányainak módositását, a dijszabási határozmányok kiegészitését továbbá az áruosztályozás, illetve a betüsoros árujegyzék s a külön dijszabások névjegyzékének módositását és kiegészitését, valamint a betüsoros állomási névjegyzék helyesbitését s kiegészitését tartalmazza.

E pótlék a m. kir. államvasutak dijszabási osztályában kapható.

Kelt Budapesten 1884. évi október hó 20-án.

Az igazgatóság.

48891 sz.

F. é. november hó 1-től kezdve a m. kir. államvasutak Nagy-Enyed állomásáról Kolozsvár, Maros-Vásárhely és Torda állomásaira valamint viszont 10 napi érvényességgel biró II. és III. osztályu menettérti jegyek fognak következő mérsékelt árak mellett kiadatni, még pedig:
Nagy-Enyedről Kolozsvárra II. oszt. 6 frt 20; III. oszt 4 frt 40
Nagy-Enyedről Maros-Vásárhelyre II. oszt. 5 frt 60, III. oszt 4 frt, Nagy-Enyedről Tordára II. oszt. 3 frt 30, III. oszt. 2.40

Kelt Budapesten, 1884. október 20-án.

Az igazgatóság.

53975 szám.

A f. évi mindszentek napja alkalmából a m. kir. államvasutak városi menetjegy-irodája közreműködésével kéjutazások fognak Budapestre rendeztetni, melyekhez a m. k. államvasutak központi hálózatának összes, továbbá a daljabródi vonal, a magyar északkeleti-, alföld-fiumei-, kassa-oderbergi és első magyar-gácsországi vasut jelentékenyebb állomásairól rendkivül mérsékelt áru II. és III. oszt. menettérti jegyek fognak kiadatni.

Ezen mérsékelt áru menet-térti jegyek f. évi október hó 31-én, valamint az ezen napon a határ állomásokról induló és Budapestre még csak november hó 1-én reggel érkező valamennyi személy- és omnibus vonathoz — gyorsvonatok kivételével — adatnak ki.

A visszautazás f. é. november hó 1-én délutántól kezdve közlekedő valamennyi személy- s omnibus vonattal — gyorsvonatok kivételével — bezárólag f. é. november hó 9-ig történhetik. A városi menetjegy iroda a fenti kedvezmény alapján Budapestre utazók érdekében több mulatóhelyek tulajdonosainál mérsékelt belépti jegyet, továbbá több helybeli kereskedőnek a bevásárlási árból való megfelelő mérséklést eszközölt ki.

Ezen mérséklések igénybe vételére zsebkönyvalaku szelvényfüzetek szolgálnak, melyek a Budapestre szóló menettérti jegyek váltása alkalmával **dijmentesen** fognak kiszolgáltatni.

A bővebb határozmányok falragasz alaku hirdetményekben foglaltatnak.

Budapest, 1884. október 18-án.

Az igazgatóság.

sek. Szerb járadékok élénkek. Később egy roueni koleraesetre elgyengült az irány. Magánkamatláb 3¼%.

Berlin, okt. 23. (Tőzsdei jelentés.) Meglehetős szilárd irányzat mellett hitel és diskontóbankrészvényekben fedezési vásárlások történtek. Vasuti és orosz értékek piaczán nyugalmasabb hangulat volt. Bányaértékek keresettek. Pénz lebonyolitási czélokra bőven. Kamatláb 3¼%.

Berlin, okt. 23. (Utótőzsde.) *Magyar 4%-os aranyjáradék* 77¾ osztrák hitelrészvény 482½, osztrák-magy. államvasut 505, osztrák déli vasut 251½, Károly-Lajos vasut 114.10. Szilárd

Frankfurt, okt. 23. (Esti tőzsde.) *Magyar 4%-os aranyjáradék* 77.68, osztrák hitelrészvény 239¾, osztrák-magyar államvasut 251.87. Gyengült.

Páris, okt. 23. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Yporti koleraesetekre gyengébb, de zárlat ismét szilárdabb, különösen egyiptomi 312 után 316. Az angol trónbeszédre Rio mozgalmas 352, később javult 360-ig. spanyol 59.93, ottománbank 568—572.50, váltó Londonra 25.21½, rubel 255.50. Magánkamatláb 2½ százalék.

12 óra 35 perczkor jegyeznek: 4½ százalékos franczia járadék 109.12, osztr.-magy. államvasut 626.25, osztrák déli vasut 317.50, olasz járadék 96.50, török vasuti kölcsön 7.95, egyiptomi 313.75, török sorsjegyek 44.25, ottomán bank 572.50—570, Crédit Foncier 1301, osztrák tartományi bank 475, Szuez-részvény 189.7, uj spanyol járadék 60.81.

3 óra 40 perczkor zárulnak: 3% franczia járadék 78.20, 4½%-os franczia járadék 109.15, franczia törleszthető járadék 79.52, *magyar 4%-os aranyjáradék* 78⅛, osztrák-magyar államvasut 628, osztrák déli vasut 317, ottomán bank 572. Nyugodt.

London, okt. 23. *Magyar 6%-os aranyjáradék* 102.25, *magyar 4%-os aranyjáradék* 77.50, osztrák aranyjáradék 85, osztrák ezüstjáradék 68, angol consolok 101, ezüst 50 11. Szilárd.

Newyork, okt. 22. (Kabelsürgöny.) Váltó Berlinre 400 márka után (60 napi látra) 94⅝, váltó Londonra 4.80¾, négyszázalékos tőkesitett kölcsön 1877-ből 120⅝, Erie-vasut 13, váltó Párisra 5.25⅝.

ÜZLETI TUDÓSITÁSOK.

Budapesti husárak.

		— okt. 23.
Ökörhus 100 kilogramm	49 frttól	55 frtig.
Tehénhus 100 kilgr.	45 »	47 »
Borjuhus 100 kilogr. (brutto élősuly)	38 »	42 »
Bivalyhus 100 kilogr.	43 »	47 »
Birkahus 100 kilogr.	34 »	38 »

Marhavásár.

Budapest, okt. 23. (*Braun* József és fia czég jelentése az «Egyetértés» részére.) *Felhajtatott*: 495 drb magyar ökör, 771 drb magyar tehén, 1123 drb szerbiai ökör, 250 drb bivaly és 35 drb bika, összesen 2674 darab vágómarha. — A tulságos nagy felhajtás következtében, de főleg miután jó minőségü marha nagy számban volt felhajtva, ma az üzlet általában véve lanyha és élénktelen irányzat mellett kedvezőtlen hangulatban folyt le. Az egységi árak métermázsánkint 1—2 frttal, sőt másodrendüeknél 2—3 frttól csökkentek. — Megjegyzendő, hogy körülbelől 500 darab el sem adatott. — Következő árakat jegyeztünk:

Magyar ökrökért	48 frttól	55 frtig
« tehenekért	46 »	51½ »
Bivalyokért	43 »	46 »
Bikákért	48 »	49 »
Szerbiai ökrökért	49 »	57 »

métermázsánkint.

A fővárosi vásárigazgatóság hivatalos jelentése szerint a mai marhavásáron állott: 2912 drb nagy és 330 drb apró-marha. Ebből eladatott:

47 drb bika darabja	70 frttól	145 frtig.
1594 drb ökör párja	160 »	350 »
854 drb vágó tehén párja	145 »	300 »
135 drb fejős tehén drbja	75 »	135 »
282 drb bivaly párja	130 »	250 »
300 borju darabja	6 »	16 »
— drb birka párja	6 »	14 »

Bécs, okt. 23. (Távirat.) *St.-marxi szurómarhavásár.* Készletben volt 2362 drb borju, 1946 db élő és 894 db leölt sertés, 8099 db élő és 777 db leölt juh, 106 bárány. A feldolgozott hus 40,100 kilót nyomott. A borju árak a gyenge felhozatal daczára csak keveset javultak. A juh-üzlet lanyha irányban folyt le, az árak 1.50 forinttal estek páronkint. Fizettek borjukért 40—56 forintot, leölt borjukért 48—62 forintot 100 kilogrammonkint, juhokért 11—23 forintot páronkint.

Páris (La Villette), okt. 20. Felhozatott 4017 db szarvasmarha és 24,104 db juh. A szükségletet jóval tulhaladó nagy felhajtás következtében az üzlet nagyon kedvező módon fejlődött és szarvasmarha ára darabonkint 10—15 frankkal, juhoké fél kilóként ujabban 3—4 centim-mel csökkent. Fizettek általán szarvasmarháért 60—82 centime-t, juhokért 70—95 centimet és különösen magyar juhokért, melyekből 5114 db hozatott fel 83—85 centime-t ½ kilóként.

Juhvásár.

Budapest, okt. 23. (Braun József és fia czég jelentése az «Egyetértés» részére.) A te napi birkavásárra felhajtatott 3177 drb. Az üzlet nagyon lanyhán ment és körülbelől 800 darab el sem adatott. — Következő árakat jegyeztünk: páronkint 7 frttól 17 frtig, métermázsánkint 32 frttól 38 frtig.

Pozsony, okt. 23. (Távirat.) A mai *juhvásárra* 6752 drbot hajtottak fel. A vásár kedvezőtlen párisi jelentések következtében nagyon lanyha volt. Vevők elegendő számban érkeztek, de vételkedv nem mutatkozott. Kivitelre szánt áru 17—22 frton, silányabb minőségü 8—16 frton, czik-juh 14—20 frton kelt páronkint. — A mai *bécsi juhvásárra* 8099 drbot hajtottak föl.

Lóvásár.

Budapest, okt. 23. A ma megtartott lóvásárra felhozatott 405 drb ló, ebből eladatott: átiratás mellett 110 drb, uj lólevél mellett 33 drb, melyből a bécsi vágóra ment 23 drb. Az árak közönséges lovakért 17—52 frtig, jobb kocsilovakért 74—175 frtig darabonkint.

GAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK.

* **Az állategészségügy állása** a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium értesitése szerint október 14-től október 21-ig következő volt: I. *Keleti marhavész* Magyarország, Fiume és környéke, ugy nemkülönben Horvát-Szlavonország egész területe ez idő szerint vészmentes. II. *Lépfenében* elhullott összesen 55 db szarvasmarha, 12 db bivaly, 10 db ló és 24 db sertés. III. *Takonykór* miatt kiirtatott összesen 30 db ló. IV. Orbánczban elhullott 128 db sertés. V. *Rühkórban* 1 ló kezeltetik. VI. *Tüdővészben* elhullott 3 darab szarvasmarha; 11 darab szarvasmarha gyógykezeltetik. VII. *Himlőben* elhullott 116 darab juh és 355 darab juh gyógykezeltetik. VIII. *Száj- és körömfájás* miatt 16 db juh gyógykezeltetik, azonkivül Budapest fővárosban a kőbányai sertés-veszteglő-intézetben a Szerbiából szállitott sertések közt is konstatáltatott. IX. *Veszettség* miatt 5 db szarvasmarha kiirtatott. *Romániában*: Megszünt a marhavész Salageni községben (falcini ker.); veszélyes helyek: Saveni, Hudestimare (Alba-pusztán), Darabania, Oroftiana, Pomárla (Popenii pusztán) és Horodistea (Crainiceni pusztán), mind a dorohoi kerületben. Európa többi államai — Orosz- és Törökország kivételével — a marhavésztől mentesek.

NAPIREND: Október 24-én.

Naptár: Péntek. — Római kath.: Ráfáel főangyal. — Prot.: Szalóme, Fortunatus. — Görög-orosz: (okt. 12.) Próbus. — Zsidó: (markesván 5.) — Nap kél 6 ó. 34 p., nyug. 4 ó. 54 p. — Hold kél 11 ó. 19 p. d. e., nyug. 8 ó. 42 p. este.
Pénzügyminiszter fogad d. u. 3—4-ig.
Honvédelmi miniszter fogad d. u. 4—5-ig.
Horvát miniszter fogad d. e. 10-től d. u. 2-ig.
A képviselőház ülése d. e. 10 órakor.
A fővárosi középitési bizottság ülése d. u. 5 órakor az uj városház ügyosztályi termében.
Ellenőrzési szemle a közös hadseregbeli tengerészet, egészségügyi csapatok, egészségi intézethez, ruhatári és élelmezési osztályhoz tartozó legénységgel reggel 8 órakor az üllői-uti laktanyában.
Krisztus a Kalvárián Munkácsy képe a müesarnokban d. e. 9-től d. u. 45-ig és este 46—9. Belépti dij 1 frt.
Országos képtár az akadémia palotájában d. e. 9-től d. u. 1.
Muzeumban: régiségtár d. e. 9-től d. u. 1.
Egyetemi füvészkert az üllői-uton ünnepnapok kivételével naponként látható d. e. 8—12 és d. u. 2—4.
Müszaki iparmuzeum a kerepesi-uton (Beleznay-kert) nyitva d. e. 9-től 1-ig.
Akadémiai könyvtár d. u. 3—7.
Egyetemi könyvtár d. u. 3—7-ig.
Muzeumi könyvtár d. e. 9 d. u. 1 óráig.
Állatkert nyitva egész nap.

Kivonat a hiv. lap okt. 23-i számából.

Árverés a fővárosban. Fuchs A. G. 864 forintra becs. ingóságai okt. 28 (Károly-körut 9).

Árverések a vidéken. Bay Károly 8278 frtra becs. ingóságai okt. 28 Beregszász. Rott Fülöp 2167 forintra becs. ingóságai nov. 4 Kula. Döry Ádám 7118 forintra becs. ingóságai nov. 6 Kuti-Puszta (Moór). Miklósi Zsigmond 1734 forintra becs. ingatl. nov. 12 Géres (Szatmárnémeti). Kovács György 626 forintra becs. ingatl. november 5 Balassa-Gyarmat. Neumann Sámuel 426 frtra becs. ingatl. nov. 27 Taksony (pestv. tvszék). Szuhányi Sándor 2525 frtra becs. ingóságai nov. 4 Hirip (Szatmár). Kovacsik János 4798 forintra becs. ingatl. november 5 Nagy-Lak (Makó). Fritz András 5521 forintra becs. ingatl. decz. 20 Fehértemplom. Becker Mária 2557 forintra becs. ingatl. nov. 28 Sajtény (Makó). Becker Ferencz 458 forintra becs. ingatl. decz. 15 Fehértemplom.

Szerkesztői üzenetek.

M. H. *Debreczen.* Köszönjük. Szivesen vesszük. — **Theol. ak. polgárok.** *Pozsony.* Az inkriminált szavak, — mint az idéző jelekből is kitünik — nem tőlünk erednek. Mi csupán szószerinti tudósitást adtunk, felelejen róla az illető szónok. — **Fidelis.** Az efféle «visszapillantó» lajstromok kivül esnek szerkesztési programmunkon. — **«Egyetértés»**, szegedi általános iparmunkásképző és betegsegélyző egyesület elnöksége, *Szeged.* A nyilatkozat egy vidéki lapban már megjelent és nem érezhetjük magunkat kötelezve azt ezek után közzé tenni. — **R. Zs.** *Mágocs.* Ha az illető czikkek, melyeket az árus heti piaczokon kirakott, a háziipar körébe tartoznak, akkor más községekben továbbra is árulhatók; ha pedig az illető áruk a közönséges kereskedelmi czikkek körébe tartoznak, az elárusitó csak állandó tartózkodási helyén, illetőleg ennek heti piaczain rakodhat ki, más községek hetivásáraira *nem* mehet.

IDEGENEK NÉVSORA.

Nemzeti szálloda.
Ádám L. Nagykőrös
Batka F. Pápa
Hanisz I. Gyöngyös
Thaly L. Veszprém
Strassberger M. Bécs
Lakics M. Mitrovicza
Schwarz F. Győr

Pannonia szálloda.
Farkas V. Poroszló
Szabó M. Karczag
Hüke G. P.-Süly
Petőcz G. Pozsony
Tóth B. Jászberény
Gaba K. Komárom
Gundy M. Söösd
Hensel V. Drezda
Piacsek A. Ercsi
Lefkovics M. M.-Vásárhely
Woschnitz A. Losoncz
Löffner I. Kassa
Schönbeck M. Esztergom
Grau H. Kolozsvár
Papp M. Kolozsvár
Nagy M. Kolozsvár
Buzesko I. Kolozsvár
Burgetti F. Vadkert
Kohn E. Putnok
Spitzer A. Pozsony
Egi F. Rusvár
Gerdenics I. Fehérvár
Vastag L. Simoni
Rusz I. Nagylak

Páris szálloda.
Hoos E. Busty háza
Kondor J. Gyarmat
Mirza I. Kolozsvár
Lisznyai F. Nagykőrös
Bauer L. Kecskemét
Kaufmann I. Nagykároly
Knapp H. Nyitra
Löwi E. Bécs
Teh C. Bécs
Sommer A. Bécs

Schmidt-Orient szálloda.
Récsay L. Pozsony
Müller E. Bécs
Strnád E. Báttaszék
Hollóska I. B.-Gyarmat
Horváth G. Sut
Dudás Gy. Zenta
Dr. Materny J. A.-Szántó
Wunsan V. Debreczen
Dörr S. Ujegyház
Szolnay I. Marosvár
Braun H. Bécs
Seybold J. Magyaróvár
Opal O. Zalalövő
Fischer M. Kolozsvár
Flammer J. Bécs
Neuperg E. Trieszt
Rózsa F. Kunszentmiklós
Szentmiklósy D. Komárom
Borosy J. Gyöngyös
Hubert V. Szabadka
Singer S. Szabadka
Bleiweis Gy. M.-Vásárhely

Vadászkürt szálloda.
Hámos L. Beszéte
Mukits I. Szabadka
Major L. Ó-Gyalla
Nyers L. Kalocsa
Hammel N. Bécs
Felsenburg H. Bécs
Berényi A. Bécs
Szalay L. Bécs
Reichenbach Bécs
Pollak E. Bécs
Haselhofer A. Bécs
Göber Zs. Bécs
Warninghaus E. Hannover
Wodnánszky K. Koblenz
Schlesinger P. Berlin

Aranysas szálloda.
Balogh I. Szabadszállás
Högyesi Zs. Dombovár
Tóth Cs.-né Mezőtúr
Tóth M.-né Szolnok
Fejér I. Körösladány
Fried A. Szikszó

Budapest szálloda.
Bécsi utcza.
Sunk M. Esztergom
Schuler F. Fehérvár
Goldstein J. Arad
Pálinkás A. Akós
Wujtatkovich J. Mitrovicza
Hirschler Gy. Mannheim
Wein L. T.-Szell

Erzsébet szálloda.
Gulifay A.-né Ercsi
Dobos I. Czegléd
Kovács A. Terehegy
Sipos P. Fóth
Illés B. Győr
Dr. Schwetz A. Bonyhád
Nagy A. Kolozsvár
Franzl Gy. Bécs
Uhlfelder I. Fuerth
Morvay F. Szaporcza
Koráni K. Bezdán

Európa szálloda.
Drey S. és I. München
Büttner H. B.-Ayres
Prince V. Hollandia
Jurgens H. Hollandia
Dr. Reitzer A. Bécs
Kukuis K. Bécs
Ecroyd H. Sheffield
Brason E. Bécsujhely
Kohn D. Bécs
Groak I. Miskolcz

Fehérló szálloda.
Tóth P. Kunszentmiklós
Somogyi A. Bánság
Bittner P. Félegyháza
Beslin Gy. Ada
Fehér A. Nagyvárad
Hegedüs V. Salgótarján
Homoky E. Hévviz
Manner A. Bécs
Rátkay L. Szőllős-Györk
Schönfeld F. Jászberény
Novelli S. Bécs
Gratka M. Gyöngyös
Bernhardt A. Bécs
Banatz D. Arad
Schwartz A. Gödöllő
Leopold A. Mácsa
Kaunitzer M. J.-Egyház
Kemény L. Nagyvárad
Bleier I. Szekcső
Reiner A. Kanizsa

Hungária szálloda.
Nyáry B. br. Ipolyság
Széchenyi D. gr. Horpács
Blache P. Páris
Stompf Gy. Tiszaeszlár
Partan A. Bécs
Tafler R. Bécs
Hartstein P. Debreczen
Stammer S. Szentes
Farkasdy F. Szentes
Fekete M. Szentes
Szabó M. Szentes
Dr. Adler A. Nagykároly
Dr. Szilágyi M. Zombor
Pólya F. Szentes
Balázsovits N. Szentes
Magyar I. Szentes
Láposy I. Tiszaeszlár
Schönbeck M. Milánó
Ottolenghi V. Milánó
Dr Roheim M. Mohács
Lloyd F. London
Götl N. Debreczen

Holzwarth-Frohnerszáll.
Wolfinger L. Tata
Dr. Ixl Miskolcz
Máriassy A. Mihályfalva
Dr. Kirtz Nagyszombat
Stadhalter I. Beszterczе
Ganzwohl J. Bécs
Sauer A. Bécs
Mandovszky S. Boroszló
Breuer I. Szolnok
Lipnicker I. Eszék
Glücksthal S. T.-Szentmárton
Pilcz I. Warnsdorf
Trostler M. Szucsány
Spitzer G. Prága
Lehmann I. Prága
Leder F. Prága

Marchall-szálloda az „Angol királynőhez"
Ratibor V. hg. és hgné Raden
Hohenlohe hg. Bajorország
Vass I gr. Erdély
Esterházy F. gr. Devecser
Pálffy H. grné Pozsony
Migazzy V. gr. A.-Maróth
Vay D. br. nejével Pozsony
Apor C. br. M.-Vásárhely
Kemény K. br. Erdély
Berg V. br. Szegzárd
Ernyei G. M.-Bél
Neppel F. Nagyabony
Gratzer I. Bécs
Tichy S. Radvány
Lazarovitsch I. B.-Bánya
Dobosy L. Hódmezővásárhely
Rohustam L. Fürth
Szilovizky P. Zólyom
Kohn M. Bécs
Mravits I. Farkasd

Magyar király szálloda.
Vozáry I. Temesvár
Groó V. Rimaszombat
Preszler I. B.-Szentlászló
Regéczy M. Kisbér
Szirányi Gy. Komját
Kosovits M. Ikrény
Bluth F. Iserlohn
Kuhlmann R. Iserlohn
Igletias R. San-Jose
Tempes E. Bécs
Reiner I. Baja
Reiner M. Eger
Picard S. Páris
Schwabacher D. Stuttgart

Felelős szerkesztő: **Csávolszky Lajos.**

SZINHÁZAK ÉS MULATSÁGOK.

NEMZETI SZINHÁZ.
Évi bérlet 125. Havi b. 14.
Budapest, okt. 24-én.
Harmadszor:
NÓRA.
Eredeti dráma 4 felvonásban. Irta Csiky Gergely.
Személyek:
Lotharingi hg — Egressy
Sinzendorf — Gyenes
Szerémi L. — Nagy I.
Marótby M. — Bercsényi
Folkus B. — Hetényi
Özv. Szeréminé — Felekiné
Morgan Leo — Ujházi
Nóra — Helvey L.
Albano hg — Pintér
Lujza — Szacsvayné
Roland — Horváth
Arnold gróf — Mészáros
Wratizlaw — Gabányi
Mangold — Vizvári
Gastelli grófné — J. Gaál I.
Dahlenberg — Békessy I.
Testőrtiszt — Faludi
Őrtiszt — Császár
Inas — Szilágyi
Kezdete 7 órakor.
Holnap, október 25-én.
UGYANEZ.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Budapest, okt. 24-én.
Az operaház zárva.
Holnap, október 25-én, bérletfolyamban:
A sevillai borbély.
Ezzel:
Renaissance.

NÉPSZINHÁZ.
Budapest, október 24-én.
Először:
A kék madár.
Operette 3 felv. Irták Duru és Chivot. Forditották Berczik és Rákosi. Zenéjét szerzette Charles Lecocq.
Személyek:
Bricoli — Solymosi
Cavalcanti — Vidor
Beppo — Gergely
Cascarello — Komáromi
Giacomo — Erődi
Maffio — Béni I.
Ascanio — Gyöngyösi I.
Egy jegyző — V. Kovács
Strozzi Szenio — Hegyi A.
Arabella — Sik G.
Róza — Tarnai S.
Mathea — Vasváriné
Vulcanio — Ligeti I.
Piccolo — Kertész I.
Diamonte — Fehér I.
Gaetano — Kun M.
Firulo — Mikei I.
Gioachino — Rónai E.
Kezdete 7 órakor.
Holnap, október 25-én.
UGYANEZ.

VÁRSZINHÁZ.
Budapest, okt. 24-én.
A könyvtárnok.
Vigjáték 4 felvonásban.
Kezdete 7 órakor.

NÉMET SZINHÁZ.
Budapest, okt. 24-én.
Der Raub der Sabinerinnen.
Bohózat 4 felvonásban.
Kezdete 7 órakor.

ORPHEUM nagymező-utcza 17.
Esetleges *tévedések és csalódások* meggátolása szempontjából van szerencsém a t. cz. *közönségnek* tudomására hozni, hogy ugy *téli mint nyári helyiségeim jövőben nagymező-utcza 17. sz. a lesznek.*
E hó 25-én lép fel először Hoefen. k a. német énekesnő, 29-én les soeurs Mártens (8 hölgy.)
Brothers Dare, amerikai testgyakorlók első fellépte. — **Steward H. Dare**, egycsontu recktornász. **Thomas A. Dare**, mimikus és clown. — **Mr. Leon és Miss Leonce**, velocipedista s equilibrista pár fellépte. — **Mr. Vox**, a leghirnevesebb ventriquoitas fellépte. — **Mdm. Ellie Stuard**, trapéz művésznő. — **Mr. Wilson** mutatványai a függő gyűrükkel, valamint **Sign. Wallis**, lyrikus énekes fellépte. — **Miss Aida**, a sodronykötél csodája. — **Sign. Ugaldini**, konczertfestő. — **Miss Adrienne Ancion**, az elragadó szépségü jelmez-művésznő. — Október 16-án az **Armanini művész-család** jeles mandolin-művésznek fellépte. — **Steidler József és Spira I.**, komikusok. — **Pittner Fánni** k. a., bécsi énekesnő fellépte. Somossy Károly, igazgató.
A t. cz. látogatókat figyelmeztetem, hogy estenkint minden tag csak egyszer lép fel, ennélfogva a műsor igen érdekes.
Jegyelárusitás a pénztáron kivül kizárólag H. Bárdos Károly dohánytőzsdéjében, sugárut 52.

FEUCHTINGER JÁNOS
11320 **KONCERT-CSARNOKA**
a «kék macskához» király utcza
MA Eljegyzés a Turfon. — Die bekehrten Simandeln. Az összes művészek fellépte. — Kezdete 8 órakor. Előkészület tétetik «Egy Korinthusi menyeg őre.»

Pruggmayr József TÉLI ORPHEUMA
Hajós-utcza 27. (a hajdani Hermina-szinház)
Ma és naponta nagy nemzetközi művész-előadás.
Fellépte a «Pflasterer» Fratelli Semelini, komikus zenészeknek, ugyszinte az összes szerződött tagoknak.
Helyárak: Páholy 5 személyre **5 frt.** — Páholy ülés **1 frt.** — Rezervált hely **80 kr**, elővételnél **70 kr.** — Karzati vagy földszinti belépti **50 kr**, előre vételnél **40 kr.**
A t. cz. közönség kényelmére jegyeladás előre: A sugár-ut 26. számu tőzsdében. — A Páris szállodai tőzsdében. — A királyutcza 23. számu tőzsdében
Mérsékelt árakkal vasárnap október hó 26-ikán délután 4 órakor nagy nemzetközi művész-előadás. Az összes szerződött tagoknak fellépte.
Walhalla: naponként előadás.

Köszönetnyilvánitás és megnyitási jelentés.
Az általam több éven át bérben birt zugligeti fáczán vendéglőt elhagyván, nem mulaszthatom el hálás köszönetemet nyilvánitani a t. cz. közönségnek, iránytam eddig tanusitott szives támogatásáért s ez alkalommal tisztelettel jelentem, hogy a
„Nemzeti Szálloda" éttermét
(Váczi utcza)
átvettem s a **mellette levő kávéházi helyiségekben kedden, e hó 28-án délután, egyik legjelesebb nemzeti zenekar közreműködése mellett**
SÖRCSARNOKOT
nyitok. Sem fáradtságot, sem költséget nem sajnáltam, hogy helyiségeimet legnagyobb eleganciával rendezzem be s igyekezetem odairányul, hogy izletes ételek és italok valamint gyors szolgálat által a nagyérdemü közönség kegyét magamnak állandóan biztositsam. Midőn végül még különösen hangsulyozom, hogy folytonosan a kőbányai részvény-udvari-sört fogom mérni, valamint hogy helyiségeimbe ugy a váczi- mint az aranykéz-utczából szolgál egy bejárás, ajánlom magamat a közönség pártfogásába.
Tisztelettel **Kukovecz Mátyás**,
11362 a nemzeti szálloda vendéglőse.

IDŐJÁRÁS októb. 23. regg. 7 órakor
Az időjelző-intézet távirati jelentése.

Állomások	Légnyomás mm 700 +	Szél iránya és ereje 1—12)	A hőmérséklet Celsius-fokban	Csapadék mm	Felhőzet
Arad	65.7	DK 3	+ 5.1	—	◕
Beszterczе	—	—	—	—	—
Beszterczebánya	67.8	◎	— 0.8	—	○
Budapest	67.0	NY 1	+ 3.4	—	◕
Csáktornya	65.2	E 5	+ 3.4	—	◕
Debreczen	66.1	EK 1	+ 0.8	—	○
Eger	68.3	ENY 5	+ 5.1	—	○
Eszék	—	—	—	—	—
Fiume	63.7	EK 2	+ 9.1	—	◑
Késmárk	—	—	—	—	—
Keszthely	66.9	EK 1	+ 4.8	—	◕
Kolozsvár	66.7	DNY 2	+ 0.6	—	∞
Magyar-Óvár	68.2	E 1	+ 1.8	—	○
Mármaros-Sziget	67.9	K 1	— 0.9	—	○
Nagy-Enyed	—	K 1	+ 4.0	2	◕
Nagy-Szeben	66.5	DK 1	+ 1.0	1	◑
Nagyvárad	66.4	K 3	+ 4.0	—	◑
Orsova	65.9	◎	+ 2.2	4	●
Pancsova	63.5	K 3	+ 4.5	4	●
Selmeczbánya	70.0	EK 5	+ 0.0	—	○
Sopron	—	—	—	—	—
Szatmár-Németi	67.0	EK 2	+ 1.2	—	○
Szeged	64.7	E 1	+ 4.1	3	◕
Sepsi-Szt-György	—	ENY 4	+ 5.0	—	●
Szolnok	—	—	—	—	—
Temesvár	66.9	E 3	+ 5.0	4	◕
Trencsén	67.8	EK 1	+ 2.0	—	○
Ungvár	66.8	E 4	— 0.6	—	○
Zágráb	65.3	EK 2	+ 5.2	—	●
Bécs	68.5	◎	+ 2.8	—	●
Bregenz	68.8	D 1	+ 6.4	—	●
Lesina	59.0	K 3	+ 10.7	—	●
Pola	62.5	K 4	+ 8.8	—	◑
Prága	68.5	DK 2	+ 7.2	—	●

Jelek magyarázata ◎ — szélcsend; ○ — tiszta, derült ◔ — ¼ felhős; ◑ ½ felhős; ◕ — ¾ felhős; ● — borult; ◕ — esős, ▲ — jég; ≡ — köd; ✱ — hóeső; ∞ — göz; ⚡ — zivatar, villám

Áttekintése a mai időjárásnak.

Európában: A nagy légnyomás (770) a Kárpátok közelében, a depresszió (758—579) Dél-Olaszországban van. Az idő a kontinens északi részeben derült, délen változó, helyenkint esővel.
Hazánkban: Északkeleties, mérsékelt szelek mellett a hőmérséklet északkeleten kisebb, a légnyomás itt nagyobb lett. A déli kisebb rész kivételével az idő többnyire derüs, száraz, északon és a Kárpátok közelében éjjel dér- és gyenge fagygyal. Az idő ismét változó jelleget ölt s jövőre több csapadékkal lesz, kevés hőváltozással.

Kilátás a jövő időre.
Hazánkban: Délen borus, északon változó idő várható, ott több itt kevesebb csapadékkal, kevés hőváltozással.

VIZÁLLÁS 1884. októb. 23.

Névszerint	Méter 0 fölött	alatt	Változik	Névszerint	Méter 0 fölött	alatt	Változik
Duna				**Tisza**			
Pozsony	2.48	—	apadó	M.-Sziget	1.08	—	apadó
Komárom	2.55	—	áradó	Beregszász	—	—	—
Budapest	2.66	—	áradó	Sárospatak	—	—	—
Mohács	2.85	—	áradó	Szatmár	—	—	—
Vukovár	—	—	—	Tokaj	5.22	—	apadó
Ujvidék	3.10	—	apadó	Szolnok	4.05	—	áradó
Pancsova	2.63	—	apadó	Szeged	3.44	—	áradó
Orsova	3.28	—	áradó	**Körös**			
Dráva				B.-Gyula	0.86	—	apadó
Barcs	1.05	—	apadó	**Maros**			
Eszék	1.98	—	változtl.	Arad	—	40	apadó
Száva				**Béga**			
Mitrovicza	4.28	—	áradó	Temesvár	0.40	—	apadó

Kiadótulajdonos: PALLAS irod. és nyomdai részv.-társaság

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései október 23.

Minőségi suly hektoliterenkint — 100 kilogrammnak ára

Faj	Irányzat	76 kg frttól	frtig	77 kg frttól	frtig	78 kg frttól	frtig	79 kg frttól	frtig	80 kg frttól	frtig	81 kg frttól	frtig	kg frttól	frtig	kg frttól	frtig
bánsági buza uj	szilárd	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	— —	— —	— —	— —
tiszavidéki «	«	7.70	7.90	7.85	8.—	7.95	8.10	8.05	8.20	8.15	8.30	8.25	8.40	— —	— —	— —	— —
pestvidéki «	«	7.60	7.80	7.75	7.90	7.85	8.—	7.95	8.10	8.05	8.20	8.15	8.30	— —	— —	— —	— —
fehérmegyei «	«	7.60	7.80	7.75	7.90	7.85	8.—	7.95	8.10	8.05	8.20	8.15	8.30	— —	— —	— —	— —
bácskai «	«	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	— —	— —	— —	— —
m. északv. «	«	7.50	7.55	7.60	7.65	7.70	7.75	7.80	7.85	7.90	7.95	8.—	8.05	— —	— —	— —	— —

Gabona	O vagy uj	Faj	Irányzat	Minőségü suly hektoliterenként	100 kilogramm ára -tól frt	kr.	-ig frt	kr.
rozs	uj	—	szilárd	70—72	6	85	7	10
árpa	«	takarmány	«	60—62	6	25	6	60
«	«	égetni való	«	62—64	6	90	7	90
«	«	sörfőzdei	«	64—66	8	35	9	60
zab	«	—	szilárd	39—41	6	—	6	35
tengeri	ó	bánsági	szilárd	75	6	65	6	70
«	«	másnemü	«	72	6	60	6	95
«	«	—	—	—	—	—	—	—
köles	—	—	lanyha	nélkül	6	20	6	50
káposzta-repcze	uj	—	«	—	11	50	12	75
bánsági repcze	«	—	«	—	11	25	12	—

Szokvány gabona, határidőre

Gabona	Irányzat	Határidő	100 kilogramm pénz frt	kr.	áru frt	kr.
buza	szilárd	tavaszra	8	40	8	41
«	»	őszre	7	85	7	87
tengeri	szilárd	máj.—jun.	5	84	5	85
zab	bágyadt	tavaszra	6	54	6	56
«	»	őszre	6	15	6	18
repcze káposzta	»	aug—szeptemb. 1884	—	—	—	—

ÉRTÉKPAPIROK		Utolsó árkelet pénz	áru
ÁLLAMADÓSSÁG.			
Magyar királyi aranyjáradék adómentes	6%	123.--	123.30
Magyar királyi aranyjáradék adómentes 100, 500, 1000	4%	93.35	93.65
Magyar királyi aranyjáradék adómentes 10,000	4%	—.—	—.—
Magyar papirjáradék adómentes	5%	88.85	89.10
Magyar vasuti kölcsön à 120 frt o. ért. (300 frank)	5%	142.75	143.25
Magyar vasuti kölcsön 120 frt egyes darabokban	5%	143.25	143.75
Gömöri államvasuti zálogleveleK	5%	—.—	—.—
Magyar 1869. keleti vasut állam-kötv. (elsőbbs.) adóm.	5%	97.—	97.50
Magyar 1873. keleti vasut arany v. ezüstb. (elsőbbs.) adóm.	5%	119.—	119.50
Magyar 1876. keleti vasut állam-kötvény aranyban	5%	104.--	104.50
Magyar királyi nyeremény-kölcsön 100 frt		115.50	116.—
Magyar királyi nyeremény-kölcsön 50 frt		115.—	115.50
Tiszai és szegedi kölcsön	4%	115.50	116.25
1871-iki magyar állam-kölcsön-kötvény font sterlingben	5%	—.—	—.—
1873-iki magyar állam-kölcsön-kötvény font sterlingben	5%	—.—	—.—
Magyar földtehermentesitési kötvények	5%	100.50	101.25
Magyar földtehermentesitési kötvények 1867. záradékkal	5%	100.—	100.50
Magyar földtehermentesitési kötvények temesi	5%	100.—	100.50
Magyar földtehermentesitési kötvények 1867. záradékkal	5%	99.25	99.75
Magyar földtehermentesitési kötvények horvát-szlav.	5%	100.—	102.—
Magyar földtehermentesitési kötvények erdélyi	5%	100.—	100.50
Magyar országos jelzálog urbéri váltság kötvény (100 frt)	5%	96.50	97.50
Királyi horv.-szlavon jelzálog földváltsági kötvény (100 frt)	5%		
Szőlődézsmaváltsági kötvény (100 frt)	5%	98.25	98.75
Magyar királyi kamatozó kincstári utalvány 6 hóra (100 frt)		—.—	—.—
Egyesitett államadósság papirban május—nov.	4 2/10%	80.85	81.15
Egyesitett államadósság papirban febr.—aug.	4 2/10%	80.85	81.15
Egyesitett államadósság ezüst kamat január—julius	4 2/10%	81.90	82.15
Egyesitett államadósság ezüst kamat április—október	4 2/10%	81.90	82.15
Osztrák aranyjáradék adómentes	4%	103.—	103.25
Osztrák papirjáradék, adómentes	4%	95.75	96.—
Osztrák államadósság, kisorsolással 1854-iki à 250 frt p. p.	4%	124.50	125.50
Osztrák államadósság, kisorsolással 1860-iki à 500 frt o. é.	5%	135.--	135.75
Osztrák államadósság, kisorsolással 1860-iki à 100 frt o. é.	5%	142.--	143.—
Osztrák államadósság, kisorsolással 1864-iki à 100 frt o. é.		172.50	173.50
Osztrák államadósság, kisorsolással 1864-iki à 50 frt o. é.		171.--	172.—
Pest város kölcsöne 1870-ből adómentes	6%	105.75	106.25
Pest város kölcsöne 1871-ből adómentes	6%	106.--	107.—
Budapest főváros 1880-iki kölcsöne adómentes	5%	98.75	99.50
Szerbiai nyeremény-kölcsön 100 frank	3%	32.75	33.25

Osztal. 1883-ra	ÉRTÉKPAPIROK	Befiz. frt	Utolsó árkelet pénz	áru
	RÉSZVÉNYEK. a) Bankok.			
12.—	Alt. magyar municipalis hitelint.	200	—.—	—.—
6.—	Angol-osztrák bank	120	—.—	—.—
8.—	Budapesti bankegyes.-részv.-társ.	100	109.50	110.--
—.—	Horvát leszámitoló bank	200	—.—	—.—
—.—	Iparbank, budapesti	100	—.—	—.—
—.—	Központi partársulati hitelintézet	80	—.—	—.—
19.50	Magyar Általános Hitelbank	200	289.--	289.50
26¼fr	Magyar jelzálog-hitelbank	200	—.—	—.—
13¼fr	Magy. jelzáloghitelb. II. kib. id. e.	100	108.75	109.—
5.—	Magyar leszám. és pénzváltóbank	100	85.25	85.50
20 fr	Magyar országos bank részv.-társ.	100	—.—	—.—
14.—	Osztrák hitelintézet	160	288.--	288.50
43.—	Osztrák-magyar bank	600	858.—	863.—
11.—	I. magyar iparbank	150	156.--	158.--
45.—	Pesti magyar kereskedelmi bank	500	611.--	613.—
—.—	Sziszeki hitelbank	100	—.—	—.—
6.—	«Unio» bank	100	—.—	—.—
	b) Biztositó társulatok.			
10.—	Bécsi biztositó társaság	200	240.—	242.—
10.—	Bécsi élet- és járadék-biztos. társ.	200	233.—	238.—
152.—	Első magyar ált. biztositó társ.	1000	3470.—	3500.—
5.—	Foncière pesti biztositó intézet	100	88.--	88.50
7 fr	Magyar-franczia biztos. társaság	50	195.50	198.--
62.—	Pannonia viszontbiztositó társ.	300	—.—	1060.--
	c) Gőzmalmok.			
50.—	Concordia gőzmalom	500	570.—	575.—
120 —	Első budapesti	500	1265.--	1265.—
20 —	Erzsébet malom	200	237.—	238.—
40 —	Hengermalom	500	560.—	565.—
32.—	Lujza	160	295.—	297.—
40.—	Molnárok és sütők	200	449.—	451.—
100 —	Pannonia	1000	1110.—	1130.—
40.—	Viktória	300	390.—	400.—
	d) Közlekedési vállalatok.			
	«Adria» m. tengerhajózási részv.-t.	200	—.—	—.—
	Alföld-fiumei	200	178.50	179.—
—.—	Arad-Csanádi vasut	100	—.—	—.—
—.—	Arad-Körösvölgyi vasut	100	—.—	—.—
	Báttaszék-dombovári	100	176.50	177.50
5 —	Déli vasut	200	—.—	—.—
— —	Észak-keleti vasut	200	165.50	166.—
6 fr	Erdélyi vasut	200	176.—	177.—
— —	Győr-sopron-ebenfurti vasut	200	—.—	—.—
— —	Kassa-oderbergi vasut	200	146.75	147.25
— —	Magyar-galicziai vasut	200	171.50	172.50
— —	M. nyug. v. (székesf.-győr-gráczi v.)	200	171 —	172.—
— —	Osztrák-magyar államvasut	200	300.50	301.—
32 fr	Pécs-barcsi vasut	200	—.—	—.—
— —	Tiszavidéki vasut	200	250.—	250.50
— —	Osztrák dunagőzhajózási társaság	500	535.—	540.—
31.50	[illegible]	500	591 —	593 —
32.—	Pesti közuti vaspálya elv. jegy		390.—	395.—
	e) Takarékpénztárak.			
22.—	Budapest III. kerületi	50	77.—	—.—
6.—	Országos központi	300	445.—	448.—
28.—	Pesti első hazai	1000	5275.—	5300.—
320.	Egyesült Budapest fővárosi	200	442.—	447.—
28.—	Magyar ált. takarékp. részv.-tár.	100	91.—	92.—
	f) Különféle vállalatok.			
4.50	Alagut	105	139.—	141.--
9 —	Általános waggon-kölcsönzőtárs.	80	85.50	86.—
8.—	Első magyar üveggyár r. t.	500	—.—	—.—
60.—	Ész.-magyarorsz. e. kőszénb. r. t.	100	—.—	35.—
13.50	Franklin-Társulat könyvnyomda	150	191.—	192.--
—.—	Ganz és társa vasöntöde s gépgy.	400	958.—	960.—
60.—	Gschwindt-féleszeszgyár	200	440.—	445 —
30.—	Gyapjumosó és biz . első magyar	200	265.—	270.—
20.—	Kereskedelmi testület épülete	210	—.—	—.—
30.—	Könyvnyomda «Athenaeum»	150	555.—	560.—
40.—	Pesti könyvny. részvény-társaság	500	920.--	940.—
70.—	Kőszén- és téglagyár (Drasche)	130	170.—	171.—
9.—	Kőszénbánya- és téglagyár ideigl. r.		—.—	—.—
12.—	Nemzetk. waggon-kölcsönző-r. t.	100	97.—	97.50
—.—	Pesti épitő-társaság	85	—.—	—.—
—.—	Rimamurány-salgótarjáni vasmü	100	116.—	116 50
— —	« « ideigl. r. j.	50	—.—	—.—
8.—	Salgó-tarjáni kőszénbánya	100	131.50	132.—
20.—	Schlick-féle vasöntöde s gépgyár	200	278.—	280.—
40.—	Serfőzde első magyar	400	865.—	875.—
30.—	Sertéshizlaló	200	320.—	325.—
— —	Sóskuti kőbánya	200	68.—	69.—
18.—	Spodium és csontlisztgyár	200	220.—	225.—
1 —	Szálloda részvény-társaság	80	96.—	100.—
10.—	Tégla- és mészégető, ujlaki	200	174.—	175.—
—.—	Török bir. dohány-egyedárusági társ.		125.50	126.—
20.—	Téglagyár, kőbányai	160	261.—	263.—
	ZÁLOGLEVELEK.			
	Magy. földhitelintézet papirérték	5½%	101.—	102.—
	Magy. földhitelintézet papirérték	5%	100.50	101.—
	Magy. földhitelintézet papirérték	4½%	93.50	94.—
	Magy. földhitelint. arany v. ezüst	5%	122.50	123.—
	Magyar jelzálogbank	5½%	101.30	101.60
	Magyar jelzálogbank	5%	98.50	99.—
	Kisbirtokosok orsz. földhitelint.	5½%	100.—	101.—
	Osztrák-magyar bank osztr. ért.	5%	101.30	101.65
	Osztrák-magyar bank osztr. ért.	4½%	100.35	100.65
	Osztrák-magyar bank osztr. ért.	4%	95.50	95.75
	Pesti magyar kereskedelmi bank	6%	101.75	102.50
	Pesti magyar kereskedelmi bank	5½%	101.50	102.—
	Pesti magyar kereskedelmi bank	5%	99.—	99.50
	«Albina» takarék-és hitelintézet	6%	100.50	101.50
	Magy. jelz.-hit.-bank nyer. kölcs.	4%	99.75	100.25
	Pesti h. I. takarékp. e. k. kötv.	5%	99.25	99.75
	ELSŐBBSÉGEK			
	Alf.-fiumei v. (n.y.-északi v.) 200	5%	100.—	101.—

ÉRTÉKPAPIROK			Utolsó árkelet pénz	áru
Alföld-fiumei vasut 1874. kib.	200	5%	99.75	100.25
Budapest-pécsi vasut ideiglen jegy		5%	98.—	98.50
Báttaszék-dombovár-zákányi v.	200	5%	99.25	100.25
Dunagőzhajózási társulat	100/200	5%	—.—	—.—
Duna gőzhajózási társaság	300	6%	—.—	—.—
Észak-keletivaspálya	300	5%	97.--	97.50
Észak-keletivaspálya (aranyban)	1000	5%	120.50	121.50
Észak-keletivaspálya (aranyban)	200	6%	127.75	128.50
Ész.-magyarorsz. e. kőszénb. r. t.	200	6%	—.—	—.—
Magyar-galicziai vaspálya	200	5%	98.25	99.25
Magy.-galicziai vaspálya II. kib.	200	5%	96.50	97.—
M. ny. v. (sz.-feh.-győr-gráczi v.)	200	5%	99.75	100.25
Magyar nyugativas 1874. kib.	2000/1000	5%	99.25	—.—
M. vas. elsőbbs. beruh. aranyb.	200	5%	118.75	119.25
Mármarosi sóvasut r. t. elsőbbs. r.	100		—.—	—.—
I. erdélyi vaspálya	200	5%	97.75	98.25
Győr-sopron-ebenfurti vasut	200	6%	—.—	—.—
Kassa-oderbergi vasut, ezüstben	300	5%	100.50	100.75
Kassa-oderb. v. (eperjes-tarn. v.)	200	5%	99 25	99.50
Kassa-oderb. v. (osztrák vonal)	200	5%	101.—	102.—
Kassa-oderb. v. (magyar vonal)		5%	—.—	—.—
Osztrák-magyar államvasut		5%	—.—	—.—
O.-magy. államv. 1883. kib. 400/2000 m.		4%	—.—	—.—
Szamosvölgyi vasut t. elsőbs. r.			82.50	—.—
Tiszavidéki vasut		5%	105.—	105.25
Budapesti lánczhid	100	6%	103.75	104.25
Lloyd- és tőzsde-épület	100	5%	97.—	97.50
MAGÁNSORSJEGYEK.				
Osztrák hitelintézet			178.25	179.—
Budavárosi sorsjegy			41.50	42.50
Keglevich sorsjegy			19.—	20.—
Magy. sz. korona orsz. vörös kereszt egyl.			7.—	7.50
Osztrák vörös kereszt-egylet			13.—	13.50
Pálffy sorsjegy			37.75	38 75
PÉNZNEMEK.				
Császári királyi arany (vert)			5.76	5.79
Császári királyi arany (kör.)			5.75	5.77
Osztrák-magyar 8 frtos arany			9.68½	9.70
20 frankos arany			9.68½	9.70
20 márka			11.95	11.97
Török aranylira			—.—	—.—
Osztrák- és magyar ezüst			—.—	—.—
Német birodalmi bankjegy 100 márkányi			59.80	59.90
Váltók árfolyama (látra).		Bankkamatláb		
Német bankpiaczok 100 márk		4%	59.85	60.--
Amsterdam 100 hollandi frtért		3%	100.70	100.90
Brüssel 100 frankért		3%	—.—	—.—
Páris 100 frankért		3%	48.40	48.50
Marseille 100 frankért		3%	—.—	—.—
Svájczi pénzpiaczok 100 frankért		3%	48.40	48.50
Zürich 100 frankért		3%	48.40	48.50
London 10 font sterlingért		2%	122.—	122.25
Szentpétervár 100 rubelért		6%	—.—	—.—
Olaszbankpiaczok 100 lire nouve ital.		4%	—.—	—.—

BROCKHAUS'
Kleines
Conversations-Lexikon
in 2 Bänden.
Mit Karten und Abbildungen.
3. Aufl. geb. 15 M.
Weihnachtsgeschenk.

Mindszent ünnepekre
ajánl 11307
sirkoszorukat és kereszteket
stb. természetes és szárított virágokból izléses készitésben legjutányosb árakon
FALUDI R.
ÉLŐVIRÁG CSARNOKA
Budapest, koronaherczeg-utca 6.
Minden a szakmámba vágó munkák, különösen csokrok, koszorúk stb. vidékre a hibátlan megérkezést illető kezesség mellett küldetnek, és mindennemü megbizások a legnagyobb rendben és pontosan eszközöltetnek.

A nekünk bemutatott számtalan megbizható hiteles köszönőirat folytán ezen intézet legmelegebben ajánlható.
Titkos betegségeket,
hugycsőfolyásokat és sebeket, az önfertőztetés utóbajait, az **elgyengült férfierőt, magömléseket, a buja, kórnak utókövetkezményeit, nőknél fehér folyást** bármennyire is idültek, valamint mindazon **női betegségeket**, melyeknek a **magtalanság** egyik főokozója, és **bőr betegségeket**, gyógyit **uj gyógymód** szerint biztos sikerrel, **gyorsan és alaposan**
Dr. GARAI ANTAL
orvos, sebész, szülész és szemész tudor, volt cs. k. oszt.-főorvos.
Lakás: Budapest, Terézváros gyár-utcza 7. I. em. bejárat a lépcsőről, a sugár-uttól jobbra a második ház.
Rendel: naponta 10 órától d. e., egész 4 óra délutánig, este 7 órától 8 óráig. Dijazott levelekre a legnagyobb figyelemmel válaszoltatik és gyógyszerekről is gondoskodva lesz.
Nőknek külön váróterem. 10000

MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK.

59738 sz.

Az osztr.-magyar-orosz-kötelék-forgalomban 1883. január 1-től érvényes árudijszabás I. részéhez megjelent a f. é. október 25-től érvényes II. pótlék, mely az érvényesitési határozmányok kiegészitését, az üzletszabályzat póthatározmányainak módositását, a dijszabási határozmányok kiegészitését továbbá az áruosztályozás, illetve a betüsoros árujegyzék s a külön dijszabások névjegyzékének módositását és kiegészitését, valamint a betüsoros állomási névjegyzék helyesbitését s kiegészitését tartalmazza.

E pótlék a m. kir. államvasutak dijszabási osztályában kapható.

Kelt Budapesten 1884. évi október hó 20-án.

Az igazgatóság.

48891 sz.

F. é. november hó 1-től kezdve a m. kir. államvasutak Nagy-Enyed állomásáról Kolozsvár, Maros-Vásárhely és Torda állomásaira valamint viszont 10 napi érvényességgel biró II. és III. osztályu menettérti jegyek fognak következő mérsékelt árak mellett kiadatni, még pedig:
Nagy-Enyedről Kolozsvárra II. oszt. 6 frt 20; III. oszt 4 frt 40
Nagy-Enyedről Maros-Vásárhelyre II. oszt. 5 frt 60, III. oszt 4 frt, Nagy-Enyedről Tordára II. oszt. 3 frt 30, III. oszt. 2.40

Kelt Budapesten, 1884. október 20-án.

Az igazgatóság.

53975 szám.

A f. évi mindszentek napja alkalmából a m. kir. államvasutak városi menetjegy-irodája közreműködésével kéjutazások fognak Budapestre rendeztetni, melyekhez a m. k. államvasutak központi hálózatának összes, továbbá a daljabródi vonal, a magyar északkeleti-, alföld-fiumei-, kassa-óderbergi és első magyar-gácsországi vasut jelentékenyebb állomásairól rendkivül mérsékelt áru II. és III. oszt. menettérti jegyek fognak kiadatni.

Ezen mérsékelt áru menet-térti jegyek f. évi október hó 31-én, valamint az ezen napon a határ állomásokról induló és Budapestre még csak november hó 1-én reggel érkező, valamennyi személy- és omnibus vonathoz — gyorsvonatok kivételével — adatnak ki.

A visszautazás f. é. november hó 1-én délutántól kezdve közlekedő valamennyi személy- s omnibus vonattal — gyorsvonatok kivételével — bezárólag f. é. november hó 9-ig történhetik. A városi menetjegy iroda a fenti kedvezmény alapján Budapestre utazók érdekében több mulatóhelyek tulajdonosainál mérsékelt belépti jegyet, továbbá több helybeli kereskedőnek a bevásárlási árból való megfelelő mérséklést eszközölt ki.

Ezen mérséklések igénybe vételére zsebkönyvalaku szelvényfüzetek szolgálnak, melyek a Budapestre szóló menettérti jegyek váltása alkalmával **dijmentesen** fognak kiszolgáltatni.

A bővebb határozmányok falragasz alaku hirdetményekben foglaltatnak.

Budapest, 1884. október 18-án.

Az igazgatóság.

Az egész értéket mint kölcsönt
VÖRÖS
KERESZT-SORSJEGYEKRE
és mindenféle 11364
bel- s külföldi-sorsjegyekre
valamint
ipar-papirokra
a legjutányosabb kamatok mellett. Költség vagy provizió felszámitása nélkül.
A kölcsön részletenként havonként vagy negyedévenként visszafizethető.
ERNYEI A. H.
bank- és váltó-háza
Budapesten, Dorottya-utcza 5. sz.
Igérvények minden huzáshoz, megfelelő foglaló mellett; a maradvány-összeg utánvétellel.

SIR-KOSZORUK

mesterségesen száritott természetes virágokból csinosan kötve nagy választékban
Makart-csokrok
legfinomabban kiállitva, jutányos áron kaphatók:
FÖLDESSY LAJOS
magkereskedésében
Mária-Valeria-utcza 7. szám
BUDAPESTEN.
Vidéki megbizások azonnal eszközöltetnek.
Árjegyzékek kivánatra bérmentve beküldetnek.

Csokoládékat 11342
olajtalanitott **cacao-**port **cacaomassát** valamint **Dessert-csokoládé-árukat** ajánl
STÜHMER FRIGYES
gőz-csokoládé és czukoráru-gyára.
BUDAPESTEN, ősz-utcza 8. szám a.

Minden országban szabadalmazott!
LEONARDT D. ÉS TÁRSA
m. k. szabadalmazott
Gömbhegyü Tollak „εὕρηκα"

„εὕρηκα"
Minden kézhez alkalmazhatók, nem fárasztják az irót, könnyen és kellemesen siklanak a legdurvább papiron is.
A tollgyártmány legnevezetesebb találmánya.
Egyszeri kisérlet mindenkit meg fog győzni e találmány rendkivüli előnyeiről.
Minden nagyobb papir- és irószerraktárban kaphatók.
Kéretik arra figyelni hogy minden toll és skatulya D. LEONARDT & Co. cég nevét viselje.

FISCHER J.
porczellán- és majolica-gyára
BUDAPESTEN.
Főraktár: bécsi utcza 3-ik szám a.
Szeptember 15-től kezdve következő rendkivül mérsékelt s leszállitott árakat számit u. m.
Asztali készletek 6 személyre finoman szinezve és aranyozva 17 forinttól kezdve.
Tea, kávé- és fekete kávéskészletek 6 személyre a legujabb alak és mintákban, finom tollrajz dusan aranyozva 6 frttól kezdve.
Mosdókészletek a legszebb perzsa és japáni rajzokkal 7 frttól kezdve.
Árjegyzékek a folytonos váltakozó minták végett össze nem állithatók és ezért nem is küldhetők. — A fent emlitett tárgyakon kivül, legdusabb raktára mindennemü használati és disztárgyaknak. 11015
Az elküldés utánvét mellett történik.

NEUSCHLOSZ ÖDÖN ÉS MARCEL
ezelőtt NEUSCHLOSZ J. FIAI.
Budapest, Ujpesti-rakpart 10.

gőzfürész-, faáru- és parket-gyára ács- és asztalos üzlet, ajánlja nagy választéku **parketjeit.** Folytonosan nagy készlete van száraz, hibátlan **tölgyfa, amerikai padlózatból.** Három évi garantiát nyujt. — **Parket-lerakást** helyben mint vidéken jól és jutányosan eszközöltet. Kivánatra **mintákat és árjegyzéket** bel- mint külföldre legnagyobb készséggel bérmentesen küld. Elvállal **szerszám- és épületfa szállitást, ács- és asztalos-munkákat** igen mérsékelt feltételek mellett. — **Kiállitási pavillonok és szekrények.** 823

BOROVICSKA
ÉS
SZILVORIUM
hordóban és literes üvegben kapható 11252
HALBAUER & KÖLBER
TERMÉNY- ES MAGÜZLETÉBEN
Budapest, V. Akadémia-utcza 3. szám.

A magas cs. kir. kormány részéről épen most engedélyezett
INGATLAN FORGALMI
NEMZETKÖZI IRODA
(Internationales Bureau für den Realitäten verkehr.)
BECSBEN, I., Wollzeile 17.
legméltányosabb feltételek mellett eszközli jószágok, mezőgazdaságok, gyárak vételét és eladását bármely vidékről, házak vételét és eladását pedig Bécsben és környékén.
11280

11285
DITMAR R.
cs. k. orsz. szab. lámpagyár Bécsben.
Petroleum-lámpák és csillárok.
ÓRIÁSI NAPÉGŐK.
Raktár Magyarországban minden jóhirü lámpa-üzletben.
Saját raktárak:
Bécs, Budapest, Prága, Lemberg, Trieszt, Berlin, München és Mailandban.
Figyelmeztetésül.
Minden gyárunkból származó lámpa oldalt látható gyárjegyünkkel van ellatva.

Raktár Budapesten, József-tér.

KÉSZ URI RUHAK
tiszta gyapjuból kezesség mellett.
Eleg. div. felöltő 12—40 frtig,
divatos öltönyök 16—40 «
sétakabátok 18—30 «
loden-menosikof 16—40 «
télikabátok 18—60 «
papi felöltők 20—40 «
vadászkabátok 8—20 «
leguj. div. nadrágok 6—15 «
valamint mindennemü kész uri ruhák a leggondosabban készitve, a legdiszesebb szabás, legujabb minta a legolcsóbb szabott árak mellett.
A legfinomabb angol, franczia, brünni kelmék mérték utáni megrendelések számára
GROSSMANN S.
Budapest, Deák Ferencz- és bécsi utcza sarkán.
(Az árak minden darabon rajta láthatók.) Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek. 11258

A **Szépség disz!** Prehn
Mandola-korpája eltávolit minden börbajt, pattanást, pörsenést, szeplőt, izzadság-hólyagot. Doboz 75 kr.
Budapesten Török József gyógyszerésznél, király-utcza 12. Neruda Nándor Hatvani-utcza és Vértessy S. udvari illatszerésznél. 11227

Meg vagyok szabaditva
tyukszemfájás kinzó fájdalmától — kiáltják most igen sokan — és ezt csakis *a Geerling-féle tyukszem ésvastag bör elleni tinkturának* köszönhetem. Egy üveg ecsettel, tokban csak 40 krajczár. Raktár: *Török József* urnál Budapest király-utcza. 10168

A nekünk bemutatott számtalan megbizható hiteles köszönő irat folytán ezen **legöregebb és legismertebb rendelési intézet** a hol a tudomány legujabb vivmányai a legbővebb tapasztalatokkal párosulva értékesittetnek, legmelegebben ajánlható. 11095
Dr Leitner
40 év óta fennálló rendelési intézetében, Budapesten, dob-utcza 18. **titkos betegségek, tehetetlenség,** önfertőzés, fehérfolyás levélileg is biztosan gyógyittatnak. Rendelési órák: reggel 6—9-ig, d. u: 1—5-ig, este 7—10-ig.

Az őszi és téli idényre
BUM MÓRITZ
legrégibb és legjobb hirü posztóáru czége Brünnben (alapittatott 1822.) ajánl **Pamutszövetet, brünni gyártmányt,** igen szép divatos mintákban, egész öltözetre 1 frt 60 krtól, 2, 2.50, 3, 3.50, 8 frtig méterenként.
Télikabát szövetet, minden szinben és kivitelben 2 frt 50 krtól 3.50, 4, 4.50, 12 frtig méterenként.
Legujabb kabátbélést, 1 frttól 1.50, 2—6 frtig mtrenként
Elegáns nadrágszövetet, 2 frttól 3, 4, 5—8 frtig méterenként.
Valódi ang. uti-plaideket, 3½ méter hossz. 1 m. 60 cm. széles, prakt. szinüek 3 frt 50 krtól 5.25, 6.50—16 frtig méterenként.
Nagy raktár mindennemü polgári, katonai, szolgai, egyházi, billard- és kocsiposztókban, alkalmas posztónemek tüzoltóknak, aggastyánoknak, lövészeknek és egyéb testületeknek. — Minták ingyen és bérmentve. Áruk szállitása csakis utánvét vagy a fizetés előleges teljesitése mellett. 10 frt értéket meghaladó küldemények portomentesek. Dus választéku mintalapok a **szabómester uraknak** kivánatra ingyen. **Normalszövetek** öltözetekre, valamint **normal-ágy- és utitakarók dr. Jäger Gusztáv rendszere** szerint Stuttgártban nagy választékban. 10907

KIS HIRDETÉSEK

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakczimével el vannak látva, minden egyes közlés után 30 kr. bélyegdij fizetendő.

Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk ha a szükséges posta bélyeg beküldetik és a hirdetés száma közöltetik.

Diana levele várja. 8221

Discrétió
Levele a kitüzött helyen. 8223

Ariadne menjen a levélért. 8220

A Mária utczai szép hölgy adjon életjelt magáról, hogy mi módon közelithető meg. 8222

Komoly házasság. Egy erős, egészséges nőtlen férfi negyvenes, — kinek virágzó a divatnak alá nem vetett, már évtizedek óta fennálló üzlete van, nőül óhajt egy jó házbóli hajadont vagy hozzá illő házias özvegyet, kinek legalább 8—10 ezer forint hozománya van. Nem anonym lehetöleg arczképpel ellátott szives ajánlatok «K. R. 17.» alatt e lap kiadóhivatalába kéretnek. Titoktartás becsületszóval biztosittatik. 8218

Eladás.

Pompás kiállitási szekrény, mely az országos kiállitáson is mint diszitmény elhelyezhető, helyszüke miatt azonnal eladandó. Bövebb értesités Láng Lipót hirdetési irodájában Budapesten, Dorottya-utcza 9. sz. 8717

Egy vas- és füszer-kereskedés, szép forgalommal egy Duna melletti élénk városban előnyösen átvehető, megkeresések a kiadóhivatalhoz intézendők. 8182

Alkalmazást keres

Egy tisztességes müvelt özvegynő 13 éves leánykájával óhajtana Budapesten gyermektelen jó keresztény uri házhoz mint gazdasszony vagy kulcsárné alkalmaztatni. Bővebbet a kiadóhivatalban. 821?

Kertészet, egy kitünően képzett mükertész ajánlkozik uj kertek alapitására, valamint régiek átalakitására angol és franczia minták szerint a legjutányosabb áron helyben és vidéken. Tudakozódhatni a kiadóhivatalban. 8201

Lakás és bérlet.

Lukács fürdő átellenében 38. sz. a. felső épületben egy 3 szobás és 3 két szobás lakás azonnal kiadó. Bövebbet ugyanott. 8206

Földbérlet 300—500 holdas területtel egészben avagy csak részben szántóföldből álló kellő lak- és gazdasági épületekkel ellátva azonnali átvétel mellett több évekre kerestetik. Ajánlatok Baly Lászlóhoz u. p. Mezőtur intézendők. 8195

Két nagy utczai szoba kiadó Ősz-utcza 40. szám 5. ajtó földszint. 8191

Kerestetik egy csinos külön bejáratu butornélküli szoba esetleg kis előszobával havonként vagy egész évre egy magányos hivatalnok részére a József- vagy Terézvárosban. Ajánlatok a kiadóhivatalba intézendők «Lakás» czim alatt. 8215

Oktatás.

A t. hölgyközön-ségnek tudtul adom, hogy én mint tapasztalt és okleveles tanárnője a dresdai Európai divatakadémiának f. év. november 1-én tanfolyamot nyitok a női-ruhák, mantillok, stb. rajzolásában és szabásában. Beiratkozhatni naponta 10—12 és 2—4 óráig Papnövelde-utczában 10. sz. I. em. 1. sz. 8214

Különféle.

Társ kerestetik. Egy már több mint 20 év óta virágzó üzletben csendes társ kerestetik 5—6000 frt betéttel. Anonym levelek figyelembe nem vétetnek. Ajánlatokat elfogad e lap kiadóhivatala «F. E. 6» alatt. 8219

Elveszett egy fehér-tarka kis buldog kutya, nyakszijára a tulajdonos neve vésve van, a megtaláló illő jutalomban részesittetik. Czim a kiadóhivatalban megtudható. 8216

International-Line
Triesztből-New-Yorkba
Ezen vonal nagy elsörendü gőzösei szabályszerüen mennek *New-Yorkba,* vesznek fel teherszállitmányt és utazókat legolcsóbb uti árért jó ellátás mellett.
New-Yorkba indulás Triesztből:
1. «*East Anglia*» (3400 tonna) október 25-én 9551
2. *Teutonia* (3400 tonna)
Közép fedélzet 60 frt, Cajutte 200 frt, Tessék fordulni szállitmányok tárgyában *Schenker & Co.* urakhoz utazás végett *Schwimmer Pál* urhoz Budapesten, vagy pedig *J. Terkuile*-hez Triestben via pell' Arsenal 13, Teatro Communal).

KÖLCSÖNKÖNYVTAR
STOLP K. O. UTÓDA
Budapest, IV. váczi-utcza 10. szám.
A régi készlet **folyton kiegészittettik** és **átvizsgáltatik.** —
Az ujonnan megjelentek mindjárt még az nap készletben.
Árak mérsékeltek. **Belépés mindennap.**
Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek.

Zongorák végeladása.

Átköltözködés miatt készletemet
uj és átjátszott zongorákból
november hó 1-ig gyári áron alul végeláru-sitom. — *Javitások és hangolások pontosan eszközöltetnek és zongorák kölcsönbe adatnak.*
CSUPORT J. váczi-utcza 11.
November 1-től Kristóftér 8, szám alatt. 11308

Minden szentek napjára dusan felszerelt raktáromat
SIRLÁMPÁKBAN
(saját készitményem) 5 frttól 40 frtig. Nagyválasztéku és minden nagyságu ércz sirkoszoruk. **Elárusitók árkedvezményben részesülnek.** Vidéki rendelmények utánvéttel pontosan teljesittetnek 11367
SPITZER MÓRNÁL
Budapesten, Mária-Valéria-utcza 7. sz.
szemben a Grand-Hotellel.

SÁRKÁNY
BIZOMÁNYI BUTOR-CSARNOKA
BUDAPESTEN,
Gizella-tér 3. sz. I. emelet, a Deák Ferencz-utcza sarkán az egyemeletes házban,
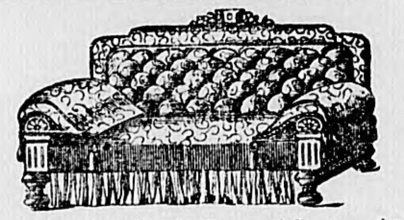
ajánlja a magas uraságoknak és nagyérdemü közönségnek csarnokában elsőrendü **hazai asztalos és kárpitos mesterek közreműködéseikkel nagyszerü választékban elhelyezett elegáns salon-, ebédlő-, háló és fogadó-termek butorait,** ugyszintén **polgári kiházasitásokra** készitett egyszerü de **szolid asztalos és kárpitos butorokat.** — Nagy készlet legujabb divatu, izlésteljesen kiállitott **szalongarniturákból atlasz, selyem, bársony, burett, crepp szatin és juttaszövetekből rendkivül olcsó árak mellett.** 7776
Feljárat a Gizella-téri oldalról 3. I. emel. vagy a Deák Ferencz-utczai oldalról 8. szám alatti földszinti helyiségekből.
Megrendelések **kárpitos, asztalos** és **esztergályos** munkákra, ugy helyből, mint vidékről azonnal szilárdan lelkiismeretesen a **legolcsóbb gyári árak** mellett eszközöltetnek.
Képes árjegyzékek a bel- és külföldre bérmentesen küldetnek szét.

BERGER és FEIGL, első karlsbadi lábbeli áru gyár.
Nagyban és kicsinyben.

Üzletmegnyitás. 11072
Azon nagy kedveltség, melyben a mi valódi karlsbadi czipőgyártmányaink mindenütt részesittetnek, sokakat arra birt, idegen értéktelen készitményeket a mi gyártmányunk gyanánt árulni. Ezen körülmény kényszerit bennünket az itteni piaczon **Dorottya-utcza 8. sz. alatt** gyártmányaink részére raktárt nyitni.
Bátrak vagyunk ez alkalommal a tisztelt közönségnek gazdagon felszerelt raktárunkat valódi karlsbadi czipőárunkban, mindenféle női és gyermek lábbelikben melegen ajánlani és szives támogatását kikérni. Olcsó és pontos kiszolgálásról előre is biztositjuk. Mély tisztelettel
Csak az ittalant feltüntetett védjegygyel ellátott lábbeliek a mi gyártmányunk.

Berger és Feigl, Karlsbad.
Flók-üzlet: Budapest, Dorottya-utcza 8. sz. a.
Képes árjegyzékek kivánatra ingyen és bérmentve küldetnek.
Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek, meg nem felelő akadály nélkül vissza vétetik.
Különösen felhivjuk figyelmét az igen kedvelt és elismert gyermek ránczos és rámás csizmáinkra, melyekből folyton nagy készletet tartunk minden nagyságban és börfajtában.
BERGER és FEIGL, első karlsbadi lábbeli áru gyár.

= **TITKOS** =
bör- s nőibetegségeket elgyengült férfierőt, vizelési nehézségeket, mindennemü **fekélyeket,** valamint száj-, nyak- s gégebajokat alaposan és tartós sikerrel gyógyit 11110
Dr. SPITZER J.
volt tör. cs. kat. orvos. Lakik:
Belváros, Gizella-tér 5 sz.
II. em. Bemenet a lépcsőn. Rendel: 8—4-ig, este 7—8-ig.
Levelekre válaszolok s kivánatra a gyógyszereket is megküldöm.

Szalagférget fejjel eltávolit fél óra alatt egy tökéletesen, izetlen, nagyon könnyen és kellemesen bevehető gyógyszer. **Sikerért kezesség.** Egy adag ára 6 frt 50 kr. Valódi minőségben csak a **St. Georgs-gyógyszertárban** kapható Bécsben, V., **Vimmergasse 33.** hová minden megrendelés is intézendő. 10474

!! MI AZ !!
Oesterr. Intervention-Bureau?
Bécs, III. Salesianergasse 27.
Mindent ellát: kölcsönt bármily zálogra, vételt, eladást, behajtást minden irányu egyességet, folyamodványt. Szóval: **minden** megbizást Rendezi a **legrényesebb, legtitkosabb** ügyeket gyorsan, titoktartás mellett. 11306

Bérletre vagy megvételre kerestetik egy
BIRTOK
Magyarországon
vasutállomás mellett, Budapesttel jó összeköttetéssel 300—400 hold szántó és herc-réttel marhatenyésztésre, alkalmas jó lak- és gazdasági épületekkel. Szives ajánlatok «**S. 716.**» jegy alatt **Mosse Rudolf** hirdetési irodájához Bécsbe, I., Seilerstätte 2. küldendők, 11290

FÁCZÁN.

nyul, fogoly, vadrucza, szarvas- és **őzvad** felvágva, **vadsertés,** és minden más idényszerü vad, ugyszinte valódi tejjel hizlalt **stiriai kappan** és poulard mindenkor kapható 11282
PÁL KÁROLY
VADKERESKEDŐNÉL
Budapesten a haltér és toronyu. sarkán.

INGYEN!
küldjük meg kivánatra — bárkinek legujabb —terjedelmes
képes árkönyvünket
az
őszi- és téli-idényre
vonatkozólag.
divat- és kézmü-áru-ház
Brüder Hirsch
BÉCSBEN,
IV., Wiedener Hauptstrasse 38.
Mintadarabok női szövetekből bérmentve. 11365

310 ctm. őszi és téli pyapjuszövet egy férfi öltözetre 4.78, 7.39, 9.34; 10914
220 ctm. téli kabátszövet 5.52, 8.98.
Minták bérmentve, minta nélkül szövetet nem küldök, mindenki győződjék meg, mit vesz.
Krausz Lipót fia posztó gyári és ruharaktára Budapest, belváros, kigyótér 3.

7724 szám. 1884

Hirdetmény.

A nagyméltóságu m. kir. közmunka- és közlekedési ministerium az 1884. évi szeptember 16-án kelt 12412 számu rendeletével a Debreczen-Nyiregyház-csapi hadászati-ut Hajdumegye területén átfutó 11.66 kilométer hosszuságu utszakaszának 3 év alatti kiépitését 93179 forint 80 kr összeg erejéig engedélyezve.

A fentemlitett munkálat foganatositásának biztositása czéljából az 1884. évi deczember hó 2-ik napjának d. e. 9 órájára Debreczenben Hajdumegye székházánál a megyei alispáni hivatal helyiségében tartandó nyilt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására, az engedélyezett költség után számitandó 5%-nyi bánatpénzzel a kitüzött időben és helyen megjelenni sziveskedjenek.

Egyidejüleg megjegyeztetik, hogy a kitüzött határidőig zárt ajánlatok is kellőleg bélyegezve az alispán által elfogadtatnak, s a nyilt verseny befejezte után azonnal nyilvánosan felbontatván, szintén figyelembe vétetnek.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó müszaki művelet és részletes feltételek a hajdumegyei magyar királyi államépitészeti hivatalnál Debreczenben a rendes hivatalos órákban naponkint megtekinthetők.

Kelt deczemberben 1884. évi október 18-án.

Rázsó Gyula,
Hajdumegye alispánja,

11363

Kevés rizikó nagy nyeremény.
Dij (Prämien)-ügylet
Spekulációhoz
elégséges, **minden további utófizetés nélkül.**

5000 frtnyi	Magyar arany-járadék	45 frt
5000 frtnyi	Magyar papir-járadék	40 frt
25 darab	Magyar hitel-részvényért	100 frt
25 darab	osztrák hitel-részvényért	100 frt
25 darab	osztrák magyar államvasut	75 frt
25 darab	magyar jelzálog-bank	40 frt

Prospektusok, ugyszinte **értesitések** ingyen és bérmentve. Vidéki megrendelésekre a legnagyobb gond fordittatik.
LŐRY J. bankháza,
Budapest, Hatvani-utcza 17. szám.
Dij (Prämien)-ügylet spekulációnál
100.000 frtnyi járadék, csak 800 frtot igényel, melylyel egy tekintélyes összeget lehet nyerni.

A «FRANKLIN-TÁRSULAT» kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvárusnál kapható — az osztr. tartományok számára SZELINSZKI GYÖRGY cs. k. egyet. könyvárusnál Bécsben I., Stefansplatz 6.

Irodalomtörténet és költészettan.

Arany János. **Toldi.** Költői elbeszélés. Bő nyelvi s tárgy magyarázatokkal ellátta *Lehr* Albert tr. 3 frt 60 kr.
Ballagi Aladár. **A magyar kir. testőrség története** Különös tekintettel irodalmi müködésére. Második változatlan kiadás 2 frt
Bánóczi József. **Kisfaludy Károly és munkái.** A költő arczképével. Két kötet 4 frt 80 kr Vászonba kötve 5 frt 60 kr
Deák album. Emlékkönyv. Zichy Mihály rajzaival. 3 frt diszkötésben 5 frt
Dessewffy József, gróf, **irodalmi hagyományai.** Kiadta *Kazinczy* Gábor. Három kötet 7 frt 50 kr.
Erdélyi János. **A nép költészete.** Népdalok, népmesék és közmondások. Vászonba kötve 3 frt
Erődi Béla. **Költészettan.** Iskolai és magánhasználatra 1 frt 40 kr.
Ferenczy József. **Garai János életrajza.** 40 arany jutalmat nyert pályamü. A költő arczképével. 1 frt 20 kr
Greguss Ágost. **Mondások.** Az élet könyvéből. Toldalék, mondások a mesékből, vászonba kötve 1 frt
— **Arany János balladái.** Magyarázatokkal. 2 frt. Diszkötésben 2 frt 50 kr.
Gyulai Pál. **Vörösmarty életrajza.** Második kiadás. Füzve 2 frt, félbőrkötésben 3 frt
— **Emlékbeszédek.** Kazinczy Ferencz. — Pákh Albert — B. Eötvös József. — Toldy Ferencz. — Kriza János — Szigligeti Ede, — B. Kemény Zsigmond. — Gr. Széchenyi utolsó évei. — B. Jósika Miklós. — Mészáros Lázár. — Kossuth levele Deák halálakor. — A Vasárnapi Ujság 25 évfordulóján. 2 frt, félbőrkötésben 3 frt
— **Katona József és Bánk Bánja.** A költő arczképével. 2 frt vászonba kötve 2 frt 40 kr.
Halasi Aladár. **Petőfi reliquiák.** 1841—1849. Toldalék. Petőfi irodalom. 80 kr.
Heinrich Gusztáv. **Boccaccio élete és müvei** a legujabb kutatások alapján 1 frt 50 kr
— **Bánk Bán a német költészetben.** Irodalomtörténeti tanulmányok. 1 frt
— **Hartmann von Aue. Der arme Heinrich.** XIII. századi német költői elbeszélés. Bevezetéssel, jegyzetekkel és szótárral. 1 frt
Kazinczy levelezése Berzsenyi Dániellel 1808—1831. kiadta *Kazinczy* G. 2 frt 50 kr.
Magyar **koszorusok albuma.** Irói élet- és jellemrajzok. Irta *Zilahy* Károly. Tizenégy aczélmetszettel. Második kiadás, diszkötésben 4 frt
Loskay Békény **A magyar nyelv, irodalom és müveltség története.** Második kiadás 1 frt
Maczke Valér. **Költészettan** 1 frt
Riedl A német irodalom kézikönyve. Olcsó kiadás 1 frt
Sonnenfeld Zsigmond. Dr. **Lenau élete és müvei.** 1 frt 40 kr.
Szvorényi József. **Magyar irodalmi szemelvények.** Két részben. Második kiadás. Két kötet 4 frt
— **A magyar irodalmi tanulmányok kézikönyve.** Második kiadás 2 frt
— **A magyar nemzeti irodalom rövid ismertetése.** A tanodai, növeldei s házi oktatás kézikönyve 1 frt
Toldy Ferencz. A magyar nemzeti **irodalom története** a legrégibb időktől a jelen korig, rövid előadásban. Negyedik, *Gyulay* Pál által javitott kiadás. Füzve 2 frt 40 kr Félbőrkötésben 3 frt
Toldy Ferencz. **A magyar költészet története** az ősidőktől Kisfaludy Sándorig. Második javitott kiadás egy kötetben. Czimképpel 2 frt, diszkötésben 3 frt
— **A magyar költészet kézikönyve** a mohácsi vésztől a jelenkorig. Második átdolgozott kiadás. Öt kötetben 10 frt. Kötve 12 frt
Zerkovitz Szidonia. **A magyar irodalom története költészettannal.** Női tanintézetek számára. 1 frt 80 kr.

FELHIVÁS ELŐFIZETÉSRE.
Az
ORSZÁG-VILÁG
képes hetilap V. évfolyamára.
Lapunk ez évi folyamának utolsó negyedébe lép. Az olvasó közönséggel szemben önérzettel hivatkozunk multunkra. Igyekeztünk adni és adtunk is olyant a mit irodalmi és müvészi viszonyaink megengedtek. Önérzetünk serkent a tökéletesedés felé, mit, hogy elérjünk, az olvasók tömeges pártfogására van szükség...... Idegrázás és érdekfeszités nem képezte czélunkat. Nemes, szép jó és igaz a mi törvényeink, a miknek hódolunk. Rázkódtató napi eseményeknek nem engedünk tért, mert ez kivül áll a szórakoztatás és izlés keretén. A családi tüzhelyt olyan szentélynek tartjuk, hogy azt az erkölcstelenség kultuszával bün bemocskolni...... Pirulás nélkül veheti lapunkat az ártatlanság is kezébe. A családok óhajtva várt házibarátjának szerepére vágyakozunk, hogy ezt megérdemeljük-, vagy nem, azt itélje meg a közönség.
Feladatunkban támogatnak és támogattak irodalmunk következő jelesei:
Jókai Mór, Irányi Dániel, báró Podmaniczky Frigyes, Szontágh Pál, Klapka György Pálffy Albert, Szilágyi Sándor, Tóth Lőrincz, P. Szatmáry Károly, Győry Vilmos, Szász Károly, Dalmady Győző, Jakab Ödön, Tolnay Lajos, gróf Vay Dániel, Szász Béla Ábrányi Emil, Kemenczky Kálmán, Bartók Lajos, gróf Teleki Sándor, Szokoly Viktor, Beöthy Zsigmond, Lévay József, Mikszáth Kálmán, Majthényi Flóra, Endrődi Sándor, De Gerando Antonina, Erdélyi Gyula, Hiador, Szabó Sándor, Bartalus István, dr. Beliczay, Molnár György, Balázs Sándor, Dapsy László, Fülöp Áron, Ábrányi Kornél, Nagy István, Szabó Endre, Gáspár Imre, dr. Sziklay János stb.
A szerkesztőség törekedik egy családot képezni az olvasó közönséggel, kerül minden fennhéjázást, nem hajol meg csak a jó izlés és a közönség előtt. Valóságos házi barát örökké szivesen látott vendég akar lenni és megfelelni óhajt czimének. Képeink a müvészet termékei és alkalomszerüséget ölelik fel. Rovataink a napi eseménye-, divat-, sport, háztartás, fürdők, egészségügy, irodalom, müvészet, szórakozás igényeit elégitik ki. Talányaink a közönség kiváló tetszésével találkoztak eddig, s ezután is igyekezni fogunk e téren a lehetőt elkövetni.
Ez a mult ig ret a jövőre nézve is, a mit, hogy még szebbé tehessünk, arra nézve a közönség tömeges részvétele szükséges.
DEGRÉ ALAJOS, (az Ország-Világ szerkesztője).
Az „Ország-Világ" **legnagyobb s legdiszesebb magyar képes hetilap előfizetési ára: 1884 január—deczemberre 8 frt. Julius—deczemberre 5 frt. Október—deczemberre 2 frt 50 kr. Füzetenként 40 krért minden könyvárusnál kapható.**
Az **„Ország-Világ"** ból **első félévben** megjelent 26 számot ujonnan belépő előfizetőinknek **3 frtért** megküldi a kiadóhivatal: **Budapest,** Gránátos-utcza 6. szám, Koronaherczeg-utcza 3. szám alatt.
Mutatványszám kivánatra ingyen és bérmentve küldetik. Előfizethetni legczélszerübben póst utalványnyal az «Ország-Világ» kiadóhivatalában.
Az „Ország-Világ" és „Egyetértés" előfizetési ára: egész évre 28 frt. félévre 14 frt, negyedévre 7 frt.
Kiadó tulajdonos: **PALLAS** irod. és nyomdai részvénytársaság.
A kiadóhivatal: **Budapest,** Gránátos-utcza 6. sz., Koronaherczeg-utcza 3. sz.

RANKLIN-TÁRSULAT KÖNYVNYOMDÁJA